श्री तुळजाभवानी माहात्म्य

Contents

अध्याय १ .... १

अध्याय २ .... ७

अध्याय ३ .... ११

अध्याय ४ .... १७

अध्याय ५ .... २३

अध्याय ६ .... २८

अध्याय ७ .... ४३

अध्याय ८ .... ४८

अध्याय ९ .... ५४

अध्याय १० .... ५८
अध्याय ११ .... ६२
अध्याय १२ .... ६६
अध्याय १३ .... ७०
अध्याय १४ .... ७५
अध्याय १५ .... ८२
अध्याय १६ .... ८५
अध्याय १७ .... ९०
अध्याय १८ .... ९३
अध्याय १९ .... ९७
अध्याय २० .... १०१

अध्याय २१ .... १०४
अध्याय २२ .... १०८
अध्याय २३ .... ११२
अध्याय २४ .... १२१
अध्याय २५ .... १२५
अध्याय २६ .... १२८
अध्याय २७ .... १३२
अध्याय २८ .... १३५
अध्याय २९ .... १३९
अध्याय ३० .... १४२
अध्याय ३१ .... १४५

अध्याय ३२ .... १४९
अध्याय ३३ .... १५३
अध्याय ३४ .... १६०
अध्याय ३५ .... १६४
अध्याय ३६ .... १६६

श्रीगणेशायनमः ॥ अथतुरजामहात्म्यप्रारंभं ॥ जयपरमात्मयागजानना ॥ विघ्नांतकागौरीनंदना ॥ लंबोदरानागभूषणा ॥ नमितोंतुझ्याचरणासी ॥१॥ तूंपरमात्मापरमेश्वर ॥ तुझे अंशजीव अपार ॥ त्याचें अज्ञानकरसीदूर ॥ अतिसत्वरभजताची ॥ २॥ सुलभपूजेसीदुर्वांकुर ॥ घेऊनीवैभवदेसीअपार ॥ ऐसादयाळतूंथोर ॥ कितीमीपामरतुजवाणुं ॥३॥ शरीरेसाष्टांगनमन ॥ मुखनामौच्चारून ॥ हृदयींकरुनीतुझेंध्यान ॥ एकवरदानमागतों ॥४॥ श्रीजगदंबेचेंचरित्र ॥ व्यासोक्तजें अतिपवित्र ॥ देश भाषेंतविचित्र ॥ प्रगटकरीममुखें ॥५॥ ऐसागणेशरूपीईश्वर ॥ स्तविलात्याचेर्चारूपांतर ॥ कार्यरंभीस्मरतीं थोर ॥ मंगलवृद्दीहोतसे ॥६॥ ब्रह्माविष्णुमहेश्वर ॥ सूर्यचंद्रधराकुमर ॥ बुधगुरुशुक्रशनैश्वर ॥ राहु केतुइंद्रनमियले ॥७॥ वाग्देवतारपरमेश्वरी ॥ नमोब्रह्मीमाहेश्वरी ॥ कौमारवैष्णवीसुंदरी ॥ सपरिवारीनमियेल्या ॥८॥ वाराहिंद्राणीचामुंडेश्वरी ॥ स्वामीकार्तीकसपरिवारी ॥ क्षेत्रपालसंकटहारी ॥ ग्रंथारंभींनमियले ॥९॥ देवऋषीपितृगण ॥ सिद्धमुनीकविब्राह्मण ॥ गुरुसंतश्रोतेसज्जन ॥ ग्रंथारंभीनमियले ॥१०॥ श्रोतेहोऐकासावधान ॥ शिवपुत्रजोषडानन ॥ तेणेंतारकासुरमारून ॥ देव सर्वहीसुखीकेले ॥११॥ ऐसाजोस्वामीकार्तिक ॥ महानयोगप्रवर्तक ॥ त्याचेदर्शनासकळीक ॥ ऋषी थोरथोरपातले ॥१२॥ सकळींकेलानमस्कार ॥ विनवितीजोडोनीकर ॥ म्हणतीदर्शनाचा लाभथोर ॥ आम्हासझालाआजहा ॥१३॥ तूंतरीसर्वज्ञानसागर ॥ तुझेंरूपाल्हादकर ॥ तुशंकरासी प्रियकर ॥ भक्तरक्षकसमर्थतूं ॥१४॥ आम्हीतुझेप्रसादेकरून ॥

इतिहासपुराणेसंपुर्ण ॥ ऐकिलेपरितृप्तीजाण ॥ नाहींझाले अद्यापि ॥१५॥ सुधारससेविताअमरासी ॥ काबहुवनजोडिलालोभियासी ॥ समाधीसुख योगियासी ॥ पुरेनम्हणवेज्यापुरी ॥१६॥ तैसेत्वांआम्हाप्रत ॥ कथिलिंत्वरीतादेवी अद्भुत ॥ तिचेच नामतुळजाविख्यात ॥ किमर्थझालेतेंसांग ॥१७॥ किमर्थयमुनापार्वतीं ॥ प्रगटलीस्वयंज्योती ॥ जगदाधाराव्यक्तमूर्ती ॥ सच्चिदानंदकेवळ ॥१८॥ निराकार आकारलं ॥ साकाराष्टभुजशोभले ॥ स्त्रीवेषेलावण्यभले ॥ सुलभझालेभक्तांसी ॥१९॥ सांगसविस्तरतिचेंचरित्र ॥ पवित्रकरीआमुचेश्रोत्र ॥ संतोषलाउमापुत्र ॥ प्रश्नाऐकोनऋषीचा ॥२०॥ स्कंदम्हणेहोतुम्हीसादर ॥ ऐकात्वरितादेवीचरित्र ॥ कैलासपर्वतीपंचवक्र ॥ उमेसहितशोभत ॥२१॥ तेथेंब्रह्मऋषिएक ॥ वरिष्ठनामाआलादेख ॥ नमस्कार करोनीसन्मुख ॥ हातजोडुनीबोलला ॥२२॥ देवाधिदेवाजगन्नायका ॥ तुझाच आधारसकळलोकां ॥ गिरिजारमणाविश्वरक्षका ॥ विनंतिएकपरिसावी ॥२३॥ भक्तिनेमीपुसतोएक ॥ त्वरीतादेविचेंकथा नक ॥ तुलजादेवीहीम्हणतीलोक ॥ किर्तनकरितीसर्वदा ॥२४॥ किमर्थझालासेअवतार ॥ किमर्थ तुलजानामगजर ॥ हेचिऐकावयाथोर ॥ उत्कांठामजलागली ॥२५॥ ऐकोनिम्हणतीसदाशिव ॥ धन्यब्राह्मणातुझाभाव ॥ त्वरितादेवीचेंवैभव ॥ सांगेनाऐकसद्भावें ॥२६॥ तरीपूर्वींकृतयुगांत कर्दम नामोद्विजविख्यात ॥ वेदशास्त्रपारंगत ॥ स्वधर्मनिष्ठसर्वदा ॥२७॥ त्याची भार्याबहुगुणवती ॥ नाम जिचेंअसे अनुभुती ॥ जैसेंनामतैसेस्थिती ॥ महासाध्वीपतिव्रता ॥२८॥ पतीसेवेसी अतिततत्पर ॥ पतिच स्त्रियासीईश्वर ॥ पतिचरणींप्रेमथोर ॥ पती आज्ञेनेंवर्तत ॥२९॥ ऐसेतेदोघेउत्तम ॥ चालवितीगृहस्थाश्रम ॥ सत्कर्मयोगेंपरम ॥ पुण्यजोंडलेंअपार ॥३०॥ ऐसाकाळलोटलाफार ॥ तोमृत्युपावला भ्रतार ॥ सहगमनीचाविचार ॥ केलातेव्हांसतीनें ॥३१॥

तेव्हांअंतरिक्षवाणीबोलत ॥ सतिजाणें आहेउचित ॥ परिगर्भिणी आणिबालसुत ॥ त्यांनीसतीनजावें ॥३२॥ तूंतरि आहेसीपुत्रवती ॥ तोपुत्रबाल असेनिगुती ॥ पालनकरी त्यांचे निश्चिती ॥ शास्त्रसंमतीस्वधर्महा ॥३३॥ ऐसेंऐकोनीदेववाणी ॥ मान्यकरीधर्मचारिणी ॥ मगपुत्रहस्तेंकरुनी ॥ उचितकर्मकरविलें ॥३४॥ पुण्यवानतोब्राह्मण ॥ स्वर्गस्थसुखसंपन्न ॥ इकडे अनुभूतीआपण ॥ पुत्ररक्षनकरितसे ॥३५॥ पतिईश्वराभिन्न ॥ जाणोनीकरीपतीचेंध्यान ॥ तेणें चित्तशुद्धीहोऊन ॥ वैराग्यपूर्णउपजलें ॥३६॥ शारिराचाअनादर ॥ नावडेविषयउपचार ॥ तककरावें हानिर्धार ॥ केलाअसेसतीनें ॥३७॥ पुत्रप्रौढझालापाहून ॥ त्वरेनेंनिघेघरांतुन ॥ मेरुपर्वतीजाऊन ॥ तपश्चर्याआरंभिली ॥३८॥ तेथेमंदाकिनीचेंतीरीं ॥ पर्णकुटीनिर्मीलीबरी ॥ वासकरोनित्याभिंतरीं ॥ अष्टांगयोगाअरंभिला ॥३९॥ गंगाजळीस्नानकरोनी ॥ प्रातःकालचेकर्तव्यासारुनि ॥ मगबैसोनि आसनी ॥ प्राणायामअभ्यासीत ॥४०॥ नवद्वाररोधून ॥ पुरकरेचकसंपादन ॥ कूंभकवाढ़विला म्हणोनि ॥ प्राणमनस्थिरावले ॥४१॥ मगप्रत्याहारेंकरुन ॥ इंद्रियासकाढिंलेविषयांतुन ॥ पांच अंगेंअसेजाण ॥ कोणतेतेपुन्हांऐका ॥४२॥ यमानियमसेओन ॥ चौथाप्राणायामजाण ॥ प्रत्याहार पांचवा पूर्ण ॥ समजून घ्यासेसाधके ॥४३॥ पांच अंगांतहोउनिनिपुण ॥ पुढेंराहिले अंगेंतीन ॥ मगतेअभ्यासावेआपण ॥ यथाक्रमेंसाधके ॥४४॥ धारणाएकदुसरेंध्यान ॥ तिसरसमाधिम्हणुन ॥ अंगेंअसती याचेंलक्षण ॥ अनुक्रमेंजाणीजे ॥४५॥ परमात्मवस्तुकडेमन ॥ लाविलेंपरितेंचंचळजाण ॥ ध्येयसोडोनिभिन्नभिन्न ॥ विषयाकडेलागतसे ॥ ४६॥ प्रयत्नेंमनासीवळवावें ॥ देहस्वरूपीस्थिरकरावे ॥ यचाप्रयत्नासीम्हणावे ॥ धारणाम्हणवोनी ॥४७॥ प्रयत्नेमनास्थिरझालें ॥ विषयकल्पनाकरुंविसरले ॥ आत्मरूपीस्थिरावलें ॥ ध्यानबोलीलेंयासीच ॥४८॥

नस्फुरेध्यातानस्फुरेध्यान ॥ केवळध्येया कारमन ॥ होयतेंजाणावेंपूर्ण ॥ समाधीचेंलक्षण ॥४९॥ केलाअष्टांगयोगाभ्यास ॥ परमधर्मम्हणावे त्यास ॥ अनुभूतीनेंऐसेंयोगास ॥ संपादिलेप्रयत्नें ॥५०॥ ब्रह्मात्माजीवरूपघरून ॥ जडशरीरेंछिद्र पाडुन ॥ प्रवेशस्वये आपण ॥ ब्रह्मरंघ्रमहणतीयास्तव ॥५१॥ ईक्षणादीप्रवेशअंत ॥ ऐसीश्रुतीप्रमाणगर्जत ॥ तयाब्रह्मरंघ्रीनिश्चित ॥ अनूभुती व्यानकरितसे ॥५२॥ उपस्यपतीउपासकाआपण ॥ दोघाचाजडांश निरसुर ॥ उरलेशुद्धतेंब्रह्मापूर्ण ॥ ज्ञानदृष्टिनेंलक्षितसे ॥५३॥ ऐसातपश्चर्याकरित ॥ यसीकाळगेला बहुत ॥ ब्रह्मानंदीनिमग्नचित ॥ देहाभावासिरली ॥५४॥ तोविघ्नओढिवलेंथोर ॥ त्यारभ्यपर्वतावर ॥ कुकूरनामेंदानवेश्वर ॥ सेनेसहितपातला ॥५५॥ अश्वारुढहउनि ॥ मृगयार्थचहोकड़ेधावत त्यानेंदेखिली अकस्मात ॥ तपस्विनीअनुभुती ॥५६॥ निश्चळबैसली आसनावर ॥ किमर्थसेविलेंगंगातीर ॥ हीकोणाचीस्त्री असेसुंदर ॥ सर्वावयवेशोभवतसे ॥५७॥ ऐसातोदुष्टासुर ॥ मनांतकरितसे विचार ॥ होउनियाकामातुर ॥ तिचेजवळींपातला ॥५८॥ ध्यानस्थदेखोनीविस्मित ॥ मस्तकहालवोनिबोलत ॥ कोणतूंभाग्यवतीअदभुत ॥ बोलत्वरितमजपुढे ॥५९॥ कोणतेफलैच्छुनीमनीं ॥ दुर्धरतपकरिसीमानीनी ॥ त्रिलोकीआहेतबहुतकामिनी ॥ परिऐसेंतपकोणीकरिती ॥६०॥ धन्यतु स्त्री असोनिनिश्चळ ॥ तरीसोडीदुःखरुपहेंसकळ ॥ माझीभार्याहोइकेवळ ॥ सुखापारभोगसी ॥६१॥ मीकुकुरनामेंदानवेश्वर ॥ सर्वदेवमाझेंकिंकर ॥ मीचत्रैलोक्यपतीथोर ॥ सर्वऐश्वर्यसंपन्नमी ॥६२॥ मजसहस्त्रभार्याअसतीसुंदर ॥ त्यांततुजलाकरीनथोर ॥ इच्छीसीतेदेईनसत्वर ॥ बोलमजलालवलाही ॥६३॥ शंकरम्हणतसेवरिष्ठासी ॥ ऐकेपुढिलीयावृत्तासी ॥ दानवेबहुप्रार्थिलेतिसी ॥ परिउत्तर नदेत ॥६४॥ कारणतीतरीसमाधिस्त ॥ इंद्रयलनिझालसिमस्त ॥ श्रोंत्रेंद्रिनाइकेमात ॥ मनासहित लीन झालें ॥६५॥

त्वगींद्रियनघेस्पर्शासी ॥ चक्षुनपाहेरूपासी ॥ वाणीनबोलेवचनासी ॥ कल्पनेसहित मनबुडाले ॥६६॥ चित्तचिंतनासहित ॥ बुद्धिजिरालीनिश्चययुक्त ॥ अहंकारगळालाजेथचातेथ ॥ मगकोणदेहातेसावरी ॥६७॥ जागृतीस्वप्रसुषुप्ती ॥ यावस्थेचीउडालीभ्रातीं ॥ साक्षी उरलास्वयंजोती ॥ दृश्यातीतस्वयंभु ॥६८॥ आतांयेथेंश्रोतेंचतुर ॥ अक्षेपकरितेझालेथोर ॥ जीवन्मुक्ताचेंशरीर ॥ कैसेंराहतेतेंसांगा ॥६९॥ वक्ताम्हणेऐकाउत्तर ॥ जैसेंबद्धजीवाचेंशरीर ॥ तैसेंचमुक्ताचेंकलेवर ॥ प्रारब्ध कामेंबर्ततसे ॥७०॥ संचितक्रियमाणप्रारब्ध ॥ ऐसेजिवाचेकर्मत्रिविध ॥ संचितक्रियामानहोती दुग्ध ॥ ब्रह्माज्ञानेकरोनी ॥७१॥ भोगसुखदुखाचादेऊन ॥ प्रारब्धकर्महोतसेक्षीण ॥ तेव्हांदेहपावेपवन ॥ विदेहमुक्तामगपावे ॥ ७२॥ समाधीकाळींहोयमुक्त ॥ पुन्हाअंउत्थानीबद्धहोत ॥ ऐसीकल्पनान करावीनिश्चित ॥ ऐकाचित्तदेउनी ॥७३॥ सविकल्पनिर्विकल्प ॥ हैदोनसमाधीचेंरूप ॥ दृढ़ाअभ्यासे निर्विकल्प ॥ समाधीसुखापावतसे ॥७४॥ तेथेंप्रारब्धाचानसेवेग ॥ म्हणुनीनघड़ेसुखदुःखभोग ॥ परि सविकल्पसमाधीकाळींयोग ॥ प्रारब्धाचाहोतसे ॥७५॥ तेव्हांभोगाचेंसाधन ॥ असतींइद्रिय आणि मन ॥ भोक्ताचिदाभ्यासजीव आपण ॥ सुखदुखातेभोगितो ॥७६॥ ज्ञाताज्ञानबळेकरून ॥ सुखदुःखभोगाचासाक्षीपूर्ण ॥ जैसेंइतरसेसुखदुःख ॥ इतरसाक्षित्वेंजाणतो ॥७७॥ अनुभूतीचें अंतःकरण ॥ ब्रह्मरूपींझालसेंलग्न ॥ नसेदेहोंद्रियचिभान ॥ वाचेसीमौनपडियले ॥७८॥ कांहीचउत्तरनसे देत ॥ जाणोनीदुष्टतोकाममोहीत ॥ टोळ्यापिटोनीगर्जनाकरीत ॥ मेघाऐसीदुःसह ॥७९॥ ऐसा पापीमायावीअसुर ॥ गर्जनाकरीतभयंकर ॥ तेणेकिंचितचळलेंअंतर ॥ बहिर्मुखवृत्तिझाली ॥८०॥ कांहींतरीविघ्नपातलें ॥ ऐसेंमनींतिनेंभाविलें ॥ मनोनिग्रहकरोनिचांगले ॥ अंतरमुखकरितसे ॥८१॥ दृढ़निश्चयकरोन ॥ तीव्रधरिलेब्रह्मानुसंधान ॥

नबोलेनपाहेनेत्रउघडोन ॥ धन्यधन्यानुभूती ॥८२॥ हीतरीआहेपतिव्रता ॥ दृढसंकल्पचातत्वता ॥ कळोंआलेत्याउन्मत्ता ॥ परिमदनबाणेंबिंधिला ॥८३॥ अनुचितकर्मासीप्रवृत्त ॥ झालापापकर्मासीउदीत ॥ चित्तझलिंसेमोहित ॥ होणारतेनटळेची ॥८४॥ विनाशकाळीबुद्धिविपरीत ॥ रावनसितेसीउचलोननेत ॥ पांडवजायानेउनीसभेंत ॥ विटंबिलीकौरवें ॥८५॥ अग्निहोत्रशाळेआंत ॥ श्वानप्रवेशकरीत्वरीतं ॥ पुरोडाशनेंउपाहत ॥ स्पर्शकरीतधावोनी ॥८६॥ तैसाचहाचांडाळ ॥ कुकुरनामाअसुरपाळ ॥ येऊनीअनुभूतीच्याजवळ ॥ स्पर्शकरितस्तनासी ॥८७॥ उचलुनीन्यावयाइच्छीदृष्ट ॥ परीतीसाध्वीतपोनिष्ठ ॥ भक्तिनिष्ठातिलाकाष्ट ॥ होउनेदीजगदंबा ॥८८॥ जगदाधारजगज्जननी ॥ मायानियंत्राआदीभवानी ॥ भक्तसाधुधार्मिका लागुनी ॥ सदारक्षणकरितसे ॥८९॥ ब्रह्मनिष्ठजडभरत ॥ शत्रुमित्र भावर हित ॥ त्याचाकरावयाघात तस्करपापिष्टप्रवर्तले ॥९०॥ तेव्हाभगवतीभद्रकाळी ॥ धांवतपातलतीत्काळीं ॥ मारुनीदुर्जनातये वेळीं ॥ जडभरतासीराक्षिलें ॥९१॥ ऐसीदयाळमाउली ॥ भक्तवत्साचीगाउली ॥ शरणांगतासी साउली ॥ सुखसितळकरितसे ॥९२॥ विश्वाघारजगज्जननी ॥ परमेश्वरींअभयकारणी ॥ अनुभुतीचे संकष्टनिवारोनी ॥ सुखापारदेईल ॥९३॥ तीकथाकेवळसुधारस ॥ पुढेलेअध्यायीआहेसुरस ॥ विनवितोपांडुरंगजनार्दनदास ॥ सज्जनश्रोत्यांसाआदरें ॥९४॥ स्कंदपुराणविख्यात ॥ सह्याद्रीखंडादभुत ॥ तुळजामहात्मसुंदरग्रंथ ॥ प्रथमोध्यायगोडहा ॥९५॥ इतिश्रीस्कंदपुराणे ॥ सह्याद्रीखंडे ॥ तुळजामहात्मे ॥ प्रथमोध्यायः ॥१॥ श्रीजगदंबार्पणमस्तु ॥ श्रीशुभंभवंतु ॥

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रोतेऐकहोसादर ॥ पुढीलकर्थचाप्रकर ॥ वरिष्टमुनीश्रीशंकर ॥ कथा सांगताआदरें ॥१॥ जेव्हांतोदानवकुकूर ॥ होउनीयाकामातुर ॥ अनुभूतीचेंस्पर्शिलेंशरीर ॥ तेव्हां मंगलेध्यानसतीचें ॥२॥ नेत्रउघडोनपाहेसुंदर ॥ तवपुढेंउभादानवक्रूर ॥ देखोनीदोर्धेबोलेसत्वर ॥ कोणरेदुष्टातूंयेथे ॥३॥ किमर्थ येथें आलासी ॥ पापवासनामनींधरसी ॥ माझें व्रतभंगुइच्छिसी ॥ कोण तुआहेसीरेदुर्जना ॥४॥ ऐसीबोललीजेव्हांसती ॥ तेव्हांतोकुःकुरदुर्मती ॥ प्रसन्नमुख्करोनीदंतपंक्ती ॥ विचकोनहासैखदखदा ॥५॥ मगम्हणेमीदानवनाथ ॥ कुकूरनामे अतीविख्यात ॥ मृगयार्थफिरता यावनांत ॥ तुझेजवळीपातलीं ॥६॥ तुझेंसुदंररूपपाहोनी ॥ कामातुरमीझालोंमनीं ॥ तुजप्रार्थितोंहात जोडूनी ॥ वचनमाझेंऐकावें ॥७॥ जेंतपकरोनीपावेलपळ ॥ तेंमजसवेपावसीसकळा ॥ चालमाझीया गृहासीकेवळ भार्याहोईतुंमाझी ॥८॥ ऐसेंऐकोनीदुष्टवचनासीं ॥ सतीगडबडलीमानसीं ॥ काय करावेंहेंनसुचेतिसी ॥ चिंतातुर बहुझाली ॥९॥ हातरी असे दुर्जनकर ॥ करिलयेथें बलात्कार ॥ तरीशाप देउनीसत्वर ॥ जाळुनीभस्मकरावा ॥१०॥ तरीहोईलतपोनाश ॥ कष्टेजोडिलेंजयास ॥ क्रोधासवे कामलोभास ॥ थाराहोइल अंतरीं ॥११॥ कामकोधलोभवेरी ॥ यांनी चघातलेमजसुंसारीं ॥ चोण्यांशी लक्षयोनभितिरीं ॥ पुनः पुन्हांपाडिती ॥१२॥ जन्ममरणाच्या आवृत्ती ॥ मागेंझाल्यानेणेंकिती ॥ पुढेंहोतीलयाचीगणतीं ॥ कोणकरीलनेणवे ॥१३॥ जरीमीशांतीधस्नराहीन ॥ तरीहाअनर्थकरील दुर्जन ॥ कैंसेहोइलयाचेंशमन ॥ कायविचारकरावा ॥१४॥ तोंतात्काळस्फुरलेंतिचेंअंतरीं ॥ कासया चिंतापाहिजेतरी ॥ जगन्मातापरमेश्वरी ॥ शिरावरीउभीअसे ॥१५॥ जीभक्तकामकल्पलता ॥ जीकधीं नुपेक्षीभक्ता ॥

ज्याचेंस्मरणमत्रिचीतत्त्वचा ॥ भवसिंधुउतरोनीबहुगेले ॥१६॥ जिचेंनामदुःखच्छेदक ॥ जिचेंनामसौख्यदायक ॥ जिच्यानामाचेधारक ॥ होतीतारकजडजीवा ॥१७॥ ऐसेंस्फुरतांच अंतरीं ॥ महणेधावेगेत्रिपुरसुंदरी ॥ जगन्मातेविश्वोदरी ॥ तुजविणकैवारीकोणीनसे ॥१८॥ ऐसेंतिनेस्मरतांच बरवी ॥ प्रगटझालीत्वरितादेवी ॥ सवेयोगिनीवृंदमिरवी ॥ चामुंडागणासमवेत ॥१९॥ भूतवेताळ कंकाळ ॥ पिशाचभैरवक्षेत्रपाळ ॥ याचासमुदायघेउनीसकळ ॥ निकटपातलीजगदंबा ॥२०॥ गण परिवारयुक्त ॥ सैन्यदिसे अदभुत ॥ एकपादत्रिपादचतुष्पादयुक्त ॥ भयंकरवदनेंदिसती ॥२१॥ सचीमुखव्याघ्रमुख ॥ खरमुखसिंव्हमुख ॥ उष्ट्रवानरजंबुकमुख ॥ मेषमुखएकदिसती ॥२२॥ खंगपापाण मुसलस्तंभ ॥ द्रुमहलायुधएकस्वंयंभ ॥ संध्यामेउग्रप्रभ ॥ ऐसेगणजिचे असती ॥२३॥ ऐसे आपुले गणासहित ॥ जगन्माताप्रगटलीत्वरीत ॥ बाळसुर्यजैसाउगवत ॥ प्रभाफांकतदशादिशा ॥२४॥ दिव्य सिंव्हावरीआरुढली ॥ स्वर्येभूषणाभूषणझाली ॥ चंद्रसुर्याग्नीनेत्रीभली ॥ शोभुलागलीत्रिनयना ॥२५॥ पूर्णचंद्रचेंमंडळ ॥ तैसेंशोभत मुखकमळ ॥ मस्तकींमुगुटशोभेझळाळ ॥ गगनभेदुनगेलेंदिसे ॥२६॥ अष्टभुजाकारकंकण ॥ अंगुळीमुद्रिकाशोभतीपूर्ण ॥ आयुधेंअष्टहातींधरून ॥ विराजमानजगदंबा ॥२७॥ शूलखंगधनुष्यशर ॥ पाशचर्मअक्षतोमर ॥ तेदुष्टासीभयंकर ॥ अभयकरभक्तासी ॥२८॥ केलेंशुक्ल वस्त्रपरिधान ॥ कंचुकील्यालीजडीतरत्न ॥ पायीनूपुरेंकरितीरुणझुण ॥ ठाणमानसाजिरें ॥२९॥ ब्रह्मांडीचेंलावण्यसमग्र ॥ एकवटोनीझालासमुद्र ॥ नगसागराचा अंतपार ॥ कोणासहीजाणवेना ॥३०॥ जिचेंस्वरुपलावण्यसुंदर ॥ वर्णितावाचेसीनेणवेपार ॥ जिचेंबोलमेघगंभीर ॥ कीतेपाझरअमृताचे ॥३१॥ ऐसेंरूपधरूनपाहे ॥ अनूभूतीपुढेंउभीराहे ॥ तिसीबोलतलवलाहे ॥ कांगेस्मरणकेलेंत्वां ॥३२॥ कोणी गांजिलेंसांगमज

॥ कायसंकटपडिलेंतुज ॥ तेंमीनिवारीनसहज ॥ जरीदुष्करइंद्रादिका ॥३३॥ मी आहें तुजप्रसन्न ॥ मागतीतोवरदेइन ॥ भयशोकग्लानीदुःखदारुण ॥ नाशतीमाझ्यादर्शनें ॥३४॥ शंकरम्हणती ऐकमुनी ॥ ऐसेंदेवीचेंबोलणेऐकोनी ॥ अनुभुतीनेंनेत्रउघडोणी ॥ पाहतीझालीतेधवा ॥३५॥ तव पुडःएंदेखिलीविश्वजननी ॥ परमकल्याणीभवानी ॥ मगउठोनीतेचक्षणीं ॥ साष्टांगनमनकरीतसे ॥३६॥ नमोनमोजगद्धात्री ॥ नमःशिवाकल्याणकर्त्रीं ॥ त्वरितामहोग्रातुरजामूर्तीं ॥ सत्वाकृतीतुजनमो ॥३७॥ सत्यरूपाजगन्मोहिनी ॥ जगत्प्रतिष्ठाजगत्प्राणधारणी ॥ षट्चक्रभेदकेषटचक्ररुपिणी ॥ मंत्रमार्गप्रवर्तीनी तुजनमो ॥३८॥ घटस्थाकुंडलीनीबिजरूपिणी ॥ पद्मकिंजल्कवर्णाहरीतवर्णी ॥ पद्मस्थापद्मप्रबोध कारिणी ॥ सततनमनतुअसो ॥३९॥ कृष्णाकृष्णवर्णाधूमर्णाधृम्रवर्णा ॥ श्वेताश्वेतरूपालोहितवर्णा ॥ निलाकपिलाकर्पुरवर्णा ॥ अतिसौम्यातुजनमो ॥४०॥ नमोअतिरौद्राशर्वाणी ॥ स्थुलसुक्ष्ममध्यमरूपिणी ॥ कनिष्ठाजघन्याउत्तमाजननी ॥ नमोनमः साष्टांगें ॥४१॥ ब्रह्मांडसप्तावरणबाहेरी ॥ तूंचाससीपारमेंश्वरी ॥ पंचकोसगृहेंच्या अंतरी ॥ तूंच अससीसाश्वत ॥४२॥ ऐसीतूंअंतर्बाह्यास्थित ॥ व्यापकअससी सर्व ॥ भक्तलागीमूर्तिमंत ॥ नमनतुजसाष्टांग ॥४३॥ सर्वासीअधिष्ट्रानम्हणुनी ॥ व्यापकससस भवानी ॥ पिंडब्रह्मांडपंचभूताव्यापुनी ॥ तूंचाससीगेमाये ॥४४॥ इंद्रियेआणि अंतःकरण ॥ यासंर्वांचा देवतागण ॥ तन्मात्राअहंकारमहत्वासव्यापुन ॥ अव्यक्तासीपूर्नत्वव्यापिलें ॥४५॥ ऐसें सर्वांस व्यापुन ॥ अपार अससीसचिद्वान ॥ तरीच्याप्यहीतुजवाचुन ॥ पाहतांभिन्ननसेकी ॥४६॥ उत्तमकनिष्ट जघन्य ॥ हेव्याप्यतुझेंरुपसगुण ॥ तरीव्याप्यव्यापकभेदेकरुन ॥ जगन्मयतूंचकीं ॥४७॥ तूंतरीं गुणातीतबाळा ॥ त्रिगुणयोगेंकरीसीलोळा ॥

धर्मासीपाळीसीवाढत्याकळा ॥ अधर्मासीबुडविसी ॥४८॥ शंकरसांगेऋषीप्रती ॥ यापरीतीअनुभती ॥ स्तवितीझालीदेवीप्रिती ॥ जीआदिशाक्तिजगदंबा ॥४९॥ जीउभीआहेसमोर ॥ तिसीकरोनीनमस्कार ॥ दैत्यसीवधावयासत्वर ॥ वरमागततेव्हांती ॥५०॥ अनुभूतीत्वरितादेवीसीम्हणे ॥ मातेमजगांजिलेंयेणें ॥ पातिव्रत्यर्भविलेंदुर्जनें ॥ ध्यानभंगोनीटाकिलें ॥५१॥ येणेंव्रतभंगकेलामाझा ॥ दुष्टहाकुःकूरदैत्यराजा ॥ यासीमारुनटाकी ओजा ॥ चिंतीलेंयास्तव म्यांतुज ॥५२॥ दुष्टहादनवविघ्नकारी ॥ येणेंमजछळीलेंबहुतांपरी ॥ तरीप्रयत्नेंयासीमारी ॥ भक्त वत्सलेजगदंबे ॥५३॥ इतकेंचमागतेंतुज ॥ हेंचीदेईआंबेमज ॥ बरेंम्हणोनीमारीलसहज ॥ त्यादैत्यासी भगवती ॥५४॥ तीकथापुढिलेअध्यायांत ॥ ऐकतुम्हीभाविकभक्त ॥ पांडुरंगजनार्दनविनवीत ॥ आवधानद्यावें आवडी ॥५५॥ तवश्रोतेविचक्षण ॥ संशयघेडनीकरितीप्रश्न ॥ कींअनुभूतीनेंदेवीप्रार्थन ॥ आपुलावृतांतनिवेदिली ॥५६॥ पातीव्रत्यध्यानव्रत ॥ भंगिलेंदुर्जनेंनिश्चीत ॥ तेंऐकोनीआमुचेंचित्त ॥ बहुदुःखवलेंयेवेळीं ॥५७॥ जैसाकोणीएकपुरुष ॥ बहुश्रमेंजोडेलेंधनास ॥ तस्करेंयेउनीलुटलें त्यास ॥ मगतीझालादरिद्री ॥५८॥ दरिद्राअलेंजयास ॥ कोणीचनमानितीतयास ॥ तेवीतपोभ्रष्टानुभूतीस ॥ कैसीप्रसन्नदेवीझाली ॥५९॥ तपाविणनपावेदैवत ॥ ऐसेंबोलतीसंतमहंत ॥ तरीमगेंइसीप्रसन्नत्वरिता ॥ कैसीझालीजगदंबा ॥६०॥ आतांऐकायाचेंउत्तर ॥ करुनाअपलेंमन एकाग्र ॥ नाहींभंगिलेंतपसाचार ॥ अधिकचवाढलें ॥६१॥ सांगतोंदृष्टांतदेऊन ॥ कोणीएकतपस्वीब्राह्मण ॥ गंगाजळीकरोनीस्नान ॥ अनुष्ठानकरीतबैसला ॥६२॥ तोअकस्मातशआनयेऊन ॥ त्यासगेलेस्पर्शकरून ॥ मगब्राह्मणहोउनी खिन्न ॥ भ्रष्टलोंमीम्हणतसे ॥६३॥ परीनाहींभ्रष्टलेंब्राह्मणपण ॥ तेणेंकेलेंपुन्हांस्नान ॥ त्यासदोन

स्नानेंघडलींम्हणोन ॥ अधिकपुण्यवाढलेंकीं ॥६४॥ तैसेंअनुभूतीनेंभले ॥ अनुतापतिर्थीस्नानकेलें ॥ अतिशयमनासीरोधिलें ॥ अंतरकासेहेतेधवां ॥६५॥ आनंदकोशाचेअंती ॥ सदोदितस्वयंस्नानकेल ॥ तेथेंस्थिरमनोवृत्ती ॥ तन्मयझालीतात्काळ ॥६६॥ ज्योतिरूपब्रह्माकेवळ ॥ सर्वव्यापकातिनिर्मळ ॥ सगुणीस्त्रीरूपधरूनीसोज्वळ ॥ उभेराहिलेतिजपुढे ॥६७॥ संकटनासावयाप्रती ॥ धावोनीआलीभक्त म्हणती ॥ ज्ञानीम्हणतीयेंथेंचहोतीं ॥ नसेसर्वगतायेणेंजाण ॥६८॥ आतांअसोहीविश्वामाता ॥ दुष्टासी मारीलसर्वथा ॥ निर्भयकरिलसर्वभुता ॥ सुखअपारदेइल ॥६९॥ इतिश्रीस्कंदपुराणे ॥ सह्याद्री खंडे ॥ तुळजामाहात्मे ॥ शंकरवरिष्ट संवादे ॥ द्वितीयोध्यायः ॥२॥ श्रीजगंदबार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

अध्याय ३

श्रीगणेशायनमः ॥ जयजयभक्तप्रतीपाळनी ॥ जयजयदुष्टविध्वंसिनी ॥ दुर्गेदुर्घटहारिणी ॥ भवतारणीनमोतुज ॥१॥ शिवम्हणेवरिष्ठमुनी ॥ देवीचीप्रार्थनाकरूनी ॥ मौनेंचीराहिलीद्विजपत्नी ॥ हातजोडुनीउभीअसे ॥२॥ अनुभूतीचेंगमनोगत ॥ जगंदबाजाणोनीत्वरीत ॥ बरेंम्हनोनीधावत ॥ कुकुरदानवावरीतेव्हां ॥३॥ धनुव्यटनत्कारीलेथोर ॥ नादेगर्जलेंतेव्हाअंबर ॥ त्यासवाणलाउनसत्वर ॥ दानवहृदयीविंधिला ॥४॥ हृदयीखडतरलागलाबाण ॥ तेव्हांदानवकोपलादारुण ॥ सोडिताजाहला असंख्यबाण ॥ देवीवरीअतिवेगे ॥५॥ पुढेंसरसाउनवेगें ॥ बाणसोडीतबाणामार्गे ॥ अनेकशस्त्रास्त्र मुष्टिप्रयोगें ॥ वृष्टिकरितेधवां ॥६॥ देवीसीकरूनशस्त्रप्रहार ॥

आलायोगिनीगणासमोर ॥ नानाशस्त्र जाळभयंकर ॥ सोडुनिमारितमुष्टिघाते ॥७॥ पृथकपृथकयोगिनीसी ॥ प्रहारकरोनीवेगेसी ॥ सवेची कोपधरोनीमानसी ॥ देवीजवळीपातला ॥८॥ तीक्ष्णशक्तिघेऊनहातांता ॥ जगदम्बेसीप्रहारकरित ॥ मगतीदेवीकोपोनीहातांत ॥ शुळझडकरीघेतसे ॥९॥ दानवाच्याहृदयावर ॥ अतिआवेशेंकेलाप्रहार ॥ तेणेंव्याकुळझालाकुकुर ॥ दानवाधमतेकाळीं ॥१०॥ हृदयींच्यथाझालीथोर ॥ मग असुरीमायापसरुनी सत्वर ॥ दानवरूपटाकुनझडकर ॥ अश्वरूपधरियलें ॥११॥ ठाणमानशोभेअत्यंत ॥ अश्वजातीचा शब्दकरित ॥ भयंकरखेखाळफिडीत ॥ चपळधावतचहुंकडे ॥१२॥ अतिवेंगेआकाशांत ॥ उड्डाण करीअकस्मात ॥ मुत्रकरोनीलेंड्यासोडीत ॥ हयरूपधारीदानव ॥१३॥ श्रीजगंदंबाअंतर्साक्ष ॥ म्हणे हामायावीप्रत्यक्ष ॥ तरीयाचावधकरावयासमक्ष ॥ सर्वपाहतीलयेवेळीं ॥१४॥ मगपांचबाणेंकरूनी ॥ ताडिलेदानवांतेचक्षणीं ॥ मगतोहयरूपसोडोनी ॥ अन्यरूपधरीतात्काळ ॥१५॥ महिषरूपधरोनिथोर ॥ येतसेजगदंबेसमोर ॥ उभयशृंगीपर्वतशिखर ॥ धरूनिफेकितबहुबळे ॥१६॥ योगिनीचासमुदायबहुत ॥ पाहुनीशिळावृष्टीकरित ॥ मागीलचरणीभूमीउकरित ॥ जवळयेतदेवीच्या ॥१७॥ मगजगदंबाअति त्वरीत ॥ त्यावरीशरवृष्टिकरित ॥ तेणेंहोऊनभयभीत ॥ महिषरूपसोडिलें ॥१८॥ मगतोसिंहझालाप्रचंड ॥ क्रोधेगर्जेअखंड ॥ पुच्छफिरवूनउदंड ॥ मस्तकावरीधरितसे ॥१९॥ भैरवगणपाहूनबहुत ॥ त्यासीतीक्ष्ण देतानेंचावत ॥ तीव्रनखेंप्रहारकरित ॥ कोपयुक्तहोउनी ॥२०॥ तेव्हांदेवीनेंतात्काळ ॥ त्याच्याहृदयीं मारीलाशुळ ॥ तेणेंतोहौनीविव्हळ ॥ सिंहरूपसोडिलें ॥२१॥ पुरुषरूपधारिलेंथोर ॥ रथारुढझाला धनुर्धर ॥ मुगुटेंखोचलेंअंबर ॥ एवढेविशाळरूपधरिलें ॥२२॥ धनुष्यालावूनाआठबाण ॥ देवीवरी सोडीलेंदारुण ॥

तिनेंतात्काळछेदुन ॥ वरचेवरीटाकीले ॥२३॥ होउनीजगदंबाक्रोधयुक्त ॥ दिव्य शंखघेउनीहातांत ॥ मुखेंवाजविला त्यानें अत्यंत ॥ नादगगनांतकोदला ॥२४॥ धनुष्यासीलाउनीशर ॥ सोडिलेबहुतातिसत्वर ॥ तेणेंरथझालाचुर ॥ चारीअश्वमारिले ॥२५॥ मेलासारथीतुटलाध्वज ॥ छत्रदांड्यासीवळसहज ॥ साठाचाकेंकवचसतेज ॥ सर्वहीनाशातेपावले ॥२६॥ मगबाणभातेमुगुटासहित ॥ एकबाणसोडुनीनाशिलेनिश्चित ॥ संग्रामसामुग्रीकिंचित ॥ राहिलीनाहींतेधवां ॥२७॥ मग तोमायावीदानवकुकूर ॥ सैन्यनिर्मिताझालाअपार ॥ हस्तीरथाश्वपदातीवीर ॥ चतुरंगसेनातेकाळीं ॥२८॥ महाबलपराक्रमीशुर ॥ युद्धकरुंलागलालेंघोर ॥ देवीचेंसैन्यतेव्हांसमग्र ॥ शस्त्रवृष्टीनेंझाकिलें ॥२९॥ भैरवयोगिनीवृदंतेवेळें ॥ आच्छादिलेंशस्त्रजाळें ॥ जिकड़ेतिकड़ेदानवबळे ॥ जगतितळींव्यापिलें ॥३०॥ ऐसेंमायावसैन्यसर्व ॥ त्यांतमुख्यकुकूरदानव ॥ संग्राममांडिलाअभिनव ॥ शस्त्रसंपांतकरताती ॥३१॥ त्वरितादेवीपरमेश्वरी ॥ प्रवर्तलीमहामारी ॥ सैन्यनासुनीक्षणाभिंतरी ॥ कुकुरासन्निधपातले ॥३२॥ घेऊनअर्धचंद्राकारशर ॥ तेणेंछेदिलेंकुकुराचेंशिर ॥ तंवत्यचेकंटातुनसत्वर ॥ दुसरापुरुषनिघाला ॥३३॥ तुलजेनेंपाहुनतयाला ॥ सवेंचखिंगगेंताडिला ॥ तवतोधरणीवरीपडिला ॥ गतप्राणहोउनी ॥३४॥ शरीरभूमीवरीपडिलें ॥ तेणेंभूमंडळचलनपावलें ॥ यापरीदैत्यासी मारिले ॥ जगदंबेनेतेवेळीं ॥३५॥ गणगर्जतीजयजयकार ॥ उदयोस्तुम्हणतीवारंवार ॥ आनंद्प्रवर्तलाथोर ॥ हर्षनिर्भरनाचती ॥३६॥ तेकाळींभैरवसकळ ॥ योगीनीवृंदग्रहाचामेळ ॥ भुतवेताळकंकाळ ॥ रेवतीवृद्धरेवती ॥३७॥ अतिहर्ष धांवतेझाले ॥ मायिकसैन्यासीभक्षूंलागले ॥ गजीवजीनरजेअसुरेनिर्मिले ॥ त्यांसीभक्षिलेयथेष्ट ॥३८॥ रक्तासीघटघटापिती ॥ मज्जाचाटोनीयाखाती ॥ मांसगटगटागिळीती ॥ चघळुनीटाकिती

हाडांतें ॥३९॥ आंतडेंमाळाकंठींघालिती ॥ तेणेंआपणाशोभविती ॥ निर्मळलिकैरणक्षिती ॥ सर्वकलेवरे भक्षुनी ॥४०॥ मारुनीदानवेश्वर ॥ परतलीअंबासपरिवार ॥ आलीअनुभूतीसमोर ॥ सुखाअपार द्यावया ॥४१॥ वरिष्ठासीम्हणतीशंकर ॥ देखोनिगणदेवतासंभार ॥ अनुभूतीकरीनमस्कार ॥ करजोडोनीतेधवां ॥४२॥ तुलजादेवीसीप्रेमभरित ॥ साष्टांगनमस्कारकरीत ॥ म्हणेजयदेवीकृपावंत ॥ जगज्जननीदयाळे ॥४३॥ त्वांपराक्रमकेलाअदभुत ॥ माझेंकार्यकेलेंत्वरीत ॥ तुजभ्यांश्रमविलेबहुत ॥ शिणलीसमायबहिणी ॥४४॥ दानवेमजलादूःखदिधलें ॥ म्हणोनीतुजभ्यांकष्टविले ॥ क्षमाकरीदीन वत्सले ॥ तुळजाबाईजिवलगे ॥४५॥ मीतरीतुझेंलेंकरूंदीन ॥ अनुग्रहपात्राअहेजाण ॥ तरीतुझ्याप्रसादेकरुन ॥ परमगतीसीपावेनकीं ॥४६॥ अंबाम्हणेतेअवसरीं ॥ ऐकप्रेमळेद्विजसुंदरीं ॥ तुझें कल्याणपरोपरी ॥ सर्वदाअसोमत्कृपें ॥४७॥ इच्छिसीतोदेईनवर ॥ जरीतोअसेलदुष्कर ॥ माझेंबचन सत्यनिर्धार ॥ मागेवरतुंआतां ॥४८॥ मागसीतोवरदेइन ॥ हेंतरीअसेंअल्पवचन ॥ परित्वांजेस्तविलें अष्टककरुन ॥ त्याचेंपठणश्रवणकरितीजे ॥४९॥ त्यासीदेईनसायुज्यमुक्ति ॥ आणियालोकींधनसंपत्ति ॥ पुत्रपौत्रसहनांदती ॥ सुखभोगितीअपार ॥५०॥ विद्यावानकुलसंपन्न ॥ दीर्घायुषीहोयजाण ॥ निरंतर सुखेसुखहोऊन ॥ नांदतीलनिःसंशय ॥५१॥ जगदंबेचेंप्रसादवचन ॥ ऐकोन अनुभतीकरीविनवन ॥ देवोतुझेंपादसेवन ॥ अखंडभजनमजद्यावें ॥५२॥ तुझ्यापादसेवनापरतें ॥ नाआवडेमजजगन्माते ॥ चरणसेवेपुढेमुक्तितें ॥ तुच्छमानितेजगदंबे ॥५३॥ कर्मानुबंधेपुढतपुढतीं ॥ भलतीकुळीभलतेयाती ॥ जन्महोतीलतेथेंभक्ति ॥ तुझीचासोअखंड ॥५४॥ शंकरम्हणतीवरिष्ठमुनी ॥ सुप्रसन्नाआदि भवानी ॥ अनुभुतीसीमधुरवचनी ॥ तथास्तुम्हणोनीबोलत ॥५५॥ धन्यधन्यतीअनुभूति ॥ धन्यधन्यतिचीभक्ति ॥

तिचेनियोगेसच्चिन्मूर्ति ॥ प्रगटझालीभूतळीं ॥५६॥ अनुभूतीचिमनोगत ॥ श्रवणकरोनीनिश्चित ॥ मगबटुभैरवासीत्वरित ॥ आज्ञाकरितभद्रकाळीं ॥५७॥ सह्याचलदुरप्रांत ॥ यमुनाअलातिविख्यात ॥ तेथेंमीराहिननिश्चित ॥ तरीतुवांत्वरीततेथेंजावें ॥५८॥ पर्वतस्थानींस्थळयोजून ॥ शीघ्रयेईगापरतोन ॥ भैरवाइकोनीदेवीवचन ॥ दक्षिणदिशेसीनिघाला ॥५९॥ यमुनाचलभैरवेदेखिला ॥ सुवर्णरत्नशिखरेंशोभला ॥ धातुमणिक्यरत्नेरंजिला ॥ देखोनीझालाविस्मिता ॥६०॥ पर्वतासक्तझालेंमानस ॥ तेथेंचराहिलाबहुदिवस ॥ विसरलादेवी आज्ञावचनास ॥ परतोनी गेलानसेची ॥६१॥ काळलोटलाबहुत ॥ जगदंबातरीवाटपाहत ॥ मेरूपर्वतीगणासहित ॥ विचार करितवैसली ॥६२॥ जगदंबेनेतेवेळे ॥ तामसीदेवीसविचारले ॥ तिचें अनुमोदनघेतलें ॥ यमुनाचळा जावया ॥६३॥ तेव्हांश्रोतोविचक्षण ॥ म्हणतीतामसीदेवीकोण ॥ तिजसवेविचारकेलाकोन ॥ हे आम्हासीकळावें ॥६४॥ तरीऐकाजगदंबाकोण ॥ हेआधींघ्यावेंसमजोन ॥ मगतामसीदेवीचेंज्ञान ॥ सहजहोईलतुम्हासी ॥६५॥ जेगुनातीतससच्चिदद्धन ॥ वेदांतवेद्यब्रह्मपूर्ण ॥ तेथेभासेमायीकत्रिगुण ॥ निळीमाजेवींआकाशी ॥६६॥ शुद्धसत्वमायाजाण ॥ तद्वत्छीन्नजेंचैतन्य ॥ सर्वज्ञादिगुणसंपन्न ॥ ते स्वरुपपूर्णजगदंबा ॥६७॥ मिश्रितजोत्रिगुण ॥ हे अविद्येंचेंलक्षण ॥ तद्वत्छीन्नजेंचैतन्य ॥ जिवम्हणतीतयासी ॥६८॥ अविद्येच्याबहुतव्यक्ति ॥ गुणतारतम्येअसती ॥ म्हणोनीजिवाहिवहुतहोती ॥ सुरासुरनरतीर्थगादी ॥६९॥ जिवअज्ञानेभ्रमले ॥ तेंकामकर्मैंवेष्टीलें ॥ सुक्ष्मस्थुलदेहेआवरले ॥ अनेकयोईफिरताती ॥७०॥ जिवाच्याकर्मानुसार ॥ सृष्टिस्थिती आणि संहार ॥ मायायोगहोती व्यापार ॥ इससत्तेनेंजाणीजें ॥७१॥ मायेचीप्रवृत्तीनिवृत्ति ॥ करावयासमर्थपर शक्ति ॥ गुणयोगेअवतारघेती ॥ कार्यपरत्वेंअनेक ॥७२॥ मारावयामातंगअसुर

॥ तामसीदेवीगुणावतार ॥ पुढीलकार्याचा विचार ॥ तिजसीकरितजगदंबा ॥७३॥ जेश्रोतसिशंयेविचारले ॥ त्याचेंउत्तरतेंहेदीधलें ॥ आतांपुढेंकायवर्तलें ॥ तेंऐकावेंसादर ॥७४॥ प्रमदोत्तमाजीदेवीतामसी ॥ तिजसवेंघेउनीवेगेसी ॥ योगिनी ग्रहादिगणासी ॥ घेउनचाललीजगदंबा ॥७५॥ श्रीरामायोध्यावासी ॥ जोआला आहेपंचवटीसी ॥ सिताशुद्धीकरावयासी ॥ यमुनाचलायेईल ॥७६॥ तयासीदर्शनद्यावें ॥ आपणत्यासीअवलोकावें ॥ उत्कंठाधरुनप्रेमभावें ॥ यमुनाच लापातली ॥७७॥ आज्ञापुनीज्याभैरवासी ॥ पुर्वीधाडिलाहोतात्यासी ॥ पुसोलागलीवेगेसी ॥ विलंबकेलाम्हणोनी ॥७८॥ यमुनाचळाजाउन ॥ सत्वरयेइस्थळपाहुन ॥ ऐसीतुज आज्ञाकेली असोन ॥ येथेंचबहुदिनसरमलासी ॥७९॥ सांगसांगयाचेंकारण ॥ नाहींतरीतुजशापीन ॥ ऐसेंऐकोनदेवीवचन ॥ भैरवबोलततेधवां ॥८०॥ मातेतुझीआज्ञाघेउन ॥ सत्वरयास्थळा आलोजाणा ॥ येथीचें आश्चर्यभापाहुन ॥ माझेंमनबहुरमलें ॥८१॥ मीयेथेराहिलोबहुदिन ॥ विसरलोंतुझें आज्ञावचन ॥ हाअपराधमाझापूर्ण ॥ क्षमाकरीहोजगंदंबे ॥८२॥ शंकरम्हणतीतयेक्षणीं ॥ भैरवाचेवचऐकोनी ॥ तुळजामाताकृपेचीखाणी ॥ क्षमाधरेसीजिच्यायोगे ॥८३॥ मगदेवईनेंहास्यकेलें ॥ स्वहस्तेंत्याचेंशरीरे ताडिलें ॥ टोळभैरवनामझालें ॥ तयीपासोनीप्रसिद्ध ॥८४॥ जगदंबायमुनापर्वती वासकरितीझाली निरुती ॥ श्रीरामदर्शनाचीचित्ती ॥ इच्छाधरोनीसप्रेमें ॥८५॥ पुढीलाध्यायींकथासुरस ॥ श्रोते ऐकावेंसावकाश ॥ विनवीपांडुरंगजनार्दनदास ॥ नम्रसंतांससर्वद ॥८६॥ इतिश्रीस्कंदपुराणे सह्याद्री खंडे ॥ तुरजामाहात्म्ये ॥ शंकरवरिष्ठसंवादे ॥ तृतीयोध्यायः ॥३॥ श्रीजगंदबार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

श्रीगणेशायनमः ॥ जयजगदारंभस्तभे ॥ सगुणनिर्गुणरुपस्वयंभे ॥ सर्वचाळकेस्वयंप्रभे ॥ सर्व पाळकेनमोतुज ॥१॥ वरिष्ठऋषिशंकरासी ॥ पुसताजाहला आदरेसी ॥ जगदंबेनेंश्रीरामासी ॥ केव्हां वरदानकायदिलें ॥२॥ कोणतेकाळींयमुनापर्वती ॥ रामासीभेटलीआदिशक्ति ॥ हेंसर्बहीमजप्रती ॥ चरित्रसांगावेंदेवीचें ॥३॥ प्रश्नाऐकोनशंकरम्हणती ॥ ऐकवरिष्टामहामती ॥ ज्याकारणास्तवज्या काळींनिश्चिती ॥ देवीभेटलीश्रीरामा ॥४॥ तेंसंगतोंइत्थभुत ॥ सावधाएकेदेऊनचित्त ॥ जगदंबेची लीलाअदभुत ॥ परमपवित्रतिहीलोकीं ॥५॥ तरीपुर्वीभृगुवंशात ॥ सावधाऐकेदेऊनचित्त ॥ जगदंबेची ऋषिजजमदग्नित्याविख्यात ॥ भार्यारेणुकामहासाधवी ॥६॥ तेउभयताधर्मनिष्ठ ॥ तपोनिष्तज्ञाननिष्ठ ॥ त्यासी पुत्रचारत्यांत कनिष्ठ ॥ षष्ठावतारविष्णुचा ॥७॥ अधार्मिकक्षात्रियझालेफार ॥ भूमीसीझाला त्यांचाभार ॥ तौतरावयाश्रीकरधर ॥ रेणुकाउदरींअवतरला ॥८॥ जामदग्नीभार्गवराम ॥ क्षत्रियारण्यछेदकपरम ॥ परशुरामनामउत्तम ॥ बहुचांगलेंशोभन ॥९॥ तवकोणेएकेकाळीजाण ॥ कार्तवीर्य सहस्त्रार्जुन ॥ मृगयाकरावयालागुन ॥ सेनेसहितनिघाला ॥१०॥ वनीहिंडतांश्रमलाबहुत ॥ सेने सहितक्षुधाकांत ॥ आश्रमासीअकस्मात ॥ जमदग्निच्यापातला ॥११॥ ऋषीनेंसत्कारकरून ॥ सर्वासी दिधलेंमिष्टान्नभोजन्न ॥ राजाआश्चर्यमानून ॥ विचारअंतरींकरीतसे ॥१२॥ म्हणेहादुर्बळब्राह्मणज ॥ याचेंगांठींकैंचेंधन ॥ एकपर्णशाळबांधुन ॥ अरण्यांतराहतसे ॥१३॥ मीतरीसार्वभौमनृपती ॥ मज नाहीयेवढ़ीशक्ति ॥ येणेंतरीसर्वांप्रती ॥ तृप्तीकेलेअविलंबें ॥१४॥ ऐसाविचारांतरींकरी ॥ मगकळलें कींयाचेघरीं ॥ कामधेनुपुरवीसामग्री ॥ इच्छेप्रमाणेंसर्वदा ॥१५॥ तेव्हांराजाअभिलाषयुक्त ॥ सेवकासीआज्ञाकरित ॥

कामधेनुघेउनत्वरित ॥ चलाआपुल्यानगरासी ॥१६॥ तेव्हांरामनव्हतांआश्रमांत ॥ समिधा आणावयागेलावनांत ॥ इकडेकामधेनुसीनृपनाथ ॥ घेउनगेलानिजनगरा ॥१७॥ जमदग्निऋषी शांत ॥ उद्विग्रतानसेकिंचित ॥ लाभहानीसमान मानित ॥ स्वस्थबैसताअसनीं ॥१८॥ दर्भसमिधाघेउन भार ॥ रामाअश्रमाआलासत्वर ॥ पित्यापुढेंठे उनझडकर ॥ नमस्कारकरितसे ॥१९॥ हातजोडुनीयां पुसे ॥ म्हणेधेनुकोटेंगेलीनदिसे ॥ ऋषीबोलेराजपुरुषे ॥ नेलीराजाआज्ञेंनें ॥२०॥ ऐकोनीरामकोपलाभारी परशुधनुष्यतेतलेंकरी ॥ बाणभातेपाठीवरी ॥ घेउनझडकरीनिघाला ॥२१॥ राजनगरासी येऊन ॥ नगरद्वारासीरोधून ॥ उभाराहुनबोलेवचन ॥ धेनुद्यालवकरी ॥२२॥ नाहींतरीतुमचेप्राण ॥ घेउनधेनुसीनेईन ॥ ऐकताक्षोमलासहस्त्रार्जुन ॥ सैनीकविरासीबोलत ॥२३॥ कोणाआला आहे ब्राह्मण ॥ बहुबोलतोघिटवचन ॥ तरीत्याचापराभवकरुन ॥ दवडोनदुरघालावा ॥२४॥ राजआज्ञेनें रामासमोर ॥ शस्त्रेंघेउनधावलेवीर ॥ रामकुठारघायेंशुर ॥ सर्वमारुनटाकिले ॥२५॥ मगसहस्त्रार्जुन सत्वर ॥ सवेदहासहस्त्रकुमर ॥ सत्राअक्षौहिनीदळभार ॥ घेउनयुद्धासीपातला ॥२६॥ रामएकटा एकांगवीर ॥ त्यावरीलोटलेंसैन्यसमग्र ॥ एकदांचसर्वहीसोडतीशर ॥ जैसागिरीवरीमेघधारा ॥२७॥ परशुरामप्रतापी अदभुत ॥ बाणेबाणनिवारीत ॥ अतित्वरेंविरासीमारित ॥ अग्निजाळीततृणजैसें ॥२८॥ सैन्यसर्वहीमारिलें ॥ कांहींप्राणघेऊनपळाले ॥ कांहींघायाळहोउनीपड़िलें ॥ समारंगणीलोळात ॥२९॥ रामप्रतापेंअदभुत ॥ कार्तविर्याच्याभुजाछेदित ॥ मस्तकतोडोनीत्वरित ॥ धरणीवरीपाडिलें ॥३०॥ ऐसापराक्रमकरोनी ॥ खळदुर्जनासंव्हारुनी ॥ कामधेनुसीगेलाघेउनी ॥ आश्रमाशीलवलाही ॥३१॥ सहस्त्रार्जुनाचेसुत ॥ पळाळेतेराहिलेजिवंत ॥ दुःखशोकातेकरुनीअत्यंत ॥ झुरणीलागले मगम्हणती ॥३२॥ आमुचापितामारिलाजेणें ॥ त्याचापितावधावायत्नें ॥

सूटौगवावातरीजीणें ॥ सफळाआमूचें होईल ॥३३॥ परीतोरामजवळींअसतां ॥ कार्यनसार्धसर्वथा ॥ दुरजाईलतेव्हांतत्वता ॥ कार्यसाधु आपुलें ॥३४॥ मगगुप्तहेरठेवोनी ॥ पाळतीघेती अनुदिनीं ॥ तवबंधुसहितएकदिनीं ॥ रामगेलाअरण्यांत ॥३५॥ जमदग्निरेणुकासती ॥ हींदाघेंचघरीं असतीं ॥ संधीपाहुनत्वरितगती ॥ दुर्जनाआश्रमींपताले ॥३६॥ प्रातःकाळींचेंकर्मकरून ॥ ऋषीवैसलाध्यानधरुन ॥ तोंहोमशाळेंतयेऊनदुर्जन ॥ मारावया प्रवर्तले ॥३७॥ सतीधांवोर्नी आडवीजाहली ॥ तिसीहीशस्त्रेंहाणीतलीं ॥ ऋषीसीमारुनीतात्काळीं ॥ रामभयेंपळालें ॥३८॥ रेणुका आक्रोशेंहाकाफोडित ॥ धांवरेधांवरामात्वरित ॥ ऐकोनिरामधांवला त्वरित ॥ मातेजवळींपातला ॥३९॥ एकविसघावलावलेमातेसीं ॥ पितातरीमुकलाप्राणासी ॥ तेणें दुःखेंरामरुदनासी ॥ करितांझाला अत्यंत ॥४०॥ रेणुकातरीमहासती ॥ अवतरली आदिशक्ति ॥ पतिव्रतेचाधर्मानिश्चिती ॥ आचरुनीदावित ॥४१॥ धर्ममार्गीजगलावावें ॥ हेंचिकर्तव्यतिचेंबरबें ॥ मनुष्य नाव्यसंपादावें ॥ लौकिकमार्गजाणोनी ॥४२॥ मुळींच एकरूप असोन ॥ व्यक्तीपाहतांदिसेदोन ॥ शिवशक्तिनामेंकरून ॥ युगायुगींअवतरे ॥४३॥ रामाचेंकरुनीसमाधान ॥ त्याहातींगतीकरवून ॥ ब्राह्मणासहविधान ॥ वेदविहितकरविलें ॥४४॥ पतिदेहगर्तेतठेवूनी ॥ प्रतिप्तकरोनियांवन्हीं ॥ त्यांत प्रवेशकरोनी ॥ स्वर्गाजातसेभर्तृका ॥४५॥ पुढेंआत्मेष्ठिचेंकर्म ॥ सांगताजाहलाश्रीदत्तपरम ॥ कर्तव्य तेंकरोनीउत्तम ॥ कृतार्थपरशुरामजाहला ॥४६॥ परशुरामजोडूनीहात ॥ मातेचीप्रार्थनाकरित ॥ माते दर्शनदेईत्वरित ॥ माझेंसंनिधतूंराहे ॥४७॥ तुजवांचोनीमजक्षणभरीं ॥ सुखनहोयनिर्धारीं ॥ धावपाव आतांलवकारीं ॥ समाधानकरीमाझें ॥४८॥ स्वामीस्कंदऋषीगनाप्रती ॥ म्हणीकाएकाग्रचित्तीं ॥ भार्गवेंप्राथिलीभगवती ॥ तीतेव्हांप्रगटझाली ॥४९॥

येथेंप्राकृतमंदगती ॥ विनवीतसेश्रोतीयाप्रती ॥ मूळग्रंथाचेंतात्पर्यमजप्रती ॥ उमजलेंतेंबोलतोंमी ॥५०॥ मूळश्लोक ॥ स्कंदउवाच ॥ इतीश्रुत्वावचस्तस्य रामस्याक्लिष्टकर्मणः ॥ प्रादुरभुतावभौदेवीरामवचनमब्रवीत ॥ टीका ॥ अक्लिष्टकर्माभार्गवराम ॥ त्याची प्रार्थनाऐकुनीउत्तम ॥ देवीधरोनीरुपनाम ॥ बोललीभार्गवरामासी ॥५१॥ अक्लिष्टम्हणजेक्लेशरहित ॥ ईश्वरहोयतोनिश्चित ॥ पंचविधक्लेशयुक्त ॥ तोजाणिजेजीवात्मा ॥५२॥ अविद्याअस्मितारागद्वेष ॥ पांचवातोअभिनिवेश ॥ यासर्वासम्हणावेंक्लेश ॥ यासीप्रमाणयोगशास्त्री ॥५३॥ देहासीआत्माम्हणणें ॥ हेंअविद्येचेंरुपजाणणें ॥ देहच आत्मानविसणें ॥ अस्मितायासीम्हणावें ॥५४॥ देहासीअनुकुलप्रिय तोराग ॥ प्रतिकुळअप्रियतोद्वेष ॥ अभंग ॥ अभिनिवेशतोयथासांग ॥ सांगतोंतेंऐकावें ॥५५॥ हा देहचाआपणस्वभावें ॥ याचेंनामरुपवाढवावें ॥ घनविद्यादिकसंपादावें ॥ महत्वयावेंदेहासी ॥५६॥ याचीएकिर्तींव्हावीफार ॥ नकरोनीधर्माधर्माविचार ॥ विषयसुखार्थव्यापार ॥ करणेंतोचअभिनिवेश ॥५७॥ ऐसेंपंचविधक्लेशयुक्त ॥ निवासीघडसुकृतदुष्कृत ॥ तेणेंनानयोनीजन्मत ॥ दुःखभोगेतनकादि ॥५८॥ ईश्वरपाहुनीवेगळा ॥ सदास्वरूपानंदाचासोहळा ॥ दुःखीपाहुनीजीवासकळा ॥ अवतारघेऊनीसांभाळीं ॥५९॥ मायावच्छिन्नईशचैतन्य ॥ तेथेंनाहींस्त्रीपुरुषभान ॥ जगव्यापारव्हावयापूर्ण ॥ अनेकव्यक्ति धरीतसे ॥६०॥ ब्रह्माहरीहरपुरुषावृत्ती ॥ सावित्रीरमाउमास्त्रीमूर्ती ॥ ह्याअवघ्याधरिल्याव्यक्ति ॥ एकईशचैतन्य ॥६१॥ यांतकोटेंपतिपत्नीभाव ॥ कोठेंबंधुभगिनीभाव ॥ कोठेंमातापुत्रभाव ॥ घरोनी असतीसर्वदा ॥६२॥ नानाअवतारघ्यावें ॥ मारूनीदुष्कृतीतारावें ॥ सुकृतीतेसुखीकरावें ॥ स्वर्ग मोक्षदेऊनी ॥६३॥ रेणुकाआदिशक्तिसाचार ॥ महाविष्णुतोपरशुधर ॥ याचें

अवतारचरित्रपवित्र ॥ ऐकतांपवनहोईजे ॥६४॥ तरीआतांरेणुकादेवी ॥ प्रगटहोऊनियांबरवी ॥ दर्शनदेऊनियांसमजावी ॥ भार्गवरामासीतेधवां ॥६५॥ जायपुत्रातूंयेथुन ॥ संकल्पाअपलाकरीपूर्ण ॥ एकविसवारक्षत्रियमर्दुन ॥ धराभारदुरकरी ॥६६॥ हेंतुजयोग्यनव्हेस्थान ॥ येथेंमाझेंसान्निध्य अयोग्यजाण ॥ यास्तवमहेंन्द्रपर्वतीं जाऊन ॥ राहेपुत्रासुखरुप ॥६७॥ पुढेंसातवे अवतारी ॥ जन्मशीलकौशिल्याउदरीं ॥ रघोकुलीं अयोध्यानगरीं ॥ दशरथपुत्रहोशील ॥६८॥ रावणवधावयाजाण ॥ तूरामावतारघेसीलपूर्ण ॥ तुझें अंशतेबंधुतीन ॥ लक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहोतील ॥६९॥ पिताज्ञामानुनीनिश्चिती ॥ तुंसीतालक्ष्मणासमवेत ॥ चवदावर्षेराहसीवनांत ॥ ऋषीसमस्तभेटतील ॥७०॥ गोदातीरींपंचवटीस्थानीं ॥ भिक्षुरुपरावणयेऊनी ॥ तुम्हादोघांसीमोहितकरुनी ॥ भार्यातुझीनेईलतो ॥७१॥ जटायुदशरथामित्र ॥ तो रावणासीयुद्धकरीलघोर ॥ रावणजटायुसजिंकुनसत्वर ॥ सीतेसीघेऊनीजईल ॥७२॥ सीतावियोगें दुःखेहोऊनी ॥ तुम्हीहुडकिताफिरालवनीं ॥ जटायुभेटेलतुम्हांलागूनी ॥ सांगेलसरवृतांत ॥७३॥ जटायुम्हणेलरामराया ॥ रावणेंचोरूनीतुझीजाया ॥ घेऊनिचाललावलाह्या ॥ मगमींत्यासी अडविलें ॥७४॥ त्याचेंमाझेंयुद्धझालें ॥ त्याचेंमाझेंपक्षछेदिले ॥ ममगुमुर्षकरूनीनेलें ॥ सीतेसीतेव्हांदुर्जनें ॥७५॥ लंकामार्गेरावणगेला ॥ तुम्हींजावेंत्यादिशेला ॥ ऐसेंजटायुवचनाला ॥ ऐकालतुम्हीत्याकाळां ॥७६॥ दक्षिणदिशेसीतुम्हीजाताल ॥ तेव्हांयमुनपर्वतीयेंताल ॥ क्षुधेनेंपीडितहोताल ॥ नमिळेल तेव्हांफलतोय ॥७७॥ तेव्हांतूंतरीकोपोनियां ॥ धनुष्यसज्जकरोनियां ॥ त्यासीबाणलावोनियां ॥ धरणीसाछिद्रपाडशील ॥७८॥ भोगवतीचेंजलाआणोन ॥ तुम्हींतेव्हांकरालप्राशन ॥ लक्ष्मणांकीशिर ठेऊन ॥ निद्राकरशिलश्रमयुक्त ॥७९॥ तेव्हांतथेंमीहोईनप्रगट ॥

योगिनीभैरवचामुंडासगट ॥ ग्रहगण घेऊनीयांस्पष्ट ॥ लक्ष्मणमजसीपाहील ॥८०॥ नवरत्नदीपजोती ॥ आरतीघेऊनियांहातीं ॥ ओवाळावयातुजप्रती ॥ समीपयेईनजेधवां ॥८१॥ लक्ष्मणपुसेलमजझडकरी ॥ तूंकोणकुणाचीनारी ॥ कांएकटींआलीसवनांतरीं ॥ किंवावनदेवतातूं आहेसी ॥८२॥ अथवाकपटरूपीतूंराक्षिसी ॥ कोणतेहेतूनें आलीसी ॥ जायमाघारींदुरवेगेंसी ॥ आम्हींतापसी आहोंत ॥८३॥ आम्हीएकपत्नीव्रत ॥ ब्रह्माचारी वृतानेंयुक्त ॥ सीताविरहेंदुःखेंदुःखित ॥ होऊनी आहोंतवराननेे ॥८४॥ क्रोधेंलक्ष्मणजाजाम्हणत ॥\ रामतरीआहेनिद्रस्थ ॥ त्यासीदर्शनद्यावयानिश्चित ॥ मौनधरूनराहीनमी ॥८५॥ लक्ष्मणम्हणलेतूँ जासी ॥ तरीबाणजाळेंदवडनितुजसी ॥ शब्दाऐकतांचवेगेंसी ॥ रामजागृतहोईल ॥८६॥ समीपयेऊन मजपाहुन ॥ म्हणेलकोणतुं आहेसीसुलक्षण ॥ हातांताअरतीघेऊन ॥ वनाम्तहिंडसीकिमर्थ ॥८७॥ मजवाटेतूंवनदेवता ॥ तरीतुंसत्यसांगेआतां ॥ रामचंद्राइसेपुसतां ॥ हासोनबोलेनमीत्यासी ॥८८॥ पुत्राऐकदेउनमन ॥ जेंमीरामचंद्रासवोलेन ॥ ऐसेंपरशुरामाससंबोधुन ॥ मगरामासबोलेलजगदंबा ॥८९॥ हेरामाबोललासीजाण ॥ त्वंकाशीतीम्हनोनीव वन ॥ तरीहेंचिमाझेंनामजाण ॥ आजपासोनी होईल ॥९०॥ वक्ताश्रोत्यासबोलत ॥ येथीचासमजुनघ्यावाअर्थ ॥ त्वंकाम्हणोनीश्रीरामपुसत ॥ देवीम्हणतहेंनाममाझें ॥९१॥ म्हणोनिआतांकलीयुगांत ॥ प्राकृतजनहेंसमस्त ॥ तुकाईतुकाबाईम्हणता ॥ जगदंबेसीसद्भावें ॥९२॥ प्रस्तुतचाललीतोकथाऐका ॥ परशुरामसीरेणुका ॥ पुढेंहोणारकथाजेकां ॥ कथिली आणिकहीसांगेल ॥९३॥ यमुनापर्वतींश्रीरामासी ॥ भेटीनीजगदंबाम्हणेत्यासी ॥ मीआलें तुजवरद्यावयासी ॥ सीतावार्ताहीसांगावयासी ॥९४॥ पूर्वावतारीमीतुझीजननी ॥ पुढेंभेटेनम्हणोनी ॥ तुजबोललेंतें आजदिनीं ॥

वचनसत्यम्याकेलें ॥९५॥ ऐसेंबोलोनीश्रीरामासी ॥ रामस्मरलेपूर्ववृत्तासी ॥ माझीजननीभेटलीमजसी ॥ म्हणोनीनमिलेंसाष्टांगें ॥९६॥ लक्ष्मणसहितकैरीलस्तुती ॥ सहस्त्रनामें पूजिलमजप्रती ॥ रेणुकासांगेभार्गवाप्रती ॥ सातवेअवतारींभेटेनामी ॥९७॥ आतांपुत्रातूंएककरी ॥ शत्रकुलातेंसंव्हारी ॥ शंकरम्हणतीते अवसरीं ॥ वरिष्ठाऐकेसावध ॥९८॥ इतकेंपरशुरामासबोलून ॥ रेणुकापावलीअंतर्धान ॥ यास्तवश्रीरामासीदर्शन ॥ जगःदभेनेंदिधलें ॥९९॥ सिद्धचारणमुनीसंवित ॥ श्रेष्ठरभ्ययमुनापर्वत ॥ श्रीरामासीबेटोनीनिश्चित ॥ राहिलीतेथेंजगदंबा ॥१००॥ उत्तराध्यायीकथासुरस ॥ केवळाअहेसुधारस ॥ विनवीपांडुरंगजनार्दनदास ॥ सादरश्रोतोऐकावें ॥१०१॥ इतिश्रीस्कंदपुराणे सह्याद्रीखंडेशंकरवरिष्ठसंवादेतूळजमाहात्मे ॥ चतुर्थाध्यायः ॥४॥ श्रीजगदंबार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतुं ॥

अध्याय ५

श्रीगणेशायनमः ॥ जयजयरामवरदायनी ॥ श्रीरेणुकेभार्गवजननी ॥ अनुभुतीप्रियकारणी ॥ तुरजादेवीतुजनमो ॥१॥ वरिष्ठमुनीविनवीशंकरा ॥ म्हणेजयदेवासुरेश्वरा ॥ देवदेवापरमेश्वरा ॥ देवपुज्यानमोतुज ॥२॥ पूर्वाध्यायाचेअंतीं ॥ श्रीरामाअलेयमुनापार्वती ॥ तेथेंभेटलीभगवती ॥ ऐसें तुम्हींवणिलें ॥३॥ परीकोणेकाळींझालासंगम ॥ हेंमजकळलेंनाहींसुगम ॥ शंकरम्हणतीऐकउत्तम ॥ तो काळसांगतोंतुजप्रती ॥४॥ त्रेतायुगींनारायण ॥ रावनावधालागुन ॥ झालादशरथनंदन ॥ श्रीरामचंद्रनामें ॥५॥ रावणवधाचाहेतुपूर्ण ॥ किंचितकैकयीनिमित्तकारण ॥ चतुर्दशवर्षाचीमर्यादाकरुन ॥ अरण्यवासाअंगिकारी ॥६॥ सीतालक्ष्मणसाहित ॥ दंडकारण्यामाजींफिरत ॥

अगस्तीवचनेंपंचवटीत ॥ गोदातीरींवासकरी ॥७॥ तेथेंकपटीदशानन ॥ सीतेसीघेउनगेलापळोन ॥
सीतावियोगेंदूःखीहोऊन ॥ रामलक्ष्मणतेकाळीं ॥८॥ जटायुवचनेंकरून ॥ दक्षिणदिशेसीचाललेजाण ॥
तापसवेषेंशोभायमान ॥ यमुनाचलापातले ॥९॥ भूमीसछिद्रपाडुन ॥ भोगावतीचें आणिलेंजीवन ॥
तेंशुद्धिनिर्मळजळप्रशून ॥ तोसंपूर्णकथियलें ॥१०॥ तेअवसरींअंबाआपण ॥ श्रीरामासीभेटलीजाण ॥
वरिष्ठात्वाकेलाप्रश्न ॥ तोसंपुर्णकथियलें ॥११॥ वरिष्ठम्हणदेवातेवेळीं ॥ श्रीरामेंदेवीकैसीस्तविली ॥
सहस्त्रनामेंकैसीपुजिली ॥ तेसविस्तरसांगावें ॥१२॥ शंकरम्हणतीयमुनाचळीं ॥ रामलक्ष्मणाआलेजेवळीं ॥
जगदंबाहीतेचकाळीं ॥ त्यांनीपाहिलीप्रत्यक्षें ॥१३॥ हीतरीआहेमाझीजननी ॥ ऐसेंश्रीरामेंओळखोनी ॥
लक्ष्मणासहितपुढें जाउनी ॥ साष्टांगनमस्कारकेलाअसे ॥१४॥ मगसद्भावेंश्रामचंद्र ॥ जोडोनियादोन्हीकर ॥ स्तविता
झालाअतिसादर ॥ प्रेमपुर्वकदेवीसी ॥१५॥ त्वरितासुंदरासुभगा ॥ सुस्वात्मिकाबहुरुपगा ॥ भिल्ली त्प्रणिजेअंतरंगा ॥
सर्वप्राणिहितासीतत्पर ॥१६॥ षटचक्रनिवासिनी ॥ सहस्त्रदलबिलासिनी ॥ नागरुपिणीकुंडलिनी ॥
अंबादेवीतुजनमितोमीं ॥१७॥ सोहंमंत्रस्वरुपिणी ॥ धीराअजपाजपरुपिणी ॥ शक्तिसर्ववीजरूपिणी ॥ अंबादेवीतुजनमो
॥१८॥ ऐंबीजावग्भवानी ॥ वागगोचरामंडलरूपिणी ॥ वाचस्पतीनुतशक्तिरूपिणी ॥ अंबादेवीतुजनमितोंमी ॥१९॥
क्लींकामबीजचलनी ॥ चातुर्वर्णकुतनिवसिनी ॥ कामकल्पितकंदर्पमोहिनी ॥ अंबादेवीतुजनमितोंमी ॥२०॥
सुधामयीसर्वजननी ॥ सर्वागमसेवितचरणीं ॥ सामिप्यदाइनीभवानी ॥ अंबादेवीतुजनमितोंमी ॥२१॥ नवाक्षरापराशांता
॥ षोडशाक्षराइहितमाता ॥ बावन्नमातृकारुपिणीआतां ॥ अंबादेवीतुजनमितोंमी ॥२२॥ कल्पातीताविष्णुमाया ॥

बिंदुत्रिकोणकृतालया ॥ षट्कोणकोणमध्यस्ततया ॥ अंबादेवीतुजनमितोमी ॥२३॥ वर्तुलाभैरवयुक्ता ॥ अष्टार्णद्विवर्णांकिता ॥ सुलवर्गाष्टकसहिता ॥ अंबादेवीतुजनमितोंमी ॥२४॥ चक्रराजमयींमंत्रा ॥ सर्वचक्रसुसेविता ॥ निलावेदाक्षरसुता ॥ अंबादेवीतुजनमितोंमी ॥२५॥ तूंसप्तस्वरांनींगायिली ॥ मूर्च्छाग्रामांनींअतिसेविली ॥ तालनाट्यांनीसंतोषविली ॥ अंबादेवेतुजनमितोंमी ॥२६॥ रजोरूपमयीकाली ॥ कालनिद्राप्रवर्तली ॥ विष्णुनयनीमुखींराहिली ॥ अंबादेवीतुजनमितोंमी ॥२७॥ सत्त्वस्थासत्त्वसंपन्न ॥ सर्वलोकमनेरामा ॥ लक्ष्मीकमलकरापरमा ॥ अंबादेवीतुजनमितोंमी ॥२८॥ कालीतमस्वरूपिणी ॥ सफलकार्यविध्वंसिनी ॥ कलाकाष्टादिकाआकलिनी ॥ अंबादेवीतुजनमितोंमी ॥२९॥ आदिरूपावालरूपा ॥ दीर्घरूपकृशस्वरूपा ॥ स्थुलरूपाअपररूपा ॥ अंबादेवीतुजनमितोंमी ॥३०॥ जयमातेजगज्जननी ॥ यमुनाचलनिवासिनी ॥ योगिनीवृंदतुजानुदिनीं ॥ सेवाकरितीसद्भावें ॥३१॥ तुंभक्तांसीवभुतसुखदेसी ॥ त्यांचेंदुःखहरिसी ॥ भक्ताआवडतीबहुततुजसी ॥ अतिदयाळूतूंअंबे ॥३२॥ तुझेंसामर्थ्यातिथोर ॥ शक्तिरूपातूं अतिगंभीर ॥ तूंपरमेशरीअतिउदार ॥ अंबादेवीतुजनमितोंमी ॥\३३॥ श्रोतेहोऐकएकाग्रचित्तीं ॥ श्रीरामचंद्रेऐसीयारीती ॥ सद्भावेंसप्रेमेंपरभक्ती ॥ जगदंबेचेंस्तवनकेलें ॥३४॥ षंचदशश्लोकेंकरून ॥ स्तविलीजगन्मातापुर्ण ॥ श्लोकार्थपाहतांअतिगहन ॥ तात्पर्यकठिनसमजवया ॥३५॥ श्रुतितंत्रशास्त्रमथुर ॥ सारांशत्यांतीलकाढून ॥ रघुनंदनें केलेंस्तवन ॥ तुळजाजगन्मातेचें ॥३६॥ श्रीयत्रादिप्रकार ॥ दाविलेअसतिसुविचार ॥ निर्गुणसगुणरूपनिर्धार ॥ करुनीस्तविलीजगदंबा ॥३७॥ श्रीशंकरकैलासपती ॥ ऋषीवरीष्ठवरिष्ठसुमती ॥ उभयतासंवदिती ॥ तुळजाकथारसमधुर

॥३८॥ साहित्यासावेंसुंदर ॥ पाककर्तापरमचतुर ॥ अन्नवाढितोअतिउदार ॥ तरिमगतेथेंअतितृष्टी ॥३९॥
रसज्ञभोक्ताक्शुधतौर ॥ परमजिवलगजेवणार ॥ त्याचेंपक्तिसबैसलेइतर ॥ ते अतितृप्तहोतीलकीं ॥४०॥
जगदंबेचीरसाळकथा ॥ त्यावरीशंकरश्रेष्ठवक्ता ॥ वरिष्ठाऋषीभाविकश्रोता ॥ सुकाळतेथेंप्रमेयाचा ॥४१॥
कथाश्रवणार्थीभाविकनर ॥ तुम्हींयावेंधावोनीसत्वर ॥ कर्णद्वारेंजेवालसादर ॥ तरीतृप्तव्हालनिश्चयेसी ॥४२॥
नातरीपवित्रगोडसीतळ ॥ जैसेंभागिअथीचेंजल ॥ तेंसेवितांतात्काळ ॥ पापतापतृषाजाय ॥४३॥ तैसाकथाससरसेवून ॥
होतालनिष्पापपुण्यवान ॥ सुखीव्हालतरीआळससोडून ॥ सादरव्हावेंश्रवणासी ॥४४॥ शंकरम्हणे ऋषीनायका ॥
यापासिस्तविलीजगदंबिका ॥ मगपुजाकरावयानेटका ॥ आरंभकरीरघुनाथ ॥४५॥ लक्ष्मणतेव्हाभक्तायुक्त ॥
जगदंबेसीननमस्कारकरित ॥ हातजोडोनीउभाराहात ॥ जगन्मातेसंनिध ॥४६॥ परममंगलाभवानी ॥
तिसीपूजितसेकोदंडपाणी ॥ सहस्त्रनामेंतेतुजलागुनी ॥ यथानुक्रमेंसांगतों ॥४७॥ श्रीतुळजासहस्त्रनाममंत्र ॥
याचाऋषीश्रीरामस्वतंत्र ॥ अनुष्टुपछंदपवित्र ॥ तुळजादेवताहोयजेथें ॥४८॥ बीजदेविकामबीजशक्ति ॥
घंटेसंज्ञककीकम्हणती ॥ सकलकामनाविनियोगनिश्चिती ॥ बोलिलाअसे येथेंकीं ॥४९॥ करावेंअगुष्ठादिकरण्यास ॥
तैसेंचकरावेहृदययादिन्यास ॥ एकेददेवतोएकेकांगास ॥ मंत्रोच्चरोनीस्थापावे ॥५०॥ तुरजातमजातित्राजाण ॥
भैरवीकालिकाम्हणुन ॥ हेषड्देवतानामाभिधान ॥ क्रमेंकरोनीजाणावे ॥५१॥ अंगुष्ठादिषडांगास ॥ मंत्रोचारेंकरुनीन्यास
॥ मगकरावें ध्यानास ॥ स्थिरमनासकोनी ॥५२॥ परात्परतुरजादेवी ॥ पापनाशिनीमंगलाबरवी ॥
सगुणसौभाग्यलावण्यमिरवी ॥ भुवनसुंदरीजगदंबा ॥५३॥ सर्वांगेशामसुंदरा ॥ नेसलीदिव्यश्वेतांबरा ॥

चंद्रप्रभाजैसीअंबरा ॥ शोभवीतैसीशोभत ॥५४॥ पूर्णचंद्राचेमंडळ ॥ तैसेंशोभतमुखकमळ ॥ आल्हाद वर्तुळनिर्मळ ॥ बहुसुढाळधबधबीत ॥५५॥ मेघाऐसागंभीर ॥ जेव्हांकरीशब्दोचार ॥ ऐकोनीभिक्तवृंदामयुर ॥ नृत्यकरतीआनंदें ॥५६॥ वायुरहितजैसादीप ॥ तैसेंस्थिरजिचेंरूप ॥ ब्रह्मंडउजळलेंअमूप ॥ अंतरबाह्यप्रकाशे ॥५७॥ ऐसीतेजःपुंजमूर्ती ॥ अष्टभुजाबहुशोभती ॥ तेमजवर्णावयाप्रती ॥ मंदतावाचेसीयेतसे ॥५८॥ अष्टमहासिद्धीकीं अष्टधाप्रकृती ॥ किंवाअष्टदिकपाळपंक्ति ॥ अष्टदिग्गजशुंडाकृती ॥ बाहुशोभतीसरळतैसे ॥५९॥ वस्त्रालंकारयुक्तमुर्तीं ॥ दिव्यायुधेंशोभतीहातीं ॥ बाणचापशुलगदामिरविती ॥ खंगशंखाक्रसतेज ॥६०॥ वरदाभयहस्तकएक ॥ भक्तापरमसुखदायक ॥ खळदुर्जनासूनकटक ॥ विध्वंसत्यांचाकरितसे ॥६१॥ नष्टपापीष्टक्रियाभ्रष्ट ॥ देवादिकादेतीकष्ट ॥ त्यांसीमारुनसुखउत्कष्ट ॥ सज्जनासीकरितसे ॥६२॥ जगदेश्वरीतुळजाभवानी ॥ तिसीसहस्त्रनामेंकरूनी ॥ वनोद्भवपुष्पेंवाहुनी ॥ पूजिताझालाश्रीराम ॥६३॥ प्रथमन्यासविधीकरूनी ॥ मगदृढध्यानधरोनी ॥ सहस्त्रनामेंपुष्पेंवाहुनी ॥ पूजाकेलीरघुनाथें ॥६४॥ सहस्त्रनामाचाविस्तार ॥ उत्तराध्यायींसपरिकर ॥ विनवितोंजोडुनियांकर ॥ दासपांडुरंगजनार्दन ॥६५॥ इतिश्रीस्कंदपुराणे ॥ सह्याद्रीखंडे ॥ तुळजामाहात्मे ॥ शंकरवरिष्ठसंवाद ॥ पंचमोध्यायः ॥५॥ श्रीजगदंबार्पणमस्तु ॥ शुभं भवंतु ॥

श्रीगणेशायनमः ॥ जयजयएकवीराएकरूपा ॥ परितूंबहुधाधरिसीस्वरुपा ॥ तेथेंनामाचिया मापा ॥ कोणासहीनकरवे ॥१॥ तथापिभक्तमुनीविशालमती ॥ सहस्त्रनामेंतुझीवर्णिती ॥ वरीष्ठमुनी शंकराप्रती ॥ हेंचपुसतसादर ॥२॥ म्हणेहोशिवात्रिपुरांतका ॥ सहस्त्रनामेंजगदंबिका ॥ श्रीरामेम्पुजिलीयेंकेका ॥ नमओच्चारकरूनी ॥३॥ जींनामेंगुणयोगिक ॥ तींऐकावीश्रद्धापूर्वक ॥ परमासिद्धिस पावेनसम्यक ॥ तेंसर्वहीकृपेनेंमजसांगा ॥४॥ शंकरम्हणतीहओयेकाग्र ॥ श्रीतुलजेचेंनामसहस्त्र ॥ अतिशुभदायकमोक्षकर ॥ सांगतोंऐकसद्भावें ॥५॥ चतुर्थीविभक्तिलाउन ॥ अंतीनमःशब्दउच्चारुन ॥ प्रत्येकनामाचेंकरावेंपठण ॥ भक्तिपुर्वकज्ञात्यांनीं ॥६॥ श्रीरानचण्द्रयउवाच ॥ श्रीतुरजायेनमः १.श्रीत्तमजायेनम २. श्रीतीव्रायेनमः ३ श्रीत्रिविधायेनमः ४ श्रीत्रिगुणात्मकयेनमः ५ श्रीपंकजायेनमः ६ श्रीपद्मीन्येनमः ७ श्रीपद्मायेनमः ८ श्रीसुगंधायेनमः ९ श्रीगंधवर्धिन्येनमः १० श्रीरसजायेनमः ११ श्रीमुलजाधारायेनमः १२ श्रीघटजायेनमः १३ श्रीघटसंस्थितायेनमः १४ श्रीघटोदयेनमः १५ श्रीघटाकारायेनमः १६ श्रीकर्ण्कायेनमः १७श्रीनिकुंभीकायेनमः १८ श्रीगिरजायेनमः १९ श्रीशैलसंस्थोयनमः २० श्रीदुर्गजायेनमः २१ श्रीदुर्गवासिन्येनमः २२ श्रीसिद्धिमार्गायेनमः २३ श्रीमंडलीन्येनमः २४ श्रीउत्तरायनमः २५ श्रीसरलायेनमः २६ श्रीसमायेनमः २७ श्रीअंबष्टायेनमः २८ श्रीशिरोनिष्ठायेनमः २९ श्रीगणोनिष्टायेनमः ३० श्रीघोषितायेनमः ३१ श्रीवाटीकार्यनमः ३२ श्रीमालिन्यनमः ३३ श्रीपुष्पायेनमः ३४ श्रीसुंगधायेनमः ३५ श्रीमधुपायेनमः ३६ श्रीमधुयेनमः ३७ श्रीवलाधिकायेनमः ३८ श्रीवलकरीयेनमः ३९ श्रीपार्थिव्येनमः ४० श्रीपार्थिवद्रुमायेनमः ४१ श्रीरसाधिकायेनमः ४२

श्रीनिरसायेनमः ४३ श्रीस्वादुग्राहितकांक्षिण्येनमः ४४ श्रीविजितायेनमः ४५ श्रीकुलीतायेनमः ४६ श्रीशाखायेनमः ४७ श्रीछायायेनमः ४८ श्रीजटिलमुलिकायेनमः ४९ श्रीविस्तारायेनमः ५० श्रीस्थावरायेनमः ५१ श्रीमौर्वीय्नमः ५२ श्रीजंगमायेनमः ५३ श्रीनिगमागमायेनमः ५४ श्रीभर्वान्यैनमः ५५ श्रीभैरवीर्यनमः ५६ श्रीभूतिय्नम ५७श्रीप्रतिमाय्नमः ५८ श्रीप्राणदायेनमः ५९ श्रीवलिःयेनमः ६० श्रीदीपरूपायेनमः ६१ श्रीधृपगंधायेनमः ६२ श्रीज्वालायेनमः ६३ श्रीभालायेनमः ६४ श्रीप्रवाहिकायेनमः ६५ श्रीपंचाननायेनेम ६६ श्रीतिमिरायेनमः ६७ श्रीअरुणायेनमः ६८ श्रीशामलोय नमः ६९ श्रीशुभायेनमः ७० श्रीपानप्रियायेनमः ७१ श्रीभुक्तीदायेनमः ७२ श्रीपुजादिवलीभक्षिणीये नमः ७३ श्रीमहादेव्यैनमः ७४ श्रीमहामुद्रायेनमः ७५ श्रीदीर्घायेनमः ७६ श्रीकुमारिकायेनमः ७७ श्रीमहोदरीयेनमः ७८ श्रीमहनाभिर्वलदंतियेनमः ७९ श्रीमहाबलोयेनमः ८० श्रीसुरनिद्रायेनमः ८१ श्रीघोरनिद्रायेनमः ८२ श्रीभोगानिद्रायेनमः ८३ श्रीभोगजायेनमः ८४ श्रीमहानिद्रायेनमः ८५ श्रीमोहनिद्रायेनमः ८६ श्रीसुखनिद्रायेनमः ८७ श्रीसुखोद्भवायेनमः ८८ श्रीखेटहस्तायेनमः ८९ श्रीपाशहस्तायेनमः ९० श्रीगदाहस्तायेनमः ९१ श्रीतोमरायेनमः ९२ श्रीखड्गहतायेनमः ९३ श्रीखंडहस्तायेनमः ९४ श्रीचापहस्तायेनमः ९५ श्रीबाणमृत्येनमः ९६ श्रीसिम्दूरवर्णायेनमः ९७ श्रीउदितायेनमः ९८ श्रीअन्हायेनमः ९९ श्रीचांधकघातिन्यैनमः १०० श्रीअपर्णायेनमः १ श्रीविकर्णायेनम २ श्रीपरायेनमः ३ श्रीचंद्रकलायेनमः ४ श्रीपूर्णायेनमः ५ श्रीछिनायेनमः ११ श्रीकुंकुमाभाय्नमः १२ श्रीकांतायेनमः १३ श्रीकुमारिकायेनम १४ श्रीभ्रांतायेनमः १५ श्रीतरंगिण्येनमः १६ श्रीकाळीयेनमः १७ श्रीकम्कालीयेनमः १८ श्रीनलकूवरीय्नमः १९ श्रीकपाइन्येनमः २० श्रीकाकामुद्रायेनमः २१ श्रीकरतंत्रेयनमः २२ श्रीभवादीन्यनमः २३ श्रीशालिकायेनमः २४

श्रीयंत्रिण्यनमः २५ श्रीदंडीयेनमः २६ श्रीताटिनीयेनमः ३१ श्रीवीजनिपातिन्यैनमः ३२ श्रीरक्तलिप्तायोनमः ३३ श्रीरक्ताक्षीयेनमः ३४ श्रीरक्तसर्वायेनमः ३५ श्रीरक्तदत्यैनमः ३६ श्रीसुरवित्तकायेनम ३७ श्रीरक्तदंतायेनमः ३८ श्रीरक्ताबिंबायेनमः ३९ श्रीरक्तधाराप्रवाहिकायेनमः ४० श्रीरक्तमूर्धायेनमः ४१ श्रीरक्तजिव्हायेनमः ४२ श्रीरसनायेनमः ४३ श्रीभद्रकालिकायेनमः ४४ श्रीभद्रायेनभः ४५ श्रीसुभद्रायेनमः ४६ श्रीरौद्राक्शीयेनमः ४७ श्रीसर्वभद्रविनाशिनीयेनमः ४८ श्रीहिंगुलायेनमः ४९ श्रीयेमांगीयेनमः ५० श्रीहयग्रीवायेनमः ५१ श्रीसर्वभद्रविनाशिनीयेनमः ४८ श्रीहिंगुलायेनमः ४९ श्रीयेमांगीयेनमः ५० श्रीहयग्रीवायेनमः ५१ स्रीतपस्तिनीयेनमः ५२ श्रीतर्पणायेनमः ५३ श्रीकर्षणायेनमः ५४ श्रीसंकल्पायेनमः ५५ श्रीहोत्रमात्रिकायेनमः ५६ श्रीस्त्रृचायेनमः ५७ श्रीदिर्वीन्येनमः ५८ श्रीद्रोणीण्येनमः ५९ श्रीस्वहायेनमः ६० श्रीकलशवेदिकायेनमः ६१ श्रीआहुतिश्वेतनमः ६२ श्रीसमिद्धएमायेनमः ६७ श्रीशांवायेनमः ६८ श्रीपितायेनमः ६९ श्रीदेवीयेनमः ७० श्रीदपायेनमः ७१ श्रीअपर्णायेनमः ७२ श्रीसुफलायेनमः ७३ श्रीयज्ञायेनमः ७४ श्रीयज्ञांगपलदायिनीयेनमः ७५ श्रीविश्वमायायेनमः ७६ शीविश्वबलायेनमः ७७ श्रीविश्वगर्भायेनमः ७८ श्रीप्रवर्तिकायेनमः ७९ श्रीविश्वेदरायेनमः ८४ श्रीमरुदभुतायेनमः ८५ श्रीसार्पिण्यैनमः ८६ श्रीपृथ्वीधरायेनमः ८७ श्रीपद्मीण्येनमः ८८ श्रीनागीयेनमः ८९ श्रीतथोरगायेनमः ९० श्रीपक्षीण्यैनमः ९१ श्रीमलयावासायेनमः ९२ श्रीधतुरकुसुमप्रियायेनमः ९३ श्रीसलिलार्धाप्रियायेनमः ९४ श्रीशैलायेनमः ९५ श्रीलिंगानिष्ठायेनमः ९६ श्रीघंटिकायेनमः ९७ श्रीशिखायेनमः ९८ श्रीशिक्षायेनमः ९९ श्रीतुलसीयेनमः २०० श्रीशेवायेनमः १ श्रीसंयमतत्परायेनमः २ श्रीनिवृत्तायेनम ३ श्रीशयनायेनमः ४ श्रेसुप्तायेनमः ५ श्रीसौसुप्तीकजनाप्रियायेनमः ६ श्रीव्रतायेनमः ७ श्रीमालायेनम ८ श्रीनियमायेनमः ९ श्रीयज्ञियायेनमः १०

श्रीनंदिनीयेनमः ११ श्रीनारायणीयेनमः १२ श्रीमोघायेनमः १३ श्रीप्रकंठायेनमः १४ श्रीतरुणीयेनम १५ श्रीप्रियायेनमः १६ श्रीसुभद्रयेनम १७ श्रीसंगमायेनमः १८ श्रीपूर्णायेनमः १९ श्रीक्ल्लोलायेनमः २० श्रीतुमिंआलिनीयेनमः २१ श्रीमुमुषायेनमः २२ श्रीरोषरुष्टायेनमः २३ श्रीजुगस्पिताविरोधिनीयेनमः २४ श्रीइंदिरायेनम २५ श्रीइडितायेनमः २६ श्रीइंद्रायेनमः २७ श्रीनुताये नमः २८ श्रीनीलांबरायेनम २९ श्रीमहाकृष्णायेनमः ३० श्रीकृष्णवर्णायेनमः ३१ श्रीकृष्णायेनमः ३२ श्रीसुकृष्णवाससीयेनमः ३३ श्रीशुक्लांबरायेनमः ३४ श्रीकोटीचंद्रायेनमः ३५ श्रीमार्तंडायेनमः ३६ श्रीअग्निरुक्येनंमः ३७ श्रीरत्नदंतायेनम ३८ श्रीरत्ननासायेनमः ३९ श्रीरत्नमालाविभुषितायेनमः ४० श्रीरत्नांबरायेनमः ४१ श्रीरत्नाकंचूयेनमः ४२ श्रीरत्नाक्षियेनमः ४३ श्रीरत्नकुंडलायेनम ४४ श्रीरत्नहस्तायेनमः ४५ श्रीरत्नानखायेनमः ४६ श्रीरत्नकंकणमंडितायेनमः ४७ श्रीरत्नछत्रायेनमः ४८ श्रीरत्नवर्नायेनमः ४९ श्रीरत्नेशायेनमः ५० श्रीरत्नहेलिकायेनमः ५१ श्रीरत्नासनायेनम ५२ श्रीरत्नवार्सायेनमः ५३ श्रीरत्नौष्टियेनमः ५४ श्रीरत्नजिव्हिकायेनमः ५५ श्रीजगत्कर्त्रीयेनमः ५६ श्रीजगत्कार्यायेनमः ५७ श्रीजगच्छत्रवासायेनमः ५८ श्रीजगन्निधीयेनमः ५९ श्रीजगत्प्राणायेनमः ६० श्रीजद्वंष्ट्रायेनमः ६१ श्रीजगजिव्हांयेनमः ६२ श्रीजगद्रासायनेमः ६३ श्रीजगच्चक्षुर्जगदघ्राणायेनमः ६४ श्रीजगच्छ्रोत्रायेनमः ६५ श्रीजगन्मुखायेनमः ६६ श्रीजगदूंधायेनमः ६७ श्रीजगद्रुमायेनमः ६८ श्रीजगत्स्वप्नायेनमः ६९ जागृतीयेनमः ७० श्रीजगच्छत्रायेनमः ७१ श्रीजगद्धत्रींयेनमः ७२ श्रीजगद्धत्रीयेनमः ७३ श्रीजगत्पितायेनमः ७४ श्रीजगोत्पतिर्जगन्मातायेनम ७५ श्रीजगद्भ्राअताये नमः ७६ श्रीजगतनयेनम ७७ श्रीजगज्जायायेनम ७८ श्रीजगद्वंद्यायेनमः ७९ श्रीजगद्धर्मायेनमः ८० श्रीजगन्मयीयेनमः ८१ श्रीजगद्धात्रीयेनमः ८२ श्रीजगत्प्राणायेनमः ८३

श्रीजगध्योनिर्जगन्मातिःये नमः ८४ श्रीजगत्स्थितीर्जगत्सर्गायेनमः ८५ श्रीजगच्छर्वायेनमः ८६ श्रीजगन्मयीयेनमः ८७ श्रीजगच्छायायेनमः ८८ श्रीजयंतीयेनमः ८९ श्रीजगन्माहायेनमः ९० श्रीसर्वस्तंभायेनमः ९१ श्रीमहामायायेनमः ९२ श्रीजगदीक्षायेनमः ९३ श्रीजगज्जणायेनमः ९४ श्रीभक्त्यैकलभ्यायेनमः ९५ श्रीद्विविधायेनमः ९६ श्रीत्रिविधायेनमः ९७ श्रीचतुर्विधायेनमः ९८ श्रीइंद्राक्षीयेनमः ९९ श्रीपंचरूपायेन्मः ३०० १ श्रीरुद्राक्षीयेनमः २ श्रीकमलाक्षीयेनमः ३ श्रीतिमिरायेनमः ४ श्रीदीपिकाये नमः ५ श्रीवर्तीरूपायेनमः ६ श्रीहडायेनमः ७ श्रीतेलोयेनमः ८ श्रीप्रखायेनमः ९ श्रीनिर्वाणिकायेनमः १० श्रीशिवायेनमः ११ श्रीमुलदिवासिनीयनम १२ श्रीवरांठीयेनमः १३ श्रीमुलकायेनमः १४ श्रीपरायेनमः १५ श्रीमुलज्वालायेनमः १६ श्रीमुलमंत्रायेनमः श्रीमधुकैटभघातिनीयेनमः १८ श्रीसप्तज्वालायेनमः १९ श्रीमहाज्वालायेनमः २० श्रीवैयेनमः २१ श्रीज्वालामालिनीयेनमः २२ श्रीनवकुंभायेनमः २३ श्रीनवरुचिःकामज्वालायेनमः २४ श्रीनवाननायेनमः २५ श्रीगर्भज्वालायेनमः २६ श्रीबालायेनमः २७ श्रीचक्षुज्वालायेनमः २८ श्रीनवंबरायेनम २९ श्रीनवभुक्तिर्नवबलीयेनम ३० श्रीनवजंघायेनमः ३१ श्रीसुर्वार्यायेनमः ३२ श्रीनवदुर्गायेनम ३३ श्रीजागृतीयेनमः ३४ श्रीनवरक्तायेनम ३५ श्रीनवव्रतायेनमः ३६ श्रीनवखंडायेनमः ३७ श्रीदेशायेनमः ३८ श्रीनवाक्षरायेनमः ३९ श्रीनवमार्गायेनम ४० श्रीनवम्यैनमः ४१ श्रीनवसस्यायेनम ४२ श्रीनवेश्वरीयेनमः ४३ श्रीनवरूपायेनमः ४४ श्रीनवकलायेनमः ४५ श्रीनवनाड़ीयेनम ४६ श्रीनवाननायेनमः ४७ श्रीनवक्रीडायेनमः ४८ श्रीनवविधायेनमः ४९ श्रीनवयोगिणीकायेनमः ५० श्रीनवमंगलदायेनमः ५१ श्रीशामायेनमः ५२ श्रीविजयायेनमः ५३ श्रीदशमीपरायेनमः ५४ श्रीयाम्यायेनमः ५५ श्रीदिग्वासिनीयेनमः ५६ श्रीविदिशायेनमः ५७ श्रीदिशायेनमः ५८

श्रीकुलुपाद्यंतारिक्षायेनमः ५९ श्रीदक्षिणामुखीयेनमः ६० श्रीदधिवर्णायेनमः ६१ श्रीरामवरदायेनमः ६२ श्रीदशाकुलभेदिनीयेनमः ६३ श्रीविध्यासिनीयेनमः ६४ श्रीसिंहाहस्तायेनमः ६५ श्रीअन्नपूर्णायेनमः ६६ श्रीसुंदरयेनमः ६७ श्रीअष्टाक्षरायेनमः ६८ श्रीपरानंदायेनमः ६९ श्रीचामुंडायेनमः ७० श्रीमुंडवाहिनीयेनमः ७१ श्रीपीतांबरायेनमः ७२ श्रीदीप्तीहस्तायेनमः ७३ श्रीमंगलायेनमः ७४ श्रीमंगलोदयायेनमः ७५ श्रीकालनाशायेनामः ७६ श्रीकर्मनाशायेनमः ७७ श्रीकालेनाशायेनमः ७८ श्रीकालिकायेनमः ७९ श्रीप्रपंचकायेनमः ८० श्रीवृषारुढायेनमः ८१ श्रीअजायेनमः ८२ श्रीक्रोडायेनमः ८३ श्रीकुक्कुटीयेनमः ८४ श्रीसुकंठांगीयेनमः ८५ श्रीकोकिलायेनमः ८६ श्रीमुखरीयेनमः ८७ श्रीवैखरीयेनम ८८ श्रीस्मृतायेनमः ८९ श्रीमृगीयेनम ९० श्रीमयुरीयेनम ९१ श्रीगृधीयेनमः ९२ श्रीपक्षिनीयेनमः ९३ श्रीकरालीनीयेनमः ९४ श्रीजलनिष्टायेनम ९५ श्रीकाकर्जघायेनम ९६ श्रीनिर्गुरुगुरुंवदितायेनमः ९७ श्रीश्रामर्रयेनमः ९८ श्रीअंबिकार्यनमः ९९ श्रीमंदायेनमः ४०० श्रांअदंतायेनमः १ श्रीसुंदतीकायेनमः २ श्रीउत्तुंगायेनमः ३ श्रीकलशायेनमः ४ श्रीशोभायेनमः ५ श्रीचतुर्देतायेनमः ६ श्रीभृशुंडीनीयेनमः ७ श्रीउर्ध्वनेत्रायेनमः ८ श्रीउर्ध्वमुखीयेनम ९ श्रीतेजिष्ठायेनमः १० श्रीभ्रामरीयेनमः ११ श्रीरथिनीयेनमः १२श्रीरथसंस्थायेनमः १३ श्रीचक्रिकायेनमः १४ श्रीरथवाहिनीयेनमः १५ श्रीभ्रामितायेनम १६ श्रीसप्ततुंडायेनमः १७ श्रीभीमायेनमः १८ श्रीहृयमुखीयेनमः १९ श्रीपथिकायेनमः २० श्रीप्रमुखायेनमः २१ श्रीचार्कायेनमः २२ श्रीदक्षिणायेनमः २३ श्रीपरिदक्षिणायेनमः २४ श्रीरचनायेनमः २५ श्रीरोचनायेनमः २६ श्रीरामायेनमः २७ श्रीरयितायेनमः २८ श्रीशमिताये नमः २९ श्रीशमायेनमः ३० श्रीलतायेनमः ३१ श्रीललितायेनमः ३२ श्रीलक्ष्मीयेनमः ३३ श्रीकामितायेनमः ३४ श्रीकामनायेनमः ३५ श्रीअग्निधारायेनमः ३६

श्रीसप्तधारायेनमः ३७ श्रीगर्भधारायेनमः ३८ श्रीत्रिधास्मृतायेनमः ३९ श्रीअष्टप्रकृत्यष्टभुजायेनमः ४० श्रीवरदायेनमः ४१ श्रीअष्टनायकायेनमः ४२ श्रीअर्धधारायेनमः ४३ श्रीमुलधारायेनमः ४४ श्रीदशदारायेनमः ४५ श्रीगदायेनमः ४६ श्रीजलदायेनमः ४७ श्रीगंडायेनमः ४८ श्रीमारनायेनमः ४९ श्रीअविलंबायेनमः ५० श्रीवाग्मिनीयेनमः ५१ श्रीप्रखुरायेनमः ५२ श्रीवाग्विवादिनीयेनमः ५३ श्रीउड्डीयमानायेनमः ५४ श्रीउर्ध्वाक्षीयेनमः ५५ श्रीबुदबुदयेनम ५६ श्रीबरबरांबरयेनमः ५७ श्रीधूर्णाक्षीयेनमः ५८ श्रीपटलायेनमः ५९ श्रीकोपायेनमः ६० श्रीउत्तर्णयेनमः ६१ श्रीउल्लटाननायेनमः ६२ श्रीकल्लोलयेनमः ६३ श्रीउन्मतायेनमः ६४ श्रीबालायेनमः ६५ श्रीशुभायेनमः ६६ श्रीकल्लोलमालिनीयेनमः ६७ श्रीउत्पलक्षायेनमः ६८ श्रीउमालाक्षायेनमः ६९ श्रीपरीक्षायेनमः ७० श्रीरक्षिकायेनमः ७१ श्रीउपेंद्रायेनमः ७२ श्रीइंद्रवरदाये नमः ७३ श्रीमहाकालीयेनमः ७४ श्रीनिशाचरीयेनमः ७५ श्रीपापदायेनमः ७६ श्रीपापनाशयेनमः ७७ श्रीब्रह्मार्घ्रीयेनमः ७८ श्रीशापमोचिनीयेनमः ७९ श्रीकूर्मीयेनमः ८० श्रीतीब्रायेनमः ८१ श्रीउत्तिष्टायेनमः ८२ श्रीचांडालायेनमः ८३ श्रीपरिघायुधायेनमः ८४ श्रीअपर्णायेनमः ८५ श्रीपर्णबलितायेनमः ८६ श्रीपति येनमः ८७ श्रीपतितपावनीयेनमः ८८ श्रीमहाद्वद्वायेनमः ८९ श्रीमहावादीयेनमः ९० श्रीकविरायेनमः ९१ श्रीजगज्जयायेनमः ९२ श्रीपंचमीयेनमः ९३ श्रीपंचपंचालीयेनमः ९४ श्रीप्रपंचयेनमः ९५ श्रीप्रचोद्ययेनमः ९६ श्रीत्रिपदयेनमः ९७ श्रीवेदमातायेनमः ९८ श्रीत्रिगुणायेनमः ९९ श्रीगुणशांभवीयेनमः ५०० श्रीॐकारायेनमः १ श्रेवेदिकायेनमः २ श्रीवाचायेनम ३ श्रीऱ्हींकारीयेनमः ४ श्रीसकलांगमायेनमः ५ श्रीक्रींकारीयेनमः ६ श्रीत्रिपुरायेनमः ७ श्रीपूजायेनमः ८ श्रीश्रींकागियेनमः ९ श्रीसर्वसुंदरीयेनमः १० श्रीक्लींकारीयेनमः ११ श्रीकोकिलायेनमः १२

श्रीकेशीयेनमः १३ श्रीघ्रीकारीयेनमः १४ श्रीघटवासिनीयेनमः १५ श्रीब्रिंकारीयेनमः १६ श्रीबगलायेनमः १७ श्रीबालायेनमः १८ श्रीऱ्हींकारीयेनमः १९ श्रीफणिभूषणायेनमः २० श्रीभ्रींकारीयेनमः २१ श्रीभैरवीयेनमः २२ श्रीभूतिर्भगदांत्रीयेनमः २३ श्रीभगायेनमः २४ श्रीज्रीम्कारीयेनमः २५ श्रीजलजिव्हायेनमः २६ श्रीजांभिकायेनमः २७ श्रीजलयोगिनीयेनमः २८ श्रीदिंगबरीयेनमः २९ श्रीजटाजुटीयेनमः ३० श्रीकुमारीयेनमः ३१ श्रीपिंगकेशिनीयेनमः ३२ श्रीकन्यायेनमः ३३ श्रीप्रकन्यायेनमः ३४ श्रीकंदर्पार्यिनमः ३५ श्रीवेदनायेनमः ३६ श्रीवाल्मीकीयेनमः ३७ श्रीगुणायेनमः ३८ श्रीचतुर्भूजायेनमः ३९ श्रीचितुर्वासायेनमः ४० श्रेचर्चिकायेनमः ४१ श्रीचतुराननायेनमः ४२ श्रीअर्चितायेनमः ४३ श्रीचर्चितायेनमः ४४ श्रीचित्रायेनमः ४५ श्रीचक्रस्थायेनमः ४६ श्रीचक्ररुपिणीयेनमः ४७ श्रीअबाह्यायेनमः ४८ श्रीविसर्गायेनमः ४९ श्रीलिंगरुपायेनमः ५० श्रीविसर्जनायेनमः ५१ श्रीलिंगष्टायेनमः ५२ श्रीलिंगसेव्यायेनमः ५३ श्रीमथितायेनमः ५४ श्रीलिंगसेविकायेनमः ५५ श्रीकर्मरेखायेनमः ५६ श्रीचिंद्ररेखायेनमः ५७ श्रीचित्ररेखायेनमः ५८ श्रीवसंतिकायेनमः ५९ श्रीसदादयायेनमः ६० श्रीतालवासायेनमः ६१ श्रीखर्जुरायेनमः ६२ श्रीतालमूलिकार्यनमः ६३ श्रीखंडजंघायेनमः ६४ श्रीरुतपदायेनमः ६५ श्रीअंगुष्ठायेनमः ६६ श्रीदृष्टिबंधिनीयेनमः ६७ श्रीप्रबोधायेनमः ६८ श्रीग्रंथीकायेनमः ६९ श्रीगाधायेनमः ७० श्रीउहाबीयेनमः ७१ श्रीतर्कवादिनीयेनमः ७२ श्रीविनायकीयेनमः ७३ श्रीविनम्रायेनमः ७४ श्रीप्रसिद्धायेनमः ७५ श्रीविजयायेनमः ७६ श्रीलंबोदरीयेनमः ७७ श्रीशिखोर्ध्वायेनमः ७८ श्रीचित्रवस्त्रविलंबिनीयेनमः ७९ श्रीषोडशीयनमः ८० श्रीनारसिंहीयेनमः ८१ श्रीशीतलायेनमः ८२ श्रीपरिशेतलयेनमः ८३ श्रीगुहायेनमः ८४ श्रीकिराताये नमः ८५ श्रीकदलीयेनमः ८६ श्रीकदलीवनवासिनीयेनमः ८७ श्रीमहाव्याधायेनपः

८८ श्रीवरारोहाये नमः ८९ श्रीधनुर्बाणधराधरायेनमः ९० श्रीलंबिनीयेनमः ९१ श्रीपिपासायेनमः ९२ श्रीक्षुधायेनमः ९३ श्रीसंदेशिकायेनमः ९४ श्रीविलासिनीयेनमः ९५ श्रीपुलिकायेनमः ९६ श्रीकालिकायेनमः ९७ श्रीप्रवेशिकायेनमः ९८ श्रीवाणिकायेनमः ९९ श्रीवनवासायेनमः ६०० श्रीबर्बरायेनमः १ श्रीखर्परासनायेनमः २ श्रीमौजीयेनमः ३ श्रीभुजिंगीनीयेनमः ४ श्रीचारयेनमः ५ श्रीप्रभुघंटाबलायेनमः ६ श्रीवलायेनमः ७ श्रीजरायेनमः ८ श्रीयोगवेणीयेनमः ९ श्रीसुकेशीयेनमः १० श्रीवेणिकायेनमः ११ श्रीरंभायेनमः १२ श्रीप्रखंडयेनमः १३ श्रीखंवासायेनमः १४ श्रीस्वागतायेनमः १५ श्रीस्थानदायिकायेनमः १६ श्रीश्यामायेनमः १७ श्रीपसन्नायेनमः १८ श्रीसुमुखीयेनमः १९ श्रीवर्मिकायेनमः २० श्रीकर्णिकायेनमः २१ श्रीशुचिदायेनमः २२ श्रीमुग्धिकायेनमः २३ श्रीगाधायेनमः २४ श्रीभोगदायेनमः २५ श्रीशुभदायेनमः २६ श्रीभुक्तिदायेनमः २७ श्रीमुक्तिदायेनमः २८ श्रीदेवीयेनमः २९ श्रीऋद्धिदायेनमः ३० श्रीसुखदायिनीयेनमः ३१ श्रीसिद्धिदायेनमः ३२ श्रीबुद्धिदायेनमः ३३ श्रीमातायेनमः ३४ श्रीवार्मिणीयेनमः ३५ श्रीफलदायिनीयेनमः ३६ श्रीक्षुरियेनमः ३७ श्रीजीरिकोयनमः ३८ श्रीजंघायेनमः ३९ श्रीआणिकार्यनमः ४० श्रीगुढखंडिनीयेनमः ४१ श्रीध्वजिनीयेनमः ४२ श्रीवाजिनीयेनमः ४३ श्रीवाजीयेनमः ४४ श्रीपताकायेनमः ४५ श्रीहस्तिनीयेनमः ४६ श्रीकालिकायेनमः ४७ श्रीबाणायेनमः ४८ श्रीअत्रिजायेनमः ४९ श्रीवज्रधारिणीयेनमः ५० श्रीछभिणीयेनमः ५१ श्रीरणिकायेनमः ५२ श्रीरोषायेनमः ५३ श्रीअजितायेनमः ५४ श्रीदलभाजिनीयेनमः ५५ श्रीवाग्देवीयेनमः ५६ श्रीछिन्नमुर्धायेनमः ५७ श्रीगुढेंद्रायेनमः ५८ श्रीपतिकायेनमः ५९ श्रीलोलिकायेनमः ६० श्रीधूणिकायेनमः ६१ श्रीघूर्णायेनम ६२ श्रीस्वशिखायेनम ६३ श्रीनिश्वासायेनमः ६४ श्रीहाहायेनमः ६५ श्रीपरिहायेनमः

६६ श्रीहास्यकायेनमः ६७ श्रीनिर्भयायेनमः ६८ श्रीभयायेनमः ६९ श्रीवर्मीणीयेनमः ७० श्रीपरिवीरायेनमः ७१ श्रीउल्लाटायेनमः ७२ श्रीमुखेंमंडितायेनमः ७३ श्रीकोटिनीये नमः ७४ श्रीदलिनीयेनः ७५ श्रीदीर्घायेनमः ७६ श्रीघुरीकायेनमः ७७ श्रीबलराक्षिसीयेनमः ७८ श्रीनावीकायेनमः ७९ श्रीछिद्रीकायेनमः ८० श्रीक्षेपायेनमः ८१ श्रीदुर्गधायेनमः ८२ श्रीघोरवासियेनमः ८३ श्रीअघोरायेनमः ८४ श्रीपरिघोरायेनमः ८५ श्रीमहाघोरतिघस्मरायेनमः ८६ श्रीसुवीर्यायेनमः ८७ श्रीघोरमंत्रायेनमः ८८ श्रीकीटीकायेनमः ८९ श्रीघोरभक्षिणीयेनमः ९० श्रीपूर्णवक्त्रायेनमः ९१ श्रीपूर्णमुखायेनमः ९२ श्रीपरमायेनमः ९३ श्रीपरमेश्वरीयेनमः ९४ श्रीमौलियेनमः ९५ श्रीबिंबिनीयेनमः ९६ श्रीबिंबायेनमः ९७ श्रीतर्पिणीयेनमः ९८ श्रीतुरजायेनमः ९९ श्रीतृषायेनमः ७०० श्रीतृतीयायेनमः १ श्रीतुरयायेनमः २ श्रीतुरजायेनमः ३ श्रीभवतारिणीयेनमः ४ श्रीसुदर्शायेनमः ५ श्रीतरुणीयेनमः ६ श्रीतारायेनमः ७ श्रीचरितायेनमः ८ श्रीदैत्यजायेनमः ९ श्रीदक्षिणायेनमः १० श्रीकरणीयेनमः ११ श्रीकालीयेनमः १२ श्रीकंकालीयेनमः १३ श्रीनलकूवरीयेनमः १४ श्रीनैऋत्यायेनमः १५ श्रीनलिकायेनमः १६ श्रीनित्यायेनमः १७ श्रीनैमित्यायेनमः १८ श्रीहिंगुलायेनमः १९ श्रीपश्रिमायेनमः २० श्रीइच्छायेनमः २१ श्रीषुर्णायेनमः २२ श्रीविंधिकायेनमः २३ श्रीहिंगुलायेनमः २४ श्रीपश्चिमाथेनमः २५ श्रीपरायेनमः २६ श्रीवायव्यायेनमः २७ श्रीवरदायेनमः २८ श्रीवृंदायेनमः २९ श्रीवृंदकायेनमः ३० श्रीवंदवरेर्धिनीयेनमः ३१ श्रीउच्चाटायेनमः ३२ श्रीउत्तरायेनमः ३३ श्रीचंडीयेनमः ३४ श्रीनीलकंठीयेनमः ३५ श्रीजलाशयायेनमः ३६ श्रीरक्षेशघ्नायेनम ३७ श्रीकामाक्षीये नमः ३८ श्रीकामानायेनमः ३९ श्रीभुवनेश्वरीयेनमः ४० श्रीप्रकाशायेनमः ४१ श्रीपिंगलायेनमः ४२ श्रीपूर्णयेनमः ४३ श्रीश्रीःयेनमः ४४ श्रीश्रीयेनमः ४५ श्रीबीजकरीयेनम ४६

श्रीअग्निकायेनमः ४७ श्रीऋषिकायेनमः ४८ श्रीवाचायेनमः ४९ श्रीअज्ञायेनमः ५० श्रीप्रज्ञायेनमः ५१ श्रीप्रसाददायेनमः ५२ श्रीचकरमायेनमः ५३ श्रीविहगायेनमः ५४ श्रीमंडायेनमः ५५ श्रीराशिकायेनमः ५६ श्रीरज्जूकीयेनमः ५७ श्रीगौरिकायेनमः ५८ श्रीगोमयायेनमः ५९ श्रीगेयायेनमः ६० श्रीमातंगीयेनमः ६१ श्रीमहिषीयेनमः ६२ श्रीहलीयेनमः ६३ श्रीसदातुष्टायेनमः ६४ श्रीसदापुष्टायेनमः ६५ श्रीसदानिष्ठायेनमः ६६ श्रीसदाशिवायेनमः ६७ श्रीतिलकायेनमः ६८ श्रीरोचनायेनमः ६९ श्रीवृक्षायेनमः ७० श्रीगंबीजायेनमः ७१ श्रीत्रिपुरायेनमः ७२ श्रीईहायेनमः ७३ श्रीकलनायेनमः ७४ श्रीरचनायेनमः ७५ श्रीयमुनायेनमः ७६ श्रीगिरीवासिनीयेनमः ७७ श्रीदुर्लभातिदुराराध्यायेनमः ७८ श्रीदुर्गमायेनमः ७९ श्रीगगनेश्वरीयेनमः ८० श्रीअरण्यायेनमः ८१ श्रीपरिरण्यायेनमः ८२ श्रीसंयम्यायेनमः ८३ श्रीसंयमीयेनमः ८४ श्रीमुदायेनम ८५ श्रीकमलायेनमः ८६ श्रीकलहजायेनमः ८७ श्रीलवणासुरघातिनीयेनमः ८८ श्रीदधिजायेनमः ८९ श्रीकल्पसंस्थायेनमः ९० श्रीकर्मजायेनमः ९१ श्रीफलदायनीयेनमः ९२ श्रीकामजायेनमः ९३ श्रीकेलिजायेनमः ९४ श्रीकेशीयेनमः ९५ श्रीकेशायेनमः ९६ श्रीकर्बूरकालिजायेनमः ९७ श्रीगिरीजायेनमः ९८ श्रीगर्धजायेनमः ९९ श्रीगोत्रीयेनमः ८०० श्रीअकुलीयेनमः १ श्रीकुलजायेनमः २ श्रीदिनजायेनमः ३ श्रीदिनमातायेनमः ४ श्रीवेदजायेनमः ५ श्रीवेदसंस्थिताये नमः ६ श्रीक्रोधजायेनमः ७ श्रीकुटजाधारायेनमः ८ श्रीपरमायेनमः ९ श्रीबलगर्वितायेनमः १० श्रीशांतायेनमः ११ श्रीभ्रांतायेनम १२ श्रीदिगंतायेनमः १३ श्रीगुरुजायेनमः १४ श्रीछत्रवासिनीयेनमः १५ श्रीभयांतायेनमः १६ श्रीविभयांतायेनमः १७ श्रीपशुपालायेनमः १८ श्रीभूरणीयेनमः १९ श्रीभासुराभासुरायेनमः २० श्रीप्रभाकरविभाविनीयेनमः २१ श्रीक्रोधायेनमः २२ श्रीक्रोधमुखायेनमः २३ श्रीदंष्ट्रायेनमः २४ श्रीवज्रदंतिःयेनमः २५

श्रीसुंदतिकायेनमः २६ श्रीसस्यायेनः २७ श्रीचरायेनमः २८ श्रीजलायेनमः २९ श्रीमेघायेनमः ३० श्रीप्रवाहायेनमः ३१ श्रीसुखवृक्षजायेनमः ३२ श्रीब्राह्मीष्टायेनमः ३३ श्रीब्रह्माजायेनमः ३४ श्रीब्राह्मीयेनमः ३५ श्रीचतुःशोर्षायेनमः ३६ श्रीचतुर्मुखायेनमः ३७ श्रीचिरद्वैतायेनमः ३८ श्रीद्वैतरूपायेनमः ३९ श्रीअद्वैतप्रतिपादिनीयेनमः ४० श्रीवेदातीतायेनमः ४१ श्रीवेदवंद्यायेनमः ४२ श्रीआनंदीयेनमः ४३ श्रीनंददायिनीयेनमः ४४ श्रीपुरस्थायायेनमः ४५ श्री मघाधृर्यायेनमः ४६ श्रीदुर्जयायेनमः ४७ श्रीपापहायेनमः ४८ श्रीगरिष्टायेनमह ४९ श्रीगतिजाभितीहर्म्याक्षीयनमः ५० श्रीशुक्लहर्मिणीयेनमः ५१ श्रीमुरजायेनमः ५२ श्रीमेरूसंस्थायेनमः ५३ श्रीकालारिकालकल्पनायेनमः ५४ श्रीकिरातिनीयेनमः ५५ श्रीभिल्लिरूपायेनमः ५६ श्रीप्रचंडयेनमः ५७ श्रीचंडवासिनीयेनमः ५८ श्रीअत्यूक्तायेनमः ५९ श्रीगुणयुक्तायेनमः ६० श्रीचंड्रास्यायेनमः ६१ श्रीचंद्रनाशिकायेनमः ६२ श्रीचलाचलपदायेनमः ६३ श्रीशृंगीयेनमः ६४ श्रीचंद्रघंटायेनमः ६५ श्रीघटध्वनीयेनमः ६६ श्रीपार्श्वस्थायेनमः ६७ श्रीप्रभुसेव्यायेनमः ६८ श्रीगुढहास्यप्रवर्धिनीयेनमः ६९ श्रीब्राह्मणीयेनमः ७० श्रीव्रतसंस्थायेनमः ७१ श्रीचतुर्वर्णायेनमः ७२ श्रीचतुर्विधायेनमः ७३ श्रीखिखारुपायेनमः ७४ श्रीशैलपुत्रीयेनमः ७५ श्रीशैलस्थायेनमः ७६ श्रीशिववंदितायेनमः ७७ श्रीखंडवादरतायेनमः ७८ श्रीखंडायेनमः ७९ श्रीखंडितायेनमः ८० श्रीब्रह्माचारिणीयेनमः ८१ श्रीनवखंडायेनमः ८२ श्रीप्रखंडायेनमः ८३ श्रीस्करूपायेनमः ८४ श्रीखर्वपिणीयेनमः ८५ श्रीरत्नमंडलमध्यस्थायेनमः ८६ श्रीरत्नपंकजमालिनीयेनमः ८७ श्रीक्रौंचस्थायेनमः ८८ श्रीकुशसंस्थायेनमः ८९ श्रीमत्तमातंगगामिनीयेनमः ९० श्रीकुठस्थायेनाम ९१ श्रीनवसंस्थायेनमः ९२ श्रीकदलीयेनमः ९३ श्रीवज्रकंकणायेनमः ९४ श्रीविदेहायेनमः ९५ श्रीविमिलायेनमः ९६ श्रीक्रूरायेनमः ९७ श्रीचौंडायेनमः ९८ श्रीकर्नाटकीयेनमः ९९

श्रीत्रिमात्रायेनमः ९०० श्रीउत्कलायेनमः १ श्रीगौडीयेनमः २ श्रीवीरेशायेनमः ३ श्रीवीरवंदितायेनमः ४ श्रीगौरीयेनमः ५ श्रीविपिनायेनमः ६ श्रीश्यामलायेनमः ७ श्रीभागर्धेश्वरवंदितायेनमः ८ श्रीगंडिकीयेनमः ९ श्रीकाशिकायेनमः १० श्रीगंगायेनमः ११ श्रीगर्मदायेनमः १२ श्रीयमुनायेनमः १३ श्रीपार्वतीयेनमः १४ श्रीकर्मनाशायेनमः १५ श्रीकैलासव्यापिकायेनमः १६ श्रीकपालमोचनायेनमः १७ श्रीहेमगर्भशीलायेनमः १८ श्रीशालिग्रामशिलायेनमः १९ श्रीवल्लियेनमः २० श्रीशार्दूलायेनमः २१ श्रीपिंगकेशिनीयेनमः २२ श्रीमुग्धबोधप्रवर्धायेनमः २३ श्रीकामितायेनमः २४ श्रीकामनायेनमः २५ श्रीपुण्यांगीयेनमः २६ श्रीपुण्यगंधाप्रवर्धायेनमः २७ श्रीकुरुक्षेत्रकृतालयायेनमः २८ श्रीकेदारस्थयेनमः २९ श्रीभारतस्थायेनमः ३० श्रीमुलस्थायेनमः ३१ श्रीमूलदुर्जयायेनमः ३२ श्रीपूर्दुर्गायेनमः ३३ श्रीमोहदुर्गायेनमः ३४ श्रीप्रज्वालायेनमः ३५ श्रीज्वालिनीयेनमः ३६ श्रीभस्मकुडंयेनमः ३७ श्रीडोहायेनमः ३८ श्रीअंबिकार्यनमः ३९ श्रीअंबिकाल्यायायेनमः ४० श्रीशारदायेनमः ४१ श्रीनारदायेनमः ४२ श्रीरेणुकायेनमः ४३ श्रीगगनेश्वरीयेनमः ४४ श्रीधेनुरूपायेनमः ४५ श्रीरुक्मिणीयेनमः ४६ श्रीगोपिकायेनमः ४७ श्रीयमुनाश्रयायेनमः ४८ श्रीभूश्रयायेनमः ४९ श्रीउन्नतांगुष्ठायेनमः ९५० श्रीनखरागाविरागिणीयेनमः ५१ श्रीसुकंठायेनमः ५२ श्रीकोकिलायेनमः ५३ श्रीमेनायेनमः ५४ श्रीचिरानंदायेनमः ५५ श्रीशिवात्मिकायेनमः ५६ श्रीकंदर्पकोटिलावण्यायेनमः ५७ श्रीसुंदरायेनमः ५८ श्रीसुंदरस्तनीयेनमः ५९ श्रीविश्वपक्षायेनमः ६० श्रीविश्वरक्षायेनमः ६१ श्रीविश्वनाथप्रियायेनमः ६२ श्रीसतीयेनमः ६३ श्रीभेरिरूपायेनमः ६४ श्रीशंखरूपायेनमः ६५ श्रीपणवानकगोमुखीयेनमः ६६ श्रीऊर्वशीयेनमः ६७ श्रीऊरुगर्भायेनमः ६८ श्रीविवरायेनमः ६९ श्रीपुष्टसंस्थितायेनमः ७० श्रीलहरीयेनमः ७१ श्रीमहिमायेनमः ७२ श्रीशंकायेनमः ७३

श्रीविकलायेनमः ७४ श्रीमेखलायेनमः ७५ श्रीखलायेनमः ७६ श्रीक्षमायेनमः ७७ श्रीशीघ्रायेनमः ७८ श्रीउदानंदायेनमः ७९ श्रीधराधारायेनमः ८० श्रीधुरंधरीयेनमः ८१ श्रीमालिकायेनमः ८२ श्रीप्रखुरायेनमः ८३ श्रीछायायेनमः ८४ श्रीप्रणामायेनमः ८५ श्रीअजितायेनमः ८६ श्रीपरायेनमः ८७ श्रीवटरुपायेनमः ८८ श्रीवटभायेनमः ८९ श्रीवरारोहायेनमः ९० श्रीमहातपायनमः ९१ श्रीशखादिनिधीरुपायेनमः ९२ श्रीऔषधीभगमालिनीयेनमः ९३ श्रीपुत्रदायेनमः ९४ श्रीपौत्रदायेनमः ९५ श्रीपौत्रीयेनमः ९६ श्रीद्र्व्यदायेनमः ९७ श्रीदिव्यभोगदायेनमः ९८ श्रीआशापूर्णायेनमः ९९ श्रीविरजीवीयेनमः १००० श्रीलंकाभयविवर्धिनीयेनमः १ श्रीतीक्ष्णायेनमः २ श्रीरुक्षायेनमः ३ श्रीलवणायेनमः ४ श्रीकटूयेनमः ५ श्रीतिक्यायेनमः ६ श्रीविदाहिनीयेनमः ७ श्रीप्रतिपन्नायेनमः ८ श्रीघृतायेनमः ९ श्रीतैलायेनमः १० श्रीरसायेनमः ११ श्रीरसप्रवर्धिनीयेनमः १२ श्रीयोगासनायेनमः १३ श्रीयोगापीठायेनमः १४ श्रीमैथिलीयेनमः १५ श्रीपदानुगायेनमः १६ श्रीरुदितायेनमः १७ श्रीविलिशायेनमः १८ श्रीशोकायेनमः १९ श्रीअंतस्थायेनमः २० श्रीहचनायेनमः २१ श्रीदीर्घायेनमः २२ श्रीस्थूलायेनमः २३ श्रीसूक्ष्मायेनमः २४ श्रीभृशंडीयेनमः २५ श्रीगणेश्वरीयेनमः २६ श्रीद्वितीयेनमः २७ श्रीपौर्णिमायेनमः २८ श्रीकलापुर्णजायेनमः २९ डीचगणेश्वरीद्वीतीयापौर्णिमाकलापुर्णजाइतिकीर्तिता ॥२६॥ श्रीशंकरउवाच ॥ यारीतीतुलजासहस्त्रनाम ॥ श्रीरामचंद्रेकेलेंउत्तम ॥ संध्याकाळींद्विजउत्तम ॥ भक्तिनेंपाठकरीलजो ॥ अनुक्रमओवी ॥८॥ त्याच्यासर्वमनकामना ॥ पुर्णहोतीलनिश्चयेंजाणा ॥ नवरात्रकरोनीउपोषण ॥ शतावृत्तीकरीलजो ॥९॥ रात्रींप्रत्यक्षहोउनीदेवी ॥ वांछितफलदेईलवरवी ॥ विद्याकामजोमानवीं ॥ षण्मासपाठकरावा ॥१०॥ जितेंद्रियब्रह्माचारी ॥ सहस्त्रनामजपेलजरी

॥ तरीलोकोत्तरविद्यानिरधारी ॥ त्यासीप्राप्तहोईल ॥११॥ अपुत्रीहोईलपुत्रवान ॥ दरीद्रहोईलधनसंपन्न ॥ रोगीअरोगीहोऊन ॥ सुखरूपहोईलसर्वथा ॥१२॥ कुष्टरोगदद्रुरोग ॥ क्षयापस्मारचर्चिकारोग ॥ पायूपस्थव्रणादिरोग ॥ सर्वहीनाशपावती ॥१३॥ बधिरत्वदिवांधत्व ॥ मृकत्वाअणिपांगुलत्व ॥ तेंनासोनीजायजडत्व ॥ सूर्योदयींत्तमजैसे ॥१४॥ देवीसन्मुखबैसोन ॥ नैत्यदशवारकरीजोपठण ॥ त्यांचें इच्छितहोयपूर्ण ॥ देवादिकांसीदुष्करजें ॥१५॥ राजद्वारींपठणकरी ॥ चोरेंव्याघ्रेंअडविलेंजरी ॥ संकटनिरसुनिक्षणांभीतरीं ॥ सर्वसिद्धिप्राप्तहोती ॥१६॥ इजसमानननाहीदुसरीं ॥ विद्यात्रिभुवनामाझारीं ॥ धरमार्थींपावेधर्मझडकरी ॥ कामार्थीसुखासपावतसे ॥१७॥ धनार्थीपावेधनाप्रत ॥ मोक्षार्थींतरीहोयमुक्त ॥ पुरश्चरणधर्मयुक्त ॥ श्रद्धायुक्तकरावें ॥१८॥ सहस्त्रनामाचेंकेलेंपठण ॥ त्यादशांशेकरावेंहवन ॥ शर्करायुक्तपायसेंकरून ॥ यथासांगभक्तीनें ॥१९॥ कुमारीसीद्यावेंभोजन ॥ तैसेंचब्राह्मणसंतर्पण ॥ यथाशक्तिकरावेंजाण ॥ श्रद्धायुक्तसद्भावें ॥२०॥ कुबेराऐसेंधनवंत ॥ ब्रह्मायासमानबुद्धिवंत ॥ होय त्रिभुवनींविख्यात ॥ सर्वदेवासीपुज्यहोयं ॥२१॥ येथेंबहुकायबोलावें ॥ देवीसायुज्यहीपावेलबरवें ॥ ऐसेंहेंकथिलेंअघवें ॥ सहस्त्रनामदेवीचें ॥२२॥ तूंएकाग्रकरोनीमन ॥ सहस्त्रनामकरीपठण ॥ सर्वकामनाहोतीलपूर्ण ॥ शंकरवरिष्ठासांगतसे ॥२३॥ श्रीजगदंबेचेंसहस्तनाम ॥ एकेकनामाचाअर्थउत्तम ॥ यथामतिपाहतांअवगम ॥ शुद्धचिन्मात्रभासतसे ॥२४॥ अध्यारोप आणि अपवाद ॥ तेणेंहोतसेब्रह्मावबोध ॥ ऐसाशास्त्रज्ञाचासंवद ॥ अगम्ययेरव्हीतेवस्तु ॥२५॥ गाणपत्यशाक्तभैरव ॥ सौरशैवाअणिवैष्णव ॥ आपुलेदेवापासीभाव ॥ दृढधरोनीभजताती ॥२६॥ निर्विशेषप्राप्तीचाउपाय ॥ सविशेषभजनानेंचहोय ॥ यास्तवऋषीचेसंप्रदाय ॥ अनादिसिद्धअसती ॥२७॥ उपास्यदैवतेचेकृपेंकरुन ॥

मुख्यतत्त्वज्यासकळलेंपुर्ण ॥ त्याचेंहोयसमाधान ॥ न्यूनाधिकभावनसेत्यासी ॥२८॥ उत्तममध्यमाधम ॥ विश्वहेंअंबेचेंरूपनाम ॥ घटादिकासीरुपनाम ॥ मृत्तिकेवीणकांहीनसे ॥ २९॥ घडमोडघटादिकास ॥ मृत्तिकेसीनसेलेश ॥ विश्वांसीउद्धवनास ॥ सदाअविनाशजगदंबा ॥३०॥ बोललोंमीमंदप्राकृत ॥ क्षमाकरोनिज्ञानीपंडीत ॥ सलगीनें असेविनवीत ॥ पांडुरंगजनार्दन ॥३१॥ जगदंबाश्रीरामसंवाद ॥ उत्तराध्यायींओहविशद ॥ ऐकोतभाविकभक्तवृंद ॥ सदाप्रेमळांतरींजें ॥३२॥ तुम्हींश्रीतेपुर्णचंद्र ॥ तुमचास्पर्शकरीलकृपाकर ॥ तरीमगजडासीपाझर ॥ सुटतीलवचनोदकाचे ॥३३॥ इतिश्रीस्कंदपुरणिसह्याद्रिखंडतुळजामहात्म्ये ॥ शंकरवरिष्ठसंवादेषष्ठोध्यायः ॥६॥ श्रीजगदंबार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

अध्याय ७

श्रीगणेशायनमः ॥ नमोदेवीविश्वरूपिणी ॥ शोभसीनामरूपेंकरूनी ॥ अव्यक्तचिदत्नाचीखाणी ॥ वर्णितांवणीथोटावें ॥१॥ सहस्त्रनामाचींवसनें ॥ नेसुनीदिससीवरवेंपणें ॥ सहस्त्ररुपाचींभुषणें ॥ लेवूनीमिरविसीजगांत ॥२॥ शंकरम्हणेमुनीनायका ॥ यापरीरघुनाथेंअंबिका ॥ पुप्पसंबारमेळवुनी निका ॥ सहस्त्रनामंनापिंजूलीं ॥३॥ दंडवतपृथ्वीवर ॥ रामेंकेलानमस्कार ॥ चरणवंदोनीवारंवार ॥ प्रदक्षणाकरीतसे ॥४॥ श्रीरामेंकेलीजीपूजा ॥ तीआवडीनेंस्वीकारींश्रीतुळजा ॥ संतोषलीअष्टभुजा ॥ परमकल्याणीजगदंबा ॥५॥ मगश्रीरामलक्ष्मण ॥ यादोघांसाअसनीबैसवून ॥ योगिनीसहिताआपण ॥ निराजंनकरितसे ॥६॥ उभयबंधुसओवाळुन ॥ श्रीरामासीबोलेंवचन ॥ पूर्वजन्मीमांझेंदर्शन ॥ इच्छिलें होतेंत्वांपुत्रा

॥७॥ तेम्यांदिधलेंतुजदर्शन ॥ आतांआणिकहीवरदेइन ॥ जेणेंदुःखजायनिरसून ॥ सुखाअत्यंतपावशी ॥८॥ तेथुननदुरदक्षिणदेशीं ॥ लक्ष्मणसहितजायवेगेंसी ॥ ऋष्यमुख्यपर्वतनामज्यासी ॥ चतुःशृंगीशोभती ॥९॥ तेथेंचपंपानामकसरोवर ॥ विस्तीर्ण असेनिर्मळनीर ॥ ज्यामाजींविकसीतकल्हार ॥ कमलशतपत्रेंशोभतीं ॥१०॥ त्यासरोवराच्यातीरीं ॥ लक्ष्मणासहितजायझडकरी ॥ वृक्षछायापाहुनीवरी ॥ तेथेंस्थिरराहेतु ॥११॥ तेथेंसुग्रीववानरनाथ ॥ तुजपाहूनघेऊलबहुत ॥ मगहुनमानअंजनीसुत त्यासएकांतकरील ॥१२॥ म्हणेलपाहेंरेमारुती ॥ तेदोघेवीरकोणअसती ॥ त्यासी पाहुनमजलाभीती ॥ बहुवटतयेसमयी ॥१३॥ माझाबंधुवाळीबळवंत ॥ त्यानेंपाठविलेंयासीनिश्चित ॥ माझाकरावयाघात ॥ ऐसेंवाटतमजलागीं ॥१४॥ तरीतुंसुक्ष्मरुपधरोन ॥ त्यासमीपजायत्वरेंकरुन ॥ कांतेआले असतांजाण ॥ समजूनघेईभावत्यांचा ॥१५॥ श्रीअंबाम्हणेरामासर्वज्ञ ॥ सुग्रीवाचीऐसी आज्ञा ॥ होताचीहनुमानमहाप्राज्ञा ॥ तुम्हींजवळीयेईल ॥१६॥ तोवदेलतुम्हासीवचन ॥ तुम्ही कोण कुणाचेनंदन ॥ कायतुमचेंनामाभिधान ॥ कोणतोदेशतुमचा ॥१७॥ तुमचे अंगीराजाचिन्ह ॥ दिसतें वीर्यशौर्यलक्ष्मण ॥ आजानबाहुधैर्यर्यसदगुण ॥ किमर्थवनवासतुम्हासी ॥१८॥ ऐसाबोळेलकपीश्वर ॥ मगतुम्हीद्यावेंत्यासीउत्तम ॥ अयोध्येचारशरथनृपवर ॥ त्याचेकुमराआम्हीदोघे ॥१९॥ रामामझिंनामाभिधान ॥ हाबंधूमाझालक्ष्मण ॥ सीताभार्यासवेंघेऊन ॥ वनासी आलोंपितृवचनें ॥२०॥ अगस्ती मुनीची आज्ञापाळुन ॥ पंचवटींराहिलोंबहुदिन ॥ रावणतेथेंकपटकरुन ॥ सीतेसीघेउनपळाला ॥२१॥ तिसीशीधावयाजाण ॥ येथेंआलोंदोघेजण ॥ तूंकोणकुणाचापुत्रसुजन ॥ संत्यसांग आम्हासी ॥२२॥ अनुग्रहायोग्याआहेसी ॥ ऐसेंबोलतूंत्याकपीसी ॥ मगतोसांगेलतुजसी ॥ सर्ववृतांताअपुला ॥२३॥

म्हणेलमीवायूचानंदन ॥ हनुमाननामबहुबलवान ॥ सुग्रीवाचाआहेंप्रधान ॥ वानरजातिरुपमाझें ॥२४॥ याऋष्यमुकागिरीवर ॥ आहेसुग्रीववानरेश्वर ॥ सवेंप्रधानपांचवानर ॥ भयातुरराहतसे ॥२५॥ सुग्रीवाचाजेष्ठबंधु ॥ महाबलपराक्रमसिंधु ॥ बाळीवानरराजाप्र सिध्दु ॥ किष्किंधेचाअधिपती ॥२६॥ त्यानेंसुग्रीवासीद्वेषकरुन ॥ याचीभार्याघेतलीहिरोन ॥ धावला याचाध्यावयाप्राण ॥ मगहापळलातेथुनी ॥२७॥ सुग्रीवजिकडेपळतजाय ॥ वाळीतिकडेधांवताहोय ॥ ऋष्यमुखपर्वतींनिर्भय ॥ होऊन महिलासुग्रीव ॥२८॥ पूर्वींयापर्वतींमतंगऋषी ॥ तपकरितसेअहनिशीं ॥ बाळीनेंविघ्नकेलेंत्यासी ॥ म्हणोनी ऋषींनेंशापिलें ॥२९॥ जरयेथेंबाळीयेईल ॥ तात्काळप्राणाईमुकेल ॥ यास्तववाळीनेंहेंस्थळ ॥ वर्जिलेंअसेजाणपां ॥३०॥ सर्वत्राआहेवाळींचेंभय ॥ सुग्रीवयेथेंराहिलानिर्भय ॥ तोतुझामित्रहोऊनी कार्य ॥ तुझेंसर्वहीकरील ॥३१॥ अंबाम्हणेश्रीरामासी ॥ ऐसाबोलेलमारुतीतुजसी ॥ त्याहीउत्तर द्यावेंत्यासी ॥ माझेंव चनेंकरुनी ॥३२॥ पुढीलकर्याचेगौरव ॥ जाणोनीत्वाबोलावेंसर्व ॥ कोठेंआहेतोसुग्रीव ॥ कैसाहोइलमित्रमाझा ॥३३॥ कैसेंमाझेंकार्यकरील ॥ हेंऐकोनीतुझेबोल ॥ मगमारुती उत्तरदेइल ॥ तेंऐकतूंसद्भावें ॥३४॥ म्हणेलनलनीलजांबुवंत ॥ चौथादधिमुखाविख्यात ॥ पांववामी हनुमंत ॥ आहोंतप्रधानजयाचे ॥३५॥ तोसुग्रीववानरेश्वर ॥ आहेयाचपर्वतावर ॥ तुझीइच्छाअसेलजर ॥ तरीभेटविनतुजलागीं ॥३६॥ श्रीरामातुझेंकार्यसर्व ॥ तेकरीलनिश्चयेंसुग्रीव ॥ त्वांहीत्याचेंकार्यसर्व ॥ आधींकेलेंपाहिजे ॥३७॥ ऐसेंबोलेलमारुती ॥ त्वांकार्यकरीनम्हणावेंत्याप्रती ॥ जाय आतांसुग्रीवाप्रती ॥ घेउनीयेईकप्येंद्रा ॥३८॥ मगतोसुग्रीवाकडेजाईल ॥ सर्ववृत्तातत्यासीकथील ॥ तात्काळवानरांसहयेईल ॥ सुग्रीवतुझ्यादर्शन ॥३९॥ मग

अग्नीसीसाक्षठेऊन ॥ परस्परवचनप्रणाम ॥ एकमेकांचेकार्यपुर्ण ॥ एकमेंकानेंकरावें ॥४०॥ ऐसेंवचनबोलून ॥ एकमेखाआलिंगुन ॥ पूर्ववृत्ताअपुलालेंपुर्ण ॥ एकमेकासी सांगावे ॥४१॥ श्रीरामाससांगितल्यापरी ॥ सुग्रीवासीसख्यकरी ॥ कार्यसिद्धिहोईलबरी ॥ संकट काहींनपडेल ॥४२॥ त्वांकिष्किंधेसीजाऊन ॥ एकबाणेबाळीसमारुन ॥ किष्किंधेचेंराज्यअर्पण ॥ सुग्रीवासीकरावें ॥४३॥ सुग्रीवभार्यारुमाचाण ॥ वालीनेंघेतसीजीहिरोन तीसुग्रीवासीदुऊन ॥ सुखसंपन्नकरावें ॥४४॥ मगतोसुग्रीववानरेश्वर ॥ आणवीलपृथ्वीचेंसर्ववानर ॥ सीतेसीशोधावयासत्वर ॥ पाठविलदशदिशा ॥४५॥ हनुमानलंकेसीजाईल ॥ अशोकवनींसीतेसीभेटेल ॥ लंकाजाळुनीपुन्हां येईल ॥ समुद्रतरोनीतुजजवळी ॥४६॥ मगत्वांहीरामावानरासहित ॥ जावेंक्षारसमुद्रापर्यंत ॥ तेथें राहुनसेतुत्वरित ॥ वानराहातींबाधांवा ॥४७॥ सेतूमार्गेलंकेसीजावें ॥ रणींरावणसीवधावें ॥ विभीषणाराज्यद्यावें ॥ अंगिकारावेंसीतेसी ॥४८॥ सीताभार्यासवेंघेऊन ॥ पुष्पकविमानींबैसोन ॥ याच मार्गनेंयेऊन ॥ अयोध्येसीजासील ॥४९॥ अंबाम्हणेश्रीरामासी ॥ तुज कर्तव्यतेंकथिलेंतुजसी ॥ येथेंलिंगस्थापनवेगेंसी ॥ आपुलेंनामेंकरावें ॥५०॥ आपुलेंनामेंकरून ॥ लक्ष्मणेकरावेंलिंगस्थापन ॥ तुझ्यानामरेंमतीर्थम्हणुन ॥ पावनविख्यातहोईल ॥५१॥ रामेश्वरलक्ष्मणेश्वर ॥ हेंलिंगद्वयाचेंनाम निर्धार ॥ जोंवरीधराचंद्रभास्कर ॥ अलिप्तमहिमातोंवरी ॥५२॥ माझेतुझेंलक्ष्मणाचें ॥ सांनिध्ययेथें असावेंसाचे ॥ दर्शनमात्रेंप्राणियाचे ॥ दोषजातीलसर्वथा ॥५३॥ अंबाम्हणेरामात्वाचें ॥ उत्तम स्तोत्रकेलेंमाझे ॥ यासीपठणकरतीलमानवजे ॥ सावधजेश्रवणकरतील ॥५४॥ त्यांचेघरींसर्वसंपत्ती ॥ अष्टमहासिद्धिनांदती ॥ माझे आज्ञेनेंअंतीं ॥ माझेंलोकासीजातील ॥५५॥ अष्टमीनवमीचतुर्दशी

॥ कृष्णपक्षाच्यात्यादिवशीं ॥ होऊनीजितेंद्रियउपवासी ॥ शतवारपठणकरावें ॥५६॥ त्याचेंदशांश करावेंहवन ॥ धर्वेधृताचेअवदान ॥ बहुतकुमारीसीद्यावेंभोजन ॥ घृतशर्करापायसान्नें ॥५७॥ ऐसें करीलजोनर ॥ त्यासीवाक्यार्थानिर्धार ॥ होईलतत्त्वसाक्षात्कार ॥ कृतकृत्यतोहोय ॥५८॥ लोकानुग्रह इच्छेकरुन ॥ तुजसहितयापर्वतींराहिन ॥ छपन्नचौकडायुगाच्यापूर्ण ॥ दीनजनतारावया ॥५९॥ तुझ्यातीर्थीकरुनीस्नान ॥ तुझींलिंगाचेंकरतीलपुजन ॥ देवऋषीपितृयजन ॥ जेकरतीलसद्भावें ॥६०॥ मनुष्यासीअन्नदान ॥ पशूसीतृनजीवन ॥ तेंवैकुंठासीजातीलजाण ॥ संशययेथेंनकरावा ॥६१॥ आतांयेथूनदक्षिणदेशीं ॥ जयरामातूंवेगेंसी ॥ कृतकृत्यहोऊननिश्चयेंसी ॥ माझ्यादर्शनायेसील ॥६२॥ शंकरम्हणतीवारिष्ठालागुन ॥ जगदंबेचेंआज्ञावचन ॥ श्रीरामेकरुनश्रवण ॥ लक्ष्मणासहिततेधवां ॥६३॥ श्रीरामेंस्थापिलारामेश्वर ॥ लक्ष्मणानेलक्ष्मणेश्वर ॥ स्थापुनीकेलानमस्कार ॥ जगदंबेसीदोघांनीं ॥६४॥ लिंगस्थापिलेंजाणोनी ॥ त्वरितारामवरदायिनी ॥ रामलक्ष्मणासेवेंघेवोनी ॥ सत्वरतेथोनीनिघाली ॥६५॥ रामतीर्थाचेदाक्षिणप्रदेशीं ॥ यमुनाचलाचेशिरोभगासी ॥ शीलाविस्तीर्णपाहुनीअवेसी ॥ त्यावरीबैसलीजगदंबा ॥६६॥ बिअसोनियांशिळेवर ॥ रामासीबोलतीझालीमधुर ॥ त्यासेहीळेसीसर्वहीनर ॥ घाटशीळम्हणतीअजुनी ॥६७॥ तुळजाम्हणेश्रीरामासीबरवें ॥ याचमार्गानेंतुम्हींजावें ॥ शत्रुसीसमरांगनींतुम्हींमारावें ॥ अव्याहत करावीनिज आज्ञा ॥६८॥ विजयीहौनीपरिपूर्ण ॥ पुन्हांयामार्गेयेऊन ॥ याचस्थळींव्हविंदर्शन ॥ तुझेंमजला रामराया ॥६९॥ जेथेंजेथेंसमरांगनीं ॥ संकटपडेलयेईलरलानी ॥ तेथेंतेथेंमजलागुनी ॥ स्मरावेंत्वांरामराया ॥७०॥ स्मरतांचसंकटनिरसेल ॥ ग्लानीजाउनबळयेईल ॥ विजयलक्ष्मीमाळयाघालील ॥ सत्यजाणरघुराया ॥७१॥ तूंजातासतांवनाप्रतीं ॥\

निर्विघ्नमार्गहोवोतनिश्चिती ॥ ऐसीजगदंबारामाप्रती \॥ बोलतीझालीकृपेनें ॥७२॥ शंकरम्हणतीवरिष्ठमुनी ॥ रामेंदेवींचेंवचनाऐकोणी ॥ देवीसीनमस्कारकरोनी ॥ प्रदक्षघातली ॥७३॥ देवीचा आधिर्वादघेउन ॥ सत्वरनिघालेरघुनंदन ॥ लंकेचामार्गलक्षुन ॥ चरणचालीचालतसे ॥७४॥ श्रीरामामार्गींचालत ॥ अंबाउभीत्याकडेपहात ॥ नेत्रटकळीलावूनीनिश्चित ॥ दिसेतोवरीपहातसे ॥७५॥ बहुदुरश्रीरामगेला ॥ मगदिसेनासाझाला ॥ देवीपरतोनराहवयाला ॥ स्थलशोधितउत्तम ॥७६॥ त्यारम्यपर्वतावरी ॥ रामतीर्थाचेदक्षिणशेजारी ॥ स्थळयोजूनीभुवनसूंदरी ॥ निवासकरितीझाली ॥७७॥ पुढेंजहोईलरम्यचरित्र ॥ जगदंबेचेंपरमपवित्र ॥ तीर्थराजयेथेंश्रोत्र ॥ सुस्नातहोतीलश्रोतीयांचे ॥७८॥ व्यवहारघुळीनेंमलालीवाणी ॥ जेव्हांप्रक्षालीनकथाजीवनी ॥ पवित्रमान्यहोईलजनीं ॥ पांडुरंगजनार्दनदासतेव्हां ॥७९॥ इतिश्रीस्कंदपुराणे ॥ सह्याद्रीखंडे ॥ तुरजामहात्मे ॥ शंकरवरिष्ठसंवादेसप्तमो व्यायः ॥७॥ श्रीजदंबार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

अध्याय ८

श्रीगणेशायनमः ॥ जयजगन्मातेभवानी ॥ यमुनागिरीविहारिणी ॥ जयकल्मपनाशिनी ॥ वेदगुह्यांनमोतुज ॥१॥ यमुनाचलाचेंमहिमान ॥ शंकरवर्णितस्वयें आपण ॥ म्हणेवरिष्टाकरीश्रवण ॥ एकाग्रचित्तकरोनियां ॥२॥ ज्यारम्यपर्वतावरी ॥ देवतामापरमेश्वरी ॥ राहिलीसंतुष्टसहपरिवारी ॥ धन्यतोगिरीअतिश्रेष्ठ ॥३॥ ज्याघरींराहेनृपवर ॥ तेंगृहशोभेअतिसुंदर ॥ तेथेंचसंपत्तीसंभार ॥ सेवकपरिवारतिष्ठती ॥४॥ श्रीतुळजदेवींचेघर ॥ तेंहोययमुनागिरीवर ॥

सुवर्णवैडूर्यरत्नांचेंशिखर ॥ अनेकज्यासीशोभती ॥५॥ इंद्रनीळमहानीळ ॥ हिरेपद्मरागसुढाळ ॥ अनेकरत्नमयसोज्वळ ॥ अनेकशिखरेंशोभती ॥६॥ अनेकधातुश्वेतपीत ॥ कृष्णवर्णहरिताअरक्त ॥ निर्झरौदकाचेश्रवत ॥ ठायींठायींअतिरम्य ॥७॥ उदकश्रावेंवेळोवेळां ॥ शिथिलहोऊनीगंडशीळा ॥ ढासळतांचतयेवेळा ॥ धडधडशब्दहोतसे ॥८॥ जैसावनगजासिंदूररंजित ॥ दानोदकगंडस्थळीस्त्रवत ॥ तैसाशोभहापर्वत ॥ चित्रविचित्रधातूनें ॥९॥ मेघज्यावरीस्थिरावती ॥ शीतळजळवृष्टीकरिती ॥ जैसाउपास्यमाननृपती ॥ प्रधानसेवकेंशोभला ॥१०॥ सिंहव्याघ्रतरक्षरुक्षक ॥ वानरगजमहिषपवृक ॥ मृगवराहशशउल्लक ॥ व्यालबिडालकगोधादि ॥११॥ अनेकश्वापदेंपर्वतींफिरती ॥ जेवींनृपाचसैनिक असती ॥ पक्षीसमुदाय ॥ शब्दकरिती ॥ बंदीजनज्यापरी ॥१२॥ शुकपारावतमयुर ॥ हंसकोकीळमेनकाथोर ॥ कलकल शब्दकरितीमधुर ॥ पक्षीअनेकाजातीचें ॥१३॥ इकडूनतिकडेधांवती ॥ वृक्षशाखेवरीबैसती ॥ गोड फळांतेचाखिती ॥ उडोनिजातीस्वइच्छा ॥१४॥ ऐसापर्वतशोभायमान ॥ जेंवीकांधनिकधनसंपन्न ॥ अनेकवृक्षउंचगगन ॥ स्पर्शकरूंपाहती ॥१५॥ पत्रपुष्पफलसंपन्न ॥ शीतळछायादाटघन ॥ जेथेंनरिघेसुर्यकिरण ॥ निदाघजेंवीचंद्राबिंबीं ॥१६॥ गुच्छस्तबकनवपल्लवयुक्त ॥ नम्रपादपदिसती बहुत ॥ विद्वानधार्मिकगर्वरहित ॥ शोभतीजैसेयालोंकीं ॥१७॥ अशोकफणस आम्रवृक्ष ॥ कोवीदारकदंबवटपक्ष ॥ अक्षोठदारूबदरीवृक्ष ॥ खर्जुरहिंगुलकपित्थ ॥१८॥ बिल्वचंपकनागचंपक ॥ पाटलीअसनीवृक्षातिलक ॥ अगस्तीवृक्षपिचूमंडकुरबक ॥ अश्वत्थाअमलकीतिंत्रिणी ॥१९॥ निंबकुंभी अर्जुबाहुक ॥ शालतालतमालबिभीतक ॥ पलाशमधुआम्रातक ॥ औदुंबराअदिकरोनी ॥२०॥ शमीअस्मातकखदीर ॥

इत्यादिवृक्षेंशोभोगिरीवर ॥ जैसाऐश्वर्यसंपन्ननर ॥ बहुशोभेयालोकीं ॥२१॥ द्राक्षमालतीकारवीर ॥ जाईजुईशतपत्रतगर ॥ गोकर्णगुलाबनागकेशर ॥ पुष्पभारेंगिरीशोभ ॥२२॥ जैसाधनाढ्यविलासीनर ॥ तरुणाआरोग्यरुपसुंदर ॥ अनुकुल असतीविषयसंभार ॥ शोभेतैसागिरी शोभे ॥२३॥ सर्वप्रकारेंसुरेव्यपर्वत ॥ तापसीतयातेंआचिरत ॥ मुनीसुद्धबैसलेध्यानस्थ ॥ उत्तम स्थळपाहोनी ॥२४॥ उत्तमछायेसीबैसोन ॥ गंधर्वकिन्नरकरितीगायन ॥ अप्सराकरितीनर्तन ॥ ताल धरोनीवाद्याचा ॥२५॥ ठांईठाईशोभाअदभुत ॥ पाहूनधांवेयेथुनीतेथ ॥ जैसासुसेव्यमेरूपर्वत ॥ यमुनाचलहीतैसाची ॥२६॥ ठायींठायींसरोवर ॥ नदनदीवापीकूपअपार ॥ निर्मळशीतळगोडनीर ॥ पर्वतीं बहुशोभती ॥२७॥ ऐशाउत्तमपर्वतावरी ॥ त्वरीतादेवीसर्वेश्वरी ॥ राहिलीआहेभुवसुंदरी ॥ स्वर्गस्थदेवासीकळोंआले ॥२८॥ आपुलेंपरिवारासहित ॥ धांवताअलेदेवसमस्त ॥ मनींहोऊनीउत्कंठीत ॥ दर्शनलागींअंबेच्या ॥२९॥ अप्सरागंधर्वासहित ॥ लोकपालयेतीधावत ॥ इंद्रवन्हीयमनैऋत्य ॥ वरूणसमीरसोमरुद्र ॥३०॥ अश्विनीकुमर अष्टवसगुण ॥ रुद्रादित्यापितृगण ॥ विश्वेदवसाध्यगण ॥ दर्शनाआलेंअंबेच्या ॥३१॥ सनकादिऋषीगण ॥ शेषादिकपन्नगगन ॥ ब्राम्हींआदिमातृगण ॥ दर्शनायेतीअंबेच्या ॥३२॥ अनिमादिमहासिद्धि ॥ शंखपद्मादिनवनिधी ॥ कृतत्रेताद्वापारादि ॥ युगचौकडीकलीसहित ॥३३॥ प्रभावादिसंवत्सर ॥ वसंतादिऋतुपरिवार ॥ चैत्रादिमाससत्वर ॥ दर्शनपातलेअंबेच्या ॥३४॥ पक्षतिथीवारनक्षत्र ॥ घटिकामुहूर्ताअणिप्रहर ॥ दिवसनिशीनिमिषादिसमग्र ॥ दर्शनापातलेअंबेच्या ॥३५॥ कालकल्पनासमस्त ॥ तदाभिमानीजेंजेंदैवत ॥ होऊनियांमूर्तीमंत ॥ दर्शनापातलेअंबेच्या ॥३६॥ नारदादिदेवऋषी ॥ भृगुआदिसर्वमहर्षि ॥ घेऊनी शिष्यसमुदायासी ॥ दर्शनापतले अंबेच्या ॥३७॥

महापुराणौपपुराण ॥ स्मृतीइतिहाससंपुर्ण ॥ सर्वहीसस्वरुपधरुण ॥ दर्शनापातले अंबेच्या ॥३८॥ वैशेषिककाणादकेवळा ॥ गोतप्रणेतन्यायप्रांजळ ॥ कापिलसांख्ययोगपातजंल ॥ मीमांसाअणिवेदात ॥३९॥ मुख्यशास्त्राचेंषटक ॥ इतरहीशास्त्रेंअनेक ॥ स्वरुपधरोनीनेटक ॥ दर्शनापातलेअंबेच्या ॥४०॥ सर्वश्रुतींचेसमुदाय ॥ सर्वांहुनीअधिकहोय ॥ पुराणांचे समुदाय ॥ दर्शनपातलेअंबेच्या ॥४१॥ अंबेचीसेवाकरावीम्हणुनी ॥ सर्वंहीस्वेच्छारूपेंधरोनी ॥ यमुनाचळींआदिभवानी ॥ तेथेंसर्वहीपातले ॥४२॥ ऐकोनीसंतोषलावरीष्टमुनी ॥ पुन्हांपुसेशंकरालागुनी ॥ यमुनाचळींवस्तीकरुनी ॥ राहिलीअसतांजगदंबा ॥४३॥ कोणकोणदेवयेथेंराहिले ॥ कोणकोणऋषीस्थिरावले ॥ कोणपन्नगस्थितीपावले ॥ देवस्त्रियाकितीअसती ॥४४॥ कोणकोणानामचीतीर्थेंसकळ ॥ स्नानादिकेलियाकायफळ ॥ हेंमींऐकुंइच्छितोंकेवळ ॥ तरीकृपाकरुनीसांगावें ॥४५॥ आतांयेथेंस्वामीकार्तिक ॥ म्हणेऐकातुम्हीमुनीसकळीके ॥ यापरीवरिष्टमुनीनायक ॥ पुसताझालाशिवासी ॥ ४६॥ तंवकर्पुरध्वलपंचानन ॥ ऐकम्हणोनीबोलेवन ॥ त्वारितादेवीपर्वतींयेऊन ॥ राहिलीअसतांतेसमई ॥४७॥ कयझालेंतेव्हावृत्त ॥ कैशाआकारेंअंवाशोभत ॥ तुजसीसांगेनयथार्थ ॥ लोकानुग्रहइच्छेनें ॥४८॥ पर्वतीराहिलीजगदंबिका ॥ हेंजाणवलेंचतुर्मुखा ॥ विश्वश्रष्टास्वयेदेखा ॥ दर्शनानिघालाअंबेच्या ॥४९॥ हंसाविमानींब्रह्माशोभत ॥ सभोंवतेंदेवसमस्त ॥ सनकादिमुनीवरस्तुतीगात ॥ वेदमंत्रेंकरोनी ॥५०॥ पुढें अप्सरानृत्यकरिती ॥ किन्नरनाठ्यकलादाविती ॥ गंधर्वहाहाहूहुप्रभृती ॥ करितीगायनसुस्वर ॥५१॥ ऋणमुक्तसत्यलोकनिवासी ॥ जनकादिकजेराजऋषी ॥ ब्रह्मयासवेंयेती ॥ वेगेंसीजगदंबेसीपहावया ॥५२॥ ऐसापरिवारासगट ॥ ब्रह्मापातलादेवीनिकट ॥ सर्वासहितभावनिष्ठ ॥ नमस्कारकरीअंबेसी ॥५३॥ ब्रह्मयासर्वेंजेजेआले

॥ त्यांनींअंबेसीनमस्कारकेले ॥ हातजोडोनी उभेराहिले ॥ जगदंबेच्यासम्मुख ॥५४॥ उत्कंठाधरोनीमानसीं ॥ ब्रह्माआलादर्शनासी ॥ हेंपाहुनजगदंबात्यासी ॥ सम्मानकरिताआदरें ॥५५॥ विरंचीसीदिधलेउत्तमआसन ॥ मरीचीअंगिरादक्षादिब्राह्मण ॥ नारदसनकादिकाआसन ॥ पृथक सर्वांसी दिधलें ॥५६॥ तेव्हांआपुलालिया आसनीं ॥ सर्वबैसलेस्वस्थहोउनी ॥ कृपाकटाक्षेंसमस्तापाहुनी ॥ ब्रह्मायासीबोलेजगदंबा ॥५७॥ विरंचीतुझेंआहेकींकुशल ॥ सनातनसत्यलोककुशळ ॥ वेदसर्वहीअसतीकुशल ॥ सर्वयज्ञकुशलासतीकीं ॥५८॥ मुनीसर्वहेक्षेमकुशल ॥ स्वर्गस्थदेवजेसकळ ॥ स्वाहाकारचेभोक्तेकेवळ ॥ कुशलसर्वहीअसतीकीं ॥५९॥ स्वःहाकारस्वधाकार ॥ कुशलासेकींवषटकार ॥ नानाविधयज्ञभूमीवर ॥ सदाचालतासतीकीं ॥६०॥ टोळधाडीविघ्नेअनके ॥ त्याचाकोणासनसेकीधींक ॥ पराभवकोणाचाकोणीएक ॥ नकरितीकींयालोकीं ॥६१॥ भौक्तिकप्राणिमात्रसकळ ॥ स्थूळभूतपंचकमेळ ॥ शब्दादितन्मात्राकेवळ ॥ क्षेमरूपासतीकीं ॥६२॥ श्रोत्रत्वकनेत्रजिव्हाघ्राण ॥ ज्ञानेंद्रियपंचकसहावेंमन ॥ एकएकाचेविषयभिन्न ॥ शब्दस्पर्शरूपरसगंध ॥६३॥ ऐसेंहेंभोग्यभोगसाधन ॥ भोक्ताचिदाभाससहितमन ॥ क्षेमकुशलहेंसपूर्ण ॥ आहेतकायतें सांग ॥६४॥ वाकवाणीपादशिश्नगुद ॥ हेकर्मेंद्रियपंचकवृंद ॥ वचनाअदानगनाआनंद ॥ विसर्गपांचवाव्यापारहे ॥६५॥ हेसर्वहीकुशलअसती ॥ विश्वव्यापारचालवितीं ॥ यासीकोणीजरीआडविती त्यासीशिक्षारिनमी ॥६६॥ त्वांजेस्थापिलेवर्णधर्म ॥ आणिजेकांआश्रमधर्म ॥ कल्याणकारकमार्ग परम ॥ यथास्थितचालतीकीं ॥६७॥ शमदमादिअध्यायन ॥ हेंब्राह्मणाचेंवर्तन ॥ प्रजापालनदुष्ट हनन ॥ क्षत्रियकरीतअसतीकीं ॥६८॥ कृष्यादिव्यापारवैश्यकरिती ॥

सेवाधर्मशुद्राअचरती ॥ ब्रह्माचारीकरुनीगुरुभक्ती ॥ वेदाभ्यासकरीतीकें ॥६९॥ गृहस्थकरितींपंचयजन ॥ वानप्रस्थसेवितीतपोवन ॥ संन्यासीध्यानपरायण ॥ एकांतसेवूनीअसतीकीं ॥७०॥ असेचतुर्विधमार्ग ॥ सरळचालतीकींअव्यंग ॥ चतुराननामनोभंग ॥ तुझानकरीतीकींकोणी ॥७१॥ शंकरम्हणेवरिष्ठाप्रती ॥ पूर्वोक्तप्रकारेंआदिशक्ती ॥ पुसतीझालीकुशलस्थिती ॥ चतुराननासीतेधवांज ॥७२॥ ऐकोनजगदंबेचाप्रश्न ॥ संतोषलाकमलासन ॥ विश्वजननीसीप्रतिवचन ॥ सर्वांसन्निधदेतसे ॥७३॥ ब्रह्माम्हणेजगदंबिके ॥ सदयहृदयतुझेंनिकें ॥ विश्वजननीविश्वपाळके ॥ चिंतासर्वाचींतूवाहसी ॥७४॥ सर्वांचेंअसावेंकल्याण ॥ हेंचिअखंडचिंतीसीपुर्ण ॥ सत्यसंकल्पातुझाजाण ॥ अन्यथाकैसाहोईल ॥७५॥ तूंपाळीसीजयासी ॥ दुःखदरिद्रकैचेंत्यासी ॥ विघ्नोत्पातभयेंकैसीं ॥ पीडाकरतीलत्यालागीं ॥७६॥ याकाळींराक्षसउन्मत्त ॥ लोकांसीषीडितीअत्यंत ॥ त्याचाकरावयाघात ॥ रामासीवरत्वांदिधला ॥७७॥ तोरामलंकेससजाउन ॥ राक्षसांचेंकरीलहनन ॥ संग्रामींरावणासवधुन ॥ राज्यदेइलविभीषणा ॥७८॥ तूंतरीसर्वाचेंमुळ ॥ तुजपासावाआम्हींसकळ ॥ आम्हासीरक्षावयाकेवळ ॥ अनंतरूपेंधरिसीतूं ॥७९॥ अनुभूतीचेंसकुटनिरसून ॥ श्रीरामासीद्यावयादर्शन ॥ यापर्वतावरीतूंयेऊन ॥ राहिलीअससीजगंदबें ॥८०॥ येथेंतूंराहिलीजाण ॥ तरीमीदेवासहितराहिन ॥ जिकडेसूर्यतिकडेकिरण ॥ राहतअसतीनिश्चये ॥८१॥ गंगादिकर्वसरिता ॥ सनकादिमुनीआणिदेवता ॥ माझे आज्ञेनेंराहतीलतत्वतां ॥ जोवरीअसताशिशिभान ॥८२॥ शंकरम्हणे ऐकवरिष्ठा ॥ पूर्णमानसविश्वस्त्रष्टा ॥ आठविताझालाशिल्पास्त्रिष्टा ॥ विश्वकर्म्यासीतेकाळी ॥८३॥ स्मरताचाविश्वकर्मायेऊन ॥ देवीसीविधीसीकरुननमन ॥ देवमुनीसनकांदिकावंदन ॥

हातजोडुनीउभाठेला ॥८४॥ ब्रह्माचेआज्ञेकरुन ॥ विश्वकर्मास्वयेंआपण ॥ प्रासादएककरीलनिर्माण ॥ जगदंबेसीराहवया ॥८५॥ तीकथापुढीलाध्यायांत ॥ श्रोतेऐकोतदेउनीचित्त ॥ पांडुरंगजनार्दनाविनवित ॥ दासषंढरीनाथाचा ॥८६॥ इतिश्रीस्कंदपुराणे ॥ सह्याद्रीखंडे ॥ तुरजामाहात्म्ये ॥ शंकरवरिष्ठसंवाद ॥ अष्टमोध्यायः ॥ श्रीजगदंबार्पणमस्तु ॥ शुभं भवतु ॥

अध्याय ९

श्रीगणेशायनमः ॥ तुजनमोसिंहवाहिनी ॥ नमोमहिषासुरमर्दिनी ॥ शुभसुरविध्वंसिनी ॥ असुरनाशिनीतुजनमो ॥१॥ राजसतामसजेअसुर ॥ त्यासीमारसीवारंवार ॥ सात्त्विकदेवाचापरिवार ॥ तुंरक्षिसीसदाप्रेमानें ॥२॥ लीलाविग्रहधरोनी ॥ धर्मसंस्थापनाकरोनी ॥ अधार्मिकाशस्त्रेंघायेंछेदोनी ॥ पावनकरिसीत्यालागीं ॥३॥ मीमंदमतीदुर्बळ ॥ शरणाअलूंतुजकेवळ ॥ माजेहेमतीकरोनीनिर्मळ ॥ कथाबोलवीमममुखें ॥४॥ प्रतीवधाचेंकरूनिनिरसन ॥ मनावाणीसीउत्तेजन ॥ देऊनिचालवीनिरुपण ॥ तुझेकथेचेंतूमाये ॥५॥ श्रोतेव्हावेंसावधान ॥ पूर्वकथेचीकराआठवण ॥ विश्वकर्माआलाधांवोन ॥ स्मरणकरतांचविधीनें ॥६॥ म्हणेमीपातलोंकिंकर ॥ कायाआज्ञासांगासत्त्वर ॥ सांगालतेंकरीनसाचार ॥ तुमचेआज्ञेप्रमाणें ॥७॥ ऐसेंत्याचेंवचनाऐकोन ॥ ब्रह्मालोकगुरुबोलेवचन ॥ विश्वककर्म्यायेथेंस्थान ॥ उत्तमानिर्मविंदेवीसी ॥८॥ शंकराचेंआणिइंद्राचें ॥ विष्णुचेंआणिमाझेंसाचें ॥ गणेशचेंभैरवाचें ॥ योगिगणांचींस्थानेकरीं ॥९॥ कुंडाचेंआणियज्ञाचें ॥ तैसेंचस्थानमातंगीचें ॥ यथायोग्यस्थानेंसर्वाचें ॥

माझेआज्ञेनेंनिर्मावे ॥१०॥ शंकरम्हणेमुनीसत्तमा ॥ ऐसीआज्ञारितांचब्रह्मा ॥ बरेंम्हणोनिविश्वकर्मा ॥ नमस्कारकरीविधीसी ॥११॥ नमोनीतुळजभवानीसी ॥ प्रारंभकरितांझालावेगेंसी ॥ प्रथमदेवीच्या स्थानासी ॥ विधीआज्ञनेंतेकाळी ॥१२॥ जितकेबुद्धीचेंकौशल्य ॥ आहे तितकेंदाविलेंप्रांजळ ॥ जेंदेवीसीपाहतांरुचावेंस्थळ ॥ संतोषव्हावाआपणासी ॥१३॥ साठयोजनविस्तीर्ण ॥ यमुनाचलचें आहेप्रमाण ॥ तेथेंपाहुनशुभदिन ॥ आरंभकेलास्थानासी ॥१४॥ प्रथमसमानभूमीकरुन ॥ सुत्रलऊनीस्माधिलेंकोन ॥ दिशाआणिध्रुवसाधून ॥ आरंभिलाप्रासाद ॥१५॥ शुद्धजांबूनदविशाळा ॥ पूर्वादिशेसीरचिलीशाळा ॥ सहस्त्रस्तंभेअतिसोज्वळा ॥ उंचीपांचहस्ताची ॥१६॥ स्तंभेअसती सरळ ॥ रत्नजडितसुवर्णकेवळ ॥ त्यावरीनीलरत्नमयानिर्मळ ॥ सराआडवेठेविले ॥१७॥ बंखउथाळेतळखडे ॥ कड्याकडेपाठचौकडे ॥ हिरेपांचमानीकखडे ॥ जडलेशोभतीअतिशयें ॥१८॥ चंद्रकांच्याच्यादृढभिंती ॥ त्यासीस्तंभजोडिलेशोभती ॥ शिखरेंनवकुंभशोभती ॥ उपरीउपरीनवताळें ॥१९॥ सर्वांवरीकलशशोभती ॥ रत्नखचितत्यांचीदीप्ती ॥ गगनासीभेदूंपाहती ॥ चातुर्यविश्वकर्म्याचें ॥२०॥ अर्गळाकुलुपेंबळकट ॥ कीर्तीमुखमुखद्वाररक्षक ॥ सूर्यकांतमयसुरेख ॥ पायरियाशोभतीतयासी ॥२१॥ अष्टदिसेह्सीद्वारेंकेलीं ॥ देहलींस्तंभयुक्तशोभली ॥ कवाडेंदोफळींनिर्मिलीं ॥ रत्नजडविलेतयासी ॥२२॥ शिखरींरत्नमयपक्षीसुंदर ॥ शब्दकरतातीमधुर ॥ पारवेसाळूंक्याशुकतित्तीर ॥ हंससारसमयुरादि ॥२३॥ पुतळ्यानृत्यहावभावयुक्त ॥ नानावाद्येंवाजवित ॥ तैसेंचयोगीसन्यासीध्यानस्थ ॥ कोणीकरीतीजपादि ॥२४॥ वानरेंसिंहव्याघ्रतृक ॥ कोठेंकाढिलेंस्वस्तिक ॥ अष्टदळचर्तुळयेक ॥ स्वर्णरत्नमयनिर्मिलें ॥२५॥ शिखरासभोवतेंजडले

॥ मंदिरींठायींठायींभरलें ॥ शय्याआसनादिनिर्मिले ॥ मृदुलअस्तर्णेंत्यावरी ॥२६॥ सर्वापस्कारसहित ॥ वापिकादिगोडअमृत ॥ त्यांतकमळेंबिकाशित ॥ मच्छकच्छादिअसती ॥२७॥ जळअसोनीभासेंस्थळ ॥ स्थळासेनीदिसेंजवळ ॥ विश्वकर्म्याचेंकौशल ॥ आश्चर्यकारकसर्बही ॥२८॥ सिंहासनरत्नखचित ॥ बत्तीससंख्यासिंव्हयुक्त ॥ मृदुअस्तर्नेविराजित ॥ रत्नप्रभेनेंविचित्र ॥२९॥ शक्तयदिकदेवता ॥ यथास्थानीयोजिल्यासमास्ता ॥ ध्वजपाकाशोभिवंता ॥ रत्नजडितदंडयुक्त ॥३०॥ सर्वप्रकारेंसुंदर ॥ देवीप्रासादमनोहर ॥ विश्वकर्म्यानेंनिर्मिलाथोर ॥ इंद्रभुवनज्यावरी ॥३१॥ देवींचेअग्रभागीसुरस ॥ स्थाननिर्मिलेशंकरास ॥ शिवाचें आग्नेयकोनास ॥ स्थानविधीसीनिर्मिलें ॥३२॥ विधीच्यादक्षिणदिशेस ॥ स्थाननिर्मिलेंब्रह्मभैरवास ॥ ब्रह्मायाचेंपूर्वदिशेस ॥ स्थाननिमिंलेंविष्णुचें ॥३३॥ विष्णुच्याउतरीदिशेसी ॥ मांतगीआणियोगिनीसी ॥ इंद्रादिसर्वदेवासी ॥ स्थानेंनिमिंलीयथारुची ॥३४॥ कूर्मानेंपूर्वदिशाधरुन ॥ अष्टलोकपालांचेस्थान ॥ विश्वकर्म्यानेंसर्वनिर्मून ॥ ब्रह्मयासीनिवेदलें ॥३५॥ ब्रह्माविश्वकर्म्यानिमिंत ॥ प्रासादपाहुनसमस्त ॥ होउनियांप्रीतीयुक्त ॥ देवीसमीपपातला ॥३६॥ हातजोडेनीदेवीसी विनवीत ॥ म्हणेजगदंबेतुजप्रीत्यर्थ ॥ हाप्रासादनिर्मिलानिश्चित ॥ तरीतुंचिरकालेयेथेंराहे ॥३७॥ ब्रह्मायाचेप्रार्थनेंकरुन ॥ देवीस्वालथीबैसलीजाऊन ॥ मगदेवीपुढेईश्वराआपण ॥ स्वास्थानींजाऊनीबैसला ॥३८॥ सिद्धेश्वरयानामेंकरून ॥ प्रसिद्धपावलाअभिधान ॥ लोकावरीअनुग्रहपूर्ण ॥ करावयालवलाही ॥३९॥ ब्रह्मादिकसकळदेव ॥ आपुलालेस्थानीबैसलेसर्व ॥ विश्वकर्मास्वलाघव ॥ पाहूनितुष्टलामनांत ॥४०॥ ब्रह्मदेवाकरुननमन ॥ म्हणेजैसेंतुमचेंआज्ञावचन ॥ तैसींसेवाकेलीपूर्ण ॥ स्वस्थानासीआतांजातों ॥४१॥

ब्रह्मयासीपुसोनीसत्वर ॥ देवीसीकरुनीनमस्कार ॥ आज्ञाघेऊनीसाचार ॥ स्वर्गलोकासीतोगेला ॥४२॥ विश्वकर्मागेल्यानंतर ॥ ब्रह्माकरूनीविचार ॥ येथेंतिथेंपावनकर ॥ असावेंम्हणोनीस्मरतसे ॥४३॥ कामधेनूआणि धेणुसमस्त ॥ कल्पवृक्षादिपारीजातबहुत ॥ याचेंस्मरणब्रह्माकरित ॥ देवीप्रीत्यर्थतेकाळीं ॥४४॥ चिंतामणीचेगण ॥ स्मरतांझालाचतुरानन ॥ नंदनादिवनाचेंस्मरण ॥ देवीप्रीत्यर्थकरितसे ॥४५॥ अणिमादिसिद्धिसमस्त ॥ स्मरतांच पातल्यात्वरित ॥ जगदंबेच्यादासीबहुत ॥ करूनीठविल्याविधीनें ॥४६॥ ज्याचेंज्याचेंस्मरणकेलें ॥ तेंतेंसर्वधांवोनीआले ॥ जगदंबेच्याअकितभलें ॥ करूनठेविलेंविधीनें ॥४७॥ ऋषीपुसतेझालेस्कंदासी ॥ ब्रह्मयानेंतीर्थकैसीं ॥ आवाहिलींतेंसांगाआम्हासी ॥ ब्रह्मांडातीलसर्वही ॥४८॥ स्कंदम्हणेमुनीहो एकाग्र ॥ ऐकाकथासांगतोंसमग्र ॥ चतुराननेंपर्वतावर ॥ जेंजेंकृत्यकेलेंतें ॥४९॥ विश्वकर्म्याहातेंमंदीर ॥ देवीकरितांकरविलेंसमग्र ॥ इतरदेवासहिमनोहर ॥ स्थानेंनिर्माणकरविलीं ॥५०॥ तेंपाहून ब्रह्मादेव ॥ देवीचेंअभिषेकास्तव ॥ लोकपाळनव्हावयासर्व ॥ सर्वतीर्थेआव्हानिलीं ॥५१॥ जेथेंजेथेंअसतीतीर्थें ॥ प्राण्यासनिर्गमनाहीजेथें ॥ गिरीकंदरींअरण्यातें ॥ गुप्तस्थानींजेअसती ॥५२॥ पृथ्वीतळींद्वीपांतरीं ॥ तीर्थेंअसतीजेंसागरीं ॥ आणिकहीब्रह्मांडाभीतरीं ॥ गुप्तप्रगटजेअसती ॥५३॥ सर्वहीतीर्थासींचतुरानन ॥ आव्हानकरमित्रेंकरून ॥ तात्काळपातलीसंपूर्न ॥ तेंसंक्षेपेंकरूनीसांगेनमी ॥५४॥ आतांशंकरपुढीलीयाअध्यायी ॥ तीर्थनामनिर्देशकरीलपाही ॥ तेंऐकावयालवलाही ॥ सादरश्रोतेअसावें ॥५५॥ जगदंबाप्रसादेकरून ॥ पांडुरंगजनार्दन ॥ महाराष्ट्रभाषेतव्याख्यान ॥ ओवींप्रबंधकरील ॥५६॥ बोबडेबोलबोलबाळ ॥

ऐकोनीमारिझेप्रेमळ ॥ सज्जनाचामीलडिवाळ ॥ पाळणकरतीलप्रेमाने ॥५७॥ इति श्रीस्कंदपुराणे ॥ सह्याद्रीखंडे ॥ शंकरवरिष्ठसंवादे ॥ तुरजामहात्मेंनवमोध्यायः ॥९॥ श्रीजगदंबार्पणमस्तु ॥ शुभं भवतु ॥

अध्याय १०

श्रीगणेशायनमः ॥ सकलतीर्थाचेंवसतीस्थान ॥ तेएकजगदंबेचेचरण ॥ सकळयागाचेंश्रेयपूर्ण ॥ तेंएकाअर्चनअंबेचें ॥१॥ सकळयोगांचेंसाधन ॥ तेंएकजदंबेचेंध्यान ॥ सकळयारापर्यटन ॥ होयप्रदक्षनाकरितांची ॥२॥ आतांसावधाऐकावें ॥ विधीनेंआणिलेंतीर्थेबरवें ॥ त्यातीर्थाचेपवित्रनावें ॥ शंकरवरिष्टासांगत ॥३॥ गंगायमुनासरस्वती ॥ विधीनेंस्मरतांचनिश्चिती ॥ आल्याधांवोनीपर्वतीं ॥ पश्चिमाभिमुखीतेधवा ॥४॥ एकत्रहौनीत्रीधारा ॥ देवीसन्मुखवाहतीसैरा ॥ जैसाप्रयागराजखरा ॥ संगमझालाएकत्र ॥५॥ गोदावरीनर्मदाकौमुदकी ॥ तापीमहेंद्रतापतीशरयुंगंडकी ॥ रेवापयोष्णीकर्मनाशिकी ॥ विपाशाशतद्रुबाहुदा ॥६॥ शोणभद्रफल्गुवेत्रवती ॥ गोमतीविंध्यतनयापार्वती ॥ वरूणाकृष्णावेण्याकुमुद्वती ॥ सावित्रीगायीत्रीतिलोत्तमा ॥७॥ भीमरथीशुषुम्नीचर्मण्वती ॥ तुंगभुद्रा कावेरीतपती ॥ मलापहारिणीभोगावती ॥ पातालगंगाइत्यादी ॥८॥ प्रभास्थानींकोलस्थानीं ॥ जींजींतीर्थेंअसतीमेदिनी ॥ मेरूमांदारपर्वतस्थानीं ॥ पारीयात्रपर्वतींजींतीर्थ ॥९॥ हिमाचलापृष्ठावरी ॥ जींतीर्थेंगंधमादनावरी ॥ विंध्यकुकुरसंह्यागिरीवरी ॥ मतंगपर्वतीजींतीर्थें ॥१०॥ त्रिकुटपर्वतमलयपर्वत ॥ महेंद्रादिइतरपर्वत ॥ इत्यादिस्थानीजींजींतीर्थें ॥ तीतींसर्वहीपातलीं ॥११॥ जींतीर्थेंपूर्वसागरगामिनी ॥

दक्षिणौत्तरसमुद्रगामिनी ॥ तैसेंचपश्चिमसमुद्रगामिनी ॥ पृथ्वीतळीचींजींतीर्थें ॥१२॥ विद्यमानतीर्थेंअसती ॥ जींपाताळींतीर्थेंराहतीं ॥ जींअसतीस्वर्गावरती ॥ गुप्तप्रगटसर्वही ॥१३॥ तितकींतीर्थेंएकत्रझाली ॥ एकमेकांतमिसळलीं ॥ कल्लोलासारखींभासलीं ॥ विधीआज्ञेनेंतेधवां ॥१४॥ पूर्वदिशेकडुननिघाली ॥ पश्चिमदिसेह्सीवाहूंलागलीं ॥ देवीच्यासन्मुखपातलीं ॥ तीर्थेंमंगलदायक ॥१५॥ ब्रह्मदेवेंअवलोकून ॥ कल्लोलनामठेविलेंजाण ॥ तीर्थेंत्रैलोक्यपावन ॥ प्रसिद्धझालेंलोकांत ॥१६॥ आणिकएकौत्तमतीर्थ ॥ देवीच्याअग्रभागींस्थित ॥ भूमीखणोनीकुंडकरीत ॥ चतुराननजेंधवा ॥१७॥ क्षीराब्धिसर्वसागरासहित ॥ अमृताअणीसुराअद्भत ॥ विधीनेंस्थापिलेंत्याकुंडांत ॥ अमृतकुंडत्यासीम्हणती ॥१८॥ तेंअमृतकुंडतीर्थ ॥ परमपुज्यत्रैलोक्यांत ॥ परममंगलादायकनिश्चित ॥ दर्शनस्पर्शनस्नानानें ॥१९॥ वरिष्टम्हणेकल्लोलतीर्थ ॥ याचामहिमासविस्तृत ॥ सांगावाजेत्यातीर्थात ॥ स्नानकरितीप्राणीजे ॥२०॥ त्यासीफलकायप्राप्तहोत ॥ स्नानदानक्रियासमस्त ॥ कैशाकराव्यानिश्चित ॥ हेंमीजाणुइच्छितों ॥२१॥ सांगाकृपाकरोनीदेवा ॥ शिवम्हणेप्रश्नकेला ॥ तरीमीसांगतोंऐकावा ॥ महिमाकल्लोलतीर्थाचा ॥२२॥ जयाचेंमहात्म्याइकतांश्रवणीं ॥ सुखदेतप्राणियांलागुनी ॥ ज्याच्यास्मरणमात्रेंकरूनी ॥ सर्वपातकेंनिरसतीं ॥२३॥ किंचितसूर्योदयींजाण ॥ यातीर्थातकराविस्नान ॥ जरीमहापातकीदारूण ॥ होयपावकतात्काळ ॥२४॥ स्वइच्छाकेलाब्राह्मघात ॥ जोकासुरपानकरीत ॥ गुरुपत्नीसझालारत ॥ सुवर्णचोरिलेंब्राह्मणचें ॥२५॥ महापातकीचारबोलिले ॥ यांचासंगतीतो पांचवागणिले ॥ ऐसेपंचमहापातकीझाले ॥ यमयातनेसीभोगावया ॥२६॥ कल्लोळतीर्थींस्नानकरिती ॥ तात्काळपातकांपासूनीसुटती ॥ येथेंसंशयनधरीचित्तीं ॥ अणुमात्रहिवरिष्टा ॥२७॥

गोवधादिपापेंदारूण ॥ संकलीकर्णमालिनीकर्णा ॥ अपात्रीकरणजातीभ्रंशकरण ॥ बुद्धिपूर्वकलेलींअसती ॥२८॥
कल्लोलतीर्थजलदर्शन ॥ आचमनस्नानकेलीयाजाण ॥ सर्वपातकेंजवळतीदारुण ॥ प्रदीप्तअग्नीततृणजैंसे ॥२९॥
अगभ्यागमनाभक्ष्यण ॥ अस्पर्शस्पर्शावाच्याभाषण ॥ अनेकविधपातकेंकठिण ॥ कल्लोलदर्शनेंजळताती ॥३०॥
मकारस्थरविमाघमासीं ॥ प्रयागींत्रिवेणीसगमासी ॥ मासएककेलेंस्नानसी ॥ ब्रह्माचर्यव्रतयुक्त ॥३१॥ त्याचेंजेंपुण्यफळ ॥ स्वर्गींजाऊनीरहिलाचळ ॥ तैसेंचयेथेंस्नानाचेंफळ ॥ प्राप्तहोयमाघमासीं ॥३२॥ काशींक्षेत्रींमणिकर्णिकातीर्थी ॥
माध्यान्हींस्नानेंजेकरिती ॥ विश्वेश्वरासीपुजिती ॥ विधीयुक्तउपचारें ॥३३॥ होईलजीत्यासीफलप्राप्ती ॥
तीचयेथेंहोयनिश्चिती ॥ स्नानकरोनीकल्लोलतिथी ॥ जगदंबेसीपूजिता ॥३४॥ जीत्रिंबकजटोद्भुता ॥
गौतमीगंगामहसमर्था ॥ सिंव्हरशीसीगुरुअसता ॥ यात्रेसजातीजेनर ॥३५॥ गौतमीचेंस्नानपानकरिती ॥
देवपितरासीयजिती ॥ ब्राह्मणसीदानेंदेती ॥ नानाविधभक्तिनें ॥३६॥ त्र्यंबकाचेंकरितांपूजना ॥ ब्राह्मगिरीसीप्रदक्षणा ॥
जेंफलप्राप्तहोयजाणा ॥ तेंसर्वहीफलेंयेथें ॥३७॥ कल्लोलजलस्पर्शितां ॥ प्राप्तहोयतत्वता ॥ नाहींसंशययाअर्था ॥
सर्वपातकेंनासती ॥३८॥ उप्तातव्याधीविघ्नेंअनेक ॥ दिव्यभोगभोगअतरिक्षयेक ॥ तेसर्वनाशपावतीदेख ॥
कल्लेलतीर्थस्नानानें ॥३९॥ जेरोगासतीअनिवार ॥ दद्रुयामाक्षयापस्मार ॥ चर्चिकाएकाहिकज्वर ॥
द्वयाहित्रियाहिकचातुर्थिक ॥४०॥ पाक्षिकमासिकसीतोष्णज्वर ॥ तैसेअनेकैतरज्वर ॥ कोष्टाअसंख्यपीडाकर ॥
अश्मरीआदिकरोनी ॥४१॥ प्रमेहमुत्रकूच्छ्ररोग ॥ दद्रुभंडलवातरोग ॥ शिरोरोगकटहीरोग ॥ मुखरोगकर्णरोगादि ॥४२॥
नाशिकाअक्षिपभवरोग ॥ बाहुकर्पूरहस्तरोग ॥ कंठरोगस्तनरोग ॥ स्फोटहृदरोगईत्यादि ॥४३॥ अंतररोगजठशूळ ॥

नाभिशूळपार्श्वशूळ ॥ गुदशूळलिंगशूळ ॥ पादशूळईत्यादि ॥४४॥ जानूस्थितरोगनखरोग ॥ चर्मस्थितरोगजिव्हारोग ॥ पृष्ठस्थितरोगभगरोग ॥ अतिसारादिअनेक ॥४५॥ बधिरत्वदिवांधन्व ॥ मृकत्वाआणिपांगुलत्व ॥ क्षतेंअनेकदुःखबहुत्व ॥ लिंगव्रणकर्णव्रणादि ॥४६॥ तींतींसर्वनाशपावती ॥ स्नानकेल्याकल्लोलतीर्थी ॥ स्नानकरोनीदेवीसीनमिती ॥ आरोग्यहोतीपांचदिवसा ॥४७॥ क्रूरगृहप्रेतगृह ॥ तैसेवैनायकगृह ॥ मुखमंदलिकसंधिगृह ॥ वातगृह इत्यादी ॥४८॥ कूष्मांडभैरवविकृतमुख ॥ यक्षभूतप्रेतपिशाच्च्यक ॥ शांकिणीडांकिणीप्राणीपीडक ॥ खेतीआदिकरोनी ॥४९॥ मनुष्यदेहांतव्यापुनीरहती ॥ कर्मानुबंधेपीडाकरिती ॥ तेतेसर्वहीनिघूनीजाती ॥ सुर्योदयीतमजैसें ॥५०॥ यमुनापर्वतींकल्लोलतीर्थ ॥ जगदंबेचेआलेंसमक्ष ॥ पाहताचपळतीत्वरित ॥ सिंहासपाहुनगजजैसे ॥५१॥ कल्लोलतीर्थीस्नानकरून ॥ मूर्खत्वजाड्यत्वजायनिघोन ॥ बुद्धिवानगुणसंपन्न ॥ विद्वानधनवानहोतसे ॥५२॥ दरिद्रदोषदुषितजाण ॥ जोनरकल्लोलतीर्थास्नान ॥ करीपश्चिमाभिमुखहोउन ॥ दरिद्रत्याचेंजातसे ॥५३॥ इंद्रासमान भाग्यवंत ॥ माझ्याअनुग्रहेंनिश्चित ॥ शिवम्हणेअन्यत्रत्रीथैंबहुत ॥ परिकल्लोलसमनसेची ॥५४॥ कोणीतीर्थेंऐसीआहेत ॥ पंधरादिवसपर्यंत ॥ सेवाकरावीअत्यंत ॥ मगसेवानुरूपफलदेती ॥५५॥ कोठेंएकमाससेवेकरून ॥ दोमासींकोठेंफळजाण ॥ षण्मासानंतरफलदेआपण ॥ वर्षानंतरफलकोठें ॥५६॥ तैसेंनोव्हेकल्लोलतीर्थ ॥ स्नानमात्रेमुक्तकरित ॥ याचेगुणवर्णावयासमर्थ ॥ विधीगुरुमीहीनसेंची ॥५७॥ आणिकजेश्रवणकरवायाची ॥ इच्छाअसेतुजलागींसाची ॥ सांगेनमीकथातेची ॥ परमशक्ततृंम्हणोनी ॥५८॥ आतांवरिष्ट ब्राह्मणाअपण ॥ शंकरासीकरिलप्रश्न ॥ उतराध्यायींनिरोपण ॥ सविस्तरतेहोईल ॥५९॥ म्हणेपांडुरंगजनार्दन ॥ यथामतीकरीनव्याख्यान

॥ देशभाषेंततुम्हीसज्जन ॥ श्रवणकराप्रीतीनें ॥६०॥ इतिश्रीस्कंदपुराणेसह्याद्रिखंडे ॥ तुरजामहात्म्ये शंकरवरिष्टसंवादे ॥ दशमोध्यायः ॥१०॥ श्रीजगदंबार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

अध्याय ११

श्रीगणेशायनमः ॥ नमाम्यंबाजगद्धात्री ॥ जगत्कर्त्रींसुखप्रदां ॥ बुद्धिदांदुःखहंत्रीतांत्रिधामात्परतःस्थितां ॥१॥ स्कंदम्हणेमुनीवर्गासी ॥ वरिष्टएकोनीशिववचनासी ॥ हर्षयुक्तनिजमानसीं ॥ शंकरासीबोलत ॥२॥ म्हणेदेवाधिदेवाजगन्नाथ ॥ भक्तानुग्राहकसमर्था ॥ शिवशंभाउमाकांता ॥ प्रार्थनाएकऐकावी ॥३॥ धारातीर्थजीत्रिवेणीम्हणुन ॥ ऐकूंइच्छितोंतेंमहिमान ॥ आरंभापासोन त्याचेंकथन ॥ सविस्तरकरावें ॥४॥ शंकरम्हणेऐकपरम ॥ धारामाहत्म्यजेंउत्तम ॥ ज्याच्यास्मरण मात्रेंकरून ॥ ब्रह्मन्हावयायोग्यहोती ॥५॥ आवाहनकरितांचप्रजापती ॥ गंगायमुनासरस्वती ॥ स्वरूपधरोनीयेती ॥ ब्रह्मादेवासन्निध ॥६॥ कल्लोलाच्याउत्तरेसी ॥ सुधाकुंडाचेपूर्वदिशेसी ॥ आल्यापश्चिममुखवेगेंसी ॥ देवीसीअभिषेककरावया ॥७॥ लोकासीपावनकरावयासी ॥ धारातीर्थाअलेंप्रसिद्धीसी ॥ निष्पाप करोनीजनासी ॥ सभ्दक्तीसीदेतसे ॥८॥ कल्लोलतीर्थीस्नानकरून ॥ धारातीर्थींकरितास्नान ॥ सत्पजन्माचेंपापदारूण ॥ नाशतीब्रह्महत्यादि ॥९॥ पंचमहापातकेंउपपातके ॥ गोवधाअणिइतर पातकें ॥ अगम्यागमनादिपातकें ॥ स्थुलसुक्ष्मकेलीजे ॥१०॥ कामकृताकोमकृत ॥ दाक्षिण्यअर्थ लोभकृत ॥ भीतीदुष्टसंगतीकृत ॥ सर्वनाशतीक्षणमात्रें ॥११॥ निष्पापहौनीवेगें ॥ मोक्षमार्गतया लागे ॥ तेंहीसांगतोंप्रसगें ॥

लक्षणमोक्षमार्गाचें ॥१२॥ सत्वगुणाचीअधिकवृद्धि ॥ रजतमरहित चित्तशुद्धि ॥ साधनचतुष्टयसमृद्धि ॥ सत्संगतीचीआवडी ॥१३॥ सदगुरुमुखेंवेदांतश्रवण ॥ त्याचें मनननिदिध्यासन ॥ मनोजयवासनाक्षयकरून ॥ निर्विकल्पयोगसाधावा ॥१४॥ यासीम्हणाएमोक्षमार्ग ॥ निष्पापझालियाफवेलचांग ॥ निष्पापव्हावयायथासांग ॥ तीर्थस्नानकरावें ॥१५॥ तीर्थस्नानेंपापझडे ॥ तीर्थस्नानेंपुण्यजोडे ॥ मगत्यासीबहुआवडे ॥ संगातिसाधुजनाची ॥१६॥ मोक्षसाधनाचेंमुळ ॥ सत्संगचएकप्रबळ ॥ सत्संगप्राप्तीसीमूळ ॥ चित्तशुद्धपाहिजे ॥१७॥ चित्तशुद्धीचेंहीमूळ ॥ तीर्थस्नानहोयनिर्मळ ॥ यास्तवप्तुमुक्षुसकेवळ ॥ तीर्थस्नानपाहिजे ॥१८॥ प्राप्तझालियाकार्तिकमास ॥ अरुणोदयाचेसमयास ॥ जेनरकरितीस्नानास ॥ एकमासपर्यंतभक्तीनें ॥१९॥ दृढव्रताएकान्तभोजन ॥ सर्वेंद्रियासकरूनदमन ॥ ब्रह्माचर्यव्रतसंपन्न ॥ धारातीर्थींनाहातीजे ॥२०॥ धारातीर्थीकरुनीस्नान ॥ करितीआंबिकेचेंपूजन ॥ तेयालोकीसुखसंपन्न ॥ जाणासुखभोगनी ॥२१॥ अंतींपावतीवैकुंठभुवन ॥ जेंइतरदेवासीदुर्लभस्थान ॥ विष्णुलोकसनातन ॥ प्राप्तहोयतयासी ॥२२॥ त्र्यैलोक्यपूज्यवरिष्ठ ॥ देवांमाजींविष्णुश्रेष्ठ ॥ पर्वतीमांजींमेरूश्रेष्ठ ॥ सागरांमाजींक्षीराब्धी ॥२३॥ नागांमध्येंशेषश्रेष्ठ ॥ क्षेत्रसंमाजींकाशीवरिष्ठ ॥ तेजसामाजींअतिश्रेष्ठ ॥ सूर्यनारायणजैसा ॥२४॥ पक्षियांमाजींगरुडश्रेष्थ ॥ वेदांमध्येंसामवरिष्ठ ॥ मनुष्यांमध्येनृपश्रेष्ठ ॥ गंगाश्रेष्ठनद्यांमाजीं ॥२५॥ जैसेशास्त्रांतवर्णिलेश्रेष्ठ ॥ तैसेतीर्थीमध्येंश्रेष्ठ ॥ धारातीर्थाअहेश्रेष्ठ ॥ शंकरम्हणतीवरिष्ठासी ॥२६॥ पृथ्वीतीलतीर्थपवित्र ॥ आदिकरोनीकुरुक्षेत्र ॥ धारातीर्थकलामात्र ॥ सोळवीहीनसेकोणा ॥२७॥ पर्वव्यतिपातसंक्राती ॥ युगादिमन्वादिदर्शतिथी ॥ पितृपक्षादिवर्षदिनप्राप्ती ॥ धारातीर्थीजेनर ॥२८॥ स्नानकरोनीश्राद्धेंकरितीं ॥

पक्कान्नेंअमान्नेजैसशिक्ति ॥ सुवर्णफलमूलौदकेंकरितीं ॥ श्रद्धायुक्तजेनर ॥२९॥ त्याचेपुण्यफळाऐक ॥ वरिष्ठासीसांगतोदेख ॥ पित्याचेपूर्वजदशसंख्याकं ॥ मातेचेपूर्वदशसंख्या ॥३०॥ आपणाआपुलें स्वजनासकट ॥ एकविंशतीपुरुषांसीस्पष्ट ॥ उत्तमगतीसीपावतीतवरिष्ट ॥ पुनरावृत्तीत्यानाहीं ॥३१॥ संक्षेपेंमहात्म्यधारातीर्थाचें ॥ वरिष्ठातुजम्यांवर्णिलेंसाचें ॥ आतांमहात्म्यसुधाकुंडाचें ॥ ऐकसांगतोंतुजलागीं ॥३२॥ जेंतीर्थपापक्षयकारक ॥ स्वर्गमोक्षप्रदायक ॥ तेथेंस्नानकरूनीभक्तिपूर्वक ॥ अंबिकेसीपूजिती ॥३३॥ जेमनुष्ययथाशक्ति ॥ देवऋषीपितरांसीयजिती ॥ तेईद्रभुवनासीजाती ॥ अर्धासनभोगितीइंद्राचे ॥३४॥ ब्रह्मायाचादिवसपर्यंत ॥ इंद्रलोकीपुज्यहोत ॥ जोसुधाकुंडाचिंजळप्राशीत ॥ प्राप्तमृत्युटळेत्याचा ॥३५॥ सप्तजन्मार्जितकर्माचा ॥ क्षयहोयाअसेचा ॥ ऐसामहिमायतीर्थाचा ॥ शंकरबरिष्टसीसांगत ॥३६॥ सुधाकुंडाऐसेंपाहीं ॥ तीर्थपूर्वीझालेंनाहीं ॥ पुढेंऐसेंणारनाहीं ॥ महिमायाचाअग य ॥३७॥ भौमवार अष्टमीआलीयाजाण ॥ सुधाकुंडीकरोनीस्नान ॥ करावेंअंबिकेचेंपूजन ॥ सुगंधउपचारेंकरुनी ॥३८॥ सुवासिनीब्राह्मणासभोजन ॥ द्यावेंयेथेष्टकरुतीमिष्टान्न ॥ तरीतोईहलोकींबहुसुखभोगून ॥ अंतीपरमधामाप्राप्तहोय ॥३९॥ सुधाकुंडाचेंदर्शनस्पर्शन ॥ पानकरितांअवगाहन ॥ तरीतो अमृत्वपावेपूर्ण ॥ हेंमाझेंभाषणसत्यसत्य ॥४०॥ आतांब्रह्मकूपाचामहिमा ॥ तुजसांगतोंद्विजोत्तमा ॥ सर्वलोकांतश्रेष्टब्रह्मा ॥ मीहीआज्ञापाळितों ॥४१॥ देवीचेअग्रभागींस्थिती ॥ ब्रह्माज्ञेनेंमाझीनिश्चिती ॥ कधीपासोनीझालीनिगुती ॥ तेंहीतुजसांगतों ॥४२॥ ब्रह्मानिर्मीतस्वालयांत ॥ ज्यादिनीदेवीझालीस्थित ॥ त्यादिनींमीपार्वतीगणासहित ॥ देवीसन्निधराहिलों ॥४३॥ माझेस्थानाचे आग्नेयकोणी ॥ ब्रह्मादेवेंकूपखानोनी ॥ स्वयेंराहिलातयेस्थानीं ॥

ब्रह्माकूपनामत्यासी ॥४४॥ ब्रह्माकूपीस्नानकरुन ॥ ब्रह्मयाचेंकरिजोपुजन ॥ तोयालोकीसुखभोगुन ॥
अंतीजायब्रह्मालोकां ॥४५॥ धारातीर्थाचेंपूर्वप्रदेशीं ॥ विष्णुतीर्थम्हणतीत्यासी ॥ तेथेंसाक्षातवैकुंठविलासी ॥
स्वयेंप्रगटझालाअसे ॥४६॥ लोकानुग्रहकरावयासी ॥ अत्रीगोत्रोद्धाविप्रासी ॥ प्रसन्नहोऊनी वरासी ॥
द्यावयाविष्णुप्रटला ॥४७॥ वरिष्ठपुसेशंकरालागुन ॥ अत्रीगोत्रोद्भवब्राह्मण ॥ कायत्याचेनामाभिधान ॥
कृपाकरूनीमजसांगा ॥४८॥ तेणेंकायजपहवनकरून ॥ प्रसन्नकलाहरिभगवान ॥ तेंसर्वहीमुळापासोन ॥
देवामजलासांगावें ॥४९॥ शंकरम्हणेत्रेतायुगांत ॥ अत्रीयोगोत्रीजन्मलानिश्चित ॥ गौतमनामाविख्यात ॥
ब्राह्मणएकविद्वान ॥५०॥ श्रुतिस्मृतीपुराण ॥ त्यांतबहुअसेनिपुन ॥ दारिद्रींपीडिलाम्हणुन ॥ पर्यटणकरितसे ॥५१॥
एकदायमुनाचलींयेऊन ॥ जगदंबेचेंदर्शनघेऊन ॥ तीर्थेंअसतींजसिंपूर्ण ॥ पाहतांझालातेव्हांतो ॥५२॥
कल्लोलतीर्थोंकरूनस्नान ॥ केलेंदेवऋषीपितृतर्पण ॥ धारातीर्थीयेऊनाआपण ॥ स्नानकरीताविधीयुक्त ॥५३॥
सुधाकुंडीजलप्राशुन ॥ जगदंबेच्यासन्निधयेऊन ॥ करोनीसाष्टांगनमन ॥ प्रदक्षणाघातली ॥५४॥ नाहींकेलेंभोजन ॥
दुःखेरात्रींनिद्राघेऊन ॥ पुन्हांप्रांतःकाळउठोन ॥ स्नानकरीतकल्लोळीं ॥५५॥ तपकरावयालागून ॥ संकल्पकरिताझाला
ब्राह्मण ॥ किंचित्तदूरक्लोळापासोन ॥ स्थाननिर्मिलेंविचक्षणें ॥५६॥ देश्वरदेवदानवासी ॥ ऐसेंआरंभिलेंपासी ॥
एकभुक्तप्रथमादिवसीं ॥ दुसरेदिवशीनक्तकरणें ॥५७॥ तिसरेदिवशीअयाचित ॥ चदथेदिवसेहेंउपोशित ॥
ऐसेम्मासलोटलेबहुत ॥ विष्णुध्यानकरोनियां ॥५८॥ विष्णुमंत्रजपकरुण ॥ नासाग्रींदृष्टिठेवून ॥ चरणांगुलींउभाराहुन ॥
विष्णुचिंतनकरीतसे ॥५९॥ जितेंद्रियनिराहारी ॥ वायुप्राशुनतपकरी ॥ दहावर्षेलोटलींबरीं ॥ आराधनकरितांपैं ॥६०॥

तेव्हांप्रसन्नहोऊनिभगवान ॥ महाविष्णुलौकेकपान ॥ स्वयेंगरुडारुढहोऊन ॥ लक्ष्मीसहितपातला ॥६१॥ शंखचक्रगदाधर ॥ कासेशोभेपीतांबर ॥ मूर्तीधनशामसुंदर ॥ सर्वालंकारसंयुक्त ॥६२॥ प्रगटहोवोनिद्विजांसीबोलत ॥ वरमागेरेमनोवांछित ॥ दुर्लभाअसेलतरीनिश्चित ॥ देईनतुजलाद्विजोत्तमा ॥६३॥ उत्तराध्यायीं गौतमब्राह्मण ॥ स्तवकरोनीमागेलवरदान ॥ विनवीपांडुरंगजनार्दन ॥ ऐकालकथातीभाविकहो ॥६४॥ इतिश्रीस्कंदपुराणे ॥ सह्याद्रिखंडे ॥ तुलजामहात्म्यें ॥ शंकर वरिष्टसंवादे ॥ एकादशोध्यायः ॥११॥ श्रीजगदंबार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

अध्याय १२

श्रीगणेशायनमः ॥ नमस्तेत्वरितेमातस्तुरजेविश्ववंदिते ॥ द्रयार्द्रहृदयेपाहिमांकृपालवलेशतः ॥१॥ स्कंदसांगतमुनीलागुनी ॥ महाविष्णुचेंवचनाऐकोनी ॥ मगतोद्विजनेत्रउघडोनी ॥ पाहताझालाविष्णुसी ॥२॥ साष्टांगनमस्कारकरोनी ॥ स्तविताझालाहातजोडोनी ॥ भक्तिनिंययथामतीकरोनी ॥ गौतमब्राह्मणतेधवां ॥३॥ गौतमौवाच ॥ श्लोक॥ नामःपरेशाय ॥ परात्ममूर्तपरापराणांनिजबोधहेतवे ॥ ज्ञानात्मनेसर्वलयायहेतवे ज्ञानबोधायनमोनमस्ते ॥१॥ टीका ॥ लोकेशजेत्याचाईश ॥ यास्तवम्हणावेपरेश ॥ नमनतुझ्याचरणास साष्टांगेंसीसद्भावें ॥४॥ सर्वजिवाचाबिंबात्मा ॥ यालागींब्नोलिजेपरमात्मा ॥ सर्वावभासकसर्वात्मा ॥ विश्वावभसकसूर्वजैसा ॥५॥ प्रतिक ॥ परापराणांनिजबोधहेतवे ॥ टीका ॥ परम्हणजेब्रह्मादिक ॥ अपरम्हणजेअस्मदिक ॥ यासीउपदेष्टातूंचयेक ॥ अंतर्यामींअससीतूं ॥६॥ निजबोधम्हणजेस्वरूपज्ञान ॥ व्हावयातूचएककारण ॥ अविद्यानिवृत्तितुजविण ॥ नकरवेइतरपरतंत्रा ॥७॥ प्रतीक ॥

ज्ञानात्मने ॥ टीका ॥ तुंज्ञानैकमाअद्वितीय अपेअप ॥ घटपटदिज्ञ्ञानबहुरूप ॥ दिससीउपाधीसंयोगें ॥८॥ सर्वलयायहेतवे ॥ टीका ॥ घटादिवृत्तीचाउद्धवलय ॥ यासीतुंचहेतुहोय ॥ वृत्तीचाउद्धववृत्तीचालय ॥ तूंचसाक्षित्वेजाणसी ॥९॥ समुद्रकारणतरंगासी ॥ तोचलनस्थानत्यासी ॥ तैसावृत्तीउद्धवलयासी ॥ तूंचहेतूअविनाश ॥१०॥ प्रतीक ॥ ज्ञानप्रबोधाय ॥ टीका ॥ ज्ञानासीनाहींवृत्तीचाबंध ॥ तोवृत्तिशुन्यप्रकृष्टबोध ॥ ऐसातूंज्ञानप्रबोध ॥ पुनः पुन्हांनमनतुजअसो ॥११॥ अहंत्यागंनभ्रीभाव ॥ ध्येयैकमात्रस्वभाव ॥ हानमनाचासद्भाव ॥ तरंगलीनसमुद्रजेवी ॥१२॥ श्लोक ॥ नमोस्तुतेदेवजगद्धितैषिणे जगन्मयाय ॥ टीका ॥ ऐसातूंस्वयंप्रकाशदेव ॥ परीजीवनेणतीनिजवैभव ॥ मायावरणींगुंतलेयास्तव ॥ त्याच्याहिताकारणें ॥१३॥ भुतेंद्रियदेवतारूप ॥ स्वयेंहोऊनिनटसीस्वरुप ॥ परिजडविकाराचालेप ॥ निर्विकारातुजनसे ॥१४॥ प्रतीक ॥ आत्मनीसंस्थिताय ॥ टीका ॥ सुर्याअहेतैसाअसे ॥ मिथ्याचकींरणींजळभासें ॥ मायायोगोंविकारतैसे ॥ नीळिमाजेवींआकाशीं ॥१५॥ प्रतीक ॥ वेदै ० ॥ टी० ॥तूंस्वरूपाअत्माराम ॥ आहेसीतैसाचाससीउत्तम ॥ सर्वहीश्रुतीस्तवितीपरम ॥ अनेकनामरूपाने ॥१६॥ मायानियंतृत्वेंईश्वर ॥ तुजनमितीदेवसमग्र ॥ धर्मस्थापावयाअवतार ॥ घेसीहितास्तवजीवाच्या ॥१७॥ विराटरूपसाचार ॥ तोतुझाआद्यअवतार ॥ सहस्त्रमूर्तींतुजनमस्कार ॥ सहस्त्रवाहुतुजनमो ॥१८॥ सहस्त्रनेत्रसुसहस्त्रापाद ॥ सहस्त्रहत्तीचक्रादिआयुधें ॥ सहस्त्रमुर्वातूंस्वसिद्ध ॥ सहस्त्रकर्मातुजनमो ॥१९॥ नमोदेवकींनंदना ॥ श्रीकृष्णामधुसूदना ॥ नमौकौशल्यानंदवर्धना ॥ जानकीवल्लभातुजनमो ॥२०॥ नमोभार्गवाक्षत्रियांतका ॥ नमोवामनाबलीमखभंजका ॥ नमोनरहरेदैत्यांतका ॥ वराहरूपातुजनमो ॥२१॥ नमोकूमरूपामंदरधरा ॥ मच्छरूपावेदोद्धारा ॥ नमोभक्तपालकाश्रीधरा

॥ अनंतरूपातुजनमो ॥२२॥ शंकरम्हणेवरिष्ठासी ॥ गौतमेंस्तवूनिमहाविष्णुसी ॥ पुन्हांनमस्कारकरूनीत्यासी ॥ हातजोडूणीविनवीत ॥२३॥ परमभक्तीनेंबोलेमधुर ॥ प्रसन्नाअहेसीदेवाजर ॥ तरीतुझ्याचरणीनिरंतर ॥ चित्तजडोनीराहोमाझें ॥२४॥ दारिद्रदुःखचिखलांत ॥ मीघुडालोंकाढीत्वरीत ॥ द्विजवचनाइकूनकृपावंत ॥ श्रीहरीबोलतद्विजासी ॥२५॥ विष्णुद्विजासीबोलेसत्वर ॥ भीतुष्टलोंतुजसाचार ॥ हेगौतमादेईनवर ॥ तुझ्याइच्छेप्रमाणें ॥२६॥ याजन्मींतूंपुत्रपौत्रयुक्त ॥ स्वजनपरिवारसमवेत ॥ यथेष्टभोगभोगबहुत ॥ अंतीमत्पदवैकुंठाप्रत ॥ बांधवांसहयेशील ॥२७॥ ब्रह्मायाचादिवसपर्यंत ॥ माझेलोकींराहोनीनिश्चित ॥ पुढें क्षत्रियकुलांत ॥ जन्मघेसीलगोदातटीं ॥२८॥ इंद्रद्युम्नमानेंविख्यात ॥ राजहोसलिदृढव्रत ॥ निष्कंटकराज्यकरसीनिश्चित ॥ स्वधमेंप्रजापाळिशील ॥२९॥ पुत्रपौत्रपरिवारसहित ॥ परमधार्मिकयोगयुक्त ॥ देहत्यागानंतरत्वरित ॥ माझेसाजुज्यपावती ॥३०॥ त्वांजेंखणिलेंकुंडयेथ ॥ त्यासीम्हणतिलाविष्णुतीर्थ ॥ त्रैलोक्यपावनविख्यात ॥ पृथ्वीवरील होईल ॥३१॥ माघमासींकार्तिकमासीं ॥ यातीर्थीकरूनीस्नानासी ॥ दीपदानेंकरितीभावेंसी ॥ तैलअथवाघृतानें ॥३२॥ तोजाईल माझ्यासायुज्यासी ॥ संदेहयेथेंनधरीमानसीं ॥ याविष्नुतीर्थतीरासी ॥ श्राद्धकरितीजेनर ॥३३॥ त्याचेपितृगणमुक्तहोऊनी ॥ वासकरतीलस्वर्गभुवनीं ॥ येथीच्यास्नानमात्रेंकरोनी ॥ माझ्यालोकास पावती ॥३४॥ साक्षातजदंबायोगिनीसहीत ॥ प्रदोषकालींयेईलस्नानार्थ ॥ प्रत्यक्षदर्शनहोईल निश्चित ॥ भक्तिभावेंकरोनी ॥३५॥ हेगौतमास्वग्रामासी ॥ तूंजायआतांवेगेंसी ॥ सुखभोगघेऊन गृहिंराहसी ॥ अंतीस्वर्गासीजाशील ॥३६॥ स्कदसांगेमुनीजनास ॥ ऐसेंबोलेनीब्राह्मणास ॥ मगतोभगवानहृषीकेश ॥ अंतर्धानपावला ॥३७॥ मगतोगौतमप्रीतियुक्त ॥

होऊनीस्वगृहागेलात्वरित ॥ स्वेच्छापुत्रपय्त्रसमवेत ॥ सुखविषेषभोगुनी ॥३८॥ अंतींस्वभार्येसहित ॥
वैकुंठासीगेलानिश्चित ॥ विष्णुतीर्थमहिमाअदभुत ॥ तुम्हासीकाथिलामुनीश्वरहो ॥३९॥ आतांऔदुंबराख्यतीर्थाचें ॥
महात्म्येऐकातुम्हीसाचें ॥ देवेमंदिराच्या आग्नेयकोनाचे ॥ प्रदेशांतासेतीर्थ ४०॥ ब्रह्मऋषीपुजिततीर्थ ॥
जैथेंसाक्षातउमांकांत ॥ भैरस्वरूपेंकरोनीतीर्थ ॥ नैऋत्यभागींआहेपै ॥४१॥ तेथेंसर्वलोकवरदानी ॥
पार्वतीरमणपिनाकपाणी ॥ इंद्रादिसकलदेवत्यास्थानीं ॥ व्यवस्थितअसती ॥४२॥ त्यांनींलोकानुग्रहार्थ ॥
निर्मिलेंऔदुंबराख्यतीर्थ ॥ ज्याच्यास्नानेंकरुनीपुनीत ॥ शिवसायुज्यानरजाती ॥४३॥ शिवरात्रीपर्वकाळीं ॥
स्नानकरोनीतयेकाळी ॥ निराहारजागरनिशाकाळीं ॥ सिद्धेश्वरासीपुजिती ॥४४॥ देवापितराचेंकरितीयजन ॥
तेशिवसायुज्यासजाउन ॥ शिवासहाअनंदपावून ॥ ब्रह्मादीनपर्यंत राहती ॥४५॥ पुढेंउत्तमकुळेंएंजन्मघेवोन ॥
होतीविद्वानधनसंपन्न ॥ यालोंकिंबहुसुखभोगुन ॥ मोक्षमार्गासीमगजाय ॥४६॥ आलीयाभौमवारदीन ॥
औदुंबरीकरूनस्नान ॥ कालनाथाचेंकरावेंपुजन ॥ तैलाभ्यंगादिउपचारें ॥४७॥ स्नानगंधकर्वीरसुमन ॥
धूपदीपमापभक्तान ॥ भक्ष्यभोज्यादिपकान्न ॥ समरपावेभक्तिनें ॥४८॥ बालभैरवासहित ॥ पुजोनियांकालनाथ ॥
कापालिकपूजावेंनिश्चित ॥ पात्रअन्नानेंपूर्णकीजे ॥४९॥ माषादिवटकादिअन्नेंकरून ॥ कापालिकासीद्यावेंभोजन ॥
यापरी भैरवाआराधन ॥ करिलभक्तिभावानें ॥५०॥ तेयालोकींलक्ष्मीवंत ॥ पुत्रपौत्रसमवेत ॥ अंतींकालनथपदाप्रत ॥
जाईलान्यथानव्हेची ॥५१॥ कालष्टमीदिवशींस्नान ॥ करोनियांउपोषण ॥ कालनाथाचेंपुजन ॥ रात्रींकरीलजोनर ॥५२॥
ब्रह्माचारीदृढव्रत ॥ रात्रींजागरकरीत ॥ धर्मअर्थकाममोक्षनिश्चित ॥ चारीपुरुषार्थातोपावे ॥५३॥ क्षयपस्मारकृष्टादिथोर ॥

व्याधिग्रस्तजोझालानर ॥ त्याचेंऔदुंबरतीर्थींसाचार ॥ स्नानकरवेंआठदिवस ॥५४॥ तोहोईलव्याधीरहित ॥ आणिइच्छिलेंफल होईलप्राप्त ॥ रविसंक्रांतव्यातिपात ॥ पर्वकाळाणीक ॥५५॥ त्यादिवसेहेंभैरवपुजन ॥ करावेंपंचामृते करुन ॥ अथवाकेवळदुग्धेंकरून ॥ अथवाअभिषेकघृताचा ॥५६॥ अथवानारिकेलोदकानें ॥ दधींकिंवा आम्ररसानें ॥ अभिषेकाथवाईक्षुरसाणें ॥ जोभक्तीनेंकरील ॥५७॥ यापरीअभिषेककरून ॥ जोकरीलभैरवपूजन ॥ त्यासीप्राप्तकैलासस्थान ॥ अखंडसुखाएसेपावेलतो ॥५८॥ सूर्योदयहोता अंधारनाशे ॥ तात्काळचीजैसाहोतसे ॥ कालनाथदर्शनतैसें ॥ घडेपरमभक्तीनें ॥५९॥ कालनाथाचेंमाहिमान ॥ सर्वतुम्हांसीकेलेंकथन ॥ औदंबरतीर्थाचेंमहात्म्यपूर्ण ॥ आहेतैसेंवर्णिलेंम्यां ॥६०॥ आतांनागतीर्थाचें महात्म्य ॥ पुढेंसांगेनातिउत्तम ॥ स्कंदमुनेश्वरासांगेलपरम ॥ शंकरवरिष्ठाकारणें ॥६१॥ तीकथायथामतीकरुन ॥ वर्णीलपांडुरंगजार्दन ॥ श्रोतेद्यावेंअवधान ॥ कथाआदरेंऐकावया ॥६२॥ इतिश्रीस्कंदपुराणेसंह्याद्रिखंडतुरजामहात्म्ये ॥ शंकरवरिष्ठसंवादे ॥ द्वादशोध्यायः ॥१२॥ श्रीजगदंबार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

अध्याय १३

श्रीगणेशायनमः ॥ जयदेवीनमस्तुभ्यंदीनानांपरीपालके ॥ स्वर्गापवर्गदेमातवांच्छितार्थ प्रदायिनी ॥१॥ शुकम्हणतीवासुकीनाग ॥ सर्वनागाधिपतीअव्यंग ॥ परमसिद्धीसीपावलासुभग ॥ जीअन्यासीदुष्कर ॥२॥ वरिष्टम्हणेकोणतेकाळीं ॥ वसुकीनागपरमबळी ॥ सिद्धिसीपावलाकोणते स्थळीं ॥ कायतपातेंआचरला ॥३॥

कोणाचेंकरिताझालापूजन ॥ त्यासीकायप्राप्तझालेंपूर्ण ॥ हेंमीऐकूंइच्छितोंजाण ॥ तरीसर्वहीकथनकरावें ॥४॥ शंकरम्हणेमुनीश्रेष्ठा ॥ सर्ववेदविदवरिष्ठा ॥ वासुकीनागाचीप्रतिष्ठा ॥ वाढलीदेवीप्रसादें ॥५॥ तेंचरित्रलोकपावन ॥ मीसांगतोंतूंकरीश्रवण ॥ एकदातोभोगिराजजाण ॥ सर्पसमुदायघेउनी ॥६॥ आलादेवीचेनिवासस्थानीं ॥ जीसर्वलोकचीनिजननी ॥ जीअंबात्रैलोक्यपावनी ॥ घ्यावयातिचेंदर्शन ॥७॥ मनस्वस्थकरोनीसहज ॥ अंबेसीसांगेदुःखबीज ॥ म्हणोनियांभोगीराज ॥ आलाउद्विग्रहोऊनी ॥८॥ कायदुःखझालेंत्यासी ॥ ऐसेंकल्पिसीलमानसी ॥ शंकरम्हणेतेंहीतुजसी ॥ सांगतोंऐकमुनीवर्या ॥९॥ रावणानुज अहिरावण ॥ जोपाताळवासीदुर्जन ॥ त्यानेंवाहनभूषण ॥ पराभवकेलावासुकीचा ॥१०॥ स्थानभ्रष्टकरोनीजाण ॥ घेतलेंछत्रसिंव्हासन ॥ त्याचेंवाहनभूषण ॥ सर्वहिरोनीघेतलें ॥११॥ त्युआदुःखनिंबहुसंतप्त ॥ येपरमभययुक्त ॥ हो उनिपातलात्वरित ॥ दक्षिणप्रदेशीदेवीच्या ॥१२॥ तपाआरंभिलेंकठीण ॥ स्वशरीराचेंशोषण ॥ श्रेष्ठवापिकाएकनिर्माण ॥ आपुलेंसन्निधकरोनियां ॥१३॥ जिचेंनिर्मळजीवन ॥ तेथेंबैसलाजाऊन ॥ त्रिवारप्राणायामकरुन ॥ देवीसुक्तजपतसे ॥१४॥ निराहारजितक्रोध ॥ जितप्राणजितेंद्रियशुद्ध ॥ मौनधरोनीप्रबुद्ध ॥ देवीपुजनकरितसे ॥१५॥ नऊदिवसपर्यंत ॥ पूजनकरितसेनेमस्त ॥ उपचारपुरवितीसमस्त ॥ महोरगसेवकसर्वदा ॥१६॥ नऊदिवसकरितांअनुष्ठान ॥ जगदंबाझालीसुप्रसन्न ॥ वासुकीसीमधुरवचन ॥ बोलतीझालीतेधवां ॥१७॥ हेवासुकीतुजमीप्रसन्न ॥ वरमागसीतोदेईन ॥ जेंआवडेंबोलवचन ॥ समाधानकरिनबोलोनी ॥१८॥ वासुकीम्हणेजगन्मते ॥ अहिरावण राक्षसेंउन्मतें ॥ बलात्कारेंसर्वधनातें ॥ हिरोनीनेलेंमाझीया ॥१९॥ नेलेंछत्रवाहनभृषण ॥ राज्यमाझेंघेतलेंजाण ॥ स्त्रियासर्वनेल्याधरोन ॥ हीनदीनमजकेलें

॥२०॥ होऊनीदुःखसंतप्त ॥ अंबेतुजमीशरणांगत ॥ कृपाकरुनीतारीत्वरीत ॥ दीनदयाळेजगदंबे ॥२१॥ शंकरम्हणेवरिष्ठाप्रती ॥ वासुकीची ऐकोनविनंति ॥ श्रीजंगदंबाकृपामृती ॥ वासुकीप्रतीवदतसे ॥२२॥ ऐकवासुकीमहामती ॥ आजपासोनीसहादिवसंतीं ॥ लक्ष्मणासहितश्रीरघुपती ॥ अहिरावणासीमारिल ॥२३॥ माझेप्रसादें श्रीरामराजा ॥ राक्षसासहितरावणानुजा ॥ वधिलसत्यवचनार्थमाझा ॥ तूंशोकर्व्यर्थभयसोडी ॥२४॥ येथूनजोकालपर्यंत ॥ आपुल्याघरासीजासीलत्वरित ॥ तितक्याकाळाचियाआंत ॥ श्रीरामवधिलत्या दुष्टा ॥२५॥ तुझेंराज्यतुजहोईलप्राप्त ॥ सर्वऐश्वर्यपूर्ववत ॥ मिळेलवापासुनिश्चित ॥ तूंजायगृहासी यथासुखें ॥२६॥ त्वंजेंनिर्मिलेयेथेंतीर्थ ॥ तुझ्यानामेलोकविख्यात ॥ परमपावनहोइलनिश्चित ॥ आधीव्याधीचेनाशक ॥२७॥ व्याधीग्रस्तजओनस्कोणी ॥ त्यांनीयानागतीर्थाजाऊनी ॥ स्थिरचित्तनिरा हारीहोऊनि ॥ स्नानकरावेंनऊदिवस ॥२८॥ तोनरहोईलव्यामुक्त ॥ ऐसावरदेउनीअंबनिश्चित ॥ श्रीजंगदंबापुन्हांबोलत ॥ वासुकीसीतेवेळीं ॥२९॥ ज्यास्त्रियाअसतीलदोषयुक्त ॥ चारीप्रकारच्च्या निश्चित ॥ एकानपत्यांवध्यानिश्चित ॥ काकवंध्यादुसरी ॥३०॥ एकवारप्रसुतहोऊन ॥ पुन्हांगर्भनधरीजाण ॥ हेंकाकवंध्येचेंलक्षण ॥ मृतप्रजातीतिसरी ॥३१॥ वारंवारहोयप्रसुत ॥ संतानजिचें मरूनीजात ॥ आतांचौथीपुत्रनहोयनिश्चित ॥ कन्याचहोतीजीलागीं ॥३२॥ ऐशास्त्रियाअसतीलदोषी ॥ त्यांनींशुक्लपक्षश्रावनमासीं ॥ रविवारयेईलज्यातिथीसी ॥ नगतीर्थींस्नानकरावें ॥३३॥ माध्यान्हकाळहोतांसहज ॥ वासुकीतुझेजेवंशज ॥ कद्रुसुतसर्पराज ॥ त्यासीपुजावेंसद्भावें ॥३४॥ नागप्रतिमासुवर्णाचा ॥ रजताथवांताब्याच्च्या ॥ अथवाकराव्यामृत्तिकेच्च्या ॥ यथाशक्तिकरोनी ॥३५॥ करावेंसप्तफनायुक्त ॥ अथवापंचफनान्वित ॥ नवसंख्याप्रतिष्ठित ॥ शुभपीठावरीस्थापाव्या

॥३६॥ रक्तवस्त्ररक्तचंदन ॥ रत्नपुष्पेंकरविंपूजन ॥ ब्रीहीसंभवलाह्यावाहन ॥ अगरुधूपसमर्पावा ॥३७॥
सोळापदराचादोरक ॥ दोनवितीप्रमाणक ॥ सोळाग्रंथीदेऊननेटक ॥ हरिद्रासिंदूरलावनी ॥३८॥ नागाचेअग्रभागींठेवून ॥
नागासहितकरावेंपुजन ॥ धूपदीपसमर्पण ॥ करोनीनैवेद्यअर्पावा ॥३९॥ शर्करायुक्तपायस ॥ नानाभक्षभोज्यसुरस ॥
शुचिर्भुतहोउनीनिर्मिलेअशेष ॥ ऐसानैवेद्यसमार्पावा ॥४०॥ फलतांबूलदक्षणादेऊन ॥ करावेंमंगलनिरांजन ॥
प्रदक्षिणनमस्करकरून ॥ मस्तकींअंजलीकरुनियां ॥४१॥ काद्रवेयमहाबलवान ॥ त्यासीक्षमाकरावीम्हणावेंजाण ॥
वारंवारप्रार्थनाकरून ॥ नमस्कार करावा ॥४२॥ सर्पश्रेष्ठजेअतुर्बळी ॥ जेसचारकरितीधरणीतळीं ॥
त्यासनमस्कारवेळोवेळीं ॥ माझाअसोसाष्टांगें ॥४३॥ माझाअनपत्यकृतदोष ॥ नासोनीकरोतमजनिर्दोष ॥
यामंत्रेंप्रार्थुनविशेष ॥ नमस्कारकारावापुनःपुन्हां ॥४४॥ पूजाझालीयापरीपूर्ण ॥ मगनवसंखयब्राह्मण ॥
त्यासीद्यावेंमिष्टान्न भोजन ॥ परमाअदरेंकरोनी ॥४५॥ ब्राह्मणभोजनानंतर आपण ॥ अवशिष्टान्नाचेंकरावेंभोजन ॥
नियम उत्तमकरून ॥ स्वधर्मयुक्तअसावें ॥४६॥ ऐशाप्रकरेंजीनारी ॥ व्रतकरीलसुविचारी ॥ नवसंख्यापुत्रनिर्धारीं ॥
प्राप्तहोतीलतिजलागीं ॥४७॥ तीयालोकींविपुलसुखभोग ॥ भोगीलजेइतरादुर्लभसुभग ॥ पुनरावृत्तीरहितअव्यंग ॥
महत्पदासीपावेल ॥४८॥ जोकोणीफावलेकाळीं ॥ स्नानकरीलनागतीर्थजळीं ॥ तोनिष्पापहोउनीपन्नगस्थळी ॥
महत्पदवीसीपावेल ॥४९॥ यात्रैलोक्याभीतरीं ॥ असंख्यतीर्थेंआहेतबरीं ॥ परिनागतीर्थाचीसरी ॥ सोळावीहीनसेकोणा
॥५०॥ नागतीर्थजळेंकरुन ॥ माझीपुजाकरीलजाण ॥ त्याचेमनोरथमीपुरवीन ॥ निःसदेहनागनाथा ॥५१॥
तुंजायाअतांयेथुन ॥ रसातळानिर्भयहोउन ॥ तुझेंऐश्वर्यतुजलागुन ॥ मिळेलान्यथानव्हेची ॥५२॥ शंकरम्हणेवरिष्ठाप्रती ॥

तुजमीवर्णनकेल्यारीतीं ॥ वासुकीसीबोललीआदिशक्ति ॥ तुळजापापनाशिनी ॥५३॥ मगतोवासुकी पन्नगेश्वर ॥ देवीसीकरोनीनमस्कार ॥ कल्लोलतीर्थीस्नानसत्वर ॥ करोनीगेलारसातळा ॥५४॥ नागतीर्थाचामहिमा ॥ तुजकर्हिलविप्रोत्तमा ॥ आतांमातंगीचामहिमा ॥ सांगतोंऐकतुजलागीं ॥५५॥ अंबिकादेवीच्याईशान्यदेशीं ॥ योगिनीवृंदपरिवारेंसीं ॥ राहिलीमांतगीनामजिसी ॥ तुळजादेवीच्या आज्ञेनें ॥५६॥ मातंगीच्यापश्चिमेसी ॥ मातंगीकुंडनामज्यासी ॥ योगिनीनेंखाणिलेंत्यासी ॥ जळपुर्णत्यांतअसे ॥५७॥ त्याकुंडामाजींस्नानजोनर ॥ कृष्णाष्टमीगुरुवार ॥ तसीचचतुर्दशीभौमवार ॥ प्रदोषकाळींकरोनियां ॥५८॥ शुचिनियमयुक्तउपोषित ॥ होऊनीजजगदंबेसीपुजीत ॥ तैसेंचमातंगीसी पुजित ॥ दीपोत्साहकरोनी ॥५९॥ त्यासीमातृलोकहोईलप्राप्त ॥ जोकाम्योगिनीवृंदसेवित ॥ तेथेंराहोनिनिश्चित ॥ सुखापारभोगील ॥६०॥ आश्विनमासींनवरात्र ॥ होऊनशुचिर्भुतनर ॥ आपुलेंवैभवानुसार ॥ मातंगीसीपूजावें ॥६१॥ सुरामासबलिदान ॥ मातंगीसीदेऊनजाण ॥ दीनानाथालागुन ॥ भोजनद्यावेंपक्कान्नें ॥६२॥ नानाप्रकारचेंअन्न ॥ पायसमोदकगुडोदन ॥ अपूपटकतिलमिष्टान्न ॥ भोजनघालावेंभक्तिनें ॥६३॥ त्यासीयाजनींसौभाग्यहोईल ॥ इच्छिलेंफळपावेल ॥ ग्रह भूत व्याधीभय जाईल ॥ उत्पातारिष्टेंटळतील ॥६४॥ चोरव्याघ्रतक्षुभय ॥ नृपयक्षराक्षसमय ॥ संग्रामींआणिमार्गातभय ॥ होणारनाहींकदापि ॥६५॥ पांचदिवसपर्यंत ॥ जोमातंगीसीपुजित ॥ त्यासीइच्छिलें होईलप्राप्त ॥ इहपरलोकींसुखपावे ॥६६॥ होऊनियांमृतिमंत ॥ स्वप्नींदर्शनदेईलनिश्चित ॥ मातंगीपरतेदैवत ॥ नसेदुजेंत्रिभुवनी ॥६७॥ अल्पप्रयत्नेंभजतां ॥ संतुष्टहोतसेतत्वतां ॥ जीवासीमातंगींभजनापरता ॥ सुलभउपायनसेअन्य ॥६८॥ कलियुगींपापजनसमस्त ॥ अल्पवीर्याल्पसामर्थ्य ॥

अल्पभाग्याल्पसत्वयुक्त ॥ अल्पायुषीअल्पबुद्धी ॥६९॥ अल्पबलमनुष्यासी ॥ मांतगीसुसेव्यसर्वांसी ॥ बहुकायबोलूंमातंगीऐसी ॥ चराचरीविश्वांत ॥७०॥ मागेंझालीनाहींकोणी ॥ पुढेंही होणारनाहींजनी ॥ मांतगीपुजनेंकरोनी ॥ मनकामनापूर्णहोती ॥७१॥ तुजजगदंबेअनन्यशरण ॥ पांडुरंगजानार्दन ॥ पुढीलकथेचेंस्फुरण ॥ वर्णायामजदेई ॥७२॥ श्रोतीव्ह्यावेंसावधान ॥ पुढेंमातंगी चरित्रवर्णन ॥ सविस्तरहोईलपूर्ण ॥ ऐकातुम्हीआदरें ॥७३॥ इतिश्रीस्कंदपुराणे ॥ सह्याद्रीखंडे ॥ तुरजामहतम्ये ॥ शंकरवरिष्ठसंवादे ॥ नागतीर्थमातंगीवर्णननाम ॥ त्रयोदशोध्यायः ॥१३॥ श्रीजगंदंबार्पणमस्तु ॥ शुभभवतु ॥

अध्याय १४

श्रीगणेशायनमः ॥ अंबामानंदसंदोहांसदोलाधिष्ठितांस्मर ॥ सखीसम्वीज्यमानासच्चामरैवामरैर्नुतां ॥१॥ षण्मुखस्वामीकार्तिकासी ॥ आदरेंपुसतेझालेऋषी ॥ तुम्हींवर्णिलेंआम्हासी ॥ जगदंबेचें चरित्र ॥२॥ परममंगलादेवता ॥ मातंगीनामेंवर्णिलीसर्वथा ॥ परीतिचेंस्वरूफतत्त्वतां ॥ कळेलेंनाहींआम्हासीं ॥३॥ तीत्वरितादेवीचीअन्यशक्ति ॥ कींस्वयेजगदंबाचाअदिमुर्ती ॥ किंवायोगिनीकींचामुंडाशक्ति ॥ कींमात्रुकाअथवारेवती ॥४॥ किमर्थभिन्नरूपेंस्थित ॥ झालीतेंसांगाइत्यंभूत ॥ स्कंदम्हणेऐकासमस्त ॥ मातंगीअरित्रातिथोर ॥५॥ तुरजाभक्तवत्सलमाऊली ॥ ज्यास्तवमातंगीनामपावली ॥ तीकथासांगतोंभली ॥ ऐकातुम्हीऋषीअवधे ॥६॥ मातंगनामाराक्षसेश्वर ॥ महाबलपराक्रमीथोर ॥ तेणेंगांजिलेसुरवर ॥ मुनीगंधर्वद्विजसिद्ध ॥७॥ गायीमनुष्यपीडिलेफार ॥ सर्वासीकरूनबलात्कार

॥ देवाच्यास्त्रियारत्नेंअपार ॥ नेताझालापापीतो ॥८॥ राजकन्याराजस्त्रिया ॥ ब्राह्मणकन्याब्राह्मणाजाया ॥ नागौरगाच्याकन्यास्त्रिया ॥ हरित्यतेणेंराक्षसें ॥९॥ रत्नजातिजितुकेंपृथ्वींत ॥ तोपापीतितुकेंहिरोनीनेते ॥ ऋषिच्यायागकालीत्वरित ॥ ब्राह्मणरूपधरीनी ॥१०॥ यागमंडथींप्रवेशत ॥ अग्निसीनसुनीटाकीत ॥ ऋषिजनांसीमारूनिभक्षीत ॥ मांसत्याचेंकाढोनी ॥११॥ होमद्र्वयांतापवित्रपदार्थ ॥ अमेद्यमिसळोनीनाशकरित ॥ यज्ञपात्रघेऊनीसमस्त ॥ चिताग्नींतजाळीत स्मशानी ॥१२॥ यज्ञाचेभागसमस्त ॥ आपणस्वतःअसेघेत ॥ देवबाहेरघातलेत्वरीत ॥ स्वर्गींतुनीतयानें ॥१३॥ इंद्राअग्नियमवरूण ॥ नैऋत्यवायूसोमाईशान्य ॥ यांचेअधिकारस्वतःआपण ॥ चालवूंलागलातेधवां ॥१४॥ सौरचांद्रमासाअश्विनस्थान ॥ याचाअतिक्रमकरोन ॥ लोकांसपीडाकरी दारूण ॥ दुष्टपापिष्टाराक्षसतो ॥१५॥ त्याचेजेराक्षसबळी ॥ यथेष्टाहिंडतीपृथ्वीतळीं ॥ मायिकरूपेंधरोनी वेगळीं ॥ लेकुरेंभक्षितीमनुष्याची ॥१६॥ जीमातेच्यामांडीवरीखेळतीं ॥ त्यासीउचलोनीतेथेंचभक्षिती ॥ ऐसेंदेवमनुष्याप्रती ॥ दुःखादेतीबहुसाल ॥१७॥ हेंपाहूनसर्वसुरगण ॥ ब्रह्मयासीगेलेशरण ॥ राक्षसांचेंदुराचरण ॥ निवेदितीब्रह्माया ॥१८॥ म्हणतीमातंगेंपीडिलेबहुत ॥ त्याचेराक्षसबहुउन्मत्त ॥ तेलोकांचाकरितीघात ॥ यज्ञादिधर्मउच्छेदिले ॥१९॥ ऐकोनदेवांचेंभाषण ॥ तेव्हांविधातालोकभावन ॥ मधुरसामपूर्वकवचन ॥ बोलताझालादेवासी ॥२०॥ तुम्हीकथिलेंजेवृत्त ॥ तेंमजाआधींचाअहेविदित ॥ मातंगराक्षसेंत्रिभुवनांत ॥ सर्वलोकांसपीडिले ॥२१॥ दुःखनाशकउपायपूर्ण ॥ तुम्हासीमीसांगतोंजाण्ड ॥ जगदबेसीजवेंशरण ॥ सर्वऋषींसघेऊनी ॥२२॥ जीशरण्यावैष्णवीमांता ॥ शिवातुरजादेवीत्वरिता ॥ जभिक्तकामकल्पलता ॥ यमुनापर्वतींवसताहे ॥२३॥

तुमच्यादूःखाचापरिहार ॥ तीचकरौलहानिर्धार ॥ तिजविणकोनीनसेइतर ॥ वधावयात्यादुष्टा ॥२४॥ माझ्यावरेंतोदुष्टदुर्मती ॥ अवध्यझालासर्वांप्रती ॥ हरीहरहीवधूंनशकती ॥ एकजगदंबेवांचूनी ॥२५॥ शंकरम्हणेब्रह्मावचन ॥ ऐकोनियादेवगण ॥ ब्रह्मायासीननमस्कारकरुन ॥ यमुनाचालासीआलेवेंगें ॥२६॥ देवीसन्मुखयेऊन ॥ भावेंघातलेंलोटांगण ॥ उभेराहिलेकरजोडून ॥ स्तवनकरूंलागले ॥२७॥ श्लोक ॥ देवाऊचः ॥ नमोनमस्तेत्र्यंबकेशिवेत्रैलोक्यसंत्राणकृतावतारे ॥ त्रिविष्टिपैरचिंतपादपीठे त्रिधात्रिवैद्याद्युपगीयमान ॥१॥ टीका ॥ नमोनमस्तेत्र्यंबके ॥ शिवेत्रैलोक्यरक्षके ॥ कृतावतारेजगदंबिके ब्रह्मादिदेवापूज्यतूं ॥२८॥ तुझेंपादपीठपवित्रउत्तम ॥ आम्हादेवासीपुज्यपरम ॥ त्रिधात्रिकांडप्रकारें निःसीम ॥ ऋग्यजुःसामतुजगाती ॥२९॥ आदिकरोनीस्मृतीपुराण ॥ अगभगातीतुजलागुन ॥ अवतारघेऊनसाधुरक्षण ॥ धर्मवृद्धिकरिसीतूं ॥३०॥ श्लोक ॥ गुणैस्त्रिभिर्लोहितशुक्लष्णैरुप्तत्तिस्यपरंनिधानं ॥२॥ टीका ॥ लोहितशुक्लाआणिकृष्ण ॥ रजःसत्वतमत्रिगुण ॥ याचास्वीकारकरून ॥ सृष्टिस्थितीलयकरिसीतु ॥३१॥ निमित्तकारणकेवळनव्हेसी ॥ उपादानकारणतूंचआहेसी ॥ तुंआद्याप्रकृतीपुराणाअससी ॥ जुनाटपरीनित्यनवी ॥३२॥ परिणामरहिताव्ययवीज ॥ याविश्वाचेंतूंचसहज ॥ चेतनाचेतनविश्वानिर्व्याज ॥ तुझेंस्वरूपींउद्भवें ॥३३॥ तेपुन्हांतुझेठायीं ॥ लयपावतसर्वही ॥ तस्माततूंएकपही ॥ अबाधिताद्वय ॥३४॥ विश्वभासेअसतेनासे ॥ सुर्यकिरणींमृगजळजैसे ॥ त्वदुपाआहेतैसेंअसे ॥ सूर्यजैसात्रिकाळीं ॥३५॥ श्लोक ॥ भूतेंद्रियार्थाविविधाश्चलोके ॥ यागादिकर्मेंद्रियवृत्तयश्च ॥ प्राणीमनोबुद्धिरहंकृतीश्च ॥ प्रज्ञास्मृतीर्मोहवितेचनाच ॥३॥ कोशाश्चचक्राणिच वायुमार्गयेधातवोसप्तविधाश्चमातः ॥ परस्परंहेतवएवंदहेत्वयानुवृत्तींगमिताश्चतुविर्धे ॥४॥ टीका

॥ भूतेंद्रियार्थाधराजलतेजवायुगगन ॥ श्रोत्रत्वकचक्षुजिव्हाघ्राण ॥ शब्दस्पर्शरूपरसगंधजाण ॥ भूतेंद्रियअर्थम्हणावे॥३६॥ भुतसत्वांशेंश्रोत्रादिइंद्रिय ॥ भूततमांशेंशब्दादिविषय ॥ भूतरजांशेंकर्मेंद्रिय ॥ वाकपाणीपादशिश्नगुद ॥३७॥ याच्यावृत्तीवचनादान ॥ गमनानंदविसर्गकरण ॥ शरीरगतवायुप्राण ॥ कल्पनातेंचमनहोय ॥३८॥ निश्चयरूफबुद्धिवृती ॥ अभिनिवेशतीअहंकृती ॥ अनुसंधानप्रज्ञावृत्ती ॥ चित्तत्यासीम्हणावें ॥३९॥ अनुमवलेविषय आठविती ॥ तेचीजाणावीकेवळस्मृती ॥ मोहम्हणजेपडेभ्राती ॥ विवेचनम्हणजेविवेक ॥४०॥ ऐसेभुतभौक्तिकविचार ॥ त्याचेंघडलेंहेंशरीर ॥ त्याचेहीतीनप्रकार ॥ स्थुलसुक्ष्मकारण ॥४१॥ यातकल्पिलेपंचकोशविशद ॥ अन्नप्राणम्नविज्ञाननंद ॥ याचेंस्वरुप यथाविध ॥ आहेतैसेंजाणावें ॥४२॥ पंचीकृतपंचभुतांचे ॥ परिणामसप्तघातूंचे ॥ घडलेंस्थळशरीरत्याचेंनामअन्नमयकोश ॥४३॥ पंचप्राणकर्मेंद्रिय ॥ मिळोनप्राणमयकोशहोय ॥ मनाआणीज्ञानेंद्रिय ॥ तोकोशमनोमय ॥४४॥ तेचिज्ञानेंद्रियेंबुद्धीसहित ॥ विज्ञानमयकोशहोत ॥ ऐसेंकोशत्रययुक्त ॥ सुक्ष्मशरीरजाणावें ॥४५॥ तिसरेंकारणशरीर ॥ त्यांताअनंदमयकोशानिर्धार ॥ तेंसुषुत्पोंचेमेंदिर ॥ जेथेंअनुभवसुखाचा ॥४६॥ शरीरत्रयकोशपंचक ॥ हेअसताएकांतएक ॥ हेसर्वहीरहतीएक ॥ स्थूळदेहामाझारीं ॥४७॥ सप्तधातूचेंस्थूळशरीर ॥ रोमत्वचनाडीरुधिर ॥ अस्थिमांसमज्जाप्रकार ॥ सप्तधातूंचेंस्थूळहें ॥४८॥ षड्चक्रसीआंधार ॥ हेंचिअसेस्थळशरीर ॥ भृकंठहृदयनाभीद्वारा ॥ गुदलिंगगुदमिळोनी ॥४९॥ वायुमार्गाइडापिंगळा ॥ सुषुम्नादिनाडींचामेळा ॥ जागृतिआदिव्यापारसकळा ॥ परस्परहेतुहेंसर्व ॥५०॥ इंद्रियविषयदेव॥ प्रसिद्धएकमेकास्तव ॥ कैसेसमजावेंयास्तव ॥ उदाहरणएकदाखवूं ॥५१॥ सूर्यप्रकाशेंसामर्थ्यनेत्रांसी ॥

तेव्हानेत्रपाहेघटासी ॥ घटास्तवप्रसिद्धनेत्रांसी ॥ नेत्रास्तवसुर्यप्रसिद्ध ॥५२॥ ऐसेपरस्परसापेक्षसतत ॥ अध्यात्माअधिदैवाअधिभूत ॥ हेतिन्हीमिळोनीव्यवहारहोत ॥ जागृतींतप्रत्यक्षें ॥५३॥ एवंअव्यक्तादिशरीरांत ॥ प्रपंचविस्तारलाबहुत ॥ हेंजडसर्वहीयासींकिंचित ॥ सत्तातुजविणनसेकांहीं ॥५४॥ मृगजळासीस्वतंत्रता ॥ सूर्यावांचुननाहीसर्वथा ॥ कार्यकारणप्रपंचता ॥ तुजवीणसत्यतानसेची ॥५५॥ तुझ्याअनुवृत्तीनेंभासे ॥ एरवीहेंकांहीनसे ॥ मृत्तिकेविणनसेंजैसें ॥ भूगोलकार्णघटकार्या ॥५६॥ सविकारप्रपंचत्रिविध ॥ तुझेस्वरूपीभासलाविविध ॥ उपाधीस्तवंतूहीत्रिविध ॥ शवलस्वरूपभाससी ॥५७॥ निरूपादिरूपशुद्ध ॥ ज्यासीम्हणतीसच्चिदानंद ॥ रूपतुझेंचतुर्विध ॥ यास्तवासेजगदंबे ॥५८॥ श्लोक ॥ त्वंवैप्रसन्नाभुविमुक्तिहेतुरत्त्वयाजगत्सर्वमिदंविराजते ॥ त्वयाविनाकिंचन्नास्तिमास्त्वंमुक्तीदात्रीपरमामुनीनां ॥५॥ टीका ॥ याभुलोकींतूंप्रसन्न ॥ होसीमुक्तीसीकारण ॥ जीवअज्ञानकर्मेंकरून ॥ नानायोनीफिरतसे ॥५९॥ अकस्मातपावलामनुष्ययोनी ॥ स्ववर्णाश्रमधर्माआचरोनी ॥ निष्कामतुझ्यालागलाभजनीं ॥ तेणेंतूंप्रसन्नजगदंबा ॥६०॥ तुझ्याप्रसादेंशुद्धचित्त ॥ विषयविरागीअध्यात्मरत ॥ गुरुशास्त्राचालाभत्वरीत ॥ निर्विघ्नहोततयाला ॥६१॥ विघ्नाअलीयातुंटाळीसी ॥ योगक्षेमचालविसी ॥ प्रसन्नतुंकारणहोसी ॥ मुक्तिलागींतयच्या ॥६२॥ अस्तिभातीप्रीयता ॥ सर्वास्तुंततुझीतत्वतां ॥ तेणेंनामरूपात्मकजागता ॥ शोभाविशेषविराज ॥६३॥ याजगांतपाहतांकांही ॥ तुजविणान्यनसेपाही ॥ नामरुपश्रमसोडोनीजेही ॥ तुझेंस्वरुपक्षिती ॥६४॥ तेमननशीलमुनी ॥ त्याचाकर्मप्रतिबंधतोडोनी ॥ मुक्तिसीदेसीतूंनिर्वाणी ॥ तुंचजननीजगाची ॥६५॥ श्लोक ॥ स्पष्टंत्वयायशुचितांलभेतत्यक्तं ॥ त्वयावद्यशुचिहमातः ॥ त्वददृष्टिपातामृतवृष्टिवार्षिभिस्तुत्यंभवेल्लोष्टतृणंचकाष्ठ ॥६॥

मातेत्वांस्पर्शिलेंजयासी ॥ पवित्रतालाभेतयासी ॥ जगदंबेत्वात्यागिलेंज्यासी ॥ तेहोयअपवित्र ॥६६॥
तुझीदृष्टिपातामृतवृष्ती ॥ वर्षेलज्यावरीतोहोयसृष्टि ॥ स्तुतीसीपात्रपरमेष्टी ॥ प्रभृतीसर्वदेवास ॥६७॥
लोकतृणकींअसोकष्ट ॥ तेंहोयसर्वासपुज्यश्रेष्ठ ॥ कृपादृष्टीनेंआमुचेकष्ट ॥ दुरकरीहोजगदंबे ॥६८॥ श्लोक ॥
यस्थालयेत्वंप्रक रोषिवांस ॥ स्तुत्यः ॥ सलोकत्रयपुजितश्च ॥ त्वयाविनानास्तिशरीरभाजांसवित्प्रदात्रिगुणवृत्तीयोगात
॥७॥ टीका ॥ सर्वजगांततुझानिवास ॥ तुजविनाकिंचितनसेवोस ॥ परीतेंनकळेअज्ञानास ॥ जाणतीज्ञानीभक्ततुझे ॥६९॥
भक्तप्रेमेंतुजलाध्यातीं ॥ तुझ्याप्रतिमाकरोनीपुजित ॥ तेथेंचतुझीअभिव्यक्ति ॥ होतसेकेवळजगदंबे ॥७०॥
प्रकर्षेकरोनीभक्तिमंदिरीं ॥ निवासकरिसीनिर्धारीं ॥ यास्तवत्त्रैलोक्याभीतरीं ॥ पूज्यस्तुत्यभक्ततो ॥७१॥
शरीरधारीसर्वजीवांसी ॥ बुद्धिदात्रीतुंचअससी ॥ परिबुद्धिवृत्तीभिन्नत्वासी ॥ त्रिगुनयोगेंपावती ॥७२॥
सात्विकबुद्धिचेजेंजन ॥ तेतुझेंकरितीध्यानपुजन ॥ राजसविषयाभिलाषिपूर्ण ॥ हिंसाकरितीतामस ॥७३॥
राजसतामासाकरोनीदमन ॥ सन्मार्गालाविसी त्यालागुन ॥ सात्विकाचेंपरिपालन ॥ सर्वदाकरसीजगदंबा ॥७४॥ श्लोक
॥ पूर्वत्वयायत्पारिपालितं जगद्धत्वासुरानशुंभनिशुंभमुख्यान इंद्रादयस्वर्गपदेषुसक्तात्वमेवमाताजगतोखिलस्य ॥८॥
टीका ॥ पूर्वी शुंभनिशुंभाअदिकरुन ॥ दैत्यदानवसंहारून ॥ सर्वजनाचेंपरिपालन ॥ केलेंत्वांचजगदंबे ॥७५॥
इंद्रादिदेवांचेगण ॥ स्वर्गपदीकेलेंस्थापन ॥ सर्वाचेंकारिसीपरिपालन तुंचजननीसर्वांची ॥७६॥ शंकर म्हणेदेवीभगवती ॥
सिंहवाहिनीतुरजाशक्ति ॥ तिचीदेवांनीकरुनीस्तुती ॥ पुजितेझालेआदरें ॥७७॥ पारिजातपुष्पेंकरुणी ॥
देवीसीपुजितीनम्रहोऊनी ॥ प्रसन्नहौनीभवानी ॥ वचनबोलतेदेवासी ॥७८॥ हेदेवगणसमस्त ॥

तुम्हांसीमीप्रसन्नाअहेंनिश्चित ॥ वरमागामनोवांच्छित ॥ इच्छिलेंतेंदेईनतुम्हासी ॥७९॥ देवम्हणतीमातंगराक्षस ॥ मातंगपर्वतीत्याचारहिवास ॥ त्यानेंदिधलाबहुतत्रास ॥ स्थानभ्रष्टकेलेंआम्हासी ॥८०॥ स्त्रियांसीरत्नसंचयासी ॥ घेऊनगेलातोपापराशी ॥ यागस्थानीजातवेगेंसी ॥ विध्वंसितसेसर्वकर्म ॥८१॥ मुनीमानवगायीगंधर्व ॥ यक्षपन्न्गादिजीव ॥ त्याचेअधिकारहरोनी सर्व ॥ दुःखीकेलेंसकळासी ॥८२॥ म्हणोनीआलोआम्हींयेथ ॥ अंबेतुजसीशरणांगत ॥ कृपेनेंआमुच्यारक्षणार्थ ॥ दुष्टराक्षसासवधावें ॥८३॥ स्कंदम्हणेयाप्रकारचें ॥ बोलणेंऐकूनदेवाचें ॥ भयभीतझालेतयाचे ॥ समाधानकरुनीबोले ॥८४॥ म्हणेमारीननिश्चयेंमतंगासी ॥ राक्षसाधमपापीयासी ॥ तुम्हींजावेंस्वर्गलोकासो ॥ ग्लानीभयसोडोनी ॥८५॥ शंकरम्हणेअभयवाणी ॥ देवासी देउनीत्वरिताजननी ॥ सिंव्हावरीआरुढहोउनी ॥ योगिनीवृंदसमवेत ॥८६॥ जातीझालीपर्वतास ॥ जेथेंपापीतोराक्षस ॥ तेथेंजाउनीसिंहनादास ॥ उच्चस्वरेंकरितसे ॥८७॥ वारंवारसाटहास ॥ हाकफोडीतबहुवस ॥ करोनीधनुष्यटणत्कारास ॥ सिंहनादासमवेत ॥८८॥ नादेंकोंदलेंदिग्मंडळ ॥ दणाणलें धरणीतळ ॥ नादाइकोनतुंबळ ॥ मातंगराक्षसत्याकाळीं ॥८९॥ वेगेंनिघालाधांवत ॥ आदिशक्तिअसेजेथ ॥ सिंहारुढविराजित ॥ सत्वराअलात्याठायी ॥९०॥ त्यापाठीसीत्याचेसैनिक ॥ वाहनासहनिघालेकंटक ॥ संग्रामहोणारतेंकथानक ॥ सविस्तरपुढेंआहे ॥९१॥ जगदबाकृपेनेंव्याख्यान ॥ पांडुरंगजनार्दन ॥ करीलतेंऐकोनसज्जन ॥ भाविकाआदरेंकरोनी ॥९२॥ इतिश्रीस्कंदपुराणे ॥ सह्याद्रीखंडेतुरजामहात्म्ये ॥ शंकरवरिष्ठसंवादे चतुर्दशोध्यायः ॥१४॥ श्रीजगदंबार्पणमतु ॥ शुभंभवतु ॥

श्रीगणेशायनमः ॥ यस्याःपादप्रसादेनजीवंतिविबुधाअपितांमबामनसा ॥ नित्यंचिंतयामिपरांशिबां ॥१॥ शंकरवरिष्ठासीसांगत ॥ मातंगाचेंसैन्यसमस्त ॥ चतुरंगबलान्वित ॥ पदातिरथगजवादी ॥२॥ हेमघंटाश्रृंखळायुक्त ॥ गंडस्थळींमदस्त्रवत ॥ गजसौविंशतीअयुत ॥ अर्बुदसंख्यारथअसती ॥३॥ रथचालतीघडघडाट ॥ हेमंकिंकीणीखळखळाट ॥ रथारुढराक्षसउद्भट ॥ युद्धकुशलनिघाले ॥४॥ दशकोटीशामकर्ण ॥ त्वावरीराक्षसाअरुढहोऊन ॥ निघालेतैसेचरक्षकगण ॥ शस्त्रधारीअसंख्यात ॥५॥ खंडचर्मघेउनीहातीं ॥ विचित्रमंडळेउड्यामारती ॥ एकपुढेंएकधांवती ॥ पदातिवीरतेधवां ॥६॥ हयशीर्षराक्षसेश्वर ॥ ज्याच्यारथासीआयुतखर ॥ बलपराक्रमीथोर ॥ अक्षौहिणीसेनाज्याची ॥७॥ सेनापतिराक्षसेश्वर ॥ पातलादेवीच्यासमोर ॥ तैंसेचराक्षघेऊनीइतर ॥ रथगजादीपरिवार ॥८॥ ऐसेंसैन्यपरिवारसहित ॥ मातंगराक्षसबलगर्वित ॥ धनुष्यघेवोनीहातांत ॥ पाठीसीभातेबाणाचें ॥९॥ बांधुनीगोधांगुलीत्राण ॥ कवचमुगुटशोभायमन ॥ नानाअलंकारलेवून ॥ समरगणींपातला ॥१०॥ नानावाद्यांचेगजर ॥ भेरीदुंदुभीपणवझर्झर ॥ गोमुखतालमृदंसुर ॥ श्रृंगवेणुइत्यादी ॥११॥ सिंहनादवीरांचेअदभुत ॥ अश्वहस्तिनीगजबृंहित ॥ नदक्ष्वेडितस्फोटित ॥ आकाशपूर्णजालेंसे ॥१२॥ देवीसैन्यनादेंझालेआवृत्त ॥ राक्षससैन्यभयकंरबहुत ॥ पाहुनीदेवीयोगिनीसहित ॥ सिंहनदकरीथोर ॥१३॥ राक्षासासीकरोनीक्षोभित ॥ सैन्यावरीवेगींधांवत ॥ प्रवर्तलाशस्त्रसंपात ॥ नाशव्यावयाराक्षसांचा ॥१४॥ बाणवृष्टिशक्तिवृष्टी ॥ परशुशूलखंगवृष्टी ॥ पाषाणकुंततोमरवृष्टी ॥ राक्षसावरीकरितसे ॥१५॥ वाहनारुडहोउनीपाही ॥ मातृकापातल्यालवलाही ॥

ऐंद्रीमहेश्वरीब्राह्मीवाराही ॥ कौमारीवैष्णवीनारसिंही ॥१६॥ आठवीमातृकातींसहासी ॥ त्यांनीपारिवेष्टितपरमेश्वरी ॥ राक्षससैन्याचेसंहारी ॥ प्रवर्तलीतेकाळीं ॥१७॥ चक्रघेऊनहातांत ॥ गजशुंडाद्विखंडकरीत ॥ गंडस्थळविदारीत ॥ मस्तकतोडीतअश्वाचें ॥१८॥ वीरांचेंहृदयफोडीत ॥ रक्तनद्यावाहुंलागत ॥ मांसर्कदमअस्थिदिसत ॥ दगडापरीतेधवां ॥१९॥ वीरांचेकेशतेंशेवाळ ॥ मस्तकेंदीसतीजैंसेकमळ ॥ प्रेतेंवाहतीसुसरीविशाळ ॥ दिसतींरत्नेंवाळुका ॥२०॥ भूमीसीलोळतीशस्त्रधायी ॥ हाहाःकारकरितीसर्वही ॥ हातांतपुत्रहीआइ ॥ घुतमीघायाळसैन्यांत ॥२१॥ रक्तनदीवाहेथोर ॥ जैसीयमद्वारनदीघोर ॥ भ्याडासीअतिभयंकर ॥ शुरासीहर्षवाढवीत ॥२२॥ योगिनीआनंदेंनाचती ॥ बहुभोजनमिळलेंम्हणती ॥ मांसरक्तपक्कान्नेंआयती ॥ रणभूमीताटांतवाढिलींहे ॥२३॥ ऐसेंसैन्यझालेंक्षीण ॥ हेंहयग्रौवराक्षसेंपाहुन ॥ कोपेंकडकडा ओठचाऊन ॥ शरजाळेंदेवीसंविंधीत ॥२४॥ सिंहासीखडगानकेलाप्रहार ॥ ब्रह्माणीवरीसोडीदहाशर ॥ कौमारीवरीआठशर ॥ सोडितांझालाराक्षस ॥२५॥ शक्तिप्रहारवाराहिसी ॥ गदाप्रहारवैष्णवीसी ॥ मुष्टीघातमाहेश्वरीसी ॥ करितांझालाराक्षसतो ॥२६॥ नारसिंहिंविंधिलेंतोमरें ॥ ऐंद्रिवरीसोडलीं अनेकशस्त्रें ॥ महाअस्त्राजाळत्वरें ॥ जगदंबेवरीसोडिलें ॥२७॥ सोडोनियांशस्त्रजाळें ॥ सर्वयोगिनीसीवेगळे वेगळे ॥ प्रहारकारीततैवेळें ॥ देखोनीअंबाक्षोभली ॥२८॥ राक्षसाच्याहृदयावरी ॥ वेगेंशस्त्रप्रहारकरी ॥ परीतोनचळेपाऊलभरी ॥ पर्वतजैसावायुनें ॥२९॥ राक्षसेंकोपोनीतयेवेळे ॥ देवीअरीशस्त्रसोडिलें ॥ शरशक्तितीक्ष्णभाले ॥ देवीनेंछेदिलेवरचेवरी ॥३०॥ अर्धचंद्रबाणेंकरून ॥ देवीनेंत्याचेंधनुष्यछेदन ॥ रथसारथीअश्वमारुन ॥ विरथकेलाराक्षसती ॥३१॥ राक्षसेंधांवोनीवेगेंसी ॥ गदेनेंताडिलेंसिंहासी ॥ देवीनेंछेदूनत्याच्यागदेसी ॥ हृदयींताडिलेंशुलानें ॥३२॥

शुलघायेंमुच्छितहोऊन ॥ भूमीवरीपडला अचेतन ॥ पुन्हांमूर्छासावरून ॥ शक्तिसोडितदेवीवरी ॥३३॥ देवीनैहुंकारकरुन ॥ भूमीवरीपाडिली शक्तिजाण ॥ शक्तिव्यर्थनासलीपाहुन ॥ राक्षसेंमुद्ररसोडिला ॥३४॥ तोहीहुंकारेंकरुन ॥ भुंमीवरीपावलापतन ॥ मगदेवीकोपेंआरक्तनयन ॥ होऊनियात्यासमर्यीं ॥३५॥ चक्रघेऊनियांकरीं ॥ शिरच्छेदकरावालाकरी ॥ तितक्यांततोराक्षसझडकरी ॥ अंतर्धानपावला ॥३६॥ गुप्तहोतांचहयग्रीवराक्षस ॥ विस्मयझालादेवीस ॥ मगत्याच्यासैन्याचानाश ॥ क्षणांतकरीजगदंबा ॥३७॥ सैन्यविध्वंसिलेंसकळ ॥ हेंपाहुनियांमहाबळ ॥ सुंदनामाराक्षसतात्काळ ॥ उठावलायुद्धासी ॥३८॥ देवीसहितसिंहासी ॥ सत्तरबाजींविंधीवेगेंसी ॥ सिंहनादउच्चकरोनीअंबेसी ॥ पुन्हांआठबाणेंविंधीत ॥३९॥ योगिनीच्यासमुद्रायासी ॥ दहादहाबाणेंविंधीत्वरेंसी ॥ अंबेनेंनिवारुनीत्याच्याबाणासी ॥ शस्त्रेंत्यासीताडिले ॥४०॥ बाणसोडुनधनुष्यामोडिलें ॥ बाणभातेविध्वंसिलें ॥ खंगतोडोनीटाकिलें ॥ ध्वजछेदुनपाडीला ॥४१॥ त्रिवेणुनीडसहितरथ ॥ चूर्णकरोनीअश्वासीमरित ॥ सारथ्याचेंमस्तकत्वरित ॥ छेदुनीपाडिलेंधरणीवरी ॥४२॥ सुंदराक्षसझालविरथ ॥ गदेनेंदेवींसीप्रहारकरित ॥ सर्वेचिदुसऱ्यारथांत ॥ बैसोनीयुद्धासीपातला ॥४३॥ देवीनेंतोहीमोडिसारथ ॥ पाहुनीकोपलाराक्षसबहुत ॥ पुन्हांबैसोनीअन्यरथांत ॥ सुंदराक्षसपातला ॥४४॥ तोहीदेवीनेंमोडिलारथ ॥ पुन्हाज्याज्यारथींआरुढत ॥ तेतेरथचूर्णकरीत ॥ क्षणनलागतांजगदंबा ॥४५॥ ऐसेकोटीसंख्यारथ ॥ तत्क्षणींविध्वसिलेसमस्त ॥ पुन्हांबैसोजायअन्यरथांत ॥ सुंदराक्षसत्वरेनें ॥४६॥ तोतितक्याअवसरांत ॥ देवीनेंशुलघेवोनीत्वरित ॥ राक्षसाच्याहृदयींमारीत ॥ मगतोपडिलाधरणीवरी ॥४७॥ दणाणलेंधरणीतळ ॥ त्रैलोक्यस्थलघेवोनीत्वरित ॥

चलनपावलेतात्काळ ॥ राक्षसशरीरभारानें ॥४८॥ मगतोराक्षसपावलामरण ॥ देवीनेंवधिलाजाण ॥ उत्तराध्यायींहयग्रीवासमारुन ॥ मातंगराक्षसामारील ॥४९॥ देवहोतीलसुखसंपन्न ॥ सुखीहोतीलविश्वजन ॥ म्हणेपांडुरंगजनार्दन ॥ कथाऐकावीसज्जनांनी ॥५०॥ इतिश्रीस्कंदपुराणेसह्यद्रीखंडे ॥ तुरजामहात्मेशंकरवरिष्ठसंवादे ॥ पंचदशोध्यायः ॥१५॥ श्रीजगादंबार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

अध्याय १६

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीमत्कल्पतोदभूतायमुनागिरीगव्हरे ॥ श्रुताकरोतिसुखीनंदर्शनात्सेवन्नाकि ॥१॥ कथासांगतेशंकर ॥ महापराक्रमीभयंकर ॥ निसुंदरनामेंनिशाचर ॥ देवीनेंजेव्हांमारिलें ॥२॥ तेव्हांहयग्रीवनिशाचर ॥ रथारूढहोऊनसत्वर ॥ पातलादेवीच्यासमोर ॥ जोपूर्वीगुप्तझालाहोता ॥३॥ तोचिप्रगटहोऊनीयुद्धासी ॥ करावयाइच्छाधरोनीमानसीं ॥ आलाअसेऐसेत्यासी ॥ जगदंबेनेंपाहिलें ॥४॥ देवीनेंउड्डाणकरोनीआकाशीं ॥ वरुणपाशेंबांधिलेंत्यासी ॥ सुटुंपाहेपरीसामर्थ्यज्यासी ॥ नाहींराहिलेंकिंचित ॥५॥ अर्धचंद्राकारघेऊनशर ॥ देवीनेंछेदिलेंत्याचेंशिर ॥ ज्वलितकुंडलेंदिसेंसुंदर ॥ धरणीवरीपडियलें ॥६॥ कबंधपडलें एकीकडे ॥ मस्तकपडिलेंदुसरीकडे ॥ प्राणरहितपडिलेंमढें ॥ हयग्रीवराक्षसाचें ॥७॥ हेंपाहुनसुरगण ॥ आनंदपावलेपरिपूर्ण ॥ जयजयकारेंकरितेस्तवन ॥ जगदंबेचेंतेकाळीं ॥८॥ देवपुष्पवृष्टीकरिती ॥ हर्षेंअप्सरानाचती ॥ सुस्वरेंगंधर्वगाती ॥ जयघोषकरितीवाद्यांचा ॥९॥ हयग्रीवनिसुंभराक्षसदोनी ॥ जगदंबेनेंमारिलेंरणी ॥ हेमातंगराक्षसेंपाहुनी ॥ देवीसीवचनबोलत ॥१०॥

कायत्वांपराक्रमकेलानिश्चित ॥ कपटेंमारिलेसैन्यासमस्त ॥ मजपुढेंअभिमानधरीसीबहुत ॥ स्वकीयबळाचातुंदेवी ॥११॥ कपत्सोडोनीहोयस्थिर ॥ मनींधरोनियाधीर ॥ तुजरुचेलतरीसमर ॥ मजसीकरीयेवेळीं ॥१२॥ तरीमीतीक्ष्णबाणेंकरुन ॥ यारणांततुजमारीन ॥ ऐकोनमातंगाचेंवचन ॥ हांसुनबोलतजगदंबा ॥१३॥ हसावयाकायकारण ॥ समजलेंपाहिजेश्रोतयापूर्ण ॥ निंदातिरस्कारसत्कारस्तवन ॥ देहाअभिमानानेंघडतसे ॥१४॥ आपणेदहात्मा होऊन ॥ दुजासंदेहात्ममानुन ॥ करुंलाअगेनिंदास्तवन ॥ प्रसंगपाहुनीअज्ञानी ॥१५॥ गुणांचेठांयीं दोषारोप ॥ करुनिमूढकरितजिल्प ॥ निष्कपटाअसतांकपटारोप ॥ करोनराक्षसबडबडला ॥१६॥ अंबापूर्णचैतन्यघन ॥ तेथेंकैंचादेहाभिमान ॥ शत्रुमिउत्रसमसमान ॥ दयाघनसर्वदा ॥१७॥ मातंगासीमारुन ॥ छेदावयाचादेहाभिमान ॥ मगतोकरावापावन ॥ हास्यकरीतयास्तव ॥१८॥ अंबाम्हणेमातंगाप्रती ॥ तूंतरीनिर्बळअल्पमती ॥ तुजसींयुद्धमीनिश्चिती ॥ करणारनाहींपापिया ॥१९॥ मदंगा पासुनएकशक्ति ॥ निर्माणहोईलतीतुजप्रती ॥ युद्धकरुनतुजलाअंतीं ॥ मारूनटाकोलनिश्चयें ॥२०॥ स्कंदम्हणेऋषीप्रती ॥ तेव्हांऐसेंबोलूनभगवती ॥ स्वशरीरापासोनएकशक्ति ॥ प्रगटकरीधवां ॥२१॥ तो राक्षसजंवपाहत ॥ शक्तिप्रगटलीअदभुत ॥ द्विभुजाप्रचंडमुखीदिसत ॥ गजारुढझालीअसे ॥२२॥ धनुष्यबाणघेतलेकरी ॥ भयंकरदिसेसर्वांपरीं ॥ गंभीरनादमेघापरी ॥ प्रचंडअट्टहासकरीतसे ॥२३॥ वस्त्रनेसलीआरक्तवर्ण ॥ तैसेंचउत्तरीयवसन ॥ आरक्तसर्वांगभूषण ॥ आरक्तनयनशोभती ॥२४॥ आरक्तनखेंओष्ठआरक्त ॥ आरक्तमाळाकंठींधारित ॥ वारुणीमदेनेंत्रधुणींत ॥ मदमत्ताअकृतीदिसतसे ॥२५॥ भयंकरभूतेंपरिवारित ॥ मातंगराक्षसावरीधांवत ॥ पांचतीक्ष्णबाणानें त्वरिता ॥ प्रहारकीतमांतगासी ॥२६॥ सर्वेंचीमारिलेंअश्वासी ॥

सारथीघाडिलायमसदनासी ॥ दुर्दशापातलीमातंगासी ॥ बाणविद्धकेलाशक्तिनें ॥२७॥ अन्यरथांतझडकरी ॥ बैसोनी कोपेंत्याअवसरीं ॥ नऊबाणकौमारीवरी ॥ सोडिताझालाराक्षस ॥२८॥ पंचवीसबाणेवैष्णवीसी ॥ आठबाणेंत्वरितांदेवासी ॥ तीनबाणेंशक्तिसी ॥ विद्धकेलेंराक्षसें ॥२९॥ दहाबाणेंब्रह्माणीसी ॥ साठबाणेंमाहेंद्रिसी ॥ सत्तरबाणेंनारसिंहासी ॥ वाराहिसीपांचबाणें ॥३०॥ पांचपांचबाणेंकरुन ॥ पृथकपृथकयोगिनीसीजाण ॥ विंधिताचीकोपलीदारुण ॥ शक्तितुरजादेवीची ॥३१॥ मगवीसबाणकाढुन ॥ त्यांचेवक्षस्थळलक्षुन ॥ ताडितांचीराक्षसजाण ॥ पतनपावलमहीवरी ॥३२॥ पतनपावतांचराक्षसेश्वर ॥ तेव्हांमातृकागणसत्वर ॥ सैन्यामारुनीकरितीचुर ॥ राक्षसाचेंतेकाळीं ॥३३॥ ब्राह्मीहंसारुढहोऊन ॥ जिकडेतिकडेराक्षससैन्य ॥ तिकडेकुशोदकअभिमंत्रुन ॥ जलक्षेपनकरितसे ॥३४॥ तेंजलबिंदुजेथेंपडती ॥ त्याचेतात्काळअस्त्रेंहोती ॥ राक्षसांचाघातकरिती ॥ गतप्राणहोती तेधवां ॥३५॥ माहेशअरीत्रिशुलमारुन ॥ राक्षसांचाघेतसेप्राण ॥ कौमारीशक्तिस्वशस्त्रेकरुन ॥ घेतसेप्राणराक्षसांचा ॥३६॥ वैष्णवीनिजशस्त्रेंकरुन ॥ हीराक्षसांचेंकरीहनन ॥ नारसिंहीविदारुन ॥ तीक्ष्णनखानेंकरितसे ॥३७॥ वाराहीकरुनीतुंडप्रहार ॥ राक्षसादाखवीयमाचेंनगर ॥ ऐंद्रीकरुनीवज्रप्रहार ॥ चूर्णकरीतराक्षसासी ॥३८॥ ऐसामातृकागनानेंसमस्त ॥ राक्षसाचाकेलानिःपात ॥ मतंगराक्षसहोतामूर्च्छित ॥ तोसावधहोउनीपाहतसे ॥३९॥ आपलें सर्वराक्षससैन्य ॥ नष्टझालेंतावलोकून ॥ कोपेम्कडकडाओठचाऊन ॥ शक्तिसीबोलततेकाळीं ॥४०॥ हेदेवीतुझ्यामातृगणांनीं ॥ माझेसैन्यटाकिलेंमारुनी ॥ ही त्वाबरीचकेलीकरणी ॥ प्रतिबंधमाझादुरझाला ॥४१॥ ऐसाबोलिलाभनंतगराक्षस ॥ येथेंसंशयेईलश्रोतियांस ॥

नाशहोतासैन्यास ॥ प्रतिबंधगेलाकैसासाम्हणे ॥४२॥ सैन्यबळज्यासीबहुत ॥ त्यासीजयमिळेरणांत ॥ याचेउत्तराऐकोननिश्चित ॥ दत्तचित्तहोउनी ॥४३॥ जोनिधडाआहेशुर॥ त्यासीसहायनकोणीइतर ॥ सैन्यरक्षुनीशत्रुसंहार ॥ कारावालागतोम्हणोनी ॥४४॥ दोहीकडेचित्तधावतां ॥ शत्रुसीअवसरफावेघाता ॥ याअभिप्रायेंतत्वतां ॥ मतंगबोललादेवीसी ॥४५॥ सैन्याचावधत्वांकेला ॥ तेणेंअंतरायमाझागेला ॥ आतांमजसीसंग्रामाला ॥ उभीराहेमजपुढें ॥४६॥ कोठेंजाशीलपळोन ॥ नदीसेजावयादुसरेंस्थान ॥ राक्षसाचेंबोलऐकुन ॥ देवीवचनबोलत ॥४७॥ मुढाकायबोलसीव्यर्थ ॥ शुरतोबोलूननाहींदाखवीत ॥ करुनीमिरवितीपुरुषार्थ ॥ समरंगनामाझारी ॥४८॥ सर्वराक्षसांसमक्षजाणा ॥ आतांचतुजलामीमारीन ॥ ऐसेंबोलूनशुलतीक्ष्ण ॥ हातींघेऊनीदेवींनें ॥४९॥ कोपेंराक्षसाच्याहृदयावरी ॥ वेगेंशुलप्रहारकरी ॥ तंवतोराक्षसतनुझडकरी ॥ टाकोनीभुजंगरुपझाला ॥५०॥ जैसाकाप्रळयानळ तीक्ष्णजिव्हाखंगकेवळ ॥ ओठचाऊनटाकोगरळ ॥ विषाग्रीच्यातेधवां ॥५१॥ देवीनिंगरुडास्त्रे करुन ॥ दृढकेलेंत्यासीबंधन ॥ तेव्हांसर्परूपसोडुन ॥ उन्मत्तगजरूपधरियलें ॥५२॥ सोंडेनेंअंबुगणचारी ॥ वृष्टीकरोनीदेवीवरी ॥ धरुंपाहेतंवझडकरी ॥ गंडस्थळींताडिलादेवीनें ॥५३॥ मस्तकफूटोनीपापीत्वरति ॥ भूमीवरीपावलामूर्च्छित ॥ गजरुपसोडोनक्षणांत ॥ पुन्हांराक्षसरुपझाला ॥५४॥ खंगचर्मघेऊननित्वारित ॥ देवीच्यागजासीप्रहारकरित ॥ तवदेवीनेखंगासहित ॥ हाततोडिलाराक्षसाचा ॥५५॥ गदाघेऊनिडाव्याहातांत ॥ देवीसीमारावयाधांवत ॥ गदेसहितडावाहात ॥ देवींनेंतोडिलातत्क्षणीं ॥५६॥ तथापितोराक्षसअदभुत ॥ पादघातेंताडूंपाहात ॥ देवीनेंदोन्हीपायत्वरीतें ॥ अर्धचंद्रशस्त्रेछेंदिलें ॥५७॥ पायतोडतांचसत्वर ॥ करपादरहितशरीर ॥ शस्त्रप्रहारवेगानेंअंबर

॥ प्रदेशींकिंचितउडालें ॥५८॥ पडलेंनाहींभूमीवर ॥ तितक्यांतदेवीनेत्यांचेंशिर ॥ शस्त्रेंछेदुनिभुमीवर ॥ पाडलेंसत्वरराक्षसाचें ॥५९॥ ऐसामतंगराक्षसेश्वर ॥ अतुलपराक्रममहाउग्र ॥ सहतुकडेहोऊन शरीर ॥ भूमीवरीपडिलीजेधवां ॥६०॥ तेधवांत्यांचेंउरलेंसैन्य ॥ तेंहीभयपीडीतहोऊन ॥ दिशेसीगेलेंपळून ॥ प्राणरक्षणकरावया ॥६१॥ देवऋषीगणाआनंदले ॥ पुष्पवृष्टीकरितेझाले ॥ देववाद्येंवाजवूंलागलें ॥ नाचूंलागलेअप्सरागण ॥६२॥ गंधर्वपतिगाऊलागले ॥ मुनीगण अत्यंतस्तविते झाले ॥ जयजयकारेंगर्जोलागले ॥ सुखीझालेसर्वही ॥६३॥ पुण्यवायुवाहतप्रांजळ ॥ मंदसुंगधसुशीतळ ॥ धूळीशमोनीधरणीतळ ॥ स्थिरझालेंतेधवां ॥६४॥ मार्गवाहिनीझाल्यासरिता ॥ दिशानिर्मळझाल्यासमस्ता ॥ रोगरहितात्काळतत्वतां ॥ चराचरसर्वहीविश्वझालें ॥६५॥ स्वर्गवासीवारंवार ॥ स्तवितेझालेनिरंतर ॥ होऊनीआनंदनिर्भर ॥ उत्साहगजरकरतेझालें ॥६६॥ ऐसीगजवाहिनीदेवीशक्ति ॥ मारुनिमतंगराक्षसाप्रती ॥ मातृकासहितपातलीनिश्चिती ॥ त्वरितीदेवीसन्निध ॥६७॥ स्वशक्तिईनेमतंगमारिला ॥ हेंपाहुनतुरजामंगला ॥ विस्मयेंबोलेसर्वदेवाला ॥ मुनीगणमातृकागणासी ॥६८॥ माझ्याशक्तीनेंराक्षसमारिला ॥ तरीसुचकनामअसावेंइजला ॥ ऐसेंवोलोनमगशक्तीला ॥ बोलतीझालीजगदंबा ॥६९॥ त्वामातंगराक्षसमारिलासी ॥ तरीमातंगीनामासोतुजसी ॥ प्रसिद्धकळौसकळलोकांशीं ॥ सातंगीनामतुजगातील ॥७०॥ भूलोकींमनुष्यदूःखपीडित ॥ तुजहोतीलशरणांगत ॥ तेटाकुनीदुःख दोषाप्रत ॥ परमगतीसीपावतील ॥७१॥ चैत्रमासींशुद्धअष्टमीसी ॥ शुचिर्भूतनिय तमानसीं ॥ रात्रींकरतीलतुझेपूजेसी ॥ मनोरथत्यांचेपुरतील ॥७२॥ मूळनक्षत्रींतुझेंदर्शन ॥ जेसद्ध विंघेतीलजाण ॥ त्याचीगृहबाधाहोयशमन ॥ राक्षसपीडानहोय ॥७३॥ रोगनहायत्यालागुने

॥ बालवैधव्यदोषदहन ॥ बालस्त्रीसुखावहपूर्ण ॥ दर्शनतुझेंमांतगी ॥७४॥ तुझेदर्शनाचेंपूण्यअधिक ॥ कोटीयज्ञफलदायक ॥ नवरात्रनिराहरकरुनिदेख ॥ बलीदानकरीलजो ॥७५॥ नानाभक्षयुक्तनैवेद्य ॥ अधिकारपरत्वेंमांसमद्य ॥ हरिद्रागोरोचनादिविविध ॥ धूपदीपमनोरम ॥७६॥ ऐसीयाप्रकारेंपूजाविधी ॥ करीलत्यासीतात्काळसिद्धि ॥ प्राप्तहोईलनिरवधी ॥ माझ्याअनुग्रहेंकरुनी ॥७७॥ ऐसेंतुरजावरदेऊन ॥ मातंगीसहपरिवारघेऊन ॥ स्वस्थळासीपावलीजाण ॥ भक्तरक्षणकरावया ॥७८॥ पांडुरंगजनार्दन देवीचरणींअनन्यशरण ॥ पुढीलकथेंचेंनिरूपण ॥ तिच्याकृपेनेंकरील ॥७९॥ इतिश्रीस्कंदपुराणे सह्याद्रीखंडे ॥ तुरजामहात्म्ये ॥ शंकरवारिष्ठसंवादे ॥ मातंगीचारित्रनाम ॥ षोडशोध्यायः ॥१६॥ श्रीजंगदबार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

अध्याय १७

श्रीगणेशायनमः ॥ वंदेश्रीतुरजादेवी तच्छक्तीगजवाहिनी ॥ यातुधानंरणेहत्वाययाविश्वसुरक्षितं ॥१॥ स्कंदसांगतमुनीगणासी ॥ तुरजादेवींनेंस्वशक्तीसी ॥ वरदेऊनीठेविलेंनामासी ॥ मातंगीदेवीम्हणानी ॥२॥ निरोपदिधलादेवासी ॥ जावयाआपलेस्वस्थळासी ॥ आपणमातृकासहितवेगेंसी ॥ यमुनाचळासीपातली ॥३॥ यास्तवतुरजेचशिक्ती ॥ जिसीमातंगीऐसेंम्हणती ॥ ऋषीनेंऐकोनीस्कंदाप्रती ॥ प्रश्नकेलाआदरें ॥४॥ मारुनीमतंगराक्षस ॥ देवीआलीयमुनाचळस ॥ पर्वतींकरूनिरहिवस ॥ कायकरितीझालीपुढें ॥५॥ आणिकल्लोळाअदिककरूनितीर्थें ॥ जींपूर्वीवर्णिलींपुण्यवंत ॥ त्यावेळींकितीआहेत ॥ तितकीवर्णनकरावी ॥६॥ ऐकोनऋषीचाप्रश्न ॥ स्कंदवदेऋषीलागुन

॥ अगणिततिर्थेंपरमपावन ॥ यायमुनागिरीवरीअसती ॥७॥ साकल्यवर्णावयाप्रती ॥ मजनाहीयेवढीशक्ति ॥ तरीथोडीसांगेनतुम्हांप्रती ॥ ऐकातुम्हीआदरें ॥८॥ तरींदेवीच्यादक्षिणभागासी ॥ तीर्थाअहेपापनाशी ॥ जेथींचेंजळपुण्यराशी ॥ गंगाजलसमान ॥९॥ जेथेंसाक्षातमहेंद्रयेऊन ॥ मुक्तझालापापापासीन ॥ ऋषीम्हणतीपापाचरण ॥ कयइंद्रेकेलेंहोतें ॥१०॥ कैसाझालापापमुक्त ॥ तोसांगावावृत्तांत ॥ स्कंदम्हणेब्रह्मसुत ॥ मरिचीत्याचासुतकश्यप ॥११॥ कश्यपाचात्वष्टासुत ॥ त्याचापुत्रवृत्रविख्यात ॥ पार्वतीशापास्तवनिश्चित ॥ असुरभावपावला ॥१२॥ चराचरलोकासहित ॥ वृत्रेंजिंकिलेदेवसमस्त ॥ इंद्रेमारिलारणांत ॥ वज्रशस्त्रेंकरोनी ॥१३॥ ब्रह्महत्येनेंइंद्रासी ॥ आवृत्तकेलेंवेगेंसी ॥ ब्रह्मादेवेंत्याब्रह्महत्येसी ॥ चहूंठायींविभागिलें ॥१४॥ एकभागदिधलाअग्नीसी ॥ दुजाजलासीतिसरास्त्रियांसी ॥ देऊनीचवथ्याभागासी ॥ वृक्षामध्येंठेविलें ॥१५॥ देवेंद्रझालापापमुक्त ॥ स्नानकेलेंपवित्रजळात ॥ तेणेतीर्थझालेंविख्यात ॥ पापनाशन उत्तम ॥१६॥ अमावास्यासोमवतीं ॥ ज्याकालीयेईलनिश्चितीं ॥ त्यादिनींस्नानकरितांहोती ॥ कोटीगुणेसुकृतें ॥१७॥ वैशाखमासींसुर्योदयीं ॥ जितेंद्रियजितक्रोधयुक्तपाही ॥ एकमासस्नानकरितीलवलाही ॥ त्यांचेपितृगणमुक्तहोती ॥१८॥ ब्रह्महत्यादिपापापासुन ॥ मुक्तहोयनलागतां ॥ क्षणास्नानमात्रेंचीहोयपावन ॥ ऐसेंमहिमानयातीर्थाचें ॥१९॥ जोकोणीनरभक्तिमान ॥ यातीर्थाप्रतीयेऊन ॥ पितृपक्षीपितरोद्देशेंजाण ॥ नित्यश्राद्धकरीलजो ॥२०॥ तोयालोकीसुखभोगुन ॥ अंतीपितरासहस्वर्गींजाऊन ॥ ब्रह्मादेवाचादिवसपुर्ण ॥ तोकालपितरासहराहे ॥२१॥ पापनाशतीर्थीस्नानकरील ॥ परमपदासीपावेल ॥ बहुकायबोलूबोल ॥ ऐसेंतीर्थनसेपृथ्वीवरी ॥२२॥ देवीच्यापश्चिमभागासी ॥ नृसिंहतीर्थनामज्यासी

॥ अतिशुभदायकपापनाशी ॥ सर्वदेवांनींसेविलेंजें ॥२३॥ तेथेंसाक्षातश्रीहरी ॥ प्रल्हादवरदनरहरी ॥ वरदेऊनीस्वनामेंकरी ॥ नृसिंहतीर्थम्हणोनी ॥२४॥ यातीर्थासयेऊन ॥ करावेंमुडंणपूर्वकस्नान ॥ पितराचेंश्राद्धकरून ॥ मगपूजीलदेवीसजो ॥२५॥ तोशक्तिच्यालोकासजाऊन ॥ शक्तिसारुप्यपाऊन ॥ चिरकालवासकरीलजाण ॥ संशययेथेंनधरावा ॥२६॥ अमावस्यासंक्रांत व्यतिपात ॥ युगादिमन्वादिपर्वप्राप्त ॥ त्यादिवशींश्रद्धान्वित ॥ श्राद्धकरीलजोनर ॥२७॥ तोनरकस्थसर्वपितरासी ॥ मातृपितृकुलोद्भवासी ॥ आपणासहनेईलत्यासी ॥ उर्ध्वलोकासीनिश्चियें ॥२८॥ पितृलोकींपितरांसहित ॥ ब्रह्मादेवाच्यादिवसपर्यंत ॥ तोकालराहुनीसुख अत्यंत ॥ पावेलतोनिश्चयें ॥२९॥ प्राप्तझालीयाएकादशी ॥ स्नानकरोनीयांतीर्थासी ॥ जोपूजिलनरहरीसी ॥ निराहारीहोऊनी ॥३०॥ तोपावेलवैकुंठासी ॥ संशयनधरावामानसीं ॥ नृसिंहतीर्थमहात्म्यतुजसी ॥ म्यांसर्वहीवर्णिलें ॥३१॥ यातीर्थाच्यानैऋत्यदिशेसी ॥ मुद्गलतीर्थनामज्यासी ॥ अतिउत्तमपूण्यराशी ॥ दर्शनहोयजयच्या ॥३२॥ मुद्गलनामविप्रऋषीं ॥ जेथेंपावलापरमसिद्धिसी ॥ श्रीशंकराचाप्रसादज्यासी ॥ झालाउत्तमप्रकारें ॥३३॥ शंकराच्याआज्ञेकरुण ॥ तीर्थझालेंपरमपावन ॥ ज्यातीर्थाचस्ननेंकरुन ॥ मनोरथसर्वपूर्णहोती ॥३४॥ कृष्णपक्षींचतुर्दशीतिथी ॥ शिवरात्रीजीसम्हणती ॥ निराहारस्नानकरोनीनिश्चिती ॥ होतीशिवध्यानपरायणजे ॥३५॥ दिपावळीलाऊनीविविध ॥ जागरकरावारात्रींप्रसिद्ध ॥ धत्तुरपुष्पेविल्वेंशुद्ध ॥ शंकरासेपुजितीजे ॥३६॥ शुभ्राक्षताचंदनसुगंध ॥ धृपदीपनैवेद्यशुद्ध ॥ भक्षभोज्यपक्कान्नैंविविध ॥ समर्पावेंदेवासी ॥३७॥ कर्पूरसंभवदीप ॥ घृतयुक्तवातीचेअमूप ॥ फूलवातीऊर्ध्वदीप ॥ माणिकवातीबेलवाती ॥३८॥ अनेकदीपांचेप्रकार ॥ छत्रचामरादिउपचार ॥ गीतनृत्यवद्यगजर ॥ स्तोत्रवेदपुराण इत्यादी ॥३९॥ शंकरप्रसादेंकरुन ॥

यालोकींसुखसंपन्न ॥ अंतींशिवलोकप्राप्तीपुर्ण ॥ होतसेसुखीसर्वदा ॥४०॥ ऐसींतीर्थेंअनेकअसती ॥ संक्षेपेंकथिलेंतुम्हांप्रती ॥ कयान्याइकावयाप्रती ॥ इच्छाअसेलतेंसांगा ॥४१॥ तेंमीतुम्हांसकरीनकथन ॥ बोलेऋषीप्रतीषडानन ॥ ऐकाएकाग्रकरुनीमन ॥ शंकरम्हणेवरिष्ठासी ॥४२॥ येथेंअध्यायझालापुर्ण ॥ म्हणेपांडुरंगजानार्दन ॥ पुढीलकथेंचेंअनुसंधान ॥ श्रवणाविषयींअसोद्यावें ॥४३॥ इतिश्रीस्कंदपुराणे ॥ सह्याद्रीखंडेतुरजामहात्म्ये ॥ शंकरवरिष्ठसंवादे ॥ तीर्थप्रशंसानामसप्तदशमोध्यायः ॥१७॥ श्रीजगंदबार्पणस्तु ॥ शुभंभवस्तु ॥

अध्याय १८

श्रीगणेशायनमः ॥ तत्रैवसर्वतीर्थानीयत्रास्तेजगदंबिका ॥ मंगलनिचतत्रैवयत्रांवापुज्यतेऽनिशां ॥१॥ ऋषीगणपुसतीस्कंदाप्रती ॥ दीएसीपुजावयाचीपद्धती ॥ कोणतेमासींकोणतेतिथी ॥ कोणतेवारींपुजावें ॥२॥ पुजनकेलीयाकायफळ ॥ पुजकासीहोयसकळ ॥ तेंत्वासांगावेंप्रांजळ ॥ कृपाकरुनीषण्मुखा ॥३॥ स्कंदम्हणेबरोबहुत ॥ तुमचानिश्चयदृढतरयुक्त ॥ त्वरितांदेवचीपुजानिश्चित ॥ करुंडच्छीतायेवेळीं ॥४॥ प्रश्नकेलाहालोकोत्तर ॥ तुम्हींउपकारकेलाथोर ॥ तरीसांगेनसविस्तर ॥ स्वस्थचित्ताऐकातुम्हीं ॥५॥ मासपक्षतिथीवार ॥ विशेषपुजेचाप्रकार ॥ ज्याकालीजेउपचार ॥ करिताफलप्राप्तिहोय ॥६॥ तेंसांगेनसविस्तर ॥ तुम्हींऐकावेंएकाग्र ॥ अश्विनीशुक्लप्रतिपदाथोर ॥ पर्वनवरात्रपुजेचें ॥७॥ आरंभप्रतिपदेदिवशीं ॥ पूर्वाण्हींकरावेंपुजेसी ॥ शुचिर्भूतनियतमानसीं ॥ घटसंस्थापनकरावें ॥८॥

प्रतिपदेपसुननऊदिन ॥ नवमीपर्यंतकरावेंपुजन ॥ अमावस्याविद्धप्रतिपदाजाण ॥ वर्जकरावीपूजेसी ॥९॥
अमावास्यायुक्तप्रतिपेदसी ॥ मोहेंकरीलघटस्थापनेसी ॥ तरीकर्त्याच्याजेष्ठपुत्रासी ॥ विनाशप्राप्तहोईल ॥१०॥
अमावास्यासरल्यावर ॥ जीप्रतिपदालागणार ॥ प्रथमसोळाघटकासाचार ॥ किंवाद्वादशवर्जाव्या ॥११॥
शुद्धप्रतिपदतीनमुहूर्त ॥ तेव्हांघंटास्थापनायुक्त ॥ परीचित्रावैधृतीव्यातिपात ॥ संक्रातियुक्तवर्जावें ॥१२॥
तेव्हांप्रतिपदाअमायुक्त ॥ घेतांदोषनाहींकिंचित ॥ प्रथमसोळाघटावर्जित ॥ करूनीस्थापनाकरावी ॥१३॥
शुद्धप्रतिपदादिवसभर ॥ आणिचित्रादिकुयोगहिविळभर ॥ तरीप्रातःकाळींचस्थापनकर ॥ कुयोगाचादोषनाहीं ॥१४॥
माध्यान्हपर्यंतकाळ ॥ कुयोगटाळवयाकेवळ ॥ नटळेतरीपूर्वाण्हकाळ ॥ तोचिउचितपुजेसी ॥१५॥ वर्जापराण्हकाळसदा
॥ तैसेचामायुक्तप्रतिपदा ॥ यास्तवकर्माचीमर्यादा ॥ ज्ञानीब्राह्मणाविचारावी ॥१६॥ जीपूर्वरात्रीदेवाची ॥
मध्यरात्रीतीराक्षसाची ॥ शेषरात्रीतीदेवीची ॥ तोपुजाविधीसयोग्यकाळ ॥१७॥ प्रतिपदानवमी मध्यवर्ती ॥
जेव्हांयेईलदिनक्षयतिथीं ॥ तेव्हांअमाप्रतिपदासंधीप्रती ॥ शेषरात्रींपूजाकरावीं ॥१८॥ होईलदिनवृद्धिनिश्चिती ॥
तरीअष्टमीसीसमाप्ती ॥ समानदिवसजरीअसती ॥ तरीनवमीसीसमाप्तीकरावी ॥१९॥ सप्तमृत्तिकाधान्यसप्तक ॥
स्थापनेसीपाहिजेअवश्यक ॥ सप्तमृत्तिकेचाविवेक ॥ आधींऐकासांगतो ॥२०॥ अश्वस्थानगजस्थान ॥
वाल्मीकनदीसंगमन ॥ जलद्रदराजद्वारप्रदेशजाण ॥ सप्तमृत्पिकाजाणाव्या ॥२१॥ मुद्रमाषाप्रियंगुधी ॥
यवातिळगोधूमसप्तधान्येहीं ॥ आम्रउदूंबरजांबंळवटही ॥ अशोकपंचपल्लवहे ॥२२॥ सगुच्छपल्लवकोमल ॥
पंचत्वचाअंतरसाल ॥ हिरामाणिकमौत्तिककप्रवाळ ॥ पुष्परागपंचरत्नें ॥२३॥ कस्तुरीचंदनकोष्ट ॥

कर्पुरागरुउशीरगोरोचनकेशर ॥ अष्टगंधासावेसुंदर ॥ अष्टधातुत्याऐका ॥२४॥ सुवर्णरजतताम्रकासें ॥ पितळवंगकृष्णलोहविशेषें ॥ केवळलोहमिळोन ऐसें ॥ अष्टधातुजाणाव्या ॥२५॥ बहुरंगाचींविविधवस्त्रें ॥ कलशनुतनदृढअच्छिद्र ॥ स्थूलनूतनदीपपात्र ॥ आछिद्र असलेंपाहिजे ॥२६॥ नऊपदरतंतुचीवाती ॥ हस्तद्वयप्रमाणनिरुती ॥ प्रज्वलित्दीपाअहोराती ॥ अखंडासल्यापाहिजे ॥२७॥ गोमुत्रगोमयगोक्षीर ॥ दघीघृतकुशयुक्तनीर ॥ सव्यघटकयुक्तपात्र ॥ प्रथककरोनीठेवावें ॥२८॥ दुग्धदधीशर्करायुक्तमद ॥ हेपंचामृतपुजसीप्रसिद्ध ॥ वेगळालेंपात्रीशुद्ध ॥ संपादुनीठेवावें ॥२९॥ देवीयंत्रसुवर्णाचे ॥ रजतकिंवाताम्राचें ॥ पात्रावरीलेखनसाचें ॥ अथवभूर्जपत्रावरी ॥३०॥ कस्तुरीकिंवाअष्टगंधानें ॥ यंत्रशास्त्राधाराप्रमाणें ॥ लेखनकरावेंज्ञात्यानें ॥ सर्वसिद्धिदायक ॥३१॥ कल्लोलजळींकरुनीस्नान ॥ करावेंशुभ्रवस्त्रपरिधान ॥ जितेंद्रियहोऊनपूजन ॥ गुरुदर्शितमार्गेकरावें ॥३२॥ देवीच्यासन्मुखउत्तमजाण ॥ मृत्तिकेचेंआलबालकरुन ॥ त्यांतसप्तधान्येंमिळवुन ॥ त्यावरीकुंभठेवावा ॥३३॥ शुद्धजळेंपूर्णकरून ॥ पंचपल्लवपंचरत्न ॥ पंचऔषधीकुंभांतघालून ॥ त्यावरीवस्त्रघालावें ॥३४॥ देवीदक्षिणप्रदेशांत ॥ घृतवतींदीपप्रज्वलित ॥ स्थापनकरोनीनिश्चित ॥ पुजनकरावेंदेवीचें ॥३५॥ पंचगव्यपंचामृतपूर्ण ॥ शुद्धोदकेंअभिषेककरुन ॥ वस्त्रालंकारकेशरचंदन ॥ हरिद्राकुंकुमपुष्पादि ॥३६॥ धूपदीपनैवेद्यपक्कान्न ॥ देवीसीकरावेंअर्पण ॥ नानाविधफलेंअर्पून ॥ तांबुलसमर्पणकरावें ॥३७॥ दक्षणप्रदक्षणघालून ॥ मंगलाअरतीओवाळुन ॥ गीतवाद्यनृत्यकरुन ॥ संतुष्टरावीजगदंबा ॥३८॥ कुमारीचेंकरावेंपुजन ॥ प्रतिदिवशींअधिकजाण ॥ कुमारीबहुतमिळवुन ॥ पुजनकरावेंभक्तिनें ॥३९॥ प्रदोषकाळींबळीदान ॥ मद्यमाम्शेकरावेंत्यालागुन ॥

क्षत्रियादिकांसाधिकारजाण ॥ त्यांनीकरावेंभक्तीनें ॥४०॥ ब्राह्मणवेदपारायण ॥ अगमोक्तमंत्रपुराणपठण ॥ नवनारायणीपुजन ॥ नवदुर्गापुजनकरावें ॥४१॥ बहुतकुमारींचेंपुजन ॥ ऐकेकनामामंत्रेंकरुन ॥ एकेकमुमारींचेअर्चन ॥ भक्तिभावेंकरावें ॥४२॥ रात्रींदीपावळीलावून ॥ देवीसिकरावेंनिराजन ॥ ऐसेंनऊदिवसकरुन ॥ होमकरावाशेवटीं ॥४३॥ चतुरस्त्रवर्तुलकुंडजाण ॥ होमसंख्यापाहुनविस्तीर्ण ॥ करावेंतीळपायसादिद्रव्येंकरुन ॥ घृतयुक्तबिल्वपत्रानें ॥४४॥ देवीमत्रेंकरावेंहवन ॥ शेवटीसौभाग्यद्रव्यामिसळोन ॥ पूर्णाहुतिघालावी ॥४५॥ भाषभक्तबलिदान ॥ मांत्रिकेंकरावेंलोकपालसीजाण ॥ सार्वभौक्तिकक्षेत्रपालजाणुन ॥ बलीसमर्पणकरावा ॥४६॥ यथासांगकरावयापुजन ॥अनुकुलक्षत्रियनृपासीपरिवार ॥ त्यांनींसुरामांसेंबलीदान ॥ योगिनीसीपृथकपृथककारावें ॥४७॥ अमात्यप्रधानपरिवार ॥ मध्येंनृपासीबिअसवोनीसाचार ॥ घटोदकेंअभिषेकसुंदर ॥ ब्राह्मणेंम्करावामंत्रानें ॥४८॥ होमकर्मसमाप्तकरुन ॥ बहुब्राह्मणासद्यावेंभोजन ॥ बहुसुवासिनीबहुकुमारीजाण ॥ पुजूनभोजनघालावें ॥४९॥ बहुपक्कान्नसुरसअन्न ॥ करूनियांसंतर्पण ॥ दीनअन्नार्थीअनाथांलागुन ॥ येथेष्टभोजनघालावें ॥५०॥ अनेकविधदानदेऊन ॥ संतुष्टकरावेयाचकजन ॥ रात्रींदेवीचीपुजाकरुन ॥ घटोत्थापनकरावें ॥५१॥ अष्टमीविद्धनवमीजाण ॥ करोनयेविसर्जन ॥ दशमीविद्धनवमीपूर्ण ॥ योग्यविसर्जनकरावया ॥५२॥ याप्रमाणेंनवरात्रविधी ॥ सांगकथिलेंनिरवधी ॥ बहएरमिरवणेंप्रसिद्धी ॥ उत्तराध्यायींतीकथा ॥५३॥ म्हणेपांडुरंगजनार्दन ॥ पुढेंकथारसाळपूर्ण ॥ श्रोतेकरावयाश्रवण ॥ सादरअसावेंप्रमानें ॥५४॥ इतिश्रीस्कंपुराणेसह्याद्रीखंडें ॥ तुरजामाहात्म्यें ॥ शंकरवरिष्टसंवादे ॥ अष्टदाशोध्यायः ॥१८॥ श्रीजगदंबार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

अध्याय १९

श्रीगणेशायनमः ॥ यस्याः कारुण्यलक्षेनवाग्विलासोविवर्द्धते ॥ पुंसाःसाभारतीरूपातुरजापातुमःसदा ॥१॥ शंकरकथानिरूपणा ॥ करितसेवरिष्टालागुन ॥ नवरात्रविधिकरुनकथन ॥ दशमीचेंविधान सांगतसे ॥२॥ उषःकालींदशमीदिवशीं ॥ उत्थापनकरावेंदेवीसी ॥ वेदपुराणमंत्रेंघोषीं ॥ शिबिकारुढकरावी ॥३॥ आधींकरूनीनिरांजन ॥ शिबिकारुढझालीयाजाण ॥ गीतवाद्यविचित्रनृतन ॥ लीलानेकप्रकारें ॥४॥ गायनकरावेंसुस्वर ॥ अनेकवाद्यांचागजर ॥ नटनृत्यर्कानृत्यविचित्र ॥ तालधरोनीकरावें ॥५॥ हावभावदावावेविशेष ॥ जेपाहतांमनासहोयसंतोष ॥ जयकारेंकरोनीघोष ॥ जगदंबेसीमिरवावें ॥६॥ श्वेतचामरेंविद्यमान ॥ श्वेतछत्रछायाकरुन ॥ पदोपदींनिरांजन ॥ पुष्पवृष्टीकरावीं ॥७॥ बाहेरपर्यतमृदुशयन ॥ निद्रस्थकरावीपांचदीन ॥ चतुर्दशीरात्रीसरल्याजाण ॥ बलीप्रदान करावें ॥८॥ ब्राह्मणक्षत्रेयवैश्यशुद्र ॥ हेमख्यवर्णचार ॥ याहुनसकरजातीइतर ॥ सर्वासपूज्यजगदंबा ॥९॥ जैसाज्यासअधिकार ॥ तैसाचत्यांनींपुजाविस्तार ॥ करावेंम्हणेसत्वर ॥ जगदंबाप्रसन्नहोतसे ॥१०॥ त्रिवणीवेदमंत्रअधिकार ॥ स्त्रीशुद्रद्विजमुखेंपुराणमंत्र ॥ संकरजातिज्याइतर ॥ अमंत्रपुजातयाशीं ॥११॥ सात्विकपूजाब्राह्मणासी ॥ रजतमयुक्तैतरासी ॥ म्हणोनिमद्यमांसयुक्तपुजेसी ॥ ब्राह्मणांनींकरुनये ॥१२॥ संशययेईलज्याचेमनीं ॥ मूळव्यासोक्तपाहवेंत्यांनीं ॥ उगाचभिमानधरोनी ॥ मीवोलतोंऐसेंनमानावें ॥१३॥ आतांऐकासावचित्त ॥ सर्वानींपुजायथाउचित ॥ अधिकारपरत्वेंपशुआहुत ॥ नानाभक्ष्यउपचारें ॥१४॥ पुष्पधूपदीपनैवेद्यअर्पण ॥ करूनीजगदंबेचेंपुजन ॥ स्तुतिस्तोत्रमंत्रपठण ॥ उत्थापनमंत्रेकरुनी ॥१५॥ ॥ श्लोक ॥ उत्तिष्ठमार्जगतोहिताय ॥ संरक्षणायाखिलदेवशक्तये ॥

त्वद्युत्थितायजगदंबसर्वप्रकाशमानं भवतीत्रिलोकं ॥ टिका ॥ सर्वजगाच्याहितालागीं ॥ अंबेजागृतहोईवेगीं ॥
जगच्चक्रचालवितोअंगीं ॥ ऐसेंजेकांदेवगण ॥१६॥ त्यादेवगणाच्याशक्ति ॥ तुरंक्षणकरनीनिश्चिती ॥
स्वतंत्रसामर्थ्यकोनाप्रती ॥ तुजविणनसेइतरासी ॥१७॥ कोणीतपावेंयजनकारावें ॥ कोनींयथाकाळींवर्षावें ॥
कोणींऔषधीसीपुष्टकरावें ॥ कोणींफिरावेंसर्वत्र ॥१८॥ कोठेंअसेधारणशक्ति ॥ कोठेंअसेद्रवत्वशक्ति ॥
कोठेंविषयप्रकाशनशक्ति ॥ ऐशाअनेकशक्तिदेवाच्या ॥१९॥ त्यासर्वतुझ्यास्वाधीन ॥ तंचकरसीत्यांचेरक्षण ॥
यदर्थीबहुश्रुतिप्रमाण ॥ केनोपनिषतप्रसिद्ध ॥२०॥ जैसाजलाशयमहानएक ॥ अनेकपाठमार्गेत्याउदक ॥
अनेकक्षेत्रांसीजासदैख ॥ क्षेत्राकारदिसेंतेंउदक ॥२१॥ तैसीचिच्छक्तीतूंतरीएक ॥ कार्यकारणजगांतव्यापक ॥
उपाधीस्तवदिससीअनेक ॥ प्रकसेहंत्रिलोकैक्षणेंतुझ्या ॥२२॥ अंबेजागृतहोऊन ॥ सर्वांचेकरीरक्षण ॥
मंत्रस्तुतीनेंजागृकरून ॥ सिंव्हासनीबैसवावी ॥२३॥ उषःकालींपौर्णिमेसी ॥ पूजोनियांजगंदबेसी ॥
बलिदानदेऊनमहापुजेसी ॥ पुन्हांकरावेंविस्तारें ॥२४॥ ऐसेंपुजावेंपौर्णिमेसी ॥ पुन्हांआश्विनकृष्णाष्टमीसी ॥
पंचामृतस्नानघालेनीदीसी ॥ वस्त्रालंकारसमर्पावें ॥२५॥ अष्टमीच्यारात्रींसी ॥ पुजांवेंनऊकुमारींसी ॥
वस्त्रकंचुकीभूषणासी ॥ देवोनीधूपदीप समर्पावें ॥२६॥ पक्कान्नभोजनघालुन ॥ तांबुलदक्षणादेऊन ॥
प्रदक्षणादिउपचारेंपुजुन ॥ नमस्कारकरावा ॥२७॥ आश्विनकृष्णचतुर्दशी ॥ पूर्ववतपुजावेंअंबिकेसी ॥
ऐसेंपूजनआश्विनमासी ॥ करीत्यांचेफलऐका ॥२८॥ भौमांतरिक्षदिव्यजाण ॥ उत्पातत्रिविधदारूण ॥
नाशपावतीनलगतांक्षण ॥ सूर्योदयींतमजैसी ॥२९॥ इतिम्हणजेटोळाचेंभय ॥ तेवीमहामारीचेंभय ॥

कृत्याम्हणजेव्याभिचारभय ॥ मुठचेडिइत्यादि ॥३०॥ तेसर्वहीपावतीनाश ॥ निःसंशयधारिजेविश्वास ॥ राजभयचोरभयव्याघ्रादिभयास ॥ नाशहोईलसत्यहें ॥३१॥ व्याधिपीडासर्पादिभय ॥ नाशपावतीनिःसंशय ॥ देवीपुजनमात्रेंनिर्भय ॥ तात्काळहोतसेसत्यहें ॥३२॥ प्राप्तहोयबहुसंपत्ती ॥ पुत्रपौत्रबहुसंतती ॥ अष्टमहासिद्धिघरांयेती ॥ अणिमामाहिमागरिमादि ॥३३॥ लघीमाप्राप्तीप्रकाम्यता ॥ इशिताआणिवशिता ॥ ऐशाअष्टसिद्धितत्वतां ॥ देवीपुजकाघरींराहती ॥३४॥ पद्मशंखादिनवनिधी ॥ पुरुषार्थधर्मार्थकमादी ॥ देवीप्रसादेंनिरवधी ॥ प्राप्तहोयपुजकासी ॥३५॥ अंतींमोक्षासीझडकरी ॥ प्राप्तहोतसेसपरिवारीं ॥ आरोग्यहोयशरीरीं ॥ होतीइंद्रियेंषटतर ॥३६॥ इतरपशुआणिगाई ॥ बहुराततीत्याच्यासंग्रहीं ॥ त्रिलोकींधन्यतोचिपाही ॥ त्यासमकोणीदुजानसे ॥३७॥ त्याचीसेवाएवइच्छिती ॥ त्यापुढेंराजेमानवाकविती ॥ पादांकितसर्वहीहोती ॥ जगदंबेच्याकृपेनें ॥३८॥ आश्विनमासपुजाविधान ॥ हेंतुजसर्वकेलेंकेंथन ॥ शंकरम्हणेऋषीलागुन ॥ कार्तिकाचेंऐकाआतां ॥३९॥ कृत्तिकानक्षत्रिशिवयोगयुक्त ॥ कार्तिकपौर्णिमाझालियाप्राप्त ॥ विशेषपर्वकाळनिश्चित ॥ जगदंबेच्यापूजेसी ॥४०॥ प्रतिवर्षीकार्तिकपौर्णिमेसी ॥ भावेंपुजावेंजगदंबेसी ॥ पूजाद्रव्यमेळवुनीप्रयत्नेसी ॥ भक्तितत्परहोऊनी ॥४१॥ समर्पावेंसर्वउपचार ॥ नानाविधपुष्पाचेंहार ॥ अपूपपकान्नसुंदर ॥ नैवेद्यअर्पण करावा ॥४२॥ आधींप्रदक्षणाघालून ॥ करावेंसाष्टांगनमन ॥ कृष्णाष्टमीसीदध्योदन ॥ नैवेद्यकरोनीपुजावें ॥४३॥ मार्गशीर्षमासझालियाप्राप्त ॥ अष्टमीसीपुजावेंदेवीप्रत ॥ देवीच्याउत्तर भागींस्थित ॥ श्रीमल्लरीदेवीजो ॥४४॥ त्यासीपुजावेंषष्ठीदिवशीं ॥ चंपाषष्ठीम्हणतीज्यातिथीसी ॥ शिवावतारमल्लारिसी ॥ सभ्दावेंसीपूजावें ॥४५॥ धत्तुरपुष्पेंबिल्वपत्रेंकरून ॥ शुभ्रअक्षताचंदन ॥ धूपदीपसमर्पून ॥

नारीकेलाफळअर्पावें ॥४६॥ नानाभक्ष्यनैवेद्यअर्पून ॥ ब्राह्मणासीद्यावेंवायन ॥ यथारुचीघालावेंभोजन ॥ श्रीमल्लारिप्रीत्यर्थ ॥४७॥ इतरवर्णजेभक्तजन ॥ त्यांनींव्यंजकयुक्तपलांडचूर्ण ॥ नानाभक्षपदार्थकरून ॥ भोजनद्यावेंइतरांसी ॥४८॥ निषिद्धपदार्थयुक्तअन्न ॥ ब्राह्मणेंअपूर्णयेदेवालागुन ॥ स्वतःनभक्षावेंजाण ॥ देऊनयेब्राह्मणांसी ॥४९॥ धर्मस्थापावयासाचार ॥ ईश्वराचाअसेअवतार ॥ तेथेंकरितांअनाचार ॥ ईश्वरक्षोभहोईल ॥५०॥ व्यासोक्तमल्लारीमहात्म्यपाहतां ॥ त्यांतपायसनैवेद्यवर्णिलातत्त्वतां ॥ भरीतरोटीपलांडूचीवार्ता ॥ वर्णिलीनहींकिंचित ॥५१॥ सात्वीकपूजासात्विक उपचार ॥ देवासीहोतसोप्रियकर ॥ स्वधर्मनिष्ठजोनर ॥ तोचिआवडेदेवासी ॥५२॥ स्वधर्मनिष्ठाभक्तिशुद्ध ॥ जैसेंसोनेंआणिसुंगध ॥ इतरवेडेचारअबद्ध ॥ अंधपरंपराजाणावीं ॥५३॥ असोक्षमाकरोनश्रोतीं ॥ पुढेंकथाऐकानिगुती ॥ विधीयुक्तपुजोनीहाळसापती ॥ द्विजसंतर्पणकरावें ॥५४॥ गीतवादवेदघोष ॥ नृत्यतालभावविशेष ॥ जेणेंशिवासीहोयसंतोष ॥ तेभक्तीपूर्वककरावें ॥५५॥ ऐसेंमल्लरीचेंपुजन ॥ जेनरकरितीतयासीजाण ॥ पुण्यफळहोयतेंहीकथन ॥ सांगेनश्रवणतूंकरी ॥५६॥ यालोकींसंततीयुक्त ॥ नानाभोगसमन्वित ॥ अंतीउत्तमकैलासप्राप्त ॥ देवादिकांदुर्लभजी ॥५७॥ भल्लारीपुजाझालीयाजाण ॥ जगदंबेचेंकरावेंअर्चन ॥ नवरात्रपद्धतीप्रमाणेंजाण ॥ परमेश्वरीसीपुजावें ॥५८॥ पुढेंचतुर्दशीचेनिशीं ॥ नूतननवसंख्यादीपिकंसी ॥ प्रज्वलितकरोनीवाद्यघोषसी ॥ गीतनृत्यकरावें ॥५९॥ रात्रींजागरोत्सवकरुन ॥ उषःकालीपौर्णिमेसीजाण ॥ कल्लोळतीर्थीकरुनस्नान ॥ धारातीर्थीस्नानकरावें ॥६०॥ जगदंबेसीपुजावेंयथेचित ॥ त्यासीलक्ष्मीहोतसेप्राप्त ॥ धर्मार्थचिंतिलेमनोरथपूर्ण ॥ होतीलतत्काळ ॥६१॥ ऐसेंशंकरकेलेंकथन ॥ येथेंअध्यायझालापूर्ण ॥

विनवीपांडुरंगजनार्दन ॥ पुढेंकथाऐकावया ॥६२॥ इतिश्रीस्कंदपुराणेसह्याद्रीखंडे ॥ तुरजामहात्म्येशंकरवरिष्टसंवादे ॥ ऐकोनविंशाध्यायः ॥१९॥ श्रीजगदंबार्पणमस्तु ॥ शुभभंवतु ॥

अध्याय २०

श्रीगणेशायनमः ॥ दुर्गेशाकंभरीश्रेष्ठेसहस्त्रनयनोज्वले ॥ त्वरीतेपाहिमांमातःसुप्तिवासांनिवारय ॥१॥ स्कंदम्हणेऐकासमस्त ॥ पौषमासझालियाप्राप्त ॥ शुद्धसप्तमीदिवसीव्रत ॥ आरंभीजेदेवींचें ॥२॥ उदयापावतांसहस्त्रकिरण ॥ कल्लोलतीर्थीकराविस्नान ॥ अभ्युदयिकश्राद्धकरून ॥ शाकंभरीसीपुजावें ॥३॥ प्रातःकाळीकरावेंपुजन ॥ नियमव्रतसंकल्पकरुन ॥ पौर्णिमेपर्यंतपूजन ॥ सततकरावेंअबेंचे ॥४॥ प्रतिदिवशींनियमधरुन ॥ वर्जकरावेंशाकभक्षण ॥ चतुर्दशीचेंनिशींजाण ॥ पुन्हांपुजावेंदेवीसी ॥५॥ पुष्पमाळबहुविध ॥ धूपदीपनैद्यविविध ॥ दीपावळीलावाच्यानवविध ॥ यथाविभववविस्तारें ॥६॥ उषःकालीसंतोषकारक ॥ देवीसीपुजावेंसम्यक ॥ पुन्हाप्रातःकाळहोतांचदेख ॥ स्नानकरोनीपुजावें ॥७॥ जोनररोगीदरिद्रदुःखित ॥ तोरनपौर्णिमेसश्रिद्धेयुक्त ॥ जगदंबेसीपुजीलनिश्चित ॥ तरीतुरजाकृपाकरील ॥८॥ सहजभक्तवत्सलपुर्ण ॥ अंबिकेच्याकृपेकरुन ॥ मुक्तहोयरोगापासुन ॥ कुष्टादिरोगनाशिती ॥९॥ दद्रुपामाचर्चिकाक्षयादि ॥ अपस्मारश्लोष्प्रामृत्रकृच्छ्रादि ॥ अश्मरीज्वरातिसांरीकामुकरोगादी ॥ सर्वहीनाशपावती ॥१०॥ दारिद्रदोषापासुन ॥ मुक्तहोयपापापासुन ॥ तैसेंचसर्वदुःखापासुन ॥ महद्भयापासुनमुक्तहोय ॥११॥ पुन्हापौर्णिमेसीअनेकशाका ॥ अर्पुनपूजावीजगदंबिका ॥ ब्राह्मणसुवासिनीकुमारिका ॥ बहुतांसीभोजनघालावें ॥१२॥

दीनानाथबहुजन ॥ अन्नार्थीयासीद्यावेंभोजन ॥ शैवपाशुपतकादिकरून ॥ भोजनघालावेंआदरें ॥१३॥ पौषशुद्धपौर्णिमेसी ॥ निष्ठाधरोनीमानसी ॥ तुरजादर्शनघेइलत्यासी ॥ पुण्यजोडेअगाध ॥१४॥ सत्पजन्मार्जितपापापासुन ॥ मुक्तहोय नलगतांक्षण ॥ सिद्धिप्राप्तहोतीपूर्ण ॥ देवादिकांसीदुर्लभज्या ॥१५॥ जोकालस्थीरभुमंडळ ॥ संततीपरंपरातोकाळ ॥ राहेआणिराज्यपदसकळ ॥ भोगुनीअंतीमुक्तहोय ॥१६॥ फारकायबोलूंआतां ॥ तुरजादेवीसमानदेवता ॥ स्वर्गमृत्युपाताळींपाहतां ॥ नसेब्रह्मांडींदुसरी ॥१७॥ पौषमासविधीसपांदुन ॥ माघमासप्राप्तजालीजाण ॥ सप्तमीसीसुर्योदयींस्नान ॥ विष्णुतीर्थाचेंकरावें ॥१८॥ सुर्याचेंकरावेंपुजन ॥ तंदुलाक्षतारक्तचंदन ॥ करवीरजपापुष्पेंकरुन ॥ करावेंअर्चनसद्भावें ॥१९॥ गुडघेटेकोनीभूमीवरी ॥ अर्ध्यपात्रघेऊनीकरी ॥ वक्षमाणमंत्रीनिर्धारी ॥ अर्ध्यद्यावेंसुर्यासी ॥२०॥ श्लोक ॥ नमोनमस्तेस्तुसहस्त्रभानवे ॥ सहस्त्रपादाक्षीसहस्त्रचक्षुषे ॥ पद्मप्रबोधायहिरण्यमयायहिरण्यवर्णायाहिरण्यरतसे ॥१॥ ओवी ॥ यामंत्रेंअर्ध्यदेऊन ॥ भास्कराचेंकरीजोपुजन ॥ सर्वव्याधीनिर्मुक्तहोऊन ॥ अंतीजाय सुर्यलोक ॥२१॥ माघशुक्लपौर्णिमेसी ॥ अक्षतापुष्पेंपुंजावेदेवीसी ॥ गुडोदनपायसान्नभोजनासी ॥ ब्राह्मणासीसमर्पिजे ॥२२॥ तेणेंधनधान्यसमन्वित ॥ पुत्रपौत्रपरिवारयुक्त ॥ निरंजनसमयीदेवीप्रत ॥ जेअवलोकनकरितीनेमानें ॥२३॥ ब्रह्माहत्यादिपापेंजळतीदारुण ॥ दरिद्रदोषजायनिघुन ॥ माघकृष्णचतुर्दशीजाण ॥ शिवारात्रीम्हणतीजीलागीं ॥२४॥ तेदिवशींकरोनीउपोषण ॥ रात्रोसिद्धेश्वराचेंपुजन ॥ बिल्वधतुरपुष्पअर्पून ॥ जागरदीपदानकरावें ॥२५॥ गीतवाद्यनर्तन ॥ करावेंपुराणश्रवण ॥ निशासरलीयादेवीसीपूजोन ॥ पारणाकरावीविधीयुक्त ॥२६॥ तेनरशिवलोकसीजाती ॥ फाल्गुनमासाचीझालीयाप्राप्ती ॥ फाल्गुनकृष्णाष्टमीतिथी ॥

जगंदंबेसीपुजावें ॥२७॥ महाविष्णुचीमहाशक्ति ॥ परमेश्वरीस्वयज्योती ॥ शक्तिशक्तिमानाभेदस्थिती ॥ अव्यक्तरूपअद्वैत ॥ २८॥ सुवर्णसुवर्णचीकांती ॥ वेगळेपणेभिन्ननसती ॥ अव्यक्तासी मायायोगेंव्यक्ति ॥ भिन्नाकृतीदिसती ॥२९॥ नारायणनारायणी ॥ अर्थएकशब्ददोनी ॥ लिंगभेदेंहोतीम्हणोनी ॥ अर्थभिन्ननसेची ॥३०॥ ऐसीजगदंबानारायणी ॥ तिचीअष्टमीसीपुजोनी ॥ प्रदक्षणाघालाव्याभावेंकरोनी ॥ अष्टोत्तरशतसंख्या ॥३१॥ तरीसर्वकामसमृद्धीप्रती ॥ तोनरपावेलनिश्चिती ॥ ऐसेंशंकरमुनीवराप्रती ॥ सांगतेझालेप्रीतीनें ॥३२॥ चैत्रमासझालियाप्राप्त ॥ नवरात्रकरावेंपूर्ववत ॥ यथाशक्तीनिष्ठांवतं ॥ पुजाकरावीनित्यशः ॥३३॥ जगदंबाभक्तवत्सला ॥ तिचाकरितीउत्साहसोहळा ॥ तेपावतीसायुज्याला ॥ भोगभोगुनीयांलोकीं ॥३४॥ चैत्रशुद्धनवमीसी ॥ पुनर्वसुनक्षत्रविशेषेंसी ॥ मध्यगतसूर्यमाध्यान्हारी ॥ श्रीरामाचाअवतार ॥३५॥ रामलक्ष्मणभरतशुत्रुघ्न ॥ दशातथकौशल्यादिमातीतीन ॥ परिवारसहितश्रीरामपुजन ॥ रामतीर्थींकरावें ॥३६॥ रामतीर्थीकरुनस्नान ॥ श्रीरामाचेंकरावेंपुजन ॥ रामवरदाथिनीदेवींचेंपुजन ॥ पुन्हासंद्धावें करावें ॥३७॥ विधीयुक्तउपोषण ॥ करावेंव्रतविसर्जन ॥ ब्राह्मणसुवासिनीकन्याभोजन ॥ यथाशक्तिकरावें ॥३८॥ तोजाईलरामसायुज्यासी ॥ संशयनधरावामानसीं ॥ शंकरसांगेवरिष्टासी ॥ ऐकपुढेंकर्तव्यजें ॥३९॥ चैत्रकृष्णअष्टमीसी ॥ भौमवराधिकपुण्यराशी ॥ अन्यथाकेवळअष्टमीसी ॥ टोळभैरवासींपुजावें ॥४०॥ अंबिकेनेंपरमवीर ॥ पुत्रमानिलासाचार ॥ टोळभैरवनामनिर्धार ॥ केलाप्ररमप्रीतीनें ॥४१॥ त्यासीपुजावेंनानउपाचारें ॥ तैलपक्कमाषान्नवरें ॥ मद्यमांसेसंयथाअधिकारें ॥ तांबुलादिसमर्पावें ॥४२॥ पुजकासीसर्वसिद्धिप्राप्ती ॥ जयसर्वत्रपावेनिश्चिती ॥ चिंतिलेमनोरथपूर्णहोती ॥ पातकेंजळतीसर्वही ॥४३॥ वैशाखमासतृप्तीयातिथीसी ॥ देवीच्यानैऋत्यप्रदेशीं ॥

रेणुकेसहितपरशुरामासी ॥ भक्तिभावेंपुजावें ॥४४॥ नागतीर्थीकरुनस्नान ॥ ब्राह्मणासीनानांविधदान ॥ देऊनमाध्यान्हसमयींपुजन ॥ भार्गवाचेंकरावें ॥४५॥ जोकांबाणधनुधीरी ॥ भृगुंवंशाचीकिर्तीउभारी ॥ त्याचेंपुजेनेंनिर्धारी ॥ वैकुंटप्राप्तीहोतसे ॥४६॥ जेथेंनाहींपुनरावृती ॥ ऐसीयाविष्णुभुवनासीजाती ॥ शंकरसांगेवरिष्ठाप्रती ॥ विसावाअध्यायपूर्णझाला ॥४७॥ पांडुरंगजनार्दन ॥ श्रोतियादेतसेनिमंत्रण ॥ पुढीलकथाकरावयाश्रवण ॥ सहकुंटुबयाम्हणे ॥४८॥ इतिश्रीस्कंदपुराणे ॥ सह्याद्रीखंडे ॥ तुरजामहात्म्ये ॥ शंकरवरिष्ट संवादे ॥ विंशोध्यायः ॥२०॥ श्रीजगदंबापर्णमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

अध्याय २१

श्रीगणेशायनमः ॥ याध्यातासुखदादेवीं ॥ पुणेंदुमुखपंकजा ॥ शामाशुक्लांबररेजेनभः ॥ पूणेंदुनायथा ॥१॥ शंकरम्हणेवरिष्टासी ॥ वैशाखशुक्लचतुर्दशी ॥ नरसिंहजयंतीम्हणतीजिसी ॥ दोषव्यापिणीजीतिथी ॥२॥ प्रथमनरसिंहतीर्थीस्नान ॥ करविंमगनरसिंहपुजन ॥ शोडषउपचारअर्पून रात्रौजागरकरावा ॥३॥ रात्रींदेवींचेंकरावेंपुजन ॥ तेणेंदवाचाईश्वरहोऊन ॥ वैकुंठलोकींविराजमान ॥ सुखसंपन्नहोतसे ॥४॥ पुन्हांज्येष्ठसासीपौर्णिमेसी ॥ सुरामांसेंपुजितीमातंगीसी ॥ विपुललक्ष्मीहोयत्यासी ॥ अंतींजायशिवपदा ॥५॥ आषाढकृष्णनवामीसी ॥ पूजावेंश्रीदत्तात्रयासी ॥ जोयोगेश्वरपूर्वप्रदेशीं ॥ तुळजादेवीच्यावसतसे ॥६॥ जोसर्वलौकेकपावन ॥ त्यांचेंकरावेंअर्चन ॥ षोडशोपचारसमपूर्न ॥ खाद्यगुडोदनअर्पावें ॥७॥ प्रदक्षणानमस्कार ॥ स्तुतीकरावीजोडोनीकर ॥ जययोगीराजपरमउदार

॥ परब्रह्मातुंतुजनमो ॥८॥ सर्वजगासीआधार ॥ ज्यासीपुजितीसर्वहीसुर ॥ जगद्गुरुपरमेश्वर ॥ दत्तात्रयातुजनमो ॥९॥ सर्वधर्माचादातार ॥ ज्ञानविज्ञानप्रकाशभास्कर ॥ श्रीपतीश्रीरामयोगेश्वर ॥ नमनतुझीयचरणांसी ॥१०॥ विश्वचेंबीजतुंसाचार ॥ तुजपासोनज्ञानविस्तार ॥ जोसंसारभयनाशककार ॥ अद्वैतबोधातुजनमो ॥११॥ तुंपरमात्मापरमगुरु ॥ तुंचश्रेष्ठदिगंबरु ॥ पापनाशकतृंसाचारु ॥ इंद्रादिदेवावंद्यतुं ॥१२॥ तुंकामरागमोचन ॥ प्रबुद्धाबुद्धीतुजध्यातीजाण ॥ इंद्रचंद्रसूर्यब्रह्माईशान ॥ तुझेंसेवनकरिताती ॥१३॥ तुंतरीवंद्ययोगीराज ॥ चरणसेवाद्यावीमज ॥ वेदज्ञशास्त्रज्ञहीतुज ॥ नजाणतीसर्वथा ॥१४॥ ज्ञानयोगाचेअभ्यासी ॥ जेसंगत्यागीसंन्यासी ॥ नजाणतीम्हणोनीतुजसी ॥ चरणसेवामागतों ॥१५॥ ऐसेंजेभावेंस्तविती ॥ योगीवर्यदत्ताप्रती ॥ त्याच्यासर्वकामनाफळती ॥ नांदतीपुत्रपौत्रयुक्त ॥१६॥ अंतीहरीच्यास्थानासीजाती ॥ हरीसवेंमोदमानक्रीडिति ॥ यास्तात्राचेंपठणकरिती ॥ श्रवणकरितीआदरें ॥१७॥ तोयालोकीहोयधान्य ॥ विद्यावानधनसंपन्न ॥ श्रीदत्तात्रयप्रसादेंकरुन ॥ सुखसंपन्नहोतसे ॥१८॥ प्राप्तझालीयामासश्रावण ॥ पंचमीसीकरावेंनागपुजन ॥ पुर्वोक्तप्रकारेंजोकरीजाण ॥ नागलोकप्राप्ततयासी ॥१९॥ श्रावणमाससोमवार ॥ निशीसमयींपुजावासिद्धश्वेर ॥ तैसाचपुजावामुद्गलश्वर ॥ मुद्गलतीर्थीस्नानकरुनी ॥२०॥ नक्तव्रतकरितीशिवपुजन ॥ आणिपावत्रतमहोऊन ॥ तेसर्वपापनिर्मुक्तहोऊन ॥ अंतींशिवलोकांशीजाती ॥२१॥ पुन्हांचतुर्दशीदिवशीं ॥ भावेंपुजावेंजगदंबेशी ॥ तेणेअनेकसुखभोगत्यासी ॥ निःसंशयमिळतील ॥२२॥ पुन्हांपौर्णिमेसीस्नान ॥ धारातीर्थीकरुनजाण ॥ श्रीजगंदेबेदर्शन ॥ सुर्योदयीकगवें ॥२३॥ पुजनयथाशक्तिकरुन ॥ जोनरोत्तमकरीजाण ॥ तोसर्वकामसमृद्धहोऊन ॥ वांच्छतफलप्राप्तहोय ॥२४॥ भाद्रपदशुक्लचतुर्थीजाण ॥

भौमवारआलिबहुपुण्य ॥ तेदिवशींगजानन ॥ सिद्धिदायकभक्तासी ॥२५॥ दत्तात्रयसमीपस्थ ॥ विघ्ननाशकगणनाथ ॥ त्यासीपुजावेंभक्तियुक्त ॥ दुर्वाशमीजपापष्पें ॥२६॥ धूपदीपनैवेद्यमोदक ॥ भक्ष्यभोज्यबहुविधलड्डुक ॥ फलतांबुलदक्षणासम्यक ॥ प्रदक्षणानमस्कार ॥२७॥ उपचारअर्पूनस्तुति ॥ करीलत्याचेमनोरथपुरती ॥ देवदानवादुर्लभसंपती ॥ तीप्राप्तहोयनिश्चियें ॥२८॥ भाद्रपदपौर्णिमेचेदिवशीं ॥ शुचिर्भुतप्रयनेंसी ॥ पुजावेंश्रीजगंदंबेसी ॥ भक्ष्यभोज्यदिउपचारें ॥२९॥ करोनियांनिरांजन ॥ नऊपरदक्षणाघालुन ॥ नऊनमस्काररकरुन ॥ तोषवावेंसुतीनें ॥३०॥ सर्वपापापासुन ॥ तोनरमुक्तहोयजाण ॥ अंतीतन्मयता पावुन ॥ सुखरूपहोतसे ॥३१॥ ऐसेंमासानुरोधेंकरुन ॥ जगंदबेचेंकरीलपुजन ॥ जेंजेंइच्छिलत्याचेंमन ॥ तेंतेंप्राप्तहोईल ॥३२॥ त्र्यैलोक्यामंदिरीपाहतां ॥ यादेवीसमानअन्यदेवता ॥ नाहींचयाचेंकारणाअतां ॥ उघडसर्वथासांगेन ॥३३॥ तपानुष्ठाननियमेंकरुन ॥ अन्यदेवताहोतीप्रसन्न ॥ तुलजादेवीस्मरतांचजाण ॥ फलदायनीहोतसे ॥३४॥ विधीयुक्तअनुष्ठान ॥ करुनेणतीमुढजण ॥ उगबैसतीभावाधरोन ॥ जगदंबेच्यासन्निध ॥३५॥ ऐसियामुढजनासजाण ॥ तीनदिवसांतहोतसे प्रसन्न ॥ कार्यसिद्धीकरीतसेजाण ॥ परमदयाळुजगदंबा ॥३६॥ त्वरितहोतसेप्रसन्न ॥ त्वरितांदेवीयास्तवजाण ॥ नामगातीजिचेंपुराण ॥ विद्वज्जनजाणती ॥३७॥ कोनीदरिद्रीदुःखेंपीडित ॥ यास्तवौपवसकरुनीराहत ॥ तयासीस्वप्नावस्थेंत ॥ भोजनघालीतजगंदबा ॥३८॥ जागृहोऊनीपाहत ॥ जैसाजेवुनीव्हावातृप्त ॥ तैसातुष्टपुष्टक्षुधारहित ॥ दरिद्रीहोतसेतात्काळ ॥३९॥ तुरजाभक्तवत्सलासमर्थ ॥ दीनदुर्बळाकरीकृतार्थ ॥ सर्वहीपुरवीमनोरथ ॥ दर्शनमात्रेंकरोनी ॥४०॥ सुवर्णरजगगाईगजाश्व ॥ अपेक्षितादेतसेसर्व ॥ जिच्यादर्शनेंमानव ॥ कृतार्थहोतीनिश्चयें ॥४१॥ धर्मार्थीयासीधर्मघडे ॥ धनार्थीयासीबहुधनजोडे

॥ कामार्थींयाकामरोकडे ॥ मोक्षार्थीयामोक्षलाभें ॥४२॥ भुक्तिमुक्तिप्रदाजनी ॥ तुरजापपविनाशनी ॥ कामधेनुचिंतामणी ॥ त्याहुनाअधिकजगदंबा ॥४३॥ ब्राह्मणक्षत्रियवैश्यशुद्र ॥ संकरजातीत्याहुनइतर ॥ भजतींत्याचेंकार्यसत्वर ॥ सहादिवसांतहोतसे ॥४४॥ जसिईकामधेनुतात्काळ ॥ इच्छिलेंतेंदेतसेसकळ ॥ तैसीभगवतीदेवीसकळ ॥ मनोरथपूर्णकरीतसे ॥४५॥ चिंतामणीकल्पतरु ॥ कल्पितांचदेतसेउदारु ॥ तैसीजगदंबाकरुणाकरु ॥ मनोरथपूर्णकरीतसे ॥४६॥ दृष्टांतदेतांसमानदिसे ॥ परिविषबहुतअसे ॥ हेंजरीम्हणालकैसें ॥ तरीऐकानिवाडेसांगतों ॥४७॥ कामधेनुआदिकरुनी ॥ कल्पतरुचिंतामणी ॥ हेअसतीस्वर्गभुवनी ॥ ऐसेंपुराणीऐकिजे ॥४८॥ आम्हीमृत्युलोकींराहुन ॥ त्यांचेकरोनियाध्यान ॥ कांहीफलघेऊनमागुन ॥ तरीतेदेतीलकायसांगा ॥४९॥ जगदंबेचेंजेथेंध्यान ॥ करावेंतेथेंतसेधावून ॥ इच्छिलेंतेफलदेऊन ॥ रक्षणकरीतसर्वदा ॥५०॥ जगदंबाव्यापकसर्वगत ॥ तिचेभक्तहोतीमुक्त ॥ मागेंबहुझालेतेपुराणांत ॥ वर्णिलीअसतीतींऋषींनीं ॥५१॥ कामधेनुचिंतामणी ॥ तिसराकल्पवृक्षयानी ॥ स्मरतांचनिष्पापकरोनी ॥ दुःखरहितकोण केला ॥५२॥ त्याच्याभजनीसुकृतीझाला ॥ आणितोस्वर्गाप्रतीगेला ॥ कोणप्राणीमुक्तझाला ॥ ऐसेंदाखवानिवडोनी ॥५३॥ देवीभजनेंस्वर्गमोक्ष ॥ ऐसीबहुतांचीसाक्ष ॥ प्रमाणासतीअध्यक्ष ॥ श्रुतिस्मृतिपुराणें ॥५४॥ कामधेउनादिकरुन ॥ त्याभोग्यवस्तुस्वर्गींच्याजाण ॥ मिळल्याइंद्रादिकालागुन जगदंबेच्याकृपेनें ॥५५॥ जगदंबेचेंकोलियाभजन ॥ पापतरीजायनिपटून ॥ पुण्यापारजोडेजाण ॥ मनकामनापुर्णहोती ॥५६॥ संततिसंपत्तिआरोग्यपण ॥ यालोकींहोयकीर्तिमान ॥ अंतीस्वर्गलोकांस जाऊन ॥ उपभोगघेतसुखाचा ॥५७॥ मुळचानिष्पापपुण्यवान ॥ तोकरीनिष्कामभजन ॥ तरीचित्तनिर्मळहोऊन ॥ प्रतिबंधसर्वलयाजाती ॥५८॥

सतसंगजोडेअकस्मात ॥ ज्ञानहोयवैराग्यसहित ॥ अविद्याकामकर्मरहित ॥ जीवनमुक्ताहोतसे ॥५९॥ ऐसीभक्तवत्सलाजगज्जननी ॥ त्वरीताआदिशक्तिभवानी ॥ तिचेंअर्चनसंक्षेपेंकरुनी ॥ भक्तियुक्ततुजकथिलेंम्यां ॥६०॥ साकल्यवर्णावयागुण ॥ ब्रह्माहरिहरसुरगुरुजाण ॥ समर्थनहोतीवर्णनालागुन ॥ अनंतगुणम्हणोनी ॥६१॥ भूमीचोंकितीरजःकण ॥ त्याचेंहीकिरुंशकतीलगणन ॥ देवीचाअनंतमहिमाअनंतगुण ॥ वर्णुनशकतीकोनीही ॥६२॥ काययेथेंबहुबोलुन ॥ कोणीनाहींदेवीसमान ॥ अधिककोठुनाअणावाजाण ॥ शब्दवार्ताखुंटली ॥६३॥ ऐसीहीकथानिरुपण ॥ शंकरेंकेलेंवरिष्ठलागुन ॥ मुनीगणासीशिवनंदन ॥ कथिलाझालाआदरें ॥६४॥ व्यासोक्तमार्गलक्षुन ॥ जातोमीम्हराठेपदेंचालुन ॥ जेथेंहोईनशक्तिहीन ॥ तेथेंरक्षिलजगदंबा ॥६५॥ हाअध्यायझालापुर्ण ॥ म्हणेपांडुरंगजानार्दन ॥ पुढीलकथानिरुपण ॥ तींचकरीलजगदंबा ॥६६॥ इतिश्रीस्कंदपुराणे ॥ सह्याद्रीखंडेतुरजामहात्म्ये ॥ शंकरवरिष्ठसंवादे ॥ एकविंशोध्यायः ॥ श्रीजंगदंबार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

अध्याय २२

श्रीगणेशायनमः ॥ जयदेवीनमस्तुभ्यंगिरिजेपावनेशुभें ॥ वाचंस्फूर्तिप्रदेस्मातपाहिमांमंदलसं ॥१॥ पुर्वाध्यायींनिरुपण ॥ मासानुरोधेंदेवीपुजन ॥ ऐकोनीतुष्टलेंऋषीगण ॥ पुन्हंपुसतीस्कंदातें ॥२॥ यात्राविधीसमग्राअतां ॥ षण्मुखासांगेहोसुव्रता ॥ मनींइच्छाधरुनीतत्त्वतां ॥ देवादर्शनाकारणें ॥३॥ जेस्वगृहापासोननिघाले ॥ मार्गक्रमीतचालले ॥ त्यांनींकायनियमधुरविभले ॥ जेणेंजगदंबासंतोष ॥४॥ ऋषीचाप्रश्नाइकोनभला ॥ स्कंदमनींसतोषला ॥

म्हणेचित्तद्यावोंचिमाझियबोला ॥ सर्वहीतुम्हासीसांगेन ॥५॥ शंकरेंकथिलेवरिष्टासीं ॥ तेंचीमिकथितोंतुम्हासी ॥ तीतरीशंकरोक्तिकैसी ॥ ऐकातुम्हीसादर ॥६॥ श्रीशंकरकृपानिधी ॥ म्हणेवरिष्टामहाबुद्धी ॥ यत्रकर्तव्यताविधी ॥ श्रवणकरीसद्भावें ॥७॥ प्रथमकामनाउद्देशकरुन ॥ करावेंब्राह्मणसंतर्पण ॥ भावेंबह्क्तियुक्तहोऊन ॥ संकल्पकरावयात्रेचा ॥८॥ हेजगदंबिकेभवानी ॥ मीयेतोंतुझ्यादर्शनालागुनी ॥ निर्विघ्नपणेंसुरेशांनीं ॥ तुझेंदर्शनघडोमज ॥९॥ ऐसासंकल्पकरुन ॥ घरीजीप्रतिमादेवीएचीजाण ॥ तीशिविकेंतबैसवोन ॥ छत्रचामरसमवेत ॥१०॥ यष्टिध्वजजोदेवीचा ॥ तोअसावासवेचिसाचा ॥ वद्यदुंदुभीनादाचा ॥ शब्दघोषजयजकार ॥११॥ प्रातःस्नानकरोनीपुजन ॥ गीतनृत्यदेवीचिंतन ॥ हळुहळूमार्गीचालविंजाण ॥ मध्यान्हकालपर्यंत ॥१२॥ परमादरेंनियमधरावे ॥ ब्रह्मचार्यशुचिर्भुतअसावें ॥ दमनैंद्रियाचेंकरावें ॥ सत्यवचनइत्यादी ॥१३॥ भूमीशायीशुभाकृती ॥ सौम्यमुरासर्वाभुतीं ॥ द्वेषनिंदाउग्रप्रकृती ॥नधरावीसर्वथा ॥१४॥ दिवसयेतांचमाध्यान्ह ॥ शुचिनिर्भयपाहुनस्थान ॥ तेथेंनिवासायोजुन ॥ मध्यान्हस्नानकारावें ॥१५॥ करुनीसंख्याजपतर्प्न ॥ जगदंबेचेंकरुनीपुजन ॥ करुनीपंचमहायज्ञ ॥ मगभोजनकरावें ॥१६॥ सायंकाळींसंध्याकरुन ॥ धूपदीपादिदेवीसअर्पून ॥ करावेंस्तोत्रमंत्रपठण ॥ निद्राकरावीनेमस्त ॥१७॥ उषः कालीजागृतहोऊन ॥ शौच्याविधीमुखमार्जन ॥ मगकरोनियांस्नान ॥ प्राप्तःसंध्याकरावी ॥१८॥ करानीदेवीचेंपुजन ॥ मगमार्गस्थव्हावेंजाण ॥ त्रिकाळसंध्याएकस्थान ॥ ऐसियापरिजणावें ॥१९॥ आलस्यरहितनित्यनेमस्त ॥ मार्गक्रमोनीयमुनापर्वत ॥ प्राप्तहोयजेथेंगुणयुक्त ॥ जगदंबेचेंनिजगृह ॥२०॥ शिबिकारुढमुर्तीसुंदर ॥ यष्टिध्वजछत्रचामर ॥ वाद्यघोषजयजयकार ॥ अंतरींचिंतनदेवीचें ॥२१॥ ऐसीयासमारंभेंकरुन ॥ कल्लोलतीर्थपर्यंतगमन ॥

तेथेंशिबिकास्थीरकरुन ॥ साष्टांगनमनकरावें ॥२२॥ कल्लोलतीर्थीकरुनीस्नन ॥ धारातीर्थीस्नाकरुन ॥
जगदंबेचेंध्याबेदर्शन ॥ करावेंपुजनयथारुची ॥२३॥ सिद्धेश्वराचेंघेऊनदर्शन ॥ भैरवमांतगीभक्तवत्सलपूर्ण ॥
त्याचेंघेऊनदर्शन ॥ निवास्थानासमगजावें ॥२४॥ उपवासकरोनीतोदिनीं ॥ पुन्हांप्रबहतींदुसरेदिनी ॥
कल्लोळतीर्थीस्नानकरोनी ॥ पूर्वान्हीकर्ककरावें ॥२५॥ मगदेवीमंदिरांतयेऊन ॥ देवींचेंगरावेंमहापुजन ॥
पंचामृताचेंघालोनस्नान ॥ अभिषेककरावाशुद्धोदकें ॥२६॥ वस्त्रालंकारशुद्धचंदन ॥ केशरकुंकुमहरिद्रालेपन ॥
अक्षतापुष्पमाळाअर्पून ॥ धूपदीपनैवेद्यसमर्पावा ॥२७॥ सर्वोपचारसमर्पून ॥ जगदंबेचेंकरुनीपुजन ॥ करावेंब्राह्मणसंतर्पण
॥ देवीप्रीत्यर्थसंतोषें ॥२८॥ सुवासिनीकुमारिकाभोजन ॥ घालुनीतृप्तकरावेंजाण ॥ बंधुजनसहवर्तमान ॥
आपणभोजनकरावें ॥२९॥ रात्रींप्रदोषसमयींजाण ॥ नवसंख्यादीपिकाप्रज्वलून ॥ देवीसन्निधकरुन ॥
उत्साहकरावादेवीचा ॥३०॥ गीतवाद्येंगजरेंकरुन ॥ रात्रींगेल्यानंतरजाण ॥ प्रभातकाळींकरुनीस्नान ॥
देवीसान्नधमगयावें ॥३१॥ पुन्हांदेवीचेंकरोनीपुजन ॥ प्रार्थनाकरावीहाजोडून ॥ मगसंकल्पकरावाजाण ॥ अंतर्गृहयात्रेचा
॥३२॥ हेआदिशक्तिपरमेश्वरी ॥ तुझीअंतर्गृहयात्रासाचारी ॥ नियमपूर्वकरोनीबरी ॥ प्रसादेंतुझ्याजगदंबे ॥३३॥
रक्षणकरीसदामातें ॥ तुजशरणमीकृपवंते ॥ ऐसेंपार्थूनीजगन्ननीतें ॥ सांष्टांगनमनकरावें ॥३४॥ मगसिद्धेश्वरासीकरुनीनमन
॥ ब्रह्मकूपासन्निधजावेंजाण ॥ तेथेंकरोनियास्नान ॥ सुधाकुंडासीमगजावें ॥३५॥ सुधाकुंडीकरुनीस्नान ॥
करावेंदेवऋशीपितृर्पण ॥ मांतगकुडीकरोनीस्नान ॥ देवऋषीपितृतर्पणकरावें ॥३६॥ मातंगदेवीसीवंदनकरुन ॥
कल्लोळतीर्थासीजावेंजाण ॥ तेथेंप्रयत्नेकरोनीस्नान ॥ तर्पणकरावेंपूर्ववत ॥३७॥ तेथोनीजावेंधारातीर्थी ॥

स्नानतर्पणपूर्वरीतीं ॥ धारातीर्थीस्नानजेकरिती ॥ मोहभ्रांतीत्याचीचुके ॥३८॥ तेथोनीविष्णुतीर्थासीजावें ॥ विधियुक्तस्नानकरावें ॥ महाविष्णुसीपुजावें ॥ तेथुनीजावेंरामतीर्था ॥३९॥ रामकुंडीस्नानकरोन ॥ रामलक्ष्मणासीपुजावेंजाण ॥ मगरामवरदायिनीचेंपुजन ॥ करावेंपरमभक्तीनें ॥४०॥ मगपापनाशनतीर्थीजाऊन ॥ स्नानतर्पणपूर्ववतकरुन ॥ मगाऔदुंबरतीर्थीस्नानकरोन ॥ काळभैरवासीपुजावें ॥४१॥ मगनागधारातीर्थीस्नानकरोन ॥ टोळभैरवासीपुजन ॥ शुचिर्भुतधरोनीमौन्य ॥ घाटशिळेप्रतीजावें ॥४२॥ देवीपादुकासीकरुनवंदन ॥ मुद्गलतीर्थासीजाऊन ॥ तेथेंकरुनीस्नानतर्पण ॥ मुद्गलेश्वरासीपुजावें ॥४३॥ मगतेथुनीनिघावें ॥ नृसिंहतीर्थाप्रतीजावें ॥ स्नानतर्पनादिकरावें ॥ परमप्रीतिनेंतेधवां ॥४४॥ यावेंजगदंबेमदिरासी ॥ साष्टांगनमावेंजगज्जनीसी ॥ भक्तवत्सलातुरजादेवीसी ॥ निरांजनकरावे ॥४५॥ अंतर्गृह्यान्नापुर्ण ॥ करोनीकृतकृत्यहोयजाण ॥ शंकरम्हणेवरिष्ठालागुन ॥ केलेंकथनम्यातुज ॥४६॥ हेदेवीमहात्म्यउत्तम ॥ श्रद्धायुक्तजोनरोत्तम ॥ जितेंद्रियपवित्रपरम ॥ कथाऐकवीलश्रोतियांसी ॥४७॥ श्रोताहोऊनस्वस्थमानसा ॥ देवीसन्निधाऐकेलकथासुरस ॥ तरीश्रोतावक्तायाउभयतांस ॥ कृपाकरीलजगदंबा ॥४८॥ त्यासीलक्ष्मीहोयप्राप्त ॥ तेणेंधर्मजोडेबहुत ॥ चित्तशुद्धिद्वारांत्वरीत ॥ ज्ञानहोयतयासी ॥४९॥ ज्ञानेंमोक्षहोयसुलभ ॥ ऐसापरंपरालभ ॥ देवीकृपेनेंत्यासीदुर्लभ ॥ कांहींचनसेत्रिभुवनीं ॥५०॥ हेदेवीमहात्म्य उत्तमपुर्ण ॥ भावेंकरितांश्रवनकीर्तन ॥ तेणेंनिष्पापहोऊन ॥ अपारपुण्यजोडतसे ॥५१॥ जोनरदेवीचाचिंतक ॥ भावेंपुजीलहेंपुस्तक ॥ तरीसप्तजन्मार्जितपातकं ॥ नाशपावतीत्क्षणीं ॥५२॥ जोनरवाचकदृढनिपुण ॥ देवीभक्तशांतसुलक्षण ॥ त्यासींहेंपुस्तकस्वतःलिहुन ॥ दानकरीलस्वस्थमनें ॥५३॥ जगदंबात्यासीप्रसन्नहोऊन ॥ अपारलक्ष्मीदेतसेजाण ॥

परोपकारीवेंचीधन ॥ ऐसेंऔदार्यदेतसे ॥५४॥ तोनरलोकींकीर्तिमान ॥ पुत्रवानसुखसंपन्न ॥ संग्रहीत्याच्याबहूगोधन ॥ विद्यावानहोतसे ॥५५॥ लक्ष्मीघरींस्थीरराहे ॥ कीर्तीदिंगतराजाये ॥ देवीपुजकनिःसीमहोय ॥ जगदंबेच्याप्रसादें ॥५६॥ हेंदेवीमहात्म्यउत्तमपूर्ण ॥ भक्तियुक्तकरावेंश्रवण ॥ समाप्तीसीब्राह्मणभोजन ॥ अनेकदानेंकरावीं ॥५७॥ तरीसर्वकामनाहोतीपूर्ण ॥ ऐसेंशंकरेवरिष्ठालागुन ॥ शिवपुत्रषडानन ॥ वर्णिताझालाऋषीसी ॥५८॥ पुन्हांशंकरवरिष्ठासी ॥ म्हणेत्वांएकग्रमानसीं ॥ अध्ययनकरीयाकथेसी ॥ तेणेंसर्वसिद्धिसीपावसील ॥५९॥ ऐसाशिववरिष्ठसंवादपूर्ण ॥ देशभाषेंतझालाकथन ॥ तेणेंवाचकश्रोतियाप्रसन्न ॥ निरंतरअसोजगदंबा ॥६०॥ पांडुरंगजनार्दन ॥ निमित्तकवितेसीकरुन ॥ अंतर्गृहयात्राकथन ॥ जगदंबेनेंसर्वकेलें ॥६१॥ पुढेंकथाकरावयाश्रवण ॥ सादरव्हावेंभाविकजन ॥ म्हणेपांडुरंगजनार्दन ॥ श्रवणकीर्तनेंधन्यहोऊं ॥६२॥ इतिश्रीस्कंदपुराणेसह्याद्रीखंडे ॥ तुरजामाहत्म्ये ॥ शंकरवरिष्ठसंवादे ॥ द्वाविंशोध्यायः ॥२२॥ श्रीजंगदंबार्पाणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

अध्याय २३

श्रीगणेशायनमः ॥ जयजयहेरंबगजानना ॥ चतुर्भुजमषकवाहना ॥ नमनमाझेंतुझियाचरणा ॥ निर्विघ्नचालवीग्रथांसी ॥१॥ नमोवागीश्वरीआदिमाया ॥ तुंचचाळकभुवनत्रया ॥ जिव्हाग्रीस्थीर होऊनिया ॥ वाग्विलसाचालवी ॥२॥ नमोमहाविष्णुजगदगुरु ॥ उपदेशकर्तापरमचतुरु ॥ अंतर्यामींप्रेरकसदगुरु ॥ आचार्यरूपीपरमात्मा ॥३॥ श्रोतेव्हावेंसावधान ॥ कैलासर्पर्तींविराजमान ॥ पार्वतीसहितपंचवदन ॥ देवादिदेवजगदगुरु ॥४॥ त्यासीएकेकाळीपार्वती

॥ भक्तियुक्तपरमचित्तीं ॥ होऊनीपुसतीझालीसती ॥ यमुनापर्वतीजींतीर्थे ॥५॥ यमुनापर्वतींनागतीर्थ ॥ महापूण्य़कारकसमर्थ ॥ कोणींनिर्मिलेंयथार्थ ॥ तेंमजसांगाप्राणनाथा ॥६॥ शंकरम्हणेहोपर्वतनंदिनी ॥ स्कंदमुखेंसर्वऋषीनीं ॥ पुराणाइकिलेंमगतेक्षणीं ॥ प्रश्नकेलाभक्तिनें ॥७॥ ऋषीम्हणतीयमुनापर्वती ॥ पर्वत्रातीर्थेआहेत किती ॥ कोणतीनामेंतीर्थाप्रती ॥ सर्वहीसांगावीषण्मुखा ॥८॥ स्कंदम्हणेऋषीप्रती ॥ सर्वहीतीर्थेतुम्हाप्रती ॥ सांगतोंऐकएकाग्रचित्तीं ॥ ऐकिल्यानिष्पापहोयप्राणी ॥९॥ यमुनापर्वताग्रींपवित्र ॥ आदिक्षेत्रतुळजापुर ॥ जेथेंविराजमानसुंदर ॥ अनादिसिद्धजगदंबा ॥१०॥ श्रीदेवीच्यापूर्वदिश्सी ॥ तीर्थपावनपुण्यराशी ॥ जेंसेवनकरितीदेवऋषी ॥ जेथेंस्वयमेवशेषवसे ॥११॥ नागाधिपओमहासमर्थ ॥ जेणेंनिर्माणकलेंतीर्थ ॥ लोकोपकाराकारणेंनिश्चित ॥ नागतीर्थनामयास्तवज्यासी ॥१२॥ ऋषीम्हणतीपडाननासी ॥ शेषोंनिर्माणकेलेंतीर्थासी ॥ कायाआचरलातपासी ॥ किंवादानासीकालकेलें ॥१३॥ सर्वसांगावेंआम्हासी ॥ कूपाकरुनवेंगेसी ॥ स्कंदम्हणेशंकरासी ॥ ऐसेंचपुसिलेंवरिष्ठें ॥१४॥ शंकरेंसांगितलेंतयासी ॥ तेंचमीसांगतोतुम्हासी ॥ एकदांयमुनापर्वतासी ॥ शेषयेऊनपाहतसे ॥१५॥ पर्वतेपाहिलींतीर्थेबहुत ॥ त्यांतएकपाहुनउत्तमतीर्थ ॥ पापहारकपुण्ययुक्त ॥ स्वनामेंनिश्चितकरिताझाला ॥१६॥ यातीर्थीम्स्नानकरिती ॥ तेविपत्तीसीतरुनीजाती ॥ विख्यातझालेत्रिजगतीं ॥ लोकपावनउत्तम ॥१७॥ यातीर्थीकुंतीसुत ॥ राजायुधिष्ठिरविख्यात ॥ भीमार्जुनादिंबधूसहित ॥ द्रौपदीसमवेतप्राप्तझाला ॥१८॥ लोमेशऋषीसवेंचासत ॥ तीर्थयात्राकरीतकरीत ॥ आलानागतीर्थसीअकस्मात ॥ धर्मराजतेवेळीं ॥१९॥ लोकेशऋषीलागींपुसत ॥ नागतीर्थाचावृत्तांत ॥ ऋषीम्हणेऐकसावचित्त ॥ नागतीर्थाचेंमहात्म्य ॥२०॥ पूर्वीकृतयुगींसोमवंशात ॥

बिल्वनामाराजाविख्यात ॥ यमुनाचळींअसेंराहत ॥ पालनकरीतपृथ्वीचें ॥२१॥ त्याचीभार्याचंद्रावती ॥ महाभाग्यवत्तीसती ॥ तिसीसहरममाननृपती ॥ राज्यनीतीनेंकरितसे ॥२२॥ राजाएकदाअरण्यांत ॥ संवेंसेनाघेऊनीबहुत ॥ मृगयाकरावयाजात ॥ करीघातवनचराचा ॥२३॥ सिंहवघावाराहशशक ॥ गवयमृगमच्छपक्षीअनेक ॥ निष्ठूरघायेंमारीदेख ॥ वनांतधांवतचहूंकडे ॥२४॥ वनांतमृगएककामुक ॥ हरणीसर्वेंक्रीडतानिःशंक ॥ त्यावरीसोडोनीतिक्ष्णसायक ॥ प्राणघेतलामृगाचा ॥२५॥ तेव्हांमृतेंमनुष्य वाणी ॥ शापदिधलानृपालागुनी ॥ दुष्टपापिष्टाअधर्मकरणी ॥ केलीत्वातरीयेवेळी ॥२६॥ मीस्त्रीसंगेंक्रीडत असतां ॥ तुंप्रवृत्तहोऊनीमाझियाघाता ॥ नाशकेलासीसर्वथा ॥ स्त्रीसंयोगसुखाचा ॥२७॥ स्त्रीसंय्होगानंदाचा ॥ अनुभवतुजलाअसेसाचा ॥ तरीतुजाअतांस्त्रीसुखाचा ॥ लाभहोणारनाहींच ॥२८॥ रात्रींसमयींशयनावर ॥ कृमीमयहोईलतुझेंशरीर ॥ इतुकेंबोलोनतोमृगवर ॥ अदर्शपावला ॥२९॥ राजाहिसेवकसहित ॥ सत्वराअलानगराप्रत ॥ मनींहोऊनीदुःखीत ॥ वृत्तातसांगताभार्येसी ॥३०॥ रात्रींकाळीशापफळित ॥ झालामृगाचाथार्थ ॥ राजशरीराकस्मात ॥ कृमीपुंजझालातेधवां ॥३१॥ राजभार्यापाहोनी ॥ आश्चर्यकरूलागलीमनीं ॥ दुःखेंनिद्रागेलीपळोनी ॥ कृमीसीरक्षितबैसली ॥३२॥ कृमीचहोकडेजातीधांवोनी ॥ त्यासीएकाग्रकरीराजपत्नी ॥ सूर्योदयहोतांचक्षणीं ॥ राजापूर्ववतहोतसे ॥३३॥ दिवसाऋढराजशरीर ॥ रात्रींकृमीमयहोसत्वर ॥ तेव्हांरक्षितसेसुंदर ॥ राजपत्नीपतिव्रता ॥३४॥ यासीलोटलेदिवसफार ॥ पुन्हांएकदांतोनृपवर ॥ सवेंघेऊनीसेनाभार ॥ मृगथार्थगेलावनांत ॥३५॥ पारधीकरितांश्रमलाबहुत ॥ क्षुधेतृषेनेंझालाव्याप्त ॥ तेव्हांसेवकासीआज्ञाकरीत ॥ उदकाअणरेम्हणोनी ॥३६॥ सेवकधांवतीचहोंकडे ॥

उदककोठेंत्यानातुडे ॥ परतोनीआलेरायाकडे ॥ उदकनमिळेम्हणतीते ॥३७॥ त्यांतुनएकसेवक ॥
अरण्यातशोधीतहोताउदक ॥ तेणेंदेखिलेंअल्पउदक ॥ गोष्पदमात्रसंचलेजें ॥३८॥ तेणेंतेंजळचांगलें ॥
युक्तिईनेंपातघेतलें ॥ जलेंपात्रतभेरलें ॥ त्वरितनिघालारायाकडे ॥३९॥ जलेंरायाचेंमनाअनंदले ॥ किंचितनेत्रासीलाविलें
॥ चुळकमात्रमुखींघातलें ॥ मगतोआलानगरासी ॥४०॥ घरींयेऊनभोजनकेलें ॥ क्षुधेतृषेसीदवडिलें ॥
रात्रींसमयींशयनकेलें ॥ पर्यकवरीनृपनाथें ॥४१॥ चंद्रावतीभार्यातेथ ॥ बसलीहोतीरक्षणकरीत ॥ तिनेंदेंखिलेंअद्भुत ॥
राजशरीरींतेकाळीं ॥४२॥ सर्वशरीरकृमीभूत ॥ पाहतीझालीपूर्ववत ॥ परीमुखनेत्रदोन्हीहस्त ॥ जैसेंतैंसेंचपाहिलें ॥४३॥
रात्रीसरलियानंतर ॥ राजापावलापूर्वशरीर ॥ हापाहूनचमत्कार ॥ भार्याविस्मयकरितसे ॥४४॥ सर्वशरीरकृमीयुक्त ॥
नित्यराजाहोतअसत ॥ आजमुखनेत्रकरद्वययुक्त ॥ कृमिरहितराहिला ॥४५॥ याचेंकारणकायअसावें ॥
हेंतरीनृपासीचपुसावें ॥ चंद्रावतीनृपासीबरवें ॥ अन्योक्तीनेंपुसतसे ॥४६॥ म्हणेजीस्वामीनृपनाथा ॥ तुम्हीवनांतगेलाहोता
॥ कायाअपूर्वपाहिलेंतत्वतां ॥ औषधअथवाअन्यकांहीं ॥४७॥ तेंमजसांगावेंप्राणपती ॥ राजाम्हणेभार्येप्रती ॥
कायहेतुंधरोनीचित्तीं ॥ पुससीतेंमजाअधींसांग ॥४८॥ राजपत्नीनबोलेवचन ॥ राजाहीघरोनीराहिलामौन ॥
यासीलोटलेकांहीक्षण ॥ मगातिनेंसेवकपाचारिले ॥४९॥ लोमेशसांगीधर्मराया ॥ परमचतुरतीराजभार्या ॥
सेवकासीविचारावया ॥ लागलीतेव्हांयुक्तीनें ॥५०॥ अरेतुम्हीनूपासहित ॥ कालगेलाहोतावनांत ॥
कायवर्तमानझालेंतेथ ॥ तेंमजप्रतीसांगावें ॥५१॥ राजासीकोणीउदकदिधलें ॥ किंवाऔषधचांगलें ॥
आणुनदिधलेंअसेलभलें ॥ तेंमजसांगालवलाही ॥५२॥ मगत्यासेवकातुनएकनर ॥ राजभार्येसीदेतउत्तर ॥

नृपासीतृषालागतांफार ॥ उदकाअणोनीम्यांदिधलें ॥५३॥ ऐकोनीसेवकाचेंउत्तर ॥ राजभार्यासंतोषलीथोर ॥
म्हणेकोठेंतेंउदकसाचार ॥ तेंमजस्थळदाखवावें ॥५४॥ सेवकासीसवेंघेऊनी ॥ राजपत्नीगेलीतयास्थानीं ॥
उदककीचितदेखिलेंनयनीं ॥ पाषाणावरीसंचलेंते ॥५५॥ राजपत्नीतयेवेळीं ॥ लहानवस्त्रखंडत्याजळीं ॥
मिजवोनघ्टांततेव्हापिळी ॥ शनैःशनैःबहुवेळ ॥५६॥ ऐसियायुक्तीनेंतेवेळे ॥ घटपूर्णकेलाजळें ॥ तोघेऊनीशिघ्रकाळें ॥
निजगृहप्रतीपातली ॥५७॥ मगत्याउदकानेंनृपासी ॥ स्नानघातलेंत्वरेसी ॥ तेणेंतोकृमीरहिततेजोराशी ॥
दिव्यशरीरझालासे ॥५८॥ रात्रींसमयींपर्यकावर ॥ शयनकरिताझालानृपवर ॥ राजाकुमीरहितदिव्यशरीर ॥
पाहूनभार्यासंतोषली ॥५९॥ चंद्रावतीहर्षलीपूर्ण ॥ पतीसवेहोतसेरममाण ॥ स्नानमात्रेंशापमोचन ॥
राजाआरोग्यतेसीपावला ॥६०॥ राजहोऊनीविस्मयुक्त ॥ प्राप्तःकाळींभार्येसहित ॥ सेवकपरिवारघेऊनत्वरित ॥
जळासमीपपातला ॥६१॥ राजाहोऊनाअदरयुक्त ॥ जलाशयविस्तीर्णकरुंम्हणत ॥ सेवकासीआज्ञाकरीत ॥
सखोलभूमीकरावया ॥६२॥ तेचक्षणीआकाशवाणी ॥ बोलतीझालीराजालागुनी ॥ लोहपातया मेदिनी ॥
करुनकोसर्वथा ॥६३॥ जेणेमस्तकींधरिलीधरणी ॥ जोनागराजशेषफणी ॥ तेणेंहेंतीर्थनिर्मिलेंमेदिनीं ॥
नागतीर्थम्हणतीयास्तव ॥६४॥ त्वांतरीयेथेंएककरावें ॥ नागेशअरनामेंलिंगस्थापावें ॥ तेणेंसर्वलोकांतबरवें ॥
प्रख्यातहोशीलराजेंद्रा ॥६५॥ लोमेशम्हणेधर्मरायसी ॥ ऐकोनाअकाशवाणीसी ॥ बिल्वनृपेंस्थापिलेंलिंगासी ॥
नागेश्वरनामेंप्रसिद्ध ॥६६॥ लोमेशम्हणेपार्थिवश्रेष्ठ ॥ युधिष्ठराधर्मवरिष्ठा ॥ नागतीर्थाचीप्रतिष्ठा ॥ यथावतवर्णिलीम्यातुंज
॥६७॥ जेनरव्याधीपीडितहोती ॥ तेयानागतीर्थीस्नानकरिती ॥ जपतपर्पणहोमाअचरिती ॥ भावेंपुजितीनागेशा ॥६८॥

तेयालोकींआरोग्यहोती ॥ अंतीस्वर्गमंदिराजाती ॥ फारकायबोलूकीर्ती ॥ देवहीभजतीयातीर्था ॥६९॥ पूर्वीश्रीरामलक्ष्मण ॥ रणीरावणासीजिंकुन ॥ जानकीचास्वीकारकरुन ॥ लंकेहूनपरतले ॥७०॥ जैसेंसुवर्णकसींलाविजे ॥ अग्नींघालुनतापविजे ॥ शुद्धसमजोनीघेईजे ॥ तैसेंकैलेंश्रीरामें ॥७१॥ रावणेंकरागृहीठेविलेंम्हणोनी ॥ सीतेसीअग्निप्रवेशकरवूनी ॥ लोकापवदटाकिलाजाळोनी ॥ स्वीकारलेंमगसीतेसी ॥७२॥ सीतारामलक्ष्मण ॥ पुष्पकविमानींआरुढहोऊन ॥ येऊननागतीर्थीस्नान ॥ करूनगेलेअयोध्येसी ॥७३॥ श्रोतेसंशयघेऊनपुसती ॥ बहुततीर्थेंआहेतक्षितीं ॥ तींसोडोनीश्रीरघुपती ॥ नागतीर्थासीकांआले ॥७४॥ आतांऐकायाचेंउत्तर ॥ रावनासीवधावयासाचार ॥ महाविष्णुचाअवतार ॥ तोश्रीराम अयोध्येंतप्रगटला ॥७५॥ शेषतोचलक्ष्मणजाण ॥ लक्ष्मीचसीताप्रगटलीपूर्ण ॥ हेत्रिवर्गराहिलेयेऊन ॥ पंचवटीमाझारी ॥७६॥ तेथेंरावणेकपटकेलें ॥ भिक्षुरूफेसीतेसीमोहिलें ॥ कपटबळेंलेंकेसीनेलें ॥ सीतेलागींसत्वर ॥७७॥ सीतावियोगेंकरुन ॥ उभयतांरालक्ष्मण ॥ हिंडोलागलेवनोवन ॥ शोधावयासीतेसी ॥७८॥ अकस्माताअलेयमुनापर्वतीं ॥ तेथेंभेटलीश्रीभगवती ॥ तुळजादेवीआदिशक्ति ॥ सच्चिदानंदप्रत्यक्ष ॥७९॥ श्रीरामाचेंसाधानकेलें ॥ सीताप्राप्तीचेउपायकथिले ॥ नागतीर्थाचेंमहत्त्ववर्णिलें ॥ जगदंबेनेंस्वयतेव्हा ॥८०॥ अष्टतीर्थपरिवारांत ॥ परमश्रेष्ठनागतीर्थ ॥ स्नानकरितांमनोरथ ॥ सफळहोतीप्राणियांचे ॥८१॥ तीअष्टतीर्थेंकोणकोण ॥ त्यांचीनामेंआतासांगेन ॥ प्रथमनागतीर्थजाण ॥ नृसिंहतीर्थदुसरे ॥८२॥ तिसरेंजाणावेंसर्वतीर्थ ॥ चवथेंतेम्मैराळतीर्थ ॥ पांचवेंजाणावेंरामतीर्थ ॥ मुद्गलभैरवतीर्थसहावें ॥८३॥ विष्णुतीर्थतेंसातवें ॥ लघुतीर्थजाणआठवे ॥ सीताप्राप्तिकाभेंत्वारांमाबरवें ॥ स्नानकरावेंअष्टतीर्थीं ॥८४॥

नागतीर्थाच्याआग्नयकोणात ॥ नृसिंहतीर्थसदासिद्धीदेत ॥ तेथीच्यास्नानपानेविख्यात ॥ वैक्कुंठवाससदाजोडे ॥८५॥ नृसिंहतीर्थाच्यापश्चिमदिशेंत ॥ सर्वतीर्थअसोविख्यात ॥ तेथेंस्नानदानकेलियानिश्चित ॥ वैकुंठलोकजोडतसे ॥८६॥ सर्वतीर्थाच्यानैऋत्यदिशे ॥ भैरलदेववसतसे ॥ तुआच्यादर्शनेकैलासजोडतसे ॥ यालोकीयेथेष्टसुखप्राप्ती ॥८७॥ मैराळाच्याउतरभागांत ॥ रामातीर्थअसेवसत ॥ तेथीलस्नानपानोनिश्चित ॥ गर्भवासचुकतसे ॥८८॥ रामतीर्थाच्यापूर्वभागांत ॥ मुद्गलतीर्थविख्यात ॥ तेथेंभैरवासेराहत ॥ दर्शनेंपातकेंजळतीज्याच्या ॥८९॥ भैरवाच्याउत्तरभागांत ॥ भीमपार्वतीतीर्थअदभुत ॥ तेथेंपंचपांडवासहित विष्णुरहातसर्वदा ॥९०॥ शंकरसांगेवरिष्ठाप्रत ॥ पूर्वयुगींहोंविष्णुतीर्थ ॥ पुढेंपांडवतीर्थनामप्राप्त ॥ धर्मराजास्तबझालेंसें ॥९१॥ नागतीर्थाच्यानैऋत्यभागांत ॥ लघुतीर्थग्राहोविख्यात ॥ तेथीचेंजलपवित्रबहुत ॥ गंगाजलतुल्यअसे ॥९२॥ रामासीजगदंबासांगत ॥ स्नानयोग्य अष्टतीर्थ ॥ रामझालभक्तियुक्त ॥ तीर्थप्रसिद्धिऐकोनी ॥९३॥ माझीइच्छाव्हावीफलित ॥ सीतामजव्हावीप्राप्त ॥ मगमीसीतेहसहित ॥ स्नानादिककरीनभक्तिने ॥९४॥ ऐसासंकल्पमनांतकरुन ॥ अतित्वरेंश्रीरामलक्ष्मण ॥ लंकेसीजाऊनरावनामारून ॥ सीतेसीघेऊनपरतले ॥९५॥ जैसाएखादाप्राकृतनर ॥ लाभहोताचहर्षनिर्भर ॥ तैसाचश्रीरामचंद्र ॥ सीताप्राप्तीनेंसतुष्ट ॥९६॥ सीतेसहितरघुनंदन ॥ अष्टतीर्थाचेंकरुनियास्नान ॥ पुष्पकविमानींआरुढहोऊन ॥ लंकेहुनीनिघाले ॥९७॥ आकाशमार्गेविमानगती ॥ प्रथमाअलेश्रीशैल्यपर्वतीं ॥ मल्लीकार्जुनासीपूजोनीनिश्चिती ॥ तेथोनीसत्वरनिघाले ॥९८॥ नागतीर्थासीजाऊन ॥ अष्टतीर्थाचेंकरावेंस्नान ॥ जगदंबेचेंघेऊनदर्शन ॥ अयोध्यासीमगजावें ॥९९॥ ऐसेंरामाचेमनोगत ॥ तदनुरुप विमानचालत ॥ इकडेजगदंबाहित्वरित

॥ सन्मुखयेतरामासी ॥१००॥ रामावरीप्रेमबहुत ॥ पुत्रस्नेहेंरामासीपाहात ॥ रामहीलक्ष्मणसीतेसहित ॥
भुतळीउतरलेधवां ॥१०१॥ जगदंबेसीशाष्टांग नमन ॥ तिघांनींकेलेंक्रमेंकरुन ॥ रामम्हणेतुझ्याप्रसादेंकरुन॥
सीतेसहितमीआलों ॥१०२॥ देवीसहितविमानीबैसुन ॥ नागतीर्थासीपातलेजाण ॥ तंवतेथेंहिजगदंबासगुण ॥
बटुदेवसहितदेखिली ॥१०३॥ अनंतरूपअनंतमूर्ती ॥ जगदंबासर्वत्रासेनिश्चिती ॥ श्रीरामदेवीसहितीस्थिती ॥
नागतीर्थींकरिताझाला ॥१०४॥ जगदंबाहोऊनीप्रमभरीत ॥ श्रीरामासीपुसेवृत्तांत ॥ श्रीरामेंझालाजोवृत्तांत ॥
निवेदनकेलाअंबेसी ॥१०५॥ जैसापुत्रदुरदेशींगेला ॥ तोपरातोनीमातेजवळींआला ॥ मातापुसोलागेतयाला ॥
क्षेमकुशलवृत्तांत ॥१०६॥ तैसेंतुळजेनेंविचारलें ॥ श्रीरामेंसर्वनिवेदनकेलें ॥ सीतेसहितस्नानकेलें ॥ अष्टतीर्थांचेंश्रीरामें
॥१०७॥ स्वनामेंलिंगस्थापन ॥ तयाचेंकरोनीपुजन ॥ जगदंबेचीआज्ञाघेऊन ॥ त्वरितगेलेअयोध्येसी ॥१०८॥
लोमेशम्हणेधर्मराजाप्रत ॥ रामेंस्थापिलेंलिंगयेथ ॥ यास्तवरामनामविख्यात ॥ झालेंअसेधर्मराया ॥१०९॥
तुंहीबंधुभार्येसहित ॥ स्नानदानकरीयातीर्थात ॥ देवऋषीपितृतर्पणत्वरित ॥ करीब्राह्मणभोजन ॥११०॥
स्कंदम्हणेऋषीलागुन ॥ लोमेशऋषीचेंऐकोनवचन ॥ धर्मराजेंनागतीर्थीस्नान ॥ बंधुभार्येसहितकेलें ॥१११॥ नागेशरामेश
भैरवपूजन ॥ जगदंबेचेंकेलेंपजन ॥ देवादिकांचेंकरूनीतर्पण ॥ अनेकदानकरितांझाला ॥११२॥
द्रौपदीभीमसेनहस्तेकरुनी ॥ करविलींनानाविधपक्वान्नं ॥ बाह्मणांसीदिधलेंभोजन ॥ धर्मराजेंतेंधवा ॥११३॥
ऐसातीर्थाविधीकरुन ॥ श्रेशैलपर्वतापांडुरनंदन ॥ बंधुभार्यासहवर्तमान ॥ जाताझालातेधवां \॥११४॥
गोष्पदमात्रनागतीर्थी ॥ श्रावणशुक्लपंचमीतीथी ॥ जेनरस्नानकरोनीपुजिती ॥ नागेश्वरदेवातें ॥११५॥

तेनरसर्वपापानिर्मुक्त ॥ स्नानमात्रेंहोतीकृतार्थ ॥ हिंसाचोरीपापनिवृत्त ॥ जलस्पर्शेंहोतजयाच्या ॥११६॥
पूर्वकर्मास्तवनिश्चित ॥ नानाव्याधीनेंझालाग्रस्त ॥ तरीपांचदिवसनगतीर्थात ॥ स्नानेंआरोग्यहोतसे ॥११७॥
पांचदिवसस्नानकरुन ॥ जोनागेशभैरवदेवीपुजन ॥ करीलत्याचादेहदृढहोऊन ॥ पुत्रपौत्रासहनांदे ॥११८॥
अंतीशिवपदाचीप्राप्ती ॥ तेथुनीनाहीपुनरावृत्ती ॥ भक्तिभावधरोनीचित्तीं ॥ जेस्नानकरितीयथाविधी ॥११९॥
जीस्त्रातीनसप्तकपर्यंत ॥ स्नानकरोनीनागतीर्थात ॥ अंबानागेशभैरवासीपुजीत ॥ दानदेतब्राह्मणासी ॥१२०॥
तीवंध्याकिंमृतवंध्यानारी ॥ गर्भस्त्रावीकींदुर्भगाजरी ॥ निर्दोषहोऊनीसत्वरी ॥ पुत्रपौत्रवत्तीहोय ॥१२१॥
विद्यावानकुलसंपन्न ॥ धनाढ्यपुत्रहोयसगुण ॥ अपुत्रीपुरुषकरीलस्नान ॥ एकवीसादिवसपर्यंत ॥१२२॥
तोहोतसेपुत्रवान ॥ बहुतधासुखेंहोयसंपन्न ॥ ब्रह्माराक्षसपिशाच्यबाधानिरसन ॥ होतसेस्नानेंतीर्थाच्या ॥१२३॥
क्षयापस्मारकुष्टाव्याधी ॥ जेशरीरातापदेतीनिरवधी ॥ तेसकळहीनाहतीत्रिशुद्धी ॥ तीर्थस्नानसुकृतें ॥१२४॥
ऐसानागतीर्थाचामहिमा ॥ तुजम्याकथिलाविप्रोत्तमा ॥ त्याच्यानैऋत्यप्रदेशींसत्तमा ॥ लघुतीर्थातिविख्यात ॥१२५॥
गंगाजलसमानज्याचेंनीर ॥ पश्चिमतीरींवसेशंकर ॥ पार्वतीसहितसपरिवार ॥ भैरवसहितवसतसे ॥१२६॥
तपकरोनीककोटकनाग ॥ जेथेंपरमपदपावलासांग ॥ देवीच्याप्रसादेंअव्यंग ॥ तीर्थप्रसिद्धझालेंभूलोंकीं ॥१२७॥
यातीर्थाचेंकरितास्नानपान ॥ निष्पापहोतीमानवगण ॥ अंतीसायुज्यपावेजाण ॥ विष्णुलोकींपुज्यहोय ॥१२८॥
तीर्थमहात्म्यउत्तमभक्ति ॥ श्रवणकरितीआणिकरविती ॥ उभयतासीविष्णुसायुज्यप्राप्ती ॥ होतसेनिश्चयें ॥१२९॥
ऐसाशंकरवरिष्ठसंवाजाग ॥ महाराष्ट्रभाषेंतकलाकथन ॥ म्हणेपाडुरंगजनार्दन ॥ जगदंबेच्याकृपेनें ॥१३०॥

इतिश्रीस्कंदपुराणेसह्याद्रीखंडे ॥ तुरजामहात्म्येशंकरवरिष्ठसंवादे ॥ नागतीर्थवर्णनंनामत्रयोविंशोध्यायः ॥२३॥ श्रीजंगदंबार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

अध्याय २४

श्रीगणेशायनमः ॥ कार्यारंभीविचक्षण ॥ जगदंबेचेंकरीलचिंतन ॥ त्याचेंनिर्विघ्नसुखेंकरुन ॥ कर्यसिद्धहोतसे ॥१॥ पूर्वाध्यायींनगतीर्थ ॥ त्याचामहिमावर्णिलाअदभुत ॥ आतांशंकरवरिष्ठाप्रत ॥ उत्तमकथावर्णितसे ॥२॥ देवीमंदिरापासुनीदुर ॥ रेणुकाभुवनपरमसुंदर ॥ तेथेंसाक्षातवसेसाचार ॥ तुरजादेवीमंगल ॥३॥ रामाभार्याजनकनांदिनी ॥ तिनेंप्राथिलीआदिभवानी ॥ यास्तवयोगिनीसमुदायघेऊनी ॥ तेस्थळींराहिलीजगदंबा ॥४॥ वरिष्ठम्हणेपिनाकपाणी ॥ कोणतेकाळीजनकनंदिनी ॥ किमर्थप्रार्थनाकरोनी ॥ जगदंबेसीपाचारिले ॥५॥ हेसुरेश्वरशुलपाणी ॥ माझासंशयटाकाछेदुनी ॥ ऐकोनवरिष्ठाचीवाणी ॥ बोलतेझालेशंकर ॥६॥ शंकरम्हणेवरिष्ठमुनी ॥ श्रीरामेंलेकेसीजाऊनी ॥ रावणसीमारुनीरणीं ॥ सोडविलेंसीतेसी ॥७॥ विभीषणालंकाराज्यदेऊनी ॥ पुष्पकविमानीबैसोनी ॥ सीतेसहितकोंदडपाणी ॥ अयोध्येसीचालले ॥८॥ जगदंबेच्याप्रसादेंकरुनी ॥ सर्वसंकटेंगेलीटळोनी ॥ पुन्हांजगदंबेसीभेटोनी ॥ मगजावंअयोध्येसी ॥९॥ ऐसेंरामचेंमनोगत ॥ सीतेसीउत्कंठालागलीबहुत ॥ जगदंबेसीअंतरीध्यातं ॥ दर्शनदेईम्हणतसे ॥१०॥ पुष्पकविमानीरघुनाथ ॥ वामांकरुढसीताशोभत ॥ पुष्टभागींसुमित्रासुत ॥ छत्रधरोनीउभाअसे ॥११॥ सन्मुखमारुतीवायुसुत ॥ वनरसेनापरिवारयुक्त ॥ श्रीरामाअज्ञेनेंविमानचालत ॥

आकाशमार्गेंतेधेवां ॥१२॥ विमानांतरिक्षगत ॥ आलेंतुळजपुरप्रदेशांत ॥ साक्षातजगदंबात्वरित ॥ सन्मुखधांवोनीजाततेव्हां ॥१३॥ जगदंबेसीअवलोकूनी ॥ विमानाअलेंमेदिनी ॥ श्रीरामासहितखालींउतरोनी ॥ जनकनंदिनीपुढेंझाली ॥१४॥ अंबिकादेवीच्याश्रीचरणीं ॥ मस्तकेंनमितसेरामपत्नी ॥ श्रीतुळजेनेंतयेक्षणी ॥ सीतेसीउठवोनीआलिंगिलें ॥१५॥ मस्तक अवघ्राणकरुन ॥ सीतेसीबोलेंमजूळवचन ॥ म्हणेमहाभाग्यवतीधन्य ॥ रामहर्षप्रवर्द्धिनी ॥१६॥ तुझ्यासौभाग्ययोगेंकरुन ॥ रामभुक्तझालसंकटांतुन ॥ आतांश्रीरामासहवर्तमान ॥ सुखेंजईआयोध्येसी ॥१७॥ येथेष्टघेईसुखाचाभोग ॥ पुत्रहोईलतुजलासुभग ॥ उत्तरोत्तर सुखसंयोग ॥ अधिकाआनंदपावसी ॥१८॥ इतुकंबोलोनिवेगेंसी ॥ वस्त्रालंकारदिधलेसीतेसी ॥ पुष्पमाळाघालूनगळयासी ॥ देवीनेंसीतेसीगौरविलें ॥१९॥ सत्कारेंपुजोनिसीतेसी ॥ प्रस्थापितकेलेंअयोध्येसी ॥ यास्तवतेस्थळीजगदंबेसी ॥ वास्तव्यझालेंअखंड ॥२०॥ कार्तिकमासींअष्टमीसी ॥ तेथेंजोपुजीलदेवीसी ॥ भक्तवत्सलादेवात्यासी ॥ सन्मुखतेयसेसर्वदा ॥२१॥ जेव्हांकेव्हाहीअवसरे करुन ॥ देवीच्याअग्रभागींयेऊन ॥ पुजाकरीलत्याचेपुर्ण ॥ मनोरथकरीतसेजगदंबा ॥२२॥ आणिकयेकतीर्थश्रेष्ठ ॥ संक्षेपेंतुजसांगतोंवरिष्ठ ॥ देवीमंदिरापासोनीस्पष्ट ॥ एकक्रोशपश्चिमेसी ॥२३॥ जेथेंसिद्धाचाईश्वर ॥ पार्वतीसहितपरमेश्वर ॥ लोकानुग्रहकरावयासाचार ॥ सोमशर्म्यानेंप्रार्थिला ॥२४॥ ऋषीपुसतीस्कंदासी ॥ सोमशर्माकोणतोआम्हासी ॥ सांगोवेंआधींतयासी ॥ कयतपासीआचरला ॥२५॥ कायहेतुधरुनिचित्तीं ॥ तेणेंप्रर्थिलाउमापती ॥ हेंसर्वसांगावयाप्रती ॥ योग्याअहेसषमुखा ॥२६॥ स्कंदम्हणेभीमातीरीं ॥ द्विजएकहोतासदाचारी ॥ श्रुतिस्मृतिपुराणज्ञनिर्धारीं ॥ श्रौतकर्मातनिष्णात ॥२७॥

सोमशर्माज्याचेंनाम ॥ तोएकदांद्विजोत्तम ॥ यमुनापर्वतीयेऊनउत्तम ॥ स्थानदेवीचेंपाहताझाला ॥२८॥
कल्लोळतीर्थीस्नानकरून ॥ जगदंबेचेंकेलेंपुजन ॥\ तपकरावेंम्हणोन ॥ स्थलएकनिरामयपाहिलें ॥२९॥
तेथेंवापीनिर्माणकरुन ॥ स्वनामेंलिंगस्थापून ॥ त्याचेंकरीतसेपुजन ॥ पुजासाहित्यमेळवोनी ॥३०॥ बिल्वपत्रधत्तूरपुष्प
॥ गंधअक्षताधूपदीप ॥ विविधनैवेद्यमंगलदीप ॥ नमस्कारप्रदक्षण ॥३१॥ सायंप्रातःस्नानकरुन ॥ यथाशास्त्राग्निसेवन ॥
मगलिंगातेंपुजन ॥ ध्यानधरुनीबैसतसे ॥३२॥ निराहाराजितक्रोध ॥ जितप्राणीजितेंद्रियवद्ध ॥ भस्मोत्धुलितदेहशुद्ध ॥
पंचाक्षरजिपकरितसे ॥३३॥ नासाग्रिठेवूनलोचन ॥ अखंडशंकराचेंध्यान ॥ ऐसेंकरोनीआराधन ॥ स्तुतकरीतशंकराची
॥३४॥ जयजयशंभोकरशाश्वत ॥ भर्गमहादेव उमाकांत ॥ जयचंद्रकलाधरशांत ॥ नीलकंठतुजनमोनमः ॥३५॥
जयवृषमध्वजईशान ॥ जयगणेशखटवांगधरभगवान ॥ दिगंबरभस्मांगलेन ॥ त्रिशुलधारीनमोतुज ॥३६॥
जयरुडमाळीगंगाधरा ॥ धूर्जटीसुर प्रियत्रिनेत्रा ॥ पार्वतीनाथपंचवक्त्रा ॥ वामदेवातुजनमो ॥३७॥ भवदेवपशुनाथ ॥
देवदेवजगन्नाथ ॥ गजचर्मधारीभीमनाथ ॥ नमोनमोतुजसर्वदा ॥३८॥ स्कंदसांगेऋषीप्रत ॥ सोमशर्माशिवसीस्तावित ॥
हातजोडोनीनमस्कारीत ॥ शंकरप्रगटलेतत्काळ ॥३९॥ विप्रासीमधुरवाणीबोलत ॥ तुष्टलोंभक्तीनेंअत्यंत ॥
वरमागेअपेक्षित ॥ जेंदुर्लभतेंहिदेईनमी ॥४०॥ शंकराचेंवचनाऐकोन ॥ ब्राह्मणबोलेकर जोडोन ॥ देवासंनिधान ॥
जन्मोजन्मीमजदेई ॥४१॥ यापरतेंमजकांहीं ॥ मागावयाचीइच्छानाहीं ॥ शंकरम्हणेतुनिष्कामापाहीं ॥
चिरकालराहीममलोकी ॥४२॥ त्वाजेंस्थापिलेंलिंगयेथ ॥ तुझ्यानामेंहोईलविख्यात ॥ भुलोकिंजडजीवाप्रत ॥
मुक्तिदायकातिश्रेष्ठ ॥४३॥ तुझेआपीचेंस्नानजेकरिता ॥ सोमवारिउषःकालीनिश्चितीं ॥ सोमेश्वराचेंपुजनकरिती ॥

तेराहतीकैलासी ॥४४॥ त्यासीनाहींपुनरावृत्ती ॥ शतकोटीकल्पजरीजाती ॥ स्कंदम्हणेऋषीप्रती ॥ वरदिधलाशंकरानें ॥४५॥ विमानीबैसवोन ब्राह्मणं ॥ कैलासपर्वतीनेतीशिवगण ॥ ऐसेंसोमेश्वराचेंमहिमान ॥ तुखांसीकथनकेलेंम्यां ॥४६॥ आतांआर्यादेवीवेंमहात्म्य ॥ तुम्हांसीकथितोंउत्तम ॥ सोमश्वराच्यानैरुत्यसीम ॥ क्रोशद्वयदुरअसे ॥४७॥ तेथेंसाक्षाततुळजाभवानी ॥ इंद्रेप्राथिलेंतयेस्थानीं ॥ इंद्रासीदर्शनदेऊनी ॥ राहिलीतेथेंजगदंबा ॥४८॥ कोणीएकेकाळींइंद्र ॥ अप्सराघेऊनीबरोबर ॥ आलायमुनागिरीसमोर ॥ सरितातीरींवनांत ॥४९॥ तेथेंअतिशयउत्साह पाहुन ॥ वनक्रीडकरुनीपाकशासन ॥ मगरात्रीतेथेंचबैसोन ॥ चिंतनकरीतअंबेचें ॥५०॥ चिंतिताचीप्रगटहोऊन ॥ इंद्रासीदर्शनदिधलेंजाण ॥ इंद्रेनमस्कारकरून ॥ स्तवनकेलेंअबेचें ॥५१॥ हातजोडोनीउभाराहात ॥ परमनम्रविनययुक्त ॥ इंद्रम्हणेमजकृतार्थ ॥ जगन्मातेमजत्वाकेलें ॥५२॥ कृपेनेंदेऊनदर्शन ॥ जैसेंमजकेलेंपावन ॥ तैसेंचयेथेंअखंडराहुन ॥ पावनकरीजगातें ॥५३॥ जैसीयमुनापर्वतावरी ॥ तैसीचयेथेंराहीबरी ॥ फलदामंगलमाहेश्वरी ॥ सदातुंचजगातें ॥५४॥ अंबाम्हणेपाकशासना ॥ म्यांमान्यकेलेंतुझ्यावाचना ॥ आतांजाईस्वर्गभुवना ॥ अप्सरागणासमवेत ॥५५॥ पूर्ववत करीत्रिलोकपावन ॥ चिंताविवर्जितहोऊन ॥ सकंटीतुजसीभाळीन ॥ स्मरतांचसन्निधराहीनमी ॥५६॥ सर्वदेवांचातुंदेव ॥ तूपूज्यसर्वासीसदैव ॥ मजजेभजतीयेथेंमानव ॥ त्यासदर्शनदेईनमी ॥५७॥ देवराजासीऐसेंबोलुन ॥ जगदंबातेथेंराहिलीजाण ॥ यास्तवाअर्यानामाभिदान ॥ तेस्थळीझालेंदेवीसी ॥५८॥ भौमवारअष्ठमीतीथी ॥ जेनरोत्तमदेवीसीपुजिती ॥ त्यासीतात्काळसिद्धिचीप्राप्ति ॥ होतसेनिश्चयें ॥५९॥ ऐसेंआयीमहात्म्यउत्तम ॥ वरिष्ठासीशिवेंकथिलेपरम ॥ ऋषीप्रतीस्कंददेवोत्तम ॥ कथिताझाला आवडीनें ॥६०॥ म्हणेपांडुरंगजार्दन ॥

पुढेंमार्कंडीयकथापावन ॥ ऐकावयासावधान ॥ श्रोतेसज्जनीअसावें ॥६१॥ इतिश्रीस्कंदपुराणेसहयाद्रीखंडे ॥ तुलजामहात्म्ये ॥ शंकरवरिष्टसंवादि ॥ चतुर्विंशोध्यायः ॥२४॥ श्रीजगदंबार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

अध्याय २५

श्रीगणेशायनमः ॥ जयतुरजादेवीविश्वजननी ॥ माझेंमनहेंतुझ्याचरणीं ॥ अखंडराहोस्थीरहोऊनी ॥ चांचल्यसोडोनीसर्वदा ॥१॥ स्कंदसांगतकथासुरस ॥ यमुनाचलाच्यानैऋत्यदिशेस ॥ दुरतरीआठकौस ॥ स्थानमार्कंडायऋषींचें ॥२॥ मृकंडतनयदेवीपुजक ॥ तेथेंतपकरिताझालसम्यक ॥ ऋषीपुसतीषण्मुखाकौतुक ॥ कथासांगाविस्तारें ॥३॥ केव्हामृकंडतनयेंजाण ॥ कोणाचेंकेलेंआराधन ॥ तेंसर्वहीकरीकथन ॥ आम्हालागींयेवेळीं ॥४॥ स्कंदम्हणेभार्गवनंदन ॥ भार्कडेयप्रतापवान ॥ तपश्चर्याशरीरशोषण ॥ अतिकठिनकरिताझाला ॥५॥ देवीसुक्ताचापाठकरुन ॥ अयुतवर्षेंकेलेंअनुष्ठान ॥ खणुनकुंडकेलोंनिर्माण ॥ त्रिकाळस्ननकरीतसे ॥६॥ नित्यकर्मसारुन ॥ सदाकरीअनुष्ठान ॥ वायुआहारसेवुन ॥ क्षुधातृषाजिंकिलीं ॥७॥ जितेंद्रियाजितप्राण ॥ जितासनहोऊनपूर्ण ॥ नवहीरंध्रेरोंधून ब्रह्मारध्रीमनठेविलें ॥८॥ ब्रह्मारंध्रापासोनधुम्र ॥ उद्भवलालोकभयंकर ॥ जगव्याकूळझालेंसमग्र ॥ देवासीभयथोरझालें ॥९॥ तेव्हाइंद्राएकाशंकाधरुन ॥ देवगुरुसीबोलेवचन ॥ कोणहातपकरितोदारुण ॥ कोनाचेस्थानघेउपाहे ॥१०॥ माझेंकिंवा अन्यदेवाचें ॥ स्थानजिंकावयासावें ॥ कठीणतपाआचरितसेयाचें ॥ उपशमनकैसेंहोईल ॥११॥ शीघ्रौपायसांगायासी ॥ गुरुम्हणेआशंकानधरीमानसी ॥ हानिष्कमतपोराशी ॥ देवीभक्तदृढव्रत ॥१२॥

श्रीविष्णुप्रतीत्यर्थजाण ॥ तपश्चर्याकरितसेदारुण ॥ तुझेंकिंवाइतरदेवाचेंस्थान ॥ इच्छितनाहींकिंचित ॥१३॥
त्वास्थीरासावेंअंतरी ॥ शंकासोडोनीदेइदुरी ॥ मगतोगुरुवचनेंवृत्रारी ॥ कांहीकाळनिःशंकराहिला ॥१४॥
पुढेंकांहीकाळेंकरुन ॥ इंद्रझालाशंकायमान ॥ मदनवसंतअप्सरागण ॥ आज्ञाकरीततयासी ॥१५॥
तुम्हीमृत्युलोकीजाऊन ॥ मार्कंडेयासीकराविघ्न ॥ त्याचीतपश्चर्याभंगुन ॥ शिघ्रयावेंमजपासीं ॥१६॥ अतिनिग्रहनकरुण
॥ तुम्हींआपुलेंकरोनीरक्षण ॥ युक्तिनेंत्याच्यातपासीभंगुन ॥ सत्वरयावेंमजपाशीं ॥१७॥ स्कंदम्हणेऐकामुक्नीगण ॥
इंद्राजीआज्ञाशीरसामान्य ॥ करोनीमदनअप्सरागण ॥ वंसतासहितानिघाले ॥१८॥ शिघ्राअलेभूतळावर ॥
जेथेऋषीतपकरीतसेदुस्तर ॥ वसंतेश्रृगारिलेंवनसमग्र ॥ मगचतुर्विधकामिनी जातीच्या ॥१९॥ हावभावयुक्तनागर ॥
सर्वहीस्त्रियालावण्यसागर ॥ ज्यांचेदर्शनेचहोयविकार ॥ तरुणपुरुषांचेचित्तासी ॥२०॥ चित्तांतखंडतरेमदनबाण ॥
तेणेंव्याकुळहोतसेमन ॥ विवेकविचारदेहभान ॥ नाठवेकांहींपुरुषांशी ॥२१॥ ऐशावर्गाअनरुपसंपन्न ॥
भूतळीउतरल्याविमानांतुन ॥ मुकंडतनयासीअवलोकून ॥ प्रलोभितकरूप्रवर्तल्या ॥२२॥ मदनाचेजाणूनीअणुमत ॥
मनासीशोभवीवंसत ॥ अकाळीकाळनसुनिवनांत ॥ शोभापातलीधवां ॥२३॥ पुष्पीतझालेवृक्षसकळ ॥
वेलीआरक्तकोमलदळ ॥ पुष्पकळिकागुच्छविशाळ ॥ सुकुमारतरुणस्त्रियाजैशा ॥२४॥ पुष्पभारेंवेलीलवती ॥
वृक्षखांद्यावरीचढती ॥ जैशानवयौवनायुवती ॥ आलिंगनदेतीपुरुषासी ॥२५॥ अशोकवृक्षवनींशोभती ॥
परितोसशोकमनालागींकरिती ॥ स्त्रीविरहेंपुरुषांप्रती ॥ पुरुषवियोगेंस्त्रियांसी ॥२६॥ कींशुकाआरक्तपुष्पेंशोभती ॥
अनेकवृक्षांचियाजाती ॥ पत्रेंपुष्पेंफलेंलवती ॥ ज्ञानघनसंपन्नसाधुजैसे ॥२७॥ अलंकृतवनादिसेंसकळ ॥

वायुचीझलुकचलेंमंजुळ ॥ मंदसुगंधसुखशीतळ ॥ अनेकपक्षीशब्दकरिती ॥२८॥ कोकिळागातीपंचमश्वरें ॥ तेणेंविराहिणीस्त्रियांचेंचित्तझुरें ॥ स्त्रीवियोगेंपुरुषधावरें ॥ मोहितहोतीकामबाणें ॥२९॥ तेव्हांस्त्रियाकरोनीशृगार ॥ आल्यामृकंडतनयासमोर ॥ हावभावेंपरमचतुर ॥ नृत्यारंभकरित्याझाल्या ॥३०॥ नृत्यगीतववाद्यसुंदर ॥ उत्तमतालधरुनीसुस्वर ॥ वाद्येंवाजवितीमधुर ॥ पूर्वरागदिततेव्हानटी ॥३१॥ छंदमयुरस्वीकारुन ॥ शार्दुललघुपूर्वकरुन ॥ स्वहस्ताग्रीदृष्टिठेवुन ॥ मनासीठेविलेंतेथेंची ॥३२॥ षडजयमध्यमधैवत ॥ इत्यादीरागंचेंरुपनिश्चित ॥ दाखवूननृत्यकलादावीत ॥ पादगतीनेंतेधवा ॥३३॥ करद्वयहृदयींठेवुन ॥ परस्परत्यासन्मुखराहुन ॥ सरळग्रीवाकरुननयन ॥ पादतळसमानकरुनियां ॥३४॥ जानुगुल्फजंघासुरेखा ॥ संपुष्ठाकारकरुनियेका ॥ शरीराआकुंचनकरुनिदेखा ॥ ऱ्हास्वकरितीआपणासी ॥३५॥ श्रीरंगनतीपूवकरुन ॥ पश्चातदक्षिणपदीभ्रमण ॥ चक्रवतकरुनजाण ॥ पुर्वरंगातेंसोडोनियां ॥३६॥ नटवशस्त्रप्रमाणयुक्त ॥ उत्तमशिक्षालाधली समस्त ॥ अप्सरात्यानूत्यकरीत ॥ हावभावदाऊनी ॥३७॥ अंगचलननेत्रमोडुन ॥ बाहुमुलप्रदर्शितकरुन ॥ चित्तासीघेतीहिरोन ॥ तरुणपुरुषाचेंतात्काळ ॥३८॥ सुक्ष्मवस्त्रेंपरिधानकेलीं ॥ तोंवयुवेगेंउडालीं ॥ तेणेंजघायुग्मउघडींझालीं ॥ गुल्फउरुइत्यादी ॥३९॥ मन्मथाचेउत्पादक ॥ ऐशाचेष्टाकेल्याअनेक ॥ ऋषीच्याजवळीयेऊनीयेक ॥ करुणाविलापकरितसे ॥४०॥ अप्सराम्हणेविग्रोत्तमा ॥ कांव्यर्थकरिसीतपःश्रमा ॥ अष्टांगयोगकष्टभ्रमा ॥ सोडीदुश्चरतपासी ॥४१॥ आम्हींसांगुतेंऐकसी ॥ तरीपरमसौख्यासीपावसी ॥ तपतेंसुलभपुढेंतुजसी ॥ परिस्त्रीसंयोगपुढेंदुर्लभ ॥४२॥ ज्याच्याकटाक्षाचेबाण ॥ देवलोकीहीदुर्लभजाण ॥ आमुचेंअधरोष्ठसुधापान ॥ अभाग्यासीदुर्लक्ष ॥४३॥ समग्रतपाचेंफळहेंजाण ॥

आमुचेंमुखाचेंचुंबन ॥ करितांचप्राप्तहोयपूर्ण ॥ तरीशिघ्रयावेंआम्हांजवळीं ॥४४॥ पुण्यपदरींनाहीज्यासी ॥ आमुचेंआलिंगनदुर्लभत्यासी ॥ स्त्रीबाहुसंलग्नज्याच्यागळ्यासी ॥ नसेतोव्यर्थपशुजैसा ॥४५॥ म्हणेपाडुरंगजनार्दन ॥ येथेंअध्यायझालापुर्ण ॥ उत्तराध्यायीसंभाषणं ॥ अप्सरेचेंबहुअसती ॥४६॥ इतिश्रीस्कदंपुरानेसह्याद्रीखंडेतुरजामाहात्म्ये ॥ शंकरवरिष्ठसंवादे ॥ पंचाविंशोध्यायः ॥२५॥ श्रीजगदंबार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

अध्याय २६

श्रीगणेशायनमः ॥ धन्यतूंअंबेबह्त्कासीरक्षिसी ॥ धैर्यदेऊनीबलाढ्यकरिसे ॥ तुझ्याआधारें भक्तविघ्नासी ॥ जिंकोनीकीर्तीसीपावले ॥१॥ धन्यमार्कंडेयऋषी ॥ जेणेवैराग्यवाणेंजिंकिलेंकामासी ॥ शांतीखंगेमारिलेंक्रोधासी ॥ बधिलेंलोभमोहासीनिस्पृहास्त्रें ॥२॥ ज्याचीकथाआवडीलीशंकरासी ॥ आदरेंसांगतवरिष्ठासी ॥ स्वामीकार्तिकमुनीजनासी ॥ चरित्रवणीतप्रेमाणें ॥३॥ ऐकाश्रोतेतुम्हीसकळ ॥ मनकरोनिनिर्मळ ॥ कामक्रोधाचाविटाळ ॥ नसोजगदंबाकूपेनें ॥४॥ मार्कंडेयमुनिश्व्रा ॥ मोहितकरावयाअप्सरा ॥ प्रवर्तलीबोलेगिरा ॥ मधुरशब्देकरोनी ॥५॥ म्हणेआमुचेंवर्तुलकुचयुग ॥ उन्नतकर्कशातिसुभग ॥ ज्यापुरुषाच्याउरासीसलग ॥ आलिंगनेंनाहीझालें ॥६॥ व्यर्थत्यापुरुषाचेजन्म ॥ स्त्रियांचेंअधरोष्ठवल्लींउच्चम ॥ स्वदतेंनस्पर्शींअधम ॥ मुखचुंबननकरीजो ॥७॥ रतीसमयींस्त्रीयांसीनाहींपाहिलें ॥ त्याचेनेत्रविफलझाले ॥ त्याचेचहस्तम्हणावेभले ॥ स्तनसीमर्दितीरतीसमयीं ॥८॥ तुझीतरीप्रथमतरुणदशा ॥ व्यर्थकांघालावेसीद्विजेशा ॥ अष्टवर्षेंबालवयसा ॥ अविचारपणेंगेलेंतें ॥९॥

पुढेंब्रह्माचर्यवर्षेंद्वादश ॥ क्रमानेगेंलें आयुष्य ॥ आतांतरुणकालविशेष ॥ स्त्रीभोगासयोग्यअसे ॥१०॥
हेंतारुण्यानिघूनजाईल ॥ मगकेव्हास्त्रीचाउपभोगघेसील ॥ तपासीपुढेंआहेकाळ ॥ आतांस्त्रीसुख अनुभवी अविलंबें
॥११॥ स्त्रियांसीदेणेंआलिंगन ॥ हेंदेवलोकीदुर्लभजाण ॥ तुजसहजप्राप्तहोऊन ॥ स्वीकारनकारिसीकांसांग ॥१२॥
बहुस्त्रियाअसतीमृत्युभुवनीं ॥ पाद्मिनीहस्तिनीचित्रिणी ॥ चवथीजाणपा शंखनी ॥ परिआम्हासमानत्यानसती ॥१३॥
यालोकीस्त्रियारुपवती ॥ तारुण्यकाळींशोभती ॥ प्रसृतहोताविरुपहोती ॥ गतयौवनातात्काळ ॥१४॥
आम्हीदेवलोकींच्यास्त्रियां ॥ तैशानोहेतकींमुनीवर्या ॥ सदातरुणनुतनवया ॥ षोडशवार्षिकाअखंड ॥१५॥
आम्हीलावण्यसागर ॥ रतीक्रीडेंतपरमचतुर ॥ आम्हीपद्मिनीसुगंधशरीर ॥ असोसदासोज्वळ ॥१६॥ पूर्णचंद्राऐसेंवदन
॥ सरळनासिकादीर्घलोचन ॥ आमुच्यानासिकामुखांतुन ॥ सुगंधवाहतोसर्वदा ॥१७॥ आमुचेंसुशोभितसुखकमळ ॥
उत्तमशोभेलेंललाटस्थळ ॥ प्रवालवलीसारख्यासरळ ॥ आरक्तओष्ठशोभती ॥१८॥ शुक्तिकारउत्तमकर्ण ॥
पिन्मेन्नतसमस्थूळस्तन ॥ आमुच्याबाहुचेंकंवेष्ठन ॥ पुण्यहीनपुरुषासीदुर्लभ ॥१९॥ जघनवर्तुलस्थुलतर ॥
मन्मथालयअतिसुंदर ॥ पुण्यसफळहोयअपार ॥ तरीचप्राप्तहोयकीं ॥२०॥ करद्वयाअमुचेंसुशोभित ॥
अलंकारयुक्तमृदुलबहुत ॥ आम्हांसीपाहुनकाम पीडिते ॥ होतीदेवगंधर्वकिन्नरोग ॥२१॥ राक्षसमनुव्यपशुतुल्यजाण ॥
सदाइच्छितीआमुचेंमैथुन ॥ आमुचेंविषयसुखसोडीन ॥ तुंमूढम्होअणोनीतपकरिसी ॥२२॥ येईशिघ्रमजबरोबर ॥
येथेंष्टसुखभोगी सुंदर ॥ स्कंदम्हणेतोमृकंडकुमर ॥ लोभाविलाअप्सरेनें ॥२३॥ परितोअत्यंतविरक्तऋषी ॥
नपाहेबोलेअप्सरेसी ॥ अन्यस्त्रीफेदूनिवस्त्रासी ॥ नग्नाअलीऋषीपुढें ॥२४॥ मैथुनाचाअनुकारदावीत ॥ एकगदगदाहांसत

॥ एककामरागगात ॥ आलापकरीसुस्वर ॥२५॥ कोणीस्त्रीयेऊनत्वरीत ॥ आपुल्याकुचयुग्मेऋषीसींताडित ॥
मंदारकुसुममाळागळयांत ॥ एकघालुनिपुजिती ॥२६॥ एकौभयहस्तानें त्वरीत ॥ ऋषीचेंहस्तद्वयधरीत ॥
आपुल्यास्तनावरीठेवीत ॥ ऐशाकुचेष्टाबहुकरिती ॥२७॥ ऋषीचेंभंगावें व्रत ॥ म्हनोनीयत्नकेलाबहुत ॥
परितोसर्वहीझालाव्यर्थ ॥ विमनस्कझालामगतेव्हां ॥२८॥ हतप्रतिज्ञाहोऊनीअप्सरा ॥ सपरिवागेल्याइंद्रनगर ॥
मार्कडेऋषीच्याअंतरा ॥ विकरतिळभरीनसेची ॥२९॥ मुनीचादृढनिश्चयपाहुनी ॥ त्वरितादेवीतेचक्षणीं ॥
मुनीपुढेंप्रगटहोऊनी ॥ प्रसन्नहोऊनीबोलतसे ॥३०॥ मीप्रसन्नझालेंतुजकेवळ ॥ मागसींतेंदेईनफळ ॥
स्कंदम्हणेम्मुनीप्रतापशीळा ॥ वचनऐकोनदेवीचें ॥३१॥ नेत्रौघडोनीपाहेमुनी ॥ तोंपुढेंदेखलीजगज्जननी ॥
साष्टांगनमस्कारकरोनी ॥ हातजोडीनीउभाअसे ॥३२॥ तुरजादेवीभक्तवत्सला ॥ मुनीप्रार्थीतसेतिजला ॥
म्हणेहेजननीकृपाळा ॥ जरीमजप्रसन्नझालीसी ॥३३॥ तरीतुझ्याअरणरजाचास्पर्श ॥ मजलाअसोदेवीअविनाश ॥
ऐकोनीमार्कंडेयवचनास ॥ पापनाशिनीजगदंबा ॥३४॥ ऋषीसीहर्ष उपजवुन ॥ अंबाबोलेमधुरवचन ॥
बत्साकायमागसीतपकरोन ॥ भाक्तितरी पूर्वीचतुजाआहे ॥३५॥ आतामीचदेतेंवरासी ॥ जेंदुर्लभदेवांगर्वासी ॥
ऐसेंबोलोनवरतदानासी ॥ दीतीझालीजगंदबा ॥३६॥ जैसासर्वदेवांमध्येश्रेष्ठ ॥ विष्णुचपूज्य अतिवरिष्ठ ॥
तैसासर्वविप्रामध्येंपुज्यश्रेष्ठ ॥ तूंचारिष्ठहोसील ॥३७॥ जैसामनुष्यामध्येंस्मृतीचाकर्ता ॥ मुख्यस्वायंभुवमनुतत्वतां ॥
तैसापुराणांचकिर्ता ॥ वेदानुचिंतकहोसीलतुं ॥३८॥ कार्यकारणभुतजात ॥ प्रलयकालींलयपावत ॥
तेव्हांसत्यलोकापर्यंत ॥ आकारनासुनजातसे ॥३९॥ सर्वलोकसंहारुत ॥ जलमयएकार्णवकरुन ॥ जलामध्येकरीलशन

॥ नारायणजेधवां ॥४०॥ तेथेंतुंकल्पजीवीहोऊन ॥ पाहसीलव्यापकहरीसीजाण ॥ जास्तवब्रह्मरुद्रादितपपुर्ण ॥ करीतीपरीप्राप्तीनहोयज्यासी ॥४१॥ व्यापकनिष्कळनिरंजन ॥ शुद्धसच्चीदानंदघन ॥ तोश्रीहरिनारायण ॥ दर्शनदेईलतुजलागीं ॥४२॥ स्वनामेंमार्कंडयेपुराण ॥ करीवेदार्थप्रगटपुर्ण ॥ निर्गुणचत्रिगुनाअंगिकारुन ॥ त्रिगुणात्मिकासगुणदेवी ॥४३॥ ऐसेंपुरानकरुन ॥ तेथेकरसीलमाझेंस्तवन ॥ त्यासीजेमनुष्यकरितालपठण ॥ माझेंमंदिरीयेऊनी ॥४४॥ त्यांचेंघरींमीवासकरोन ॥ नित्यत्याचेंकरीनरक्षण ॥ ऐसेंजगदंबावरदान ॥ मार्कंडेयासीदेऊनी ॥४५॥ आणिकहीदेतसेवदान ॥ म्हणेत्वांतपकेंलेंपूर्ण ॥ येथेंम्यांतुजदिधलेंदर्शन ॥ तरीसततयेंथेंचराहितं ॥४६॥ मीसदातुझ्यांसांनिधराहीन ॥ येथेंचरहिलपार्वतीरमण ॥ त्र्यैलोक्यनाथनारायण ॥ येथेंचरहिलसर्वदा ॥४७॥ त्वांयेथेंकुंडकेलेंखणुन ॥ तेंपापनाशकर्तार्थहोईलपुर्ण ॥ सुधाकुंडम्हणतीलत्यसीजाण ॥ माझेंआज्ञेंकरोनी ॥ ४८॥ यातीर्थाचेंकरितास्नान ॥ तेणेंहोयपापखंडन ॥ सर्वव्याधींचेंनिगसर ॥ होईलमाझ्यावरदानें ॥४९॥ स्नानेंहोईलपापनिवृत्ती ॥ क्रमेंस्वर्गमोक्षप्राप्ती ॥ करुनीदेईलशक्ति ॥ यातीर्थामाजींराहिल ॥५०॥ निरंतरभुमीवरी ॥ प्रसिद्धराहिलनिर्धारीं ॥ स्कंदम्हणेपरमेश्वरी ॥ वरप्रदानदेतीझाली ॥५१॥ मार्कंडेयासत्वरदेऊन ॥ देवीपावलीअंतर्धान ॥ स्कंदम्हणेयतीर्थींस्नान ॥ सुधाकुंडजलपानकरिताजे ॥५२॥ अंबिकेचेंकरिती पुजन ॥ तैसेंचशंकररासीपुजोन ॥ विष्णुवैक्कुंठनिलयपूर्ण ॥ ईशान्यप्रदेशींतीर्थाच्या ॥५३॥ त्याचेंकरीजोपुजन ॥ सर्वकामानाहोतीपुर्ण ॥ अंतीमुक्तिपावेनिर्माण ॥ यांतसंशयनसेची ॥५४॥ तपानेंप्रसन्नकेलीदेवी ॥ तेणेंमार्कंडेयकल्पजीवीं ॥ एकार्णवजलशायी ॥ विष्णुजेव्हाहोतसे ॥५५॥ तेथेंमार्कंडेयहोतसेस्थित ॥ यास्तवचिंरजीवम्हणतीनिश्चित ॥ स्कंदमुनीसीसांगत ॥ शंकरवणीतवरिष्ठासी ॥५६॥

पांडुरंगजनादनम्हणत ॥ अध्यायसंपलाअसेयथ ॥ उत्तराध्यायींकथाअदभुत ॥ श्रवणास सादर असावें ॥५७॥
इतिश्रिस्कदंपुराणे ॥ सह्याद्रीखंदेतुरजामहात्म्ये ॥ शंकरवरिष्ठसंवादे ॥ मार्कंडेयवरप्रदानेनाम ॥ षडविंशोध्यायः ॥२६॥
श्रीजंगदंबार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

अध्याय २७

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीअंबेजगज्जननी ॥ तुंचाअदिमध्यअवसानीं ॥ नमनअसोतुझियाचरणीं ॥ भगसंसारचुकवीतं ॥१॥
स्कंदम्हणेऋषीप्रती ॥ आणिकयेकतीर्थश्रेष्ठनिश्चिती ॥ परमपुण्यकरकजगतीं ॥ वायव्यप्रदेशीअंबेच्या ॥२॥
जथेंसाक्षातशुलपाणी ॥ लोकानुग्रहकरवयालागुनी ॥ रमेश्वरनामाभिधानीं ॥ स्थापिलाभार्गवरामानें ॥३॥
रम्यभोगावतीच्यातटीं ॥ जेथेंसिद्धकिन्नरनिकटीं ॥ जेथेंरममाणधुर्जटी ॥ सपरिवारउमेसहित ॥४॥
जेव्हांकृष्णचतुर्दशीतिथी ॥ पर्वकाळतेथेंसर्ववसती ॥ स्नानकरुनीभोगावतीतीर्थीं ॥ रामेश्वरासीपूजितीजे ॥५॥
आपनासगटसर्वपितरांसी ॥ तेतारितीसंशयनाहींयासी ॥ अनन्यभावेंरामेश्वरासी ॥ यथाशक्तीनेंपुजितीजे ॥६॥
गंधाक्षताधत्तुरपुष्प ॥ बिल्वपत्रधुपदिप ॥ नानाभक्ष्यौपहारअमुप ॥ नैवेद्यसमर्पणकरितीजे ॥७॥ तेपावतीशिवसाम्यता ॥
फारकायबोलूंआतांज ॥ रामेश्वरासमानदेवता ॥ भुमंडळीनाहींदुजीं ॥८॥ रामेश्वराच्याउत्तरप्रदेशीं ॥
लिंगनागेश्वरनामज्यासी ॥ भक्तनंदजनकभक्तहितसी ॥ जागृतअसेसर्वदा ॥९॥ त्यासीभावेंसदापुजिती ॥
त्याहीहोयपापदरिद्रापासोन ॥ नानाअरिष्टेटळतीजाण ॥ व्याधीपासोनमुक्तहोती ॥१०॥ त्याच्यादर्शनेंकरुन ॥ मुक्तहोय

दरिद्रापासोन ॥ नानाअरिष्टिळेतींजाण ॥ व्याधीपासोनमुक्तहोती ॥११॥ सर्वकार्यार्थीसिद्धीपूर्ण ॥
होययालोकीनिश्चियेंकरुन ॥ यदर्थीसंशयनसेजाण ॥ स्कंदम्हणतेसेमुनीसी ॥१२॥ तेथुनजवळपरमस्थान ॥
धारासुराचेंअसेजाण ॥ जेथेंदैत्येंत्र्यैलोक्यजाण ॥ इंद्रादिदेवजिंकिलेजेणें ॥१३॥ परममायावीदैत्यदारुण ॥
विष्णुनेंअरिलाचक्रेंकरुन ॥ लक्ष्मीसहितनारायण ॥ वरदेवोनीतेथेंचराहिला ॥१४॥ ऋषीपुसतीस्कंदासीतेवेळे ॥
धारासुरेंकैसेंत्र्यैलोक्याजिंकिलें ॥ कैसेंविष्णुनेंत्यासीवधीलें ॥ तेंसबिस्तराअम्हांसीसांगावें ॥१५॥
कायपुण्याअचरलाम्हणुन ॥ जिंकिताझालादेवालागुन ॥ कायतपाआचरलादारुण ॥ कोणदेवप्रसन्नकेला ॥१६॥
स्कदंम्हणेऐकासकळ ॥ दैत्येंद्राचापराक्रमप्रबळ ॥ शंकरवरिष्ठासांगेप्रांजळ ॥ अनुक्रमेंसर्वहीसांगतोंतुम्हां ॥१७॥
ब्रह्मादेवाचाप्रथमपुत्र ॥ मरीची नामापरमपवित्र ॥ त्याचातेजस्वीकश्यपपुत्र ॥ सर्वलोकउत्पादकजो ॥१८॥
दक्षकन्याअदितीप्रमुख ॥ त्रयोदशभार्याकश्यपाच्यादेख ॥ अदितीपासेओनमहेंन्द्रादिक ॥ देवजन्मलेद्वादश ॥१९॥
दितीसझालेदोनकुमार ॥ हिरण्याक्षहिरण्यकश्यपअसुर ॥ हिरण्यकश्यपुसीपांचपुत्र ॥ झालेलोकविख्यात ॥२०॥
ऱ्हादानुऱ्हादसंऱ्हाद ॥ महाऱ्हादपांचवाल्हाद ॥ महापराक्रमीतेविषद ॥ लोकत्रयींविख्यातझालें ॥२१॥
प्रल्हादपराक्रमीबलवान ॥ त्याचापुत्रविरोचन ॥ त्याचापुत्रबलीमहान ॥ दानशुरप्रतापी ॥२२॥ त्याचापुत्रबाणासुर ॥
दुसरातोधारासुर ॥ महाबलाढ्यदीर्घदशेशुर ॥ धीरंगभीरप्रतापी ॥२३॥ देवजिंकावेंसमस्त ॥ ऐसाज्याचामनोरथ ॥
परीतोतपाविणनिश्चित ॥ सिद्धनव्हेकदापि ॥२४॥ यास्तवधारासुरेंभलें ॥ तीव्रतपासीआरंभिले ॥ दहाहजारवर्षेलोटले ॥
आराधनकरीतब्रह्मयांचें ॥२५॥ तपपाहुनदुष्कर ॥ ब्रह्माविस्मयकरीथोर ॥ मगप्रसन्नहोऊनीसमोर ॥ धारासुरासीबोलतसे

॥२६॥ ब्रह्मम्हणेधारासुरा ॥ दितीवंशजापरमधीरा ॥ मीप्रसन्नझालोमुउत्तमवरा ॥ मागापेक्षितजेंअसे ॥२७॥
स्कंदसांगेनुमुनीजानासी ॥ दितीजेंऐकोनिविधीवचनासी ॥ नेत्रउघडोनीतेवेळेसी ॥ पाहतांझालादैत्यातो ॥२८॥
अग्रभागींचतुराननासी ॥ पाहतांचहर्षलामानसीं ॥ मगौठोनियांवेंसी ॥ नमस्कारकेलासाष्टांगें ॥२९॥
हातजोडोनीम्हणेविधीसी ॥ जरीप्रसन्नाअहेसमजसी ॥ तरीप्रणयपूर्वकतुजसी ॥ मागेनतेंदेईदुष्करही ॥३०॥
देवापासोनमजभयनसावें ॥ असुरापासोनकधींनव्हवें ॥ गंधर्व उरगापासोननसावें ॥ भयमजलाकदापि ॥३१॥
मनुष्यसिद्धचारणयक्षांचें ॥ भयकदापिनसोसाचें ॥ परित्यावैकुंठनायकांचें ॥ भयासावेंमजलागीं ॥३२॥
त्र्यैलोक्यनाथाचतुरानना ॥ हीचमाझीतुजप्रार्थना ॥ आमुचेपूर्वविष्णुभुवना ॥ विष्णुभयानेंपावलों ॥३३॥
हेंचिमाझेंमनोवांछित ॥ त्वांपूर्णकरवेंनिश्चित ॥ ब्रह्मासंतोषलाबहुत ॥ बोल ऐकुनदैत्याचे ॥३४॥ ब्रह्माम्हणेधारसुरा ॥
बलींवंशयशवर्धनकरा ॥ जैसापितातुझाश्रेष्ठउदारा ॥ तैसाचतूंधन्याससीकीं ॥३५॥ तुझाजनकबलीहरिप्रिय ॥
दैत्येंद्रतुंहीतैसाचनिश्चय ॥ त्र्यैलोक्यांतबलीचाविजय ॥ तुंहीतैसाचहोसील ॥३६॥ त्वावरमागितलानिश्चित ॥
तोसर्वहीतुजलाहोईलप्राप्त ॥ माझेंबोलणेंमिथ्याभूत ॥ कधींनोहेंजाणपा ॥३७॥ महाविष्णुस्वयेंयेऊन ॥
हातींसुदर्शनचक्रघेऊन ॥ तुझ्यादेहासीछेदून ॥ सप्तभागकरीलनिश्चयें ॥३८॥ त्र्यैलोक्यपुज्यचक्रधारी ॥
विष्णुराहीलतुझ्याशरीरावरी ॥ लोकमातात्रिपुरसुंदरी ॥ अंबेसहितनिश्चयें ॥३९॥ देवगंधर्वतेथेंयेतील ॥
तीर्थेंबहुतचीराहतील ॥ बहुमुनीबहुयज्ञकरितील ॥ तुझ्यासमिततेधवां ॥४०॥ तुझादेहालिंगमय ॥ होईलजाणनिःसंशय
॥ विष्णुसायुज्यपावशील निर्भय ॥ होसीलदैत्यवरोत्तमा ॥४१॥ कार्तिकेयसांगेनुनीजना ॥ ब्रह्मावरदेवोनीजाणा ॥\

तात्काळपावल अंतर्धाना ॥ दैत्यद्रपहासतातों ॥४२॥ ब्रह्मायाचंवरप्रदान ॥ तारासुरेंसंपादुन ॥ मनांतबहुसंतोषपावून ॥ स्वादनासीजाताझाला ॥४३॥ म्हणेपांडुरंगजानार्दन ॥ प्रल्हादवंशधन्यधन्य ॥ जेथेंजन्मलेंकीर्तिमान ॥ विष्णुभक्तयशस्वी ॥४४॥ धारासुराचेंचरित्रथोर ॥ पुढेंआहेबहुविस्तार ॥ उत्तराध्यायींतोप्रक्रार ॥ निवेदनहोईलश्रोत्यासी ॥४५॥ इतिश्रीस्कंदपुराणेसह्याद्रिखंडेतुरजामहात्म्ये ॥ शंकरवरिष्ठसंवादे ॥ धारासुरवप्रदानंनामसत्पाविंशोध्यायः ॥२७॥ श्रीजंगदार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

अध्याय २८

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीजगंदबाभक्तिकैवारी ॥ उडीघालोनीसंकटपरिहारी ॥ त्वरितीदेवीमंगलागौरी ॥ नमनतिच्याचरणासी ॥१॥ स्कदंहणेदैत्यश्रेष्ठ ॥ धारासुरपरमवरिष्ठ ॥ लब्धवरहोऊन येथेष्ट ॥ सुखावलाअंतरीं ॥२॥ दानवसेनापरिवारित ॥ यमुनाचलींहोऊनीस्थित ॥ राज्यकरितसेनीतियुक्त ॥ महाबलप्राक्रमी ॥३॥ प्रशासनकरोनसर्वदैत्यासी ॥ जेकांपृथ्वीतलवासी ॥ आज्ञांकितकरोनीसर्वांसी ॥ राज्यकरीतपृथ्वीचें ॥४॥ शुक्राचार्य्गुरुच्याविचारें ॥ सनातनधर्माआचरेबरें ॥ सर्वपृथ्वीसीजिंकुनसारे ॥ लोकस्वाधीनठेविले ॥५॥ बलवीर्यमदोद्धत ॥ स्वर्गादिलोकाजिंकूइच्छित ॥ चतुरंगसैनाउद्योगयुक्त ॥ प्रस्थानकरीततेधवां ॥६॥ रथारुढहोऊनीदैत्यनाथ ॥ दैत्यसंगपरिवारित ॥ अमरपुरासीजऊनत्वरिअ ॥ दूतासीपाठवितदेवाकडे ॥७॥ दूतजाऊनीदेवसभेसी ॥ निरोपसांगतइद्रासी ॥ म्हणेधारासुरत्रिलोकासी ॥ शासनकर्तामहाबली ॥८॥ त्याचादुतमीतुम्हासी ॥

त्याचीआज्ञासंगावयासी ॥ आलोंतेंऐकोनीवेगेंसी ॥ मीसांगेनतैसेंकरावें ॥९॥ देवराजातुंनिश्चित ॥ दुष्करकर्मेंतुजझालेप्राप्त ॥ भोग्यजेसेंसर्वदेवाप्रत ॥ प्रशस्तमनानेंसर्वराज्य ॥१०॥ विरोचनाचाबलीपुत्र ॥ तोमाझापिताबलावानथोर ॥ जोविष्णुभक्तपरमपवित्र ॥ जितक्रोधजितप्राण ॥११॥ तोसर्वदैत्यजनेश्वर ॥ तुम्हांदेवासीजिंकोनीसत्वर ॥ त्र्यैलोक्याचेंराज्यसमग्र ॥ करिताझालापराक्रमें ॥१२॥ मगत्वामहाविष्णुप्रार्थिला ॥ मगतोआदितीपोटींजन्मला ॥ वामनखुजटरुपभला ॥ वंचिताझालापित्यासमाझ्या ॥१३॥ त्रिपदभुमीचीयाचनाकेली ॥ सद्भावेंदेताझाबळी ॥ वामनेंतझालाबळी ॥ वामनेंतनुवाढविली ॥ वंचिताझालापित्यासमाझ्या ॥१४॥ जेव्हांतोअच्युतहरी ॥ बळीसीघालीतपाताळविवरीं ॥ तेव्हांपासोनितुंइंद्रानिर्धीरीं ॥ उपभोगघेसीत्रिलोकाचा ॥१५॥ यासीदेवसझालेबहुत ॥ आतादैत्याचाकाळझालाप्राप्त ॥ जितकाकाळत्वाभोगिलानिश्चित ॥ तितकाकाळाम्हीभोगुं ॥१६॥ मीतरीबळीचासुत ॥ त्र्यैलोक्यराज्यकरीन निभ्रांत ॥ दुतबोलोइंद्रप्रत ॥ धारासुराचाप्रताप ॥१७॥ तेणेंआराधिलाचतुरानन ॥ अजिंक्यलोकांसझालाजाण ॥ आणिकएक ऐकाकारण ॥ दुतम्हणतसेइंद्रासी ॥१८॥ अदितीदितीदोघीयुवती ॥ कश्यपाच्याभार्याअसती ॥ अदितीपासोनजन्मनिश्चिती ॥ तुझाअसेदेवोत्तमा ॥१९॥ दितीपासोनीआमुचाजन्म ॥ तरीदायादपणाअसेसम ॥ श्रुतिस्मृतियुक्तहानियम ॥ विभागभोक्ते आम्हीदैत्य ॥२०॥ आतांदेइराज्याअम्हासी ॥ सामयौपायेंसांगतोतुजसी ॥ रामौपायेंशुभफलासी ॥ परस्परेंसिद्धहोती ॥२१॥ साम उपायआहेश्रेष्ठ ॥ सामोपायेंकार्यकरितावरिष्ठ ॥ सौजन्यपरस्पर उत्कृष्ट ॥ सामोपायेंराहतसे ॥२२॥ बुद्धिवंतजेसुजाण ॥ त्यांनीसामउपायसोडुन ॥ कलहविग्रहनिष्कर्षजाण ॥ कदापिहीनकरावा ॥२३॥ सामउफायेकार्यन होय ॥

तेंथेंद्कानरुउपाय ॥ तेथेंदानरूपउपाय ॥ दानदेतांहीनघडेकार्य ॥ तरीभेद उपायतोतिसरा ॥२४॥ प्रधानमंत्रीआदिकरुन ॥ देह्साधिग्रामाधिपजन ॥ त्यांसीकाम्हींद्रव्यदेऊन ॥ आपुलेंसेंकरावें ॥२५॥ त्याद्वारानेंसैनिकसर्व ॥ प्रयत्नमोडावाएकविधभाव ॥ तेणेंहीकार्यनहोयसंभव ॥ तरीमगौपायदंडवथा ॥२६॥ विग्रहम्हणजेसमरंगण ॥ करोनीजिंकावेंशत्रुसीजाण ॥ त्याचेंऐश्वर्यकरावेंहरण ॥ पराक्रमकरोनियां ॥२७॥ युद्धीतुम्हासीकैचेंबळ ॥ अशक्तदेवतुम्हीसकळ ॥ आम्हीदानवदैत्यप्रबळ ॥ महाबलाढ्यप्रतापी ॥२८॥ यास्तवसामोपायेंसौजन्य ॥ देऊनीराज्यकरीअर्पण ॥ व्यर्थसकळदेवसैन्य ॥ मारूनकोदेवेंद्रा ॥२९॥ दुतम्हणेइंद्रासी ॥ माझेंवचनतुंनमानिसी ॥ तरीदैत्यंद्रधारासुरतुजसी ॥ जिंकुनीराज्यघेईल ॥३०॥ पूर्वीचेजेदैत्यथोर ॥ ज्यांचाकेलात्वांअपकार ॥ त्यांचेउसनेंफेडीलसत्वर ॥ बलीपुत्रप्रतापी ॥३१॥ स्कंदम्हणेदैत्यदुत ॥ इंद्रासीबोलुनिराहिलानिवांत ॥ मगतोइंद्रविस्मययुक्त ॥ हाम्सुनीसभेंतबोलतसे ॥३२॥ इंद्रम्हणेदैत्यदुतासी ॥ अरेतुंबहुधीटपणेंबोलसी ॥ आपुलेंचातुर्यदाखविसी ॥ वक्तेपणाचेंसभेंत ॥३३॥ जायतुंआतांदैत्यवर्यासी ॥ माझींवचनेंसांगेत्यासी ॥ निःसंशयतूदायादाअहेसी ॥ देवराजाचाविभागी ॥३४॥ जरीएकपित्यापासोन ॥ मातृभेदेंपुत्रझालेंउत्पन्न ॥ उत्तमाधममध्यमजाण ॥ समाननसतीतेसर्व ॥३५॥ जरीएकबीजसंभव ॥ समानमानावेतेंसर्व ॥ तरीश्रुतिस्मृतीसींविरोधभाव ॥ परस्परेंहोईल ॥३६॥ जेष्ठांशप्राप्तजेष्ठासी ॥ त्याहुनाअर्धमध्यमपुत्रासी ॥ त्याहुन अर्धकनिष्ठासी ॥ व्यवस्थाधनाचीहोतसे ॥३७॥ पित्रार्जितवित्ताचा ॥ विभागहोतसेसाचा ॥ अनलोमविलोमपुत्राचा ॥ विभागसंबधनसेची ॥३८॥ स्वसंपादितद्रव्याचा ॥ पिताभागदेईलसाचा ॥ तोतरीचरद्रव्याचा ॥ स्थावरविभागहोतनाही

॥३९॥ स्थावराचाज्येष्ठाधिकारी ॥ इतरांसीनमिलेनिधारीं ॥ पित्रार्जितधनाचीखरी ॥ विभागव्यवस्थाहोतसे ॥४०॥ ज्याचेंत्यानिमेळविलें ॥ त्यांतदुसऱ्याचासंबंधनचाले ॥ स्वर्गाचेंराज्यभलें ॥\ कश्यपेंसेपादिलेंनाहींच ॥४१॥ किंवामरीचीनेमेळविलें ॥ ऐसेंतोकंहीचनाहींघडलें ॥ जरीकश्यपेंअसतेंपादिलें ॥ तरीदैत्यासीविभाग मिळावा ॥४२॥ कश्यपासीस्त्रियाबहुत ॥ त्यासीसंततीहीअसंख्यात ॥ सर्वासीहिविभागप्राप्त ॥ तेव्हातुम्हांसीहोईल ॥४३॥ तस्मातराज्यहेंस्वर्गाचें ॥ म्यांपराक्रमेंमिळविलेंसाचें ॥ पिताकींवापिता महाचें ॥ संपादितनव्हेकीं ॥४४॥ येथेंविभागदैत्यासी ॥ मिळेलकैसाबेगेंसी ॥ इंद्रम्हणेदैत्यदुतासी ॥ ईश्वरमर्यादातेहीऐक ॥४५॥ स्वर्गीराहावेंदेवांनीं ॥ भुतळींअसावेंमानवांनीं ॥ पाताळीवासदानवांनीं ॥ दितीपुत्रांनीकरावा ॥४६॥ असुरांचेंकेवळशरीरबळ ॥ शास्त्रनमानितीरबळ ॥ तैसेंआम्हीनोव्हेतसकळ ॥ शास्त्रबळथोराअमुचें ॥४७॥ शास्त्रबळशरीरबळ ॥ द्विगुणत आमुचेंबळ ॥ दैत्यगर्वकरीलतोकाळ ॥ जवंजव्रमाझेंपाहिलेंनाहीं ॥४८॥ तोकाळबोलेलपौरुषयुक्त ॥ तोकाळराज्याशाधरीलमनांत ॥ तोकाळदायादसंबंधदर्शित ॥ करुनीबोलेलदैत्यती ॥४९॥ दैत्यशोणितोंस्त्रिग्धझालें ॥ ऐसेंवज्रनाहींपाहिलें ॥ दैत्यमनीथरारले ॥ वज्रासीपाहतां ॥५०॥ जायदूतातूसत्वरीं ॥ माझेंवचनत्यानिवदेनकरीं ॥ वार्ताकळवावीसाचारी ॥ हेंचकर्तव्यदूताचें ॥५१॥ म्हणेपांडुरंगजनार्दन ॥ दूतवार्तासांगेलजाऊन ॥ पुढेंहोईलसमरगण ॥ देवदैत्यांचेअत्यंत ॥५२॥ इतिश्रास्कंदपुराणे ॥ सह्याद्रीखंडे ॥ तुरजामहात्म्ये ॥ शंकरवरिष्ठसंवादे दुतगमनेनाम ॥ अष्टविंशोध्यायः ॥२८॥ श्रीजगंदबार्पणस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

श्रीगणेशाय नमः ॥ शाकंभरीत्वरिताभवानी ॥ दुर्गदुर्गासुरमर्दिनी ॥ शक्तिक्षीसकलवेदोद्धारिणी ॥ तुलजादेवीतुजनमो ॥१॥
अदत्तदाषाचाकुमर ॥ उन्मत्तझालदरिद्रासुर ॥ तेणेंनाशकेलाथोर ॥ स्वधर्मकुलाचारबुडविला ॥२॥
क्रोधादिसेनाघेऊनबहुत ॥ सत्पात्रझालादरिद्रासुर ॥ तेणेंनाशकेला थोर ॥ स्वधर्मकुलाचारबुडविला ॥३॥
धांवपावनिगमजननी ॥ तुझेंनाम आसुरमर्दिनी ॥ तरीअसुरांचानाशकरुनी ॥ देवसेनासांभाळी ॥४॥
आतांऐकाश्रोतेसमस्त ॥ पूर्वकथाक्रमनिश्रित ॥ स्कंदऋषीसीकथासांगत ॥ इंद्रवचनदेतऐकोनी ॥५॥
सत्वरनिघालाइंद्रापासोन ॥ धारासुराच्यासंन्निधयेऊन ॥ अनुक्रमेइंद्रवचन ॥ निवेदनकेलेंसर्वही ॥६॥
ऐकोनीदानसर्वक्षोभले ॥ आरक्तनेत्रेंओठचावेले ॥ सिद्धसेनाकरुनीचालिले ॥ अमरावतीजिंकावया ॥७॥
संग्रामउत्सवधरुनीचित्तीं ॥ ऐकापुढेंएकधांवती ॥ सिंहनादकोनीगर्जती ॥ वेढाघालितीइंद्रापुरा ॥८॥
नगरांतप्रवेशकरुंपाहती ॥ इतक्यांतदेवराजशचीपती ॥ देवसेनेसहितयुद्धाप्रती ॥ निघताझालाअतिवेगें ॥९॥
सज्जकेलोआदिव्यरथ ॥ सहस्त्राशअजुंपिलेंज्याप्रत ॥ सुमुखदृढपाष्णीयुक्त ॥ दृढ अक्षचक्रेंशोभती ॥१०॥
मेघाऐसागंभीरनादित ॥ क्षुद्रघटाजाळमाळामंडित ॥ देवाहर्षदतिरस्करीत ॥ दानवापताकाफडत्कारें ॥११॥
शस्त्रअस्त्रजालभरलेंरथांत ॥ त्याचेकिरणेंप्रकाशवंत ॥ सूर्यमंडलासारखादिसत ॥ ध्वजाग्रींचिन्हगजाचें ॥१२॥
रथचालतांगजऐरावत ॥ ध्वजाग्रचालताऐसेंदिसत ॥ ऐसारथशोभिवंत ॥ सज्जकरुनितेधवां ॥१३॥ इंद्रपरमप्रीतीयुक्त ॥
सारथ्याचाधरुनिहस्त ॥ आरुढझालादिव्यरथांत ॥ स्तवितीदेवागणतेकाळीं ॥१४॥ रथींबैसलासहस्त्रनयन ॥

मस्तकीछत्रविराजमान ॥ शतशलाकायुक्तरत्नजडितदंडशोभती ॥१५॥ चवऱ्याढळतीदोहोबाजुसी ॥ मस्तकींमुगुटतेजोराशी ॥ कंकणशोभतीकरासी ॥ बाहुवटेवाहुसीशोभती ॥१६॥ रत्नमौक्तिकहारगळ्यातं ॥ मंदारमालाचंदनेंपुजीत ॥ दक्षिणहस्तींवज्रशोभत ॥ दैत्यासी तर्जनकरणारे ॥१७॥ दुंदुर्भाचेनादहोत ॥ तेणेंदशादिशार्जत ॥ नानावाद्यांचागजरहोत ॥ दैवसन्यसमस्तएकवटलें ॥१८॥ देवराहसैन्यासहित ॥ युद्धकरावयाचालिलात्वरित ॥ अग्निमेषारुढशाक्तिहातांत ॥ मुखद्वयज्याचेशोभती ॥१९॥ सत्पजिव्हसप्तहस्त ॥ चतुःशृंगत्रिपादयुक्त ॥ प्रलयांतकस्वसैन्यसहित ॥ इंद्रासीअनुलक्ष्मीनिनिघाली ॥२०॥ दंड्पाणीमहिषारुढहोऊन ॥ रिगसेबासवेंघेऊन ॥ सर्वसाक्षीयमनिघालाजाण ॥ युद्धासइंद्राबरोबर ॥२१॥ राक्षसाधीपनैऋती ॥ खड्गचर्मघेउनीहातींज ॥ कुणुपारुढराक्षससेनासांगती ॥ घेऊननिघालाइंद्रासवे ॥२२॥ वरुणमकररुढ पाशहस्त ॥ स्वसेनाघेऊनीनिघालात्वरित ॥ वायुहरिणारुढांकुशहातांत ॥ सेनेसहितनिघाला ॥२३॥ यक्षाधिपगदापाणी ॥ पुष्पकविमानींआरोढोनी ॥ यक्षसेनासवेघेउनी ॥ कुबेरनिघालायुद्धासी ॥२४॥ वृषारुढशुलहस्त ॥ पिनाकपाणीप्रथमगाणासहित ॥ आदित्यवसुद्रासाध्यामरुत ॥ पितृगणाअश्विननिघाले ॥२५॥ विश्वेदेवाविद्याधरमहोरग ॥ सन्नद्धहोऊनीसमरग ॥ नानाप्रहरणायुधसवेग ॥ इंद्रासहितनिघाले ॥२६॥ महाबलदेवसेनासहित ॥ पुरंदरनिघालायुद्धाप्रत ॥ जेथेंदैत्यसेनास्थित ॥ नगरासीवेष्ठोनीउभीहोती ॥२७॥ प्रवृत्तझालेंमहायुद्ध ॥ उभयसेनानीक्रौर्यसनिद्ध ॥ बाणसमुहसोडितीविविध ॥ परस्परांसीजिंकावया ॥२८॥ तोमरभींदिमालाशक्ति ॥ घेऊनीएकमेकाहाणती ॥ मुसळभालेगदामारिती ॥ खंड्गेवधितीएकमेंकां ॥२९॥ चक्रेंसोडोनीदेहछिदिती ॥ सवेंचपाषाणवृष्टिकरिती ॥ पाशांकुशघेउनी मारिती ॥

परस्परेंवीरतेव्हां ॥३०॥ हानाहाणमारामारा ॥ बांधाबांधाधराधरा ॥ छेदुनिटाकाविदारणकरा ॥ उभयसेनेंतशब्दकरिती ॥३१॥ अश्वारुढअश्वारुढासी ॥ गजारुढजगजारुदासी ॥ धांउनमारितीएकमेकांसी ॥ देवाआनिदानव ॥३२॥ रथीधांवतीरथावरी ॥ परस्परेंकरितीझुंजारी ॥ पायींचेवीरपायदळावरी ॥ खंगचर्मघेऊनीधांवती ॥३३॥ एकमेकासीमारिती ॥ द्वंद्वयुद्धकरुंलागती ॥ संग्रामपाहूनभ्याडाप्रती ॥ थरारोमअंगासीयेतकाटा ॥३४॥ यममीहषारुढबळें ॥ दैत्यसैन्यावरीचवताळे ॥ दंडप्रहारेंफोडीकपाळें ॥ महावीरांचेंतेंधवां ॥३५॥ गजांचेंफोडीतमस्तक ॥ अंसंख्यातमारिलेंरणींकटवः ॥ अश्वांचेसमुदायअनेक ॥ दंडघायेंद्विधाकरी ॥३६॥ सोडोनियांतीक्ष्णशर ॥ वीरमारिलेअपार ॥ समुळतोडोनियांकर ॥ नासिकाकर्णछेदिलें ॥३७॥ छेदुनीटाकीनेत्रहनुवटी ॥ द्विधाकेलेंतोडोनीकटी ॥ गजांच्याशुंडाताडीतनेटी ॥ रविनंदनक्रोधानें ॥३८॥ यमाचेसैनिकऊष्णज्वर ॥ तैसाचधांवोनीशीतज्वर ॥ पीडाकरितेझालेफार ॥ दैत्यसेनेसअतिवेगें ॥३९॥ धनुर्वातसंधिवात ॥ कासश्वासेंपीडिलें बहुत ॥ अनेकरोगौठावलेरणांत ॥ दानवपाडिलेधरणीवरी ॥४०॥ रोगेंव्याकुळदैत्यसैन्य ॥ शस्त्रधायेंपावलेंमरण ॥ रक्तनदीपुरयेऊन ॥ वाहुंलागलीभडभडा ॥४१॥ दैत्यसेनेचेंखुंटलेंबळ ॥ यमभयानेंपळतीसकळ ॥ कितीएकहोऊनव्याकुळ ॥ दडूनराहिलेंतेंथेंची ॥४२॥ धारासुराचासेनापती ॥ विरुपाक्षनामाबैसोनीरथीं ॥ धावंतपातलारणक्षितीं ॥ यमाचेनिधतेधवां ॥४३॥ आपलेंसैन्यापळालें ॥ शत्रुचबेंळाधिकझालें ॥ ऐसेंत्यानेंजेव्हांपाहिलें ॥ तेव्हांकोपालाअत्यंत ॥४४॥ यमासीनिकुरेंयुद्धकरावें ॥ ऐसीइच्छाधरुनिजींवें ॥ रथाभिडविलानिकटजवें ॥ यमाचेंपुढेंतेवेळीं ॥४५॥ त्वरनेदेंशबाणभात्यांतुन ॥ काढुनधनुष्यासीचढवून ॥ त्याबाणेंयमासीबिंधुन ॥ वचनबोलततेवेळीं ॥४६॥

विरुपाक्षबोलेलवचन ॥ संग्रामकरीलदारुण ॥ पुढिलें अध्यायीतेंकथन ॥ पांडुरंगजनार्दनम्हणतसे ॥४७॥ इतिश्रीस्कंदपुराणेसंह्याद्रीखंडेतुरजामहात्म्येशंकरवरिष्ठसंवादे ॥ एकोनत्रिंशोध्यायः ॥२९॥ श्रीजगदंबार्पणस्तु ॥ शुभभवतुं ॥

अध्याय ३०

श्रीगणेशायनमः ॥ जयतुळजापुरनिवासिनी ॥ सात्विकदेवजयदायिनी ॥ वेदाब्राह्मणाप्रतिपाळुनी ॥ रक्षणकरिसेस्वधर्माचें ॥१॥ ऐसींतुंपरमेश्वरी ॥ भुवनजननीभुवनसुंदरी ॥ तुझीलीलअगाधवैखरी ॥ वर्णितांनसरेकल्पांतीं ॥२॥ तुझेंचरित्रपरमपावन ॥ वदवीमाझेंवदनीराहुन ॥ भावेम्करितोसांष्टांगनमन ॥ अंबेतुझ्याचरणांसी ॥३॥ श्रोतेऐकासावधान ॥ पुर्वकथानुसंधान ॥ विरोपाक्षबोलेवचन ॥ म्हणेयमसीउभीराहे ॥४॥ तुंयमसयंमिनीपती ॥ महाबाहुवीरविख्याती ॥ माझेंसैन्यनाशिलेंनिश्चिती ॥ पराक्रमबहुतदाखविला ॥५॥ माझ्याअग्रभागींनीट ॥ स्थिरराहेतरीधीटे ॥ महाबुद्धीतुंचोखट ॥ पराक्रमदावीआपुला ॥६॥ स्कंदम्हणेऋषीप्रत ॥ सेनापतीचेंबोलणेंत्वरित ॥ ऐकोनीयमकोपयुक्त ॥ विरुपाक्षावरीआपुला ॥७॥ धगधगीताअठबाण ॥ ह्रुदयीलक्षुनिसोडलेंतीक्ष्णातेणेंतोव्यथापावुन ॥ नेत्रगरागराफिरवीत ॥८॥ क्षणैकझालामूर्छापन्न ॥ सवेम्चसावधहोऊन ॥ दुरव्यथेसीकरुन ॥ कोपायमानबहुतझाला ॥९॥ शक्तिघेऊनहातांत ॥ नेटेयमासीहाणीत ॥ यमेंदंडघातेंत्वरित ॥ शक्तिसीतोडुनटाकिलें ॥१०॥ शक्तिनासलीपाहुन ॥ सवेंचीदानवेंशुलघेऊन ॥ यमाचेंह्रदयींमारुन ॥ व्यथितकेलेंयमासी ॥११॥ व्यथेनेंव्याकुळहोऊन ॥ तात्काळव्यथेचेंझालेंनिरसन ॥

कालंदंडहातींवेऊनशमन ॥ कोपायमानबहुझाला ॥१२॥ विरुपाक्षाचेंहृदयलक्षुन ॥ दंडेताडणकरितांचजाण ॥
विरुपाक्षांचेंहृदयफुटुन ॥ रथांतुनपडिलाभुमीवरी ॥१३॥ विरूपाक्षपावलापतन ॥ त्याचेंसैन्यटाकिलेंमारुन ॥\
सेनापतिपडलाहेंपाहुन ॥ धावोनीआलादैत्यपती ॥१४॥ यमाच्याहृदयींतिक्ष्णबाण ॥ दैत्यपतीनेंमारिताचजाण ॥
यमाभिन्नहृदयहोऊन ॥ मूर्छितपडलाभूमीवरी ॥१५॥ यममूर्छितझालापाहुन ॥ तात्काळधांवलाहुताशन ॥
शक्तिनेंदैत्यासीताडून ॥ चतुरंगसेनाजाळीतसे ॥१६॥ वाद्येंसकळझालीनष्ट ॥ वर्मनद्धवीरहोतीदग्धस्पष्ट ॥
तात्काळरथबहुतश्रेष्ठ ॥ जाळूनटाकिलेअग्नीनें ॥१७॥ वायुअनुकुल झालाअग्नीसी ॥ तेणेंतोपेटलाचौपासी ॥
अग्नीजाळीतसेस्वसैन्यासी ॥ पाहुनियांदैत्यराजे ॥१८॥ धारासुरेंघेऊनीगदेसी ॥ तात्काळताडिलेंअगीसी ॥
तोमहावीरदेवसैन्येसी ॥ विदारितकरीतबाणानें ॥१९॥ कुबेरासीयुद्धीजिंकुन ॥ नैऋतीजिंकलानलगताक्षण ॥
वायुचंद्रमजिंकुन ॥ सुर्यवसुद्रजिंकलें ॥२०॥ अश्विनौदेवाविश्वदेव ॥ साध्यपितृगणजिंकिलेसर्व ॥
यक्षगणजिंकलेनलगतांलव ॥ धारासुरदैत्यानें ॥२१॥ देवसेनापरिवारित ॥ जेथेंहोतांशचिनाथ ॥ तेथेंजाऊनीत्वरित ॥
वचनबोलतइंद्रासी ॥२२॥ धारासुरम्हणेइंद्रासी ॥ तुंज्येष्ठम्हणुनाअम्हांसी ॥ राज्यविभागकांहींनदेसी ॥
नव्हेंम्हणसीपित्राजिंत ॥२३॥ स्वपराक्रमेंमिळाविलें ॥ ऐसेंबोलसीवचनाअगळें ॥तरीमीहीस्वतःपराक्रमबळें ॥
घेईनतुजलाजिंकोनी ॥२४॥ युद्धकरीजरीअसेलशक्ति ॥ नाहींतरीजारसातळाप्रती ॥ आह्मींस्वर्माचीसंपत्ती ॥
चिरकालभोगुंसुखानें ॥२५॥ स्कंदम्हणेदानवेश्वर ॥ इंद्रासीबोलूनसत्वर ॥ इंद्रासवेंपरमघोर ॥ युद्धलागींप्रवर्तला ॥२६॥
इंद्रकोपीनियांथोर ॥ दैत्यासीमारिलेंदहाशर ॥ अश्वासीसारथ्यासीसत्वर ॥ नऊबाणानेंताडिलेंक ॥२७॥

बाणविरुद्धधारासुरें ॥ कोपेंइंद्रासीबाणसत्तरें ॥ ताडिलेंअश्वासीबाणसहस्त्रें ॥ सारतेहेविंधिलायेकबाणें ॥२८॥ दशबाणेंइंद्रपुत्रासी ॥ आठवाणेंगजेंद्रासी ॥ ताडिलेंधारासुरेंगेंसी ॥ विव्हळकेलेंसर्वही ॥२९॥ नानाविधशस्त्रेसोडोनी ॥ देवसेनाविकळकरोनी ॥ धरणीवरीतेचक्षणी ॥ पाडिताझालादेत्य तो ॥३०॥ सेनापतनपावलीपाहुनी ॥ इंद्राअश्चर्यकरीमनीं ॥ मगकोपोनीतेचक्षणींज ॥ अग्निअस्त्रसोडिलेंइंद्रानें ॥३१॥ अग्निप्रगटलादैत्यसेनेंत ॥ जाळुंलगलावाजरिथ ॥ दैत्येंवरुणास्त्रेत्वरित ॥ शमविलाअग्नितेधवां ॥३२॥ पर्जन्य अस्त्रसोंडलेंअदभुत ॥ देवसेनेवरवृष्टिअत्यंत ॥ होऊंलागलीसवेचीत्यांत ॥ विद्युल्लताचमकती ॥३३॥ जैसेंप्रळयकाळीनीर ॥ वृष्टिहोऊनचढेअपार ॥ तेव्हांत्र्यैलोक्यचराचर ॥ बुडोनजायज्यापरी ॥३४॥ इंद्रेवायव्यास्त्रसोडिलें ॥ मेघसर्वहीजिराले ॥ जळसर्वहीशोषिलें ॥ वायूनेंपीडिलेदैत्यासी ॥३५॥ वायुचक्रींगजभ्रमती ॥ रथउडोनियांजाती ॥ भयपीडितशुभ्रकांती ॥ झाल्यातेव्ह्यादैत्याच्या ॥३६॥ मगकोपोनियांधारासुर ॥ पर्वतास्त्रसोडीसत्वर ॥ वायुरोधुनीशीलावृष्टिथोर ॥ देवसेनेवरीहोतीझाली ॥३७॥ गगनांतुशीलापतन ॥ तेणेंदेवसेनाहोतसैचुर्ण ॥ तेव्हांइंद्रवेज्रास्त्रसोडुन ॥ निवारनकेलेंपर्वताचें ॥३८॥ वज्रास्त्रेनाशदैत्यसेनेचा ॥ अतिशयेहोऊंलागलासाचा ॥ पुन्हांपर्वतनामकऋषीअस्त्राचा ॥ प्रयोगकेलादैत्यानें ॥३९॥ निवारणझालेंवज्रास्त्राचें ॥ जैसेंसुर्यादयींतमाचें ॥ बळखुंटलेंकुलेशाचें ॥ हेंपाहुनीइंद्रानें ॥४०॥ लोपामुद्राअस्त्रसोडुन ॥ कुंठितकेलेंमुनीअस्त्रजाण ॥ तेंपाहुनबलीनंदन ॥ कोपलादारुणतेवेळीं ॥४१॥ गदाघेऊनहातांत ॥ इंद्राच्यावक्षस्थळींमारित ॥ तेणेंइंद्राकिंचितधुर्णित ॥ कोपयुक्तबहुतझाला ॥४२॥ अमोघवज्रघेऊनहातांत ॥ दैत्यमस्तकींप्रहारकरीत ॥ परितोधारासुरकिंचित ॥ चलनपावलानसेची ॥४३॥ पर्वतासीजैसातृणप्रहार ॥

तैसामानिताझालासुर ॥ ब्रह्मादेवाचापूर्णवर ॥ विष्णुविणइतरमारुंनशके ॥४४॥ अमोघवज्रझालेंव्यर्थ ॥ पाहुनदेवभयग्रस्त ॥ रणसोडुनिपळालेत्वरित ॥ देक्गंधर्वविद्याधर ॥४५॥ महोरगसाध्यविश्वदेव ॥ दशदिशापळालेसर्व ॥ इंद्रसर्वदेवांचादेव ॥ भयपीडितबहुतझाला ॥४६॥ ज्यांवज्रेंवृत्रासुर ॥ आदिकरोनीदानवासुर ॥ वधिलेंतेंचेआजवज्र ॥ कैसेंनिष्फळझालेंहो ॥४७॥ इंद्रविचारकरोनीमनीं ॥ गेलारणभूमिटाकुनी ॥ आपुलालेअधिकारसोडोनी ॥ लोकपालगेलेदशदिशा ॥४८॥ राज्यभ्रष्टदेवसर्वही ॥ मनुष्यासारखोफिरतीमही ॥ धरासुरहोऊनीविजयी ॥ घेतलेंऐश्वर्यदेवाचें ॥४९॥ रत्नसमुच्चयसर्वहरून ॥ लोकपाळाचेंअधिकारसपुर्ण ॥ दानवांलागींदेऊन ॥ आज्ञांकितकरुनठेविलें ॥५०॥ सर्वांवरीस्वामित्वठेवुन ॥ स्वाधीनकेलेंत्रिभुवन ॥ शंकरवरिष्ठाकरीलकथन ॥ स्कंदसांगतऋषीसी ॥५१॥ म्हणेपांडुरंगजनार्दन ॥ देवाविष्णुसीजातीलशरण ॥ तोकथाभागसंपुर्ण ॥ उत्तराध्यायींगोडअसे ॥५२॥ इतिश्रीस्कंदपुराणे ॥ सह्याद्रीखंडेतुरजामहात्म्ये ॥ शंकरवरिष्ठसंवादे ॥ देवपराजयोनाप ॥ त्रिंशोध्यायः ॥३०॥ श्रीजगंदबार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

अध्याय ३१

श्रीगणेशायनमः ॥ जीअनादिशक्तिभवानी ॥ त्रिविधतापविध्वसिनी ॥ भोगमोक्षप्रदायिनी ॥ नमनतिच्याचरणासी ॥१॥ स्कंदम्हणेधारासुरें ॥ युद्धींजिंकूनीदेवसारे ॥ राज्यभ्रष्टकेलेंअसुरें ॥ सर्वदेवासीजेधवां ॥२॥ तेव्हांसर्वदेवामिळून ॥ ब्रह्मासीगेलेशरण ॥ सत्यलोकांसीजाऊन ॥ सांगतीगाऱ्हाणेंदैत्याचें ॥३॥ म्हणतीधारासुरेंत्रासिलें ॥

युद्धीआम्हांसीजिंकिलें ॥ आम्हींसीस्थानभ्रष्टकेलें ॥ ऐश्वर्यनेलेंसर्वाअमुचें ॥४॥ आम्हींआतांकायकरावें ॥ कोठेंलपुनराहावें ॥ योगक्षेमचालावे ॥ कैशारीतींआमुचें ॥५॥ दैत्यभयेंउद्विग्न ॥ लोकपतीतुजआलोंशरण ॥ आतांआमुचेंसंरक्षण ॥ कृपेनें केलेंपाहिजे ॥६॥ दैन्ययुक्तदेवाचीवाणी ॥ चतुराननेंऐकोनीकर्णी ॥ इंद्रप्रमुखदेवालगुनी ॥ अभय देऊनीबोलत ॥७॥ ब्रह्माम्हणेधारासुर ॥ तेणेंतपकेळेंदुर्धर ॥ म्यांपत्यासदिधलावर ॥ तेणेंउन्मत्तबहुझाला ॥८॥ पापिष्टेंतुम्हांसीपीडिलेंफार ॥ तुमचेघेतलेंधनाधिकार ॥ याचापूर्वीचकरुनीविचार ॥ ठेविलाआहेदेवहो ॥९॥ दैत्यांचाहोऊनीपराभव ॥ तुमचेंतुम्हांसीमिळावेवैभव ॥ हाचौपायचिंतिलायास्तव ॥ शरणजावेंहृषींकेशा ॥१०॥ क्षीराब्धिसागरींउत्तम ॥ तेथेंशेषशाईपुरुषोत्तम ॥ लोकनाथघनःश्याम ॥ रक्षणकर्तासर्वांचा ॥११॥ शंकरासीसर्वेंघेऊन ॥ तुम्हींआम्हीसर्वमिळोन ॥ नारायणासीजाऊंशरण ॥ सांगूंगाऱ्हार्णदैत्यांचें ॥१२॥ तोपरमात्माहृषीकेश ॥ निश्चियेंमारिलदैत्यांस ॥ त्यावांचुनइतरास ॥ वध्यनहोयसर्वथा ॥१३॥ स्कंदम्हणेऋषीसी ॥ इतुकेबोलोनीदेवासी ॥ लोकपातमहावेगेंसी ॥ देवसमुदायघेऊनसवें ॥१४॥ गेलाक्षीरसागरासी ॥ सर्वहीदेवचाललेवेंगेंसी ॥ पातलेक्षीराब्धीत्तीरासी ॥ समुद्रशोभापाहतेझाले ॥१५॥ बहुयोजनविस्तीर्ण ॥ जोपूर्वींमंदरपर्वत त्यांतघालून ॥ सुरासुरेंमंथिलापूर्ण ॥ तेणेंकरोनीशोभलाजी ॥१६॥ शुक्तिकादितबहुतपदार्थ ॥ लाटेसरिसेंबाहेरयेत ॥ लाटाउसळॄनगगनपंथ ॥ पाहुनीयेतीतळावरी ॥१७॥ चंद्राचाउदयअस्तमान ॥ तेव्हांवृद्धीसीपावेजाण ॥ जलजंतुज्यांतअसतीव्यापून ॥ मच्छकच्छनक्रादि ॥१८॥ मच्छादिउसळोनधांवत ॥ तेणेंखळबळहोतसेबहुत ॥ दक्षिणावर्तवामावर्त ॥ शंखबहुज्यामाजीं ॥१९॥ रत्नजातीबहुत असती ॥ नीलपीतरक्तदीप्ती ॥ प्रभाचहुंकडेपसरती ॥

शोभादिसतीअतिशय ॥२०॥ लाटाबहुतधांवती ॥ मर्यादावेलेपर्यंतजाती ॥ लाटसर्वेंभूमीवरीयेती ॥ अनेकरत्नेंअमोलिक ॥२१॥ नेणोंकायभूलींगशंकर ॥ त्यासीदुग्धाभिषेककरितोसागर ॥ नानारत्नेंसुमनहार ॥ अर्पणकरितश्रद्धेनें ॥२२॥ जेथेंवायुसुगंधमंद ॥ श्रमहारकवहातसेसुखद ॥ वेलातटींमुनीचेवृंद ॥ शाश्वतब्रह्माउच्चरिती ॥२३॥ कित्येकध्यानपरत ॥ अस्थिचर्ममयरोडबहुत ॥ परब्रह्मारुपीनिष्णात ॥ सुहृदसर्वजीवमात्रा ॥२४॥ कित्येकशिष्यासीपढविती ॥ आचारशिक्षापद्धतीदाविती ॥ क्षीरसागरतीराप्रती ॥ देवाअलेसर्वही ॥२५॥ पाहुनीविस्मयकरितीमनांत ॥ ब्रह्मारुद्रप्रमुखसुरसमस्त ॥ उत्तरतीरींजाऊनीनिश्चित ॥ आरंभकरितीस्तुतीसी ॥२६॥ देववंद्याकरुणामूर्तीं ॥ नमोनमोतुजकलमूर्तीं ॥ विष्णोतुजनमोपुढती ॥ केसीसुदनविश्वरूपा ॥२७॥ नमोधरणीपालद्विजपालक ॥ नमोज्ञानातीत अद्वैतबोधक ॥ त्रीगुणातीतरुपसदैक ॥ चिंदानंदरुपातुजनमो ॥२८॥ नमोवेदवेदांगातीत ॥ वेदगर्भदिव्यहृदयस्थ ॥ दिव्यरुपधरयोगप्राप्त ॥ योगीध्येयातुजनमो ॥२९॥ योगगर्भयोगगम्यस्वरुपा ॥ सृष्टिस्थितीलयकरणनिरुपा ॥ नरकर्णावतारकचतुर्भूजरुपा ॥ शेषपर्यकशायीतुजनमो ॥३०॥ श्रीवत्सवक्षसापीतवसना ॥ पद्मनाभाश्रीपतिमधुसूदना ॥ नमोपद्मपत्रायतलोचना ॥ यज्ञरूपायज्ञपते ॥३१॥ यज्ञावनमालीकौस्तुभधरा ॥ चक्रशंखपद्मधरा ॥ खंडधराहलधरापरात्परा ॥ परमानंदगुरुरूपातुजनमो ॥३२॥ जलरूपास्थुलरुपानारायणा ॥ दैत्यभयहरादानसुदना ॥ दैत्यापाओस्नीकरीरक्षणा ॥ शरणाअलोंतुजाआम्ही ॥३३॥ तुंचाअमचेंपरमदैवत ॥ तुझाच आश्रय आम्हसीनिश्चित ॥ तुंचकैवारीसदोदित ॥ आम्हास्वर्गस्थातुंत्राता ॥३४॥ स्कंदम्हणेत्र्यैलोक्यनायक ॥ विष्णुदेवेशभक्तपालक ॥ देवांनीस्तवितसंचकृपासम्यक ॥ करावयाप्रगटलाभुमिवरी ॥३५॥ शेषपर्यंकशयनावरती ॥ शयनकरीतमंगलाकृति ॥

पूर्णचंद्रवतवदनकांती ॥ कुरळकेशशोभती ॥३६॥ कंबुकंठघनाकृती ॥ दिर्घलोचनसुदंपक्ति ॥ सरळनाह्सिकामकराकृती ॥ कुंडलेंशोभतींकर्णद्वयीं ॥३७॥ मस्तकींकिरीटविराजपान ॥ दिव्यहार कौस्तुभरत्न ॥ दीर्घचतुर भुजश्रीवत्सलांछन ॥ विराजमानदीर्घहृदय ॥३८॥ त्रिवळीयुक्त उदर ॥ गंभीरनाभीपीतांबर ॥ शंखचकगदाधर ॥ कंकणमुद्रीकाशोभती ॥३९॥ हस्तपादतल आरक्त ॥ सर्वावयवसुंदरबहुत ॥ लक्ष्मीपादसेवाकरीत ॥ निजांकींचरणधरोनी ॥४०॥ परमनम्रावेनसासुत ॥ हस्तजोडोनिउभातिष्ठत ॥ मुनीसमुदायस्तुतिगात ॥ गायनकरीतनारदमुनी ॥४१॥ ऋद्धिसिद्धिचामरेंढाळती ॥ सुवर्णवेत्रघेऊनीहातीं ॥ द्वारपालद्वारींउभेअसती ॥ सेवाकरितीनिरंतर ॥४२॥ पुढेंअप्सरान्नृत्यकरिती ॥ हावभावबहुदाविती ॥ नृत्यापाहातलक्ष्मीपती ॥ ऐसादेवांनींअवलोकिला ॥४३॥ धवधवीतविष्णुमूर्ती ॥ प्रगटझालीस्वयंजोती ॥ नेत्रगोचरहोतांचक्षिती ॥ दंडवतनमितीसुरसर्व ॥४४॥ हस्तांजलीबद्धकरोनी ॥ जयजयकराकरितीध्वनी ॥ रोमांकिततनुहोऊनी ॥ बाष्पकंठीदाटले ॥४५॥ आधीचकेवळसात्विकदेव ॥ शुद्धसत्वात्मावासुदेव ॥ त्याचेंदर्शनेंअष्टभाव ॥ सत्वगुनाचेधाढले ॥४६॥ जैसेआधींचेनत्रप्रकाशक ॥ त्यावरीप्रगटझालाअर्क ॥ नेत्रासीप्रकाशहोय अधिक ॥ तैसेझालेंसर्वदेवा ॥४७॥ हृदयप्रेमभरेदाटलें ॥ त्यांतसात्विकभावप्रगटले ॥ जेंअष्टविधबोललें ॥ तेंकळलेंपाहिजेश्रोतया ॥४८॥ कल्पनासोडोनीचित्त ॥ उगेंचराहिलेंनिवांत ॥ हेंप्रथमलक्षनजाणावेंनिश्चित ॥ दुसरेंस्वेदशरीरासी ॥४९॥ तिसरारोमांचस्बरभंगचवथा ॥ शरीरासकंपतो पांचवाआतां ॥ विवर्णशरीरसहावेंतत्वता ॥ नेत्रासीअश्रुतेंसातवें ॥५०॥ आनंदांतचित्तबुडालें ॥ चित्तचित्तपणाविसरलें ॥ हेंआठवेंलक्षणबोलिलें ॥ सात्विकभावाचेंजाणिजे ॥५१॥ ऐसेंअष्टसात्विकभाव ॥

सुरवरासीप्रगटलेअपूर्व ॥ तेव्हांकृपाकटाक्षेंदेवाधिदेव ॥ अवलोकुनीबोलत ॥५२॥ मेघाऐसींगंभीरवाणी ॥ गर्जोनबोलेलचक्रपाणी ॥ तेणेंसुरासीसुखदेऊनी ॥ चराचरगुरुहरिजेव्हां ॥५३॥ अभयदेऊनबोलेश्रीहरी ॥ तीकथाउतराध्यायींबरी ॥ पांडुरंगजनार्दनबैखरी ॥ व्याख्यानकरीलसंत कृपें ॥५४॥ इतिश्रीस्कंदपुराणे ॥ सह्याद्रीखंडेतुरजामहात्म्ये ॥ शंकरवरिष्ठसंवादे ॥ विष्णुदर्शनंनामएकत्रिशोध्यायः ॥३१॥ श्रीजगदंबार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

अध्याय ३२

श्रीगणेशायनमः ॥ वैष्णवीमायाजगन्मोहिनी ॥ चराचरविश्वाचीजननी ॥ तुळजादेवीसुखदायिनी ॥ नरायणीतुजनमो ॥१॥ श्रोतोऐकासावचित्त ॥ महाविष्णुसुरगणाप्रत ॥ म्हणेमजाआहेविदित ॥ दैत्याचेंचेष्टितसर्वही ॥२॥ तुम्हांदेवाचेंराज्यवैभव ॥ दैत्यानैधनादिहरिलेंसर्व ॥ तुमच्याअधिकारावरीदानव ॥ स्थपैलेसर्वधारासुरें ॥३॥ हापूर्वीचसर्ववृत्तांत ॥ नारदानेंमजकेलाविदित ॥ याविषयींउपायनिश्चित ॥ योजूनठेवलाआहेम्यां ॥४॥ तुम्हीसुरगणसमस्त ॥ होऊनियांनिर्भयचित्त ॥ गमनक्रावेंस्वस्थळाप्रत ॥ कार्यसंपादीनमीतुमचें ॥५॥ शिघ्रकाळेंकरोनीनिश्चित ॥ त्यादैत्यांचाकरीनघात ॥ स्कंदम्हणेहरीचेंवचनामृत ॥ ऐकोनसुरगणसुखावले ॥६॥ नमस्कारकरुनीश्रीहरिसी ॥ होऊनियांस्वस्थमानसीं ॥ देवगेलेस्वस्थानासी ॥ रुद्रप्रमुखसर्वही ॥७॥ स्वस्थानासीसर्वदेव ॥ गेल्यानंतरवासुदेव ॥ कमलनयनतोमाधव ॥ दैत्यवधासीचिंतितसे ॥८॥ कोणतेउपायेंदैत्यनाश ॥ होततेंजाणोनीसर्वेश ॥ सत्यसंकल्पहृषीकेश

॥ गरुडारुढहोयतात्काळ ॥९॥ आलायमुनापर्वताप्रत ॥ जेथेंधारासुरराज्यकरित ॥ दानवज्याचेआज्ञांकित ॥ मंत्रदाताशुक्रज्यासी ॥१०॥ विष्णुभक्तिपरायण ॥ दक्षयायजुकबलीसमान ॥ राज्यलक्ष्मीनेंविराजमान ॥ महाबलपराक्रमी ॥११॥ धारासुररभ्यसभास्थित ॥ दैत्यसभासदपरिवारित ॥ तेथेंनारदमुनीत्वरित ॥ सभेमाजींपातला ॥१२॥ नारदासीअवलोकुनी ॥ धारासुरउठोनीतेचक्षणीं ॥ समोरजाउनीलालागलाचरणीं ॥ उत्तमाअसनींबैसविलें ॥१३॥ सद्भावेंनारदासीपुजोनी ॥ क्षेमकुशलविश्वारोनी ॥ संनिधबैसोनिविनवनी ॥ करितांझालीदैत्यनाथ ॥१४॥ म्हणेमीआजझालोंधन्य ॥ मजसमकोणीनसेअन्य ॥ तुमच्यापदरजस्पर्शेंमान्य ॥ पवित्रझालोंनारदा ॥१५॥ पूर्वजन्मीचेंसुकृत ॥ सफळझालेंआजबहुत ॥ तूंविष्णुभक्तपवित्रदांत ॥ तुझेंदर्शनजझालें ॥१६॥ तुझेंदर्शनतेंविष्णुदर्शन ॥ मजलागेंझालेंपूर्ण ॥ आज्ञाकरावीमजलागुन ॥ सेवासांगावीमजलागीं ॥१७॥ स्कंदम्हणेदैत्यराजवचन ॥ नारदेंसर्वहीऐकुन ॥ विस्मितहोऊनीबोलेवचन ॥ सर्वसभेच्यासमक्ष ॥१८॥ म्हणेतुत्रिभुवनींधन्य ॥ तुजसमकोनीनसेअन्य ॥ तुजभीतसेदेवसैन्य ॥ इंद्राद्रिकसर्वही ॥१९॥ त्यापराक्रमेंकरुन ॥ स्वाधीनकेळेंत्रिभुवन ॥ पूर्वीपितातुझाबलिमहान ॥ त्रिलोकशासनकरितहोता ॥२०॥ तोतपरीपरमविष्णुभक्त ॥ तैसाचतुंहीअससीनिश्चित ॥ तुझ्यापित्यासीपाळस्थित ॥ केलेंमहाविष्णुनें ॥२१॥ तूंहीपरमनिर्वाणसिद्धि ॥ विष्णुप्रसादेपावसीनिरवधि ॥ सुरगणांनीजाऊनीक्षीराब्धी ॥ तीरींप्रार्थिलामहाविष्णु ॥२२॥ तोतुजवधावयाचक्रपाणी ॥ आजचयेउनीसमरंगणीं ॥ तुजमारीलस्वचक्रेंकरुनी ॥ तुजकळावावयामीआलों ॥२३॥ तृंस्थीरहोऊनीत्यासी ॥ सहयुद्धकरीवेगेंसी ॥ अथवायेईलतुझ्यामनासी ॥ तैसेंकरीदैत्यनाथा ॥२४॥ देवाचाकरावयाकार्यार्थ ॥ आलाअसेवैकुंठनाथ ॥ तुजमहाकळावागुह्यार्थ ॥\

म्हणोनिसांगावयाआलों ॥२५॥ स्कंदम्हणेनारदवचन ॥ एकोनसंतोषलाबलीनंदन ॥ नारदासीप्रतिवचन ॥ धारासुरदेतसे ॥२६॥ म्हणेतरीबहुउत्तमझालें ॥ विष्णुनेंस्वहस्त्रेंमजमारिलें ॥ तरीमीधन्यमजवेगळे ॥ सभाग्यत्रिलोकीनाहींकोणी ॥२७॥ जन्मोजन्मीचेंसुकृत ॥ त्याचेंफळामजहोईलप्राप्त ॥ जरीमीपाहीनवैकुंठनाथ ॥ श्रीहरिस्वनेत्रोंनारदा ॥२८॥ त्याचेदर्शनाचालाभाअधिक ॥ त्यापुढेंतुच्छहेंविषयसुख ॥ त्र्यैलोक्यविजयराज्यदेख ॥ अधिकनवाटेमजकांहीं ॥२९॥ माझ्यापित्यनेंत्र्यैलोक्यअर्पण ॥ महाविष्णुसीकेलेंजाण ॥ तैसेंमीहीसर्वअर्पण ॥ करीनश्रद्धेनेंनारदा ॥३०॥ स्कंदम्हणेदैत्यवाणी ॥ नारदमुनीनेंऐकोनी ॥ धान्यम्हणोनीतेचक्षणीं ॥ त्यासीपुसोनीगेलास्वर्गासी ॥३१॥ देवऋषीजाताचनिघोन ॥ तात्काळभगवानकमलक्षण ॥ नगराच्यासमीपयेऊन ॥ शंखपांचजन्यफुकिला ॥३२॥ ज्यांशंखासीनिरंतरहातीं ॥ धरुनीवागवीकमलापती ॥ त्यांशंखाचीनादोन्नति ॥ ब्रह्मांडांतनसमाये ॥३३॥ त्याशंखाचानाद उत्तम ॥ ऐकोनियांदैत्योत्तम ॥ जाऊनीपाहेतपुरुषोत्तम ॥ गरुडारुढप्रत्यक्षेदखिला ॥३४॥ शंखचक्रगदाशार्ग ॥ अलंकृतचतुर्भुजपीतवसन ॥ कौस्तुभवनमालविराजमान ॥ सर्वालंकारशोभती ॥३५॥ महाविष्णुसीपाहुनी ॥ दानवश्रेष्ठहर्षलामनीं ॥ चतुरंगसेनासज्यकरोनी ॥ युद्धासीसंनिधपातला ॥३६॥ तामसभावधरोनीअंगीं ॥ य्द्धसीआलारणरंगीं ॥ दैत्याधिपासीपाहुनवेगीं ॥ श्रीहरीनेंतेवेळी ॥३७॥ स्वमायेनेकरुनीमोहित ॥ म्हणेजेदैत्यभावेअतिगर्वित ॥ त्यासीकरोनीनिश्चित ॥ भाषणकेलेंतेऐका ॥३८॥ श्रीहरीम्हणेदैत्यासी ॥ त्वांजिकिलइंद्रादिदेवासी ॥ त्यांचेऐश्वर्ययेभोगिसी ॥ दानवसमुदायसमवेत ॥३९॥ आतांतुजनिश्चयेंमारिन ॥ देवपाहतीलतुझेंमरण ॥ त्यांचेराज्यत्यासी देईन ॥ हविर्भागघेतीलपूर्ववत ॥४०॥ यास्तवत्वांजोवेंरसातळीं ॥

जाऊनीराहेपित्याजवळी ॥ नऐकसीतरीयेवेळीं ॥ व्यर्थप्राणासीमुकसील ॥४१॥ ऐकोनीविष्णुचेवचनासी ॥ असुरसवेचीबोलेत्यासी ॥ हेपुरुषोत्तमतुजसी ॥ भिवोनीनजायपाताळा ॥४२॥ माझापराक्रमपाहेयेथ ॥ मजसीयुद्धकरीतुं निश्चितं ॥ निष्कपटत्वांझुंजवेंत्वरित ॥ मजसीसहदेवनाथ ॥४३॥ मजलागींनाजिंकितां ॥ कोठेंजाशिलसांगाअतां ॥ कोठेंराहसीलवैकुंठनाथा ॥\ बोलतत्त्वतांवेळीं ॥४४॥ स्कंदम्हणेदैत्यवचन ॥ ऐकोनियांनारायण ॥ अतितिक्ष्णदहाबाण ॥ सोडोनीदैत्यासीविंधित ॥४५॥ बाणविद्धझालाअसुर ॥ नादकरोनीभयंकर ॥ गरुडमस्तकींगदाप्रहार ॥ करिताझालावेगेंसी ॥४६॥ गदाआदळलीशिरावर ॥ महाप्रतापीविनताकुमर ॥ तुंडप्रहारनखाग्रप्रहार ॥ बहुइतकेलेदैत्यासी ॥४७॥ गरुडाअणिधारासुर ॥ यादोंघांचेयुद्धथोर ॥ सर्वलोकभयंकरहोतेझालेसमयीं ॥४८॥ पक्षीआणिदानवेश्वर ॥ एकमेकांसीकरितीप्रहार ॥ दोघेबलपराक्रमेंथोर ॥ कंपितरितीभुमीसी ॥४९॥ दोघेहीरक्तलिप्तशरीर ॥ धांवतीएकमेकावर ॥ गरुडपक्षवाततरुवर ॥ उन्मळूनीपडतीभूमीवरी ॥५०॥ पर्वतशिखरेंढासळती ॥ शुष्कपर्णेंजैसीगळती ॥ देवदानवगंधर्वपाहती ॥ विद्याधरमाहोरग ॥५१॥ त्यादोघांचेंयुद्धपाहुनी ॥ सर्वहीविस्मयकरितीमनीं ॥ ऐसेंयुद्धकरितारणीं ॥ बहुतकाळलोटला ॥५२॥ तेव्हाजवंतोदैत्यनाथ ॥ गरुडासीधरावयाधांवत ॥ तवगरुडानेंचंचुपटांत ॥ बळकटधरिलेंदैत्यासी ॥५३॥ गरगराफिरवोनी शतवार ॥ भूमीवरीआपटिलाअसुर ॥ मूर्छापांवोनीधरणीवर ॥ विकळहोऊनीपडिलासे ॥५४॥ जैसापक्षीअकस्मात ॥ पक्कफळमुखीधरीत ॥ तेंगळोनीभुमीवरीपडत ॥ छिन्नभिन्नहोयफळजैंसे ॥५५॥ तैसेंझालेंधारासुरासी ॥ बहुतपावलाव्यथेसी ॥ मुखांतुनीवमनरक्तासी ॥ वारंवारकरीतसे ॥५६॥ मूर्छासावरोनीदैत्यनाथ ॥ विष्णुकडेआलधांवत

॥ तवविष्णुनेंगदाप्रहारत्वरित ॥ मस्तकीकेदैत्याच्या ॥५७॥ तेणेंतोझालामुर्छित ॥ मूर्छाजावोनीसावधहोत ॥ त्रिशुलघेऊनहातांत ॥ कोपेंमारीतविष्णुसी ॥५८॥ भगवानतेव्हाखंगघेऊनी ॥ शुलासीशतखंडकरोनी ॥ टाकिलेंतेअसुरेंपाहुनी ॥ गदाघेऊनीधांवला ॥५९॥ तेव्हांश्रीहरीनेंत्वरित ॥ तीक्ष्णबाणमारिलाहृदयात ॥ दैत्यपुन्हांझालामूर्च्छित ॥ पुन्हांसावधझालातो ॥६०॥ शक्तिघेऊनीयांकरीं ॥ मारिलेंहरीच्याहृदयवारी ॥ परिकिंचितचळलानाहींहरी ॥ पुष्पप्रहारेंगजैसा ॥६१॥ दैत्याचापराक्रमापाहुनी ॥ विस्मयहरीसीहोऊनी ॥ स्वमायेनेंमोहितकरुनी ॥ बोलतांझालादैत्यासी ॥६२॥ कायबोलिलाभगवान ॥ उत्तराध्यायींत्याचेंव्याख्यान ॥ म्हणेपांडुरंगजनार्दन ॥ श्रोतियांसीआदरें ॥६३॥ इतिश्रीस्कंदपुराणे सह्याद्रीखंडे ॥ तुरजामहात्म्ये ॥ शंकरवरिष्ठसंवादे ॥ धारासुरयुद्धवर्णनंनामद्वात्रिशोध्यायः ॥३२॥ श्रीजगदंबार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

अध्याय ३३

श्रीगणेशायनमः ॥ जयकरुणामूर्तीजगदंबिके ॥ विश्वव्यापकविश्वचाळके ॥ नमोब्रह्मांडनायके ॥ त्र्यंबकेतुजनमो ॥१॥ श्रोतेऐकाविचक्षण ॥ पूर्वाध्यायीनारायण ॥ स्वामयेंनेंमोहितकरुन ॥ बोलताझालादैत्यासी ॥२॥ हेंमुळव्यासवचन ॥ तेहतीसव्याश्लोकींजाण ॥ मोहशब्दाचेंकेलेंव्याख्यान ॥ दैत्यभावगर्वितम्हणोनी ॥३॥ पुन्हांनिरुपणच्याश्लोकींजाण ॥ मोहशब्दाचेंव्याख्यान ॥ अपकिर्तीपरिसश्रेष्ठमरण ॥ मानिताझालादैत्यनाथ ॥४॥ गरुडानेंयुद्धीकेलाजर्जर ॥ तोअपमान वाटलादैत्यासीथोर ॥ देहाचाकरुनीतिरस्कार ॥ मुक्तिमागेलदेवासी ॥५॥ मोहशब्ददोनवेळा ॥ वेदव्यासेंपुराणींलिहिला

॥ त्याचाअभिप्रायतुम्हांला ॥ कळविलायथामतीनें ॥६॥ जैसाकाट्यानेंकाटा काढिला ॥ तैसामोहानेंमोहनिगसिला ॥
धारासुरविष्णुभक्तभला ॥ कृतार्थकेलाभगवंतें ॥७॥ हें तात्पर्यमगीलकथेचें ॥ संकेतेंकळाविलेंतुम्हासांचें ॥
आतांयेथुनपुढीलकथेचें ॥ श्रवणकराआदरें ॥८॥ विष्णुम्हणेधारासुरासी ॥ तंभुक्तदृढव्रतुजसी ॥ प्रसन्नझालोंमागवरासी
॥ इच्छिसीतेंदेईनमी ॥९॥ जेंदुष्करदुर्लभदेवासी ॥ तेंआजदेईनतुजसी ॥ दैत्यम्हणेभगवंतासी ॥ जरीप्रसन्नाअहेसीमजदेवा
॥१०॥ तूंत्र्यैलोक्यगुरुव्यापका अससी ॥ अंतर्यामींउपदेष्टाहोसी ॥ तरीसायुज्यद्यवेंमजसी ॥ पुनरावृत्तिरहितजे ॥११॥
माझादेहावरीअंबिकेसाहित ॥ त्वांदेवाधिदेवाव्हावेंसुस्थित ॥ तिक्ष्णधारचक्रानेंत्वरित ॥ छेदुनीटाकीशरीरमाझें ॥१२॥
तुझ्यावरणीमाझ्याप्राणा ॥ लयहोऊंदेत्र्यैलोक्यभुषणा ॥ माझ्यानामानेत्र्यैंलोक्यपावना ॥ प्रसिद्धहोवोक्षेत्रहें ॥१३॥
मजवरीअनुग्रहकरुन ॥ हेंचद्यावेंमजवरदान ॥ स्कंदम्हणेदैत्यवचन ॥ ऐकोनीतेव्हांविष्णुनें ॥१४॥ सुदर्शनचक्रानेंतेवेळे ॥
धारसुराचेंमस्तकछादलें ॥ जेंप्रदीप्तकुंडलेंशोभलें ॥ तैसेंचछेदिलेंबाहुदोन्हीं ॥१५॥ वक्षस्थळासीछेदुनी ॥
मध्यभागहीटाकिलाछेदोनी ॥ दैत्यतेव्हांपडिलाधरणीं ॥ सर्वगात्रोम्छिन्नझालीं ॥१६॥ पाहुनीदेवैंद्रप्रमुख ॥
विष्णुसीबहुधास्तवितीदेख ॥ पुष्पवृष्टिकरितीअनेक ॥ धरणीवरीतेवेळीं ॥१७॥ देववाद्यांचागजरहोत ॥
अप्सरानृत्यकरितीबहुत ॥ पुण्यसुगंधवायुवाहत ॥ सुप्रभायुक्तसुर्यझाला ॥१८॥ निर्मळसर्ववस्तुजात ॥
तेकाळींझालेयथास्थित ॥ ऋषीमंडळीसकथासांगत ॥ स्कंदशिवपुत्राअदरें ॥१९॥ धारासुरासीयमुनापर्वतीं ॥
मारुनत्याच्यादेहाप्रती ॥ मथनकरोनीभोगावती ॥ नदीनीर्मिलीविष्णुनें ॥२०॥ शरीराचेंनामभोग ॥ त्यासीसमनकरुश्रीरंग
॥ जलनिर्मिलेंअव्यंग ॥ यास्तवभोगावती नामत्यासी ॥२१॥ तीभोगावतीपश्चिमवाहिनी ॥ तिच्याकेवळ उद्गमस्थानीं ॥

लक्ष्मीसहितचक्रपाणी ॥ राहिलाभगवानकमलेक्षण ॥२२॥ सर्वदेवांचाईश्वर ॥ अनुरहकरावयालोकांवर ॥ रम्यभोगावतीतीर ॥ अधिष्ठुनिराहिला ॥२३॥ ऐसेइयाप्रकारेंदेवोत्तम ॥ मारुनियांदैत्योत्तम ॥ त्र्यैलोक्यपावनसर्वोत्तम ॥ स्वयेंविशामकरिताझाला ॥२४॥ हीकथाअतिपावन ॥ तुम्हांसीकेलीनिवेदन ॥ अन्यकायकरावया श्रवण ॥ इच्छाअसेतेंसांगा ॥२५॥ ऐकोनीस्कदाचीउक्ति ॥ ऋषीपुसतीतयाप्रती ॥ तेथेंतीर्थेंकोणकोन असती ॥ तेंचसांगेनषण्मुखा ॥२६॥ भोगावतीचेंजलतेथ ॥ कैसेंदेवेंआणिलोंनिश्चित ॥ तेथेंच कपिलमुनीनेंविस्तुत ॥ यज्ञकेलातोसांगा ॥२७॥ हेंसर्व आम्हींपुसिलें ॥ तेंकुपेनेंपाहिजेसांगितले ॥ स्कंदम्हणेऐकासर्वहीभले ॥ परमशुभदायकमहत्म्यहें ॥२८॥ जेंऐकतांसर्वपापापासुन ॥ मानवमुक्तहोयनिश्चयेंजाण ॥ विष्णुनेंदैत्यासमारुन ॥ देहत्याचामंथिला ॥२९॥ तेव्हांत्याच्याशरीरांतुन ॥ रक्तप्रवाहनिघालापूर्ण ॥ तोविष्णुप्रसादेंजलहोऊन ॥ पश्चिमदिशेसीचालिला ॥३०॥ तेंजलपुण्यपावन क्षितीं ॥ नदीझालीभोगावती ॥ स्ननपानेंपहोती ॥ प्राणीसर्वहीभुलोकीं ॥३१॥ तिच्यादक्षिणदिग्भागासी ॥ शिवकपालेश्वरनामज्यासी ॥ कपालपडिलेंत्याप्रदेशीं ॥ धारासुरामहात्म्याचें ॥३२॥ भोगावतीच्यातंटीमनोरम ॥ लक्ष्मीतीर्थातिउत्तम ॥ लक्ष्मीनेंतेंस्थानपरम ॥ पावनकेलेंभुलोकीं ॥३३॥ लक्ष्मीतीर्थाच्याअतिनिकट ॥ भगवानपुरुषोत्तमश्रेष्ठ ॥ त्याच्यापश्चिमेसी तीर्थवरिष्ठ ॥ पुरुषकूपनामजयासी ॥३४॥ लक्ष्मीतीर्थाच्यापश्चिमेसी ॥ ऋणमोचनवापिकानमज्यासी ॥ त्रिविधऋणासतीमानवासी ॥ तेंफिटतसेज्यातीर्थी ॥३५॥ देवऋणऋषीऋण ॥ तिसरेंतेंपितृऋण ॥ यातिन्हीऋणांपासुन मुक्तहोयमानव ॥३६॥ तेथेंचपापविमोचनतीर्थ ॥ पापनाशक अतिसमर्थ ॥ नृसिंव्हाख्यमहातीर्थ ॥ भोगवतीच्यादक्षिणतटीं ॥३७॥ तेंसर्वतीर्थाम्मध्येंप्रवर ॥ सर्वपापनाशकथोर ॥

त्याचेदक्षिणेसीअपर ॥ पापनाशकनामतीर्थ ॥३८॥ देवऋशेहेपितृगंधर्वसेवित ॥ भुलोकिंभोगप्रदशाश्वत ॥ तेथेंचसुर्यकुंडतीर्थ ॥ पावनौत्तमभुलोंकीं ॥३९॥ त्याच्यादक्षिणेसीअर्धयोजन ॥ शंकराचेमुत्तमस्थान ॥ जेथेंसाक्षातौमारमण ॥ लोकनुग्रहकरावया ॥४०॥ पार्वतीसहर्वसिद्धीसमवेत ॥ अखंडवसतसे कैलासनाथ ॥ भोगावतीचाउद्भवजेथ ॥ तेथोनीसांगतोंतीर्थासी ॥४१॥ जेंस्थळीदैत्यमस्तकपतन ॥ तेंभोगावतीचेंउद्भवस्थान ॥ नागतीर्थलोकैकपावन ॥ नागेश्वरदेवतेदायी ॥४२॥ तेथुनजवळधारातीर्थ ॥ परमशुभदायकसमर्थ ॥ जीवसंसारग्रहग्रस्त ॥ त्यासीस्वर्गद्वारहोयनिष्कल्मश ॥४३॥ भोगवतीच्याउत्तरप्रदेशीं ॥ चक्रतीर्थनामज्यासी ॥ दुसरेंकपिलतीर्थपुण्यराशीं ॥ तेंअतिशयपावन ॥४४॥ जेथेंकपिलानेंयाग ॥ परमशोभनकेलासांग ॥ आणखींहीतीर्थेंसुभग ॥ असंख्यासतीविप्रेंदा ॥४५॥ जेथेंअसेधारासुर ॥ तेथींचीम्तीर्थेंवर्णिलीथोर ॥ आणिकश्रवणाचीइच्छासाचार ॥ कायअसेलतेसांगा ॥४६॥ ऋषीम्हणतीस्कंदस्वामी ॥ तीर्थाचीनामेंवर्णिलेंतुम्ही ॥ परितीर्थाचामहिमाआम्हीं ॥ ऐकलानाहींतुमच्यामुखें ॥४७॥ तरीआतांतीर्थमहिमा ॥ सांगुनीपावनकराआम्हां ॥ अनुग्रहकरुनीलोकांच्याश्रमा ॥ दुरकरावेंस्वामिया ॥४८॥ धारासुराच्यादेहावर ॥ कैसाविष्णुझालास्थिर ॥ कैलाकपिलानेंकेलाअध्वर ॥ कुपेनेंसमग्रसांगावें ॥४९॥ स्कंदम्हणेमुनीहोऐकावें ॥ तीर्थमहात्म्यतुम्हीबरवें ॥ ज्याच्यास्मरणेंचीअधिकारीव्हावें ॥ ब्रह्मारूपप्राप्तीसी ॥५०॥ जेव्हांविष्णुनेंदतियासीमारिलें ॥ तेव्हांदैत्याच्यादेहांतुनचांगलें ॥ पवित्र उत्तमौदकनिघालें ॥ तेंभोगावतीनामेंनदीझाली ॥५१॥ भगवानतेथेंझालास्थित ॥ हेंइंद्रादि देवासझालेंविदित ॥ येऊनीकृतांजलीसमस्त ॥ हर्षयुक्तमनींझाले ॥५२॥ वाचस्पतिप्रमुखदेव ॥ स्तुतिकरुम्लागलेसर्व ॥ सगुणरुपाचेंवैभव ॥ वर्णितीयथामतीनें ॥५३॥ देवाउचुः ॥ श्लोक ॥

नमोनमःकारणकारणाय ॥ नमोनमोमंगलमंगलात्मने ॥ नमोनमः ॥ सर्गलयादिहेतवेज्ञानप्रबोधायनमोनमस्ते ॥ टीका ॥ आदरेंदेवकरितीस्तुति ॥ बहुवारनमोनमोम्हणती ॥ कारणाचेंकारणजगती ॥ तूचाससीएकदेवा ॥५४॥ मूळप्रकृतीपासुन ॥ पृथ्वीपर्यंतचवीसगण ॥ कालकर्मस्वभावजीवाआपण ॥ कर्तासर्वहीकारणसृष्टीसी ॥५५॥ हेंसर्वहीजडस्वतःआपण ॥ जीवहीपरप्रकाशमान ॥ यासर्वासजीवन ॥ सत्तास्फुर्तीप्रदतूंएक ॥५६॥ यास्तवकारणाचेंकारण ॥ तूंचएकमहाकारण ॥ मंगलाचेंमंगलपुर्ण ॥ तूंएकपरमात्मा ॥५७॥ मंगलम्हणजेकल्याण ॥ तेंआनंदाचेंवाचक्रजाण ॥ सतीशयानंडीत्वदंश म्हणुन ॥ परिपूर्णनंदतूंएक ॥५८॥ प्रतिक ॥ सर्वलयदिहेतवे ॥ टीका ॥ उत्पतिस्थितिसंहार ॥ यासीतुंचाआधिष्ठानसाचार ॥ जैसेंमृद्गोलचक्रदंडचीवर ॥ यासीपृथ्वीचाअधार ॥ आणिकारनही ॥५९॥ प्रतिक ॥ ज्ञानप्रबोधाय ॥ टीका ॥ दपर्णाबिंबलेंरविमंडळ ॥ तेंभितीवरीप्रकासेहेझळझळ ॥ परित्याप्रकाशाचेंमुळ ॥ एकदिनकरहोयजैसा ॥६०॥ तैसेंबुद्धीजीवात्माहोऊनीएक ॥\ जाणतिविषयघटादिक ॥ परित्याज्ञानाचाप्रबोधएक ॥ प्रत्यगात्मातूंस्वतःसिद्ध ॥६१॥ ऐसादेवतुंसनतन ॥ सहस्त्रधातुजामुचेंनमन ॥ तुझ्यास्वरुपाचेंज्ञान ॥ कोनासीनसेआणिकळसी ॥६२॥ श्लोक ॥ नमोस्तुतेसर्वगुणेंश्वराय ॥ सर्वात्मनेसात्वकसेविताय ॥ नमोस्तुदेहोंद्रियकर्मवृत्तिभिरज्ञायमानायगुणेश्च ॥ सर्वेः ॥२॥ टीका ॥ सत्वरजतमोगुण ॥ यांनींजीवासीआकळलेंपूर्ण ॥ तुंगुणनियंतानारायण ॥ तुजलाबंधनकरुंनशकती ॥६३॥ कोणत्यागुणाचेंकैसेंबंधन ॥ श्रोतेऐकाविचक्षण ॥ आधींसत्वगुणाचेंबंधन ॥ कैसेंआहेतेंऐका ॥६४॥ मीएकसुखीमीज्ञानी ॥ अधिकमजकळतेंसर्वाहुनी ॥ सत्व्सगुणींटाकिलेंबांधुनी ॥ स्थुळदेहस्तंभीजाणावें ॥६५॥ म्याजंगातमानव्हावें ॥ उत्तमखावेंउत्तमल्यावें ॥ बहुतधनसंपादावें ॥ उद्योगकरावे ॥ दिननिशीं ॥६६॥ हरेंजोगुणाचेंबंधन ॥ देहस्तंभींबांधिलेंपूर्ण

॥ आतांतमाचेंबेंधन ॥ विस्मरणरुपजाणिजे ॥६७॥ आलस्याचेंसुखमानोनी ॥ बैसेउद्योगसोडोनी ॥ निद्राकरावीनिशीदिनीं ॥ स्तब्धराहणेंसर्वदा ॥६८॥ ऐसेंत्रिगुणाचेंबंधन ॥ जीवासीअंखडितजडलेंजाण ॥ आतांमुक्ताचेंलक्षण ॥ प्रसंगेंतेहीऐकावें ॥६९॥ जोदेहभावावेगळा ॥ त्रिगुणकार्याचासाक्षीनिराळा ॥ जाणिवेचासांडुनीचाळा ॥ आत्मारामसर्वदा ॥७०॥ सुरवरकरितीहरीवेंस्तवन ॥ म्हणतीगुणांचाईश्वरतूंपूर्ण ॥ गुणतुजाअकळुंनशकतीजाण ॥ सर्वात्मातुंम्हणोनी ॥७१॥ जोसर्वात्माआपण ॥ त्यासीकोणदुजाकरीलंबधन ॥ अग्निसंयोगेइतरसीइंधन ॥ जाळीलपरिअग्नीसीजाळूनशके ॥७२॥ तूंसर्वात्मापरिपूर्ण ॥ सात्विकतुजलाभजतीजाण ॥ राजसत्तामसदेहाभिमान ॥ धरोनीराहेतीसर्वदा ॥७३॥ सात्विककैसेभजतीजाण ॥ त्याभजनाचेंलक्षण ॥ सुरवरस्वतःवर्णन ॥ करोनीस्तवितीहरीसी ॥७४॥ प्रतिक ॥ नमोस्तदेहोंद्रियकर्मवृत्तिभ्रज्ञानमानायगुणैश्चसवैः ॥ टीका अंतःकरणबुद्धीवृद्धि ॥ परमात्माप्रकाशे ॥ प्रकाशमानहोती ॥ इंद्रियद्वाराबाहेरधांवती ॥ सुखदुह्खात्मक विषयावरी ॥७५॥ इंद्रयेघटादिविषयाप्रती ॥ ऐकतीस्पर्शितीपाह्तीचाखिती ॥ हुंगितीउच्चरित्तीघेतीदेती ॥ चालतीविसर्गकरितीइंद्रियेंही ॥७६॥ प्रानाधारादेहचळतो ॥ इंद्रियद्वारम कर्मकरितो ॥ अंतःकरणद्वाराम्हणवितो ॥ शहाणाआपणसर्वदा ॥७७॥ देहेंद्रियपाण अंतःकरण ॥ याचासंघातहोऊन ॥ निपजतीधर्माधर्मलक्षण ॥ परीतेंत्रिगुण्योगेंसर्वही ॥७८॥ सत्यसंय्होगेंहोयधर्म ॥ रजतमयोगेंअधर्म ॥ अवघेअनात्मास्तुतसंभ्रम ॥ करीतासतीसर्वदा ॥७९॥ हेंसर्वहीजडाचेतन ॥ यासीतुंदेवाअज्ञायमान ॥ जैसनेत्रघटासीजाणेपूर्ण ॥ परीघटनेत्रासीजाणेना ॥८०॥ प्रकाशकव्यापकसंनिधान ॥ असोनतुजनेनतीयासीकारण ॥ तुंज्ञाताचनव्हेसीज्ञेयम्हणुन ॥ विषयकोणाचानव्हेसी ॥८१॥ सर्वदाआहेआज्ञायमान ॥

तरीमगकैसेम्करावेंभजन ॥ हेंसर्वनिरुपणपुढिलश्लोकींहोतसे ॥८२॥ श्लोक ॥ हृत्पद्मवासायसमस्तजंतोर्ज्ञानस्वरुपायनमोनमस्ते ॥ मायातिरिक्तायमाहात्ममायिने ॥ हात्मस्वरुपायनमोनमस्ते ॥३॥ टीका ॥ सर्वजीवाच्याहृदयकमळांत ॥ प्रत्यगात्मरुपीअससेस्थित ॥ ज्ञानमात्रसदोदित ॥ बुद्धीवृत्तीहुनीवेगळा ॥८३॥ बुद्धीवृत्तीय्होगेंम्हणावाजीव ॥ मायावृत्तींयोगेंम्हणावाशिव ॥ मायातिरिक्तस्वयमेव ॥ शुद्धस्वरुपतुअससी ॥८४॥ तुमंहात्मामायानियंता ॥ हेहीमायायोगेंतत्त्वता ॥ मायानिषेधेंतुअयतां ॥ निर्विकल्पाअत्मस्वरुपतुं ॥८५॥ श्लोक ॥ यन्मायासर्वमिंदप्रकाशतेयस्यात्मनासर्वामिदंसमुध्ययेयम्वेदवेददांतविदोविदंतिगायंतिवाग्भिर्विपुलाभिसामगाः ॥४॥ टीका ॥ महदादिपृथ्वीपर्यंत ॥ अहंकारादिदेहांत ॥ ब्रह्मादितृनातजगत ॥ हेंतुझ्यामायेनेंभासत ॥ सर्वही ॥८६॥ ज्यांतत्झीअनुवृत्ती ॥ तेणेंहेंसर्वसमृधीहोती ॥ ऐसेंवेदवेदांतजाणती ॥ विपुलवाणीनेंगातीसामग ॥८७॥ श्लोक ॥ यजंतीयज्ञैर्विविधैर्मखजा ॥ नमंतीयंदेवगणःसरुद्रा ॥ स्तुवंतियंब्रह्माविदः सनातनमृज्यंतिसर्वेसमरुद्गनानराः ॥५॥ टीका ॥ मखज्ञानानायज्ञेंयजिती ॥ रुद्रासहितदेवगणवंदिती ॥ सनातनातुजब्रह्मविदस्तविती ॥ तुझ्याभजनेंश्रद्धाहोती ॥ देवादिइतरा ॥८८॥ ऐशाप्रकारेंतुझेंभजन ॥ करितीत्यासीतुंहासीप्रसन्न ॥ नमोनमोतुजपुढतीनमन ॥ नारायणतुजनमो ॥८९॥ ऐसीदेवांनींकेली स्तुती ॥ प्रसन्नहोईलक्ष्मीपती ॥ उत्तराध्यायकिंथाभिव्यक्ति ॥ म्हणेपांडुरंगजनार्दन ॥९०॥ इतिश्रीस्कंदपुरोणेसह्याद्रिखंडेतुरजामहात्म्ये ॥ शंकरवरिष्ठसंवादेतीर्थमहिमावर्णनंनामत्रयत्रिशोध्यायः ॥३३॥ श्रीजगदंबार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

श्रीगणेशायनमः ॥ जगदंबासर्वभुतांत ॥ बुद्धिरूपेंहोउनीस्थित ॥ युक्तायुक्तप्रदर्शित ॥ करीतसेतिसीनमनमाझें ॥१॥ स्कंदम्हणेतेव्हांसुरगण ॥ जोविष्णुत्रैलोक्यपावन ॥ त्याचेंकरोनियांस्तवन ॥ धरोनीमौनराहिलें ॥२॥ अग्रभागींसुरगणस्थित ॥ विष्णुत्यासीकरोनीहर्षीत ॥ म्हणेम्यांमारिलावली सुत ॥ धारासुरदैत्यहा ॥३॥ आतांनिर्भयतुम्हींआपुलें ॥ राज्यकरावेंपूर्ववतचांगलें ॥ अंबेसहितमजरुचलें ॥ राहावयासीहेंस्थळ ॥४॥ तरीतुम्हीआपुल्यानामेंतीर्थें ॥ येथेंनिर्मावेंसमस्तें ॥ इतकेबोलूनीसुरगणातें ॥ विष्णुतेथेंचराहिला ॥५॥ जगदंबेच्याआज्ञेंकरुन ॥ स्थितझालादेवतगण ॥ यास्तवतेंस्थळपुण्यवान ॥ श्रेष्ठझालेंअतिशय ॥६॥ आतांतुम्हासी ॥ तीर्थमहिमा ॥ सांगतोंमीऋषीसत्तमा ॥ भोगावतीस्नानज्यानरोत्तमा ॥ माघमासींघडलेंदिनत्रय ॥७॥ त्यासीपुनरावृत्तिरहित ॥ विष्णुसाजुज्यहोतसेप्राप्त ॥ तीर्थेंबहुतत्रैलोक्यांत ॥ परिभागावतीसमाननसती ॥८॥ भोगावतीतटींश्राद्ध ॥ करितीश्रद्धापूर्वकशुद्ध ॥ तेपितरासहिताआपणप्रसिद्ध ॥ ऊर्ध्वलोकासीनेतसे ॥९॥ भोगावतीचेंस्नानपान ॥ वैशाखकार्तिकमाघस्नान ॥ करितीत्यांसीप्राप्तवैकुठभुवन ॥ ब्रह्मादिनपर्यंतहोतसे ॥१०॥ विष्णुसहितवैकुंठीराहे ॥ विष्णुगणाचेंअधिपत्यलाहे ॥ ऐसाभोगावतीचामहिमापाहे ॥ तुम्हांलागींवर्णिला ॥११॥ आतांनागतीर्थाचामहिमा ॥ श्रवणकराद्विजोत्तमा ॥ श्रावणशुद्धपंचमीसीनरोत्तमा ॥ तीर्थस्नानघडलेंज्या ॥१२॥ त्यांनीयथाशक्तिकरुन ॥ नगेशाचेंकरावेंपुजन ॥ ब्राह्मणसुवासिनी भोजन ॥ पायसादिपक्कान्नेघालावीं ॥१३॥ अक्षतापुष्पेंविल्वेंकरुन ॥ जोनागेशाचेंकरीलपुजन ॥ त्या मानवासीनागापासुन ॥ भयकदांनहोयभुलोकीं ॥१४॥ शिवरात्रीसीनिराहारकरुन ॥

दृढभक्तिजितेंद्रिय होऊन ॥ नागातीर्थजलानेंअभिषेककरुन ॥ जागरदीपदानकरितीजे ॥१५॥ तेशिवसायुज्यासीप्राप्तहोती ॥ केव्हांहीतेथेंदीपलाविती ॥ घंटावाजवृनीशिवदर्शनघेती ॥ तेजातीशिवमंदिरा ॥१६॥ तेशिवसायुज्यासीप्राप्तहोती ॥ केव्हांहीतेथेंदीपलाविती ॥ घंटावाजवुनीशिवदर्शनघेती ॥ तेजातीशिवमंदिरा ॥१६॥ आतांद्वारतीर्थाचामहिमा ॥ तुम्हीऐकामुनीसत्तमा ॥ जेव्हांधारासुरदैत्योत्तमा ॥ वधिलेमहाविष्णुनें ॥१७॥ जेथेंदेहपतनहोऊन ॥ विष्णुसायुज्यासीपावलाजाण ॥ तेथेंद्वारतीर्थझालेंनिर्माण ॥ सर्वलोकांसीपावनजें ॥१८॥ द्वारतीर्थजलस्पशेकरुन ॥ स्वर्गद्वारासीपावतीजाण ॥ द्वारतीर्थाचेम्स्नानकरुन ॥ पितारासीयजितीयथाविधी ॥१९॥ त्याचेपितरसमस्त ॥ स्वर्गीपुज्यप्रतिष्ठित ॥ होऊनीराहतीनेमस्त ॥ अक्षयसुखहोऊनी ॥२०॥ नगरासीद्वारगृहासीद्वार ॥ प्रवेशार्थकरितीनर ॥ तैसेंस्वर्गासीजावयाद्वार ॥ यांतसंशयनकारावा ॥२२॥ लक्ष्मीतीर्थेंजलातस्नान ॥ अष्ठमीसीसुर्योदयींयेऊन ॥ भृगुवारींमंदवारींकरितीजाण ॥ त्यासीलक्ष्मीसदाभजे ॥२३॥ जैसाविष्णुलक्ष्मीनाथ ॥ त्र्यैलोक्यांताअहेविख्यात ॥ तैसानरहीहोयाविख्यात ॥ लक्ष्मीतीर्थेंस्नानानें ॥२४॥ लक्ष्मीतीर्थाच्यातीरासी ॥ यथारुचीवायनब्राह्मणांसी ॥ तैसेंचद्यावेंसुवासिनीसी ॥ त्यासीलक्ष्मीप्राप्तीफलहोय ॥२५॥ लक्ष्मीतीर्थाहुनीश्रेष्ठैतरा ॥ नाहींझालेंनाहींहोणार ॥ ज्याचामहिमाब्रह्माहर ॥ मीस्कंदहीवर्णूनशकेची ॥२६॥ जेथेंभगवानपुरुषोत्तमा ॥ भक्तवत्सलदेवोत्तम ॥ शंकरासहितराहिलापरम ॥ लोकानुग्रहकारावया ॥२७॥ ज्याच्यादर्शनमात्रेंकरुन ॥ विष्णुलोकासीजातीमानवजन ॥ एकादशीनिराहारकरुन ॥ रात्रींजागरकरावा ॥२८॥ त्र्यैलोक्यपूज्यविष्णुचेंपुजन ॥ अनेक उपचारसमर्पुन ॥ तुळसीपुष्पधुपदेप अर्पून ॥ नानविधनैवेद्यसमर्पावा ॥२९॥ तांबुलचदंनादिउपचार ॥ विष्णुसीअर्पितीजेनर ॥

धन्यतेयालोकींथोर ॥ विष्णुभक्तदृढव्रत ॥३०॥ तेविष्णुलोकींविष्णुसहित ॥ आनंदभोगतीअपरिमित ॥
तेथेंचलीनहोतीनिश्चित ॥ पुतरागमनत्यानाहीं ॥३१॥ येथेंपुराणोक्तव्यासवचन ॥ या अध्यायींश्लोकलिहितोतीन ॥
कोणतेम्हणालविचक्षण ॥ तरीतेहतीसापासुनीपस्तीस ॥३२॥ ॥ श्लोक ॥ सयवधन्योलोकोस्मिन्विष्णुभक्तोयतव्रतः ॥
विष्णुनामोदतेनाकेपुनस्तत्रैवलीयते ॥१॥३३॥ सकृद्दर्शनमात्रेणदवेदवेस्यचक्रिणः ॥ यातितन्मयतांमर्त्योयथाद्वारतीस्थले
॥२॥३४॥ यनासौविदितो देवोवासुदेवोमहायशाः ॥ नचतीर्थाटनंतेनकर्तव्यंब्रह्मशासनात ॥३॥३५॥ जोविष्णुभक्तदृढव्रत
॥ नवविधभक्तिआचरत ॥ संकटीनेमासीनटळत ॥ यतव्रतत्यासीम्हणावें ॥३३॥ विष्णुमूर्तीचेंध्यान ॥ तेणेगेंलेदेहात्मभान
॥ ध्येयविष्णुध्याताआपण ॥ बुद्धिस्थचिदाभासस्वरुप ॥३४॥ ध्यातियासीध्येयाचेअनुसंधानें ॥
उठतीसात्विकभावलक्षणें ॥ प्रेमरोमांचादिचिन्हें ॥ सुखचप्रगटेबहु ॥३५॥ नाकम्हणजेदुःखरहित ॥
मोदतेंम्हणजेआनंदयुक्त ॥ ध्यातेपणासोडुनलीनचित्त ॥ ध्येयमात्राआपनहोतसे ॥३६॥ जोदेवमायाचक्रचाळक ॥
देवादिदेवब्रह्मांडनायक ॥ एकवारदर्शनेंतन्मयदेख ॥ द्वैतभावरहित होतसे ॥३७॥ जैसेंद्वारावतीस्थलींजन ॥
हेंएकयेथेंउपलक्षण ॥ गोकूळमथुरावृंदावन ॥ तेथीचेंजनमन्मयजैसे ॥३८॥ गोपगोपीउद्धवदिभक्त ॥
रुक्मिणीआदिस्त्रियासमस्त ॥ तेदेहासीविसरोनी अनुरक्त ॥ तन्मयझालेज्यापरी ॥३९॥ तेव्हांप्रत्यक्षहोताभगवंत ॥
आतांआम्हांसीझालागुप्त ॥ ऐसाविकल्पमनांत ॥ धरुंनयेसर्वथा ॥४०॥ प्रतिक ॥ येनासौय्विदितोदेवः ॥ टीका ॥
ज्यांनेंस्वधर्मानुष्ठानेंकरुन ॥ ईश्वराचेंकरुनीआराधना ॥ नवविधभक्तिपंथेंचालुन ॥ शरणजाउनीसदगुरुसी ॥४१॥
असौम्हणजेहाहृदस्थ ॥ बुद्धयादिकासीप्रकासीत ॥ देवतोगुरुकृपेनेंकेलाविदित ॥ अवस्थासाक्षीप्रत्यगात्प्रा ॥४२॥

प्रतिक ॥ वासुदेवोमहायशाः ॥ टीका ॥ एकादेहींविदितझाला ॥ तैसा सर्वत्रपाहिजेसमजला ॥ सर्वभूतांतव्यापुन उरला ॥ वासुदेवत्यासीम्हणावें \॥४३॥ वासुदेवसर्वमिती ॥ ऐसीश्रृतिस्मृतिपुराणेंगर्जती ॥ अनुभवघेवोनीऐसेंचगाती ॥ साधुसंतसर्वदा ॥४४॥ जोहृदयस्थतोचवसुदेव ॥ वासुदेवतोचहृदयास्थदेवस ॥ महायशाम्हणजेकितीगौरव ॥ वेदांतलोकांतप्रसिद्ध ॥४५॥ ऐसाज्यासीझालाविदित ॥ त्यांनीएकांतींभजावाभगवंत ॥ जाऊनयेतीर्थाटनकरीत ॥ ब्रह्मावचनाऐसेंअसें ॥४६॥ जेवहिर्मुख अज्ञान ॥ त्यांनीकरावेंतीर्थाटन ॥ तेणेंनिष्पापहोऊन ॥ पुण्यजोडेसत्संग ॥४७॥ क्रमानेंवैराग्यज्ञानभक्ति ॥ तेणेंत्यासहोयसद्गती ॥ ज्ञानझालियापुढती ॥ तीर्थाटनीभ्रमूनये ॥४८॥ बहुहिंडतांहोतीकष्ट ॥ मगतोनहोयध्याननिष्ठ ॥ बहिर्मुखासीतीर्थाटनश्रेष्ठ ॥ तेंचस्पष्टाऐकावें ॥४९॥ लक्ष्मीतीर्थींएकादशीसीस्नान ॥ जितेंद्रियेकरावेंविष्णुपुजन ॥ सर्व उपचार समर्पुन ॥ रात्रींजागरकरावा ॥५०॥ पारणेकरावेंद्वादशीस ॥ ऐसाजोनरद्वादशमास ॥ व्रतकरीलत्यासीवैकुंठवास ॥ पुत्रभार्येसहितहोईल ॥५१॥ हेंभ्यांसंक्षेपेंकेलेंवर्णन ॥ पुढेंऋणमोचनतीर्थमहिमान ॥ सांगेनतेंकरावेंश्रवण ॥ स्कंदम्हणतसेऋषीसी ॥५२॥ पांडुरंगजनार्दन ॥ म्हणेश्रोतयालागुन ॥ कथा ऐकावयाजाण ॥ सावध अवश्याअसावें ॥५३॥ इतिश्रीस्कंदपुराणे ॥ सह्याद्रीखंडें ॥ तुरजामहात्म्यें ॥ शंकरवरिष्टसंवादे ॥ तीर्थमहिमावर्णननाम ॥ चतुत्रिंशोध्यायः ॥३४॥ श्रीजगदंबार्पणमस्तु ॥

श्रीगणेशायनमः ॥ जयत्रिपुरसुंदरीअंबिके ॥ दीनजडजीवप्रीतपाळके ॥ ब्रह्मदिदेवांसत्वाकौतुकें ॥ ऐश्वर्यदिधलेंउत्कृष्ट ॥१॥ स्कंदम्हणेतीर्थम्हणामोचन ॥ ज्याच्यास्नानेंपानेंजन ॥ मुक्तात्रिविधम्हणांतुन ॥ होतीसत्वरनिश्चयें ॥२॥ एकदामांडव्यमुनीश्रेष्ठ ॥ तपकरिताझालाउत्कृष्ट ॥ भुमिखणोनीनिर्मिलेंवरिष्ठ ॥ तीर्थएकतेवेळीं ॥३॥ कालद्वयस्नानकरुन ॥ देवपितरांचेंकरीयजन ॥ मुक्तझालाऋणबंधनापासुन ॥ म्हणोनीऋणमोचन नामझालें ॥४॥ भौमवारींयातीर्थीस्नान ॥ स्वकीयपितरांचेंकरुनीअर्चन ॥ स्वशक्तिनेंश्राद्धकरितीजाण ॥ तेअनऋणीहोतीभुलोंकी ॥५॥ ज्यातीर्थाचेंदर्शनस्नानपान ॥ करितांऋणमुक्तहोतीजन ॥ ऐसेंतीर्थपावन ॥ निःसंशयजाणिजे ॥६॥ आतांपापमोचनतीर्थ ॥ शंकरेंनिर्मिलेंलोकहितार्थ ॥ ज्याच्यादर्शनमात्रेंसमस्त ॥ पातकापासुनीमुक्तहोती ॥७॥ जैसेंगंगाजळींकरितांस्नान ॥ पवित्रहोयनलगतांक्षण ॥ तैसेंयातीर्थीकरितांस्नान ॥ निष्पापहोयतात्काळ ॥८॥ आतांनृसिंव्हतीर्थ उत्तम ॥ करिताझालापुरुषोत्तम ॥ तेथेंस्नानपानकरितांपरम ॥ ब्रह्माप्राप्तीचाहोयाधिकारी ॥९॥ एकादशीमंदवारीं ॥ जेस्नानकरितीतीर्थावरी ॥ भावेम्पुजितीनरहरी ॥ तेवैकुंठीसुखीराहती ॥१०॥ नृसिंहतीर्थतीरींजाण ॥ जेनरकरितीश्राद्धयज्ञ ॥ तेआपणांसहितसर्वपितृगण ॥ तारुनीजातसेस्वर्गासी ॥११॥ दुसरेंपापनाशनतीर्थ ॥ इद्रानेनिरिमिलेंयथार्थ ॥ स्नानमात्रेंजळतीसमस्त ॥ ब्रह्माहत्यादिपातकें ॥१२॥ पापनाशनतीर्थ ॥ स्नाजोनरकरीपांचदिन ॥ त्याचींपातकेंजळती संपूर्ण ॥ इंद्रलोकांसीजायतो ॥१३॥ तेथेंचसूर्यकुंडतीर्थ ॥ तेथेंचंद्रसूर्यग्रहणव्यतिपात ॥ भानुवार भृगुवरसंक्रात ॥ पर्वकाळींस्नानकरीलजो ॥१४॥ तोसर्वरोगापोआसनहोयमुक्त ॥ अतिसुर्यलोकाप्रतिजात ॥ अश्विनीमासींभानुवारीतेथ

॥ प्रातःस्नानकरुनियां ॥१५॥ कृरुनियांसुर्यपूजन ॥ सुर्यासींकरावेंअर्ध्यदान ॥ सूर्यमंत्र उच्चारुन ॥ नमस्कारघालावें ॥१६॥ ॥ श्लोक ॥ नमासवित्रेत्रिगुणत्मनेनगः ॥ पद्मप्रबोधायसहस्त्ररश्म्य ॥ कालात्मेनर्गलयादिहेतवे ॥ तस्मैनमः कश्यपनंदनाय ॥१॥ ओवी ॥ यामंत्रानेंअर्ध्यदान ॥ सुर्योदिनामेंनमस्कारजाण ॥ करीलतोव्याधिनिर्मुक्तहोऊन ॥ सुखभोगभोगीलयेथेष्ट ॥१७॥ अंतीतेजोरुपहोऊन ॥ सुयलोकींराहेजाण ॥ सुर्यकुंदाचेमहात्म्यपूर्ण ॥ तुम्हांलागीकथिलेम्यां ॥१८॥ आतांसिद्धेश्वराचामहिमा ॥ तुम्हींऐकाद्विजोत्तमा ॥ जेव्हांविष्णूनेंदैत्योत्तमा ॥ मारिलेंसुदर्शनचक्रानें ॥१९॥ तेव्हासर्वहीसिद्धिघेऊन ॥ सुस्थितझालावृषभवाहन ॥ कैलासनाथउमारमण ॥ सिद्धेश्वरनामपावला ॥२०॥ भौमवारींसिद्धेश्वरपुजन ॥ करावेंकुसुमाक्षताअर्पून ॥ विल्वधत्तुरकुसुमादिकरुन ॥ नानाविधपुष्पेंसमर्पावें ॥२१॥ दध्योदननैवेद्याअर्पून ॥ जोमानवपुजाकरीलपूर्ण ॥ तोशिवाचागणहोऊन ॥ शिवसंनिधसुखीराहे ॥२२॥ जोनरशिवाएंकरीदर्शन ॥ त्यासीसिद्धीवशहोतीसंपुर्ण ॥ सिद्धेश्वराचामहिमावर्णन ॥ करावयाशक्यनोहें ॥२३॥ आतांऐकामुनीसत्तमा ॥ चक्रतीर्थाचामहिमा ॥ धरणीसीचक्रमारुनी उत्तमा ॥ उदकासीआणिलेंभगवंते ॥२४॥ तेंतीर्थसर्वलोकपावन ॥ झालेंचक्रतीर्थनामाभिधान ॥ ज्याचेजलस्पर्शेंकरुन ॥ विघ्नापासुनीनरमुक्तहोती ॥२५॥ त्यातीर्थीस्नानदानश्राद्धजोनर ॥ श्रद्धायुक्ताकरीलसाचार ॥ त्यासीप्रयागद्वारकापुर ॥ प्राप्तहोईल अनायासें ॥२६॥ एकमासपर्यतकरितांसेवन ॥ इतरतीर्थेम्पलदेतीपूर्ण ॥ तैसेंनोव्हेंचक्रतीर्थजाण ॥ वैकुंठदायकस्नानमात्रें ॥२७॥ स्नानकरुनीजायदुरित ॥ दर्शनमात्रेंहोयमुक्त ॥ पानकेलियास्वर्गप्राप्त ॥ तिन्हीसेवितापावेविष्णुलोक ॥२८॥ चक्रतीर्थाचेंमहात्म्य ॥ वर्णावयानोहेशक्य ॥ ब्रह्माहरीहरामलासामर्थ्ये ॥

संपूर्णवर्नावयानसे ॥२९॥ तीर्थमहात्म्ययथामती ॥ वर्णनकेलेंतुम्हांप्रती ॥ कपिलमुनीच्यायाप्रती ॥ आतांयेथूनसांगेनमी ॥३०॥ तुम्हींसावधहोऊनीचित्तीं ॥ श्रवणकराकथेप्रती ॥ स्कंदस्वयेंऋषीगणाप्रती ॥ बोलताझालाआदरें ॥३१॥ म्हणेपांडुरंगजनार्दन ॥ तुम्हीश्रोतेभाविकजन ॥ श्रद्धापूर्वककरावश्रवण ॥ प्रार्थनाकरितोंमीतुमची ॥३२॥ इतिश्रीस्कंदपुराणेसह्याद्रीखंडेतुरजामहात्म्येशंकरवरिष्ठसंवादे ॥ तीर्थमहिमावर्णनंनाम ॥ पंचत्रिशोध्यायः ॥३५॥ श्रीजगदंबार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥

अध्याय ३६

श्रीगणेशायनमः ॥ गुह्यांतरस्थितायासाब्रह्मांडावरणाद्वहीः ॥ शैवदेवीचिदाकरायमुनाचल संस्थिता ॥१॥ जययमुनाचलविहारणी ॥ शामसुंदरेसीतांवरधारिणी ॥ दीनदयाळेसंकटहारिणी ॥ साष्टांगनमनतुजाअसो ॥२॥ स्कंदवक्तापुराणाचा ॥ ऋषीसीबोलेमधुरवाचा ॥ कपिलमुनीराजायोगियाचा ॥ जोसिद्धांचामुगुटमणी ॥३॥ तोभोगावतीच्याउत्तरतटीं ॥ आदिदेवाचीव्हावयातुष्टी ॥ करितांझालायाग इष्टी ॥ संभारसर्वमेळविनी ॥४॥ कार्तिकमासशुक्लपंचमी दिनी ॥ भृगुवारनक्षत्ररोहिणी ॥ यज्ञारंभकपिलमुनी ॥ करिताझालातेधवां ॥५॥ यज्ञार्थपाचारिलें जेमुनी ॥ तेसपारवाराअले ॥ आश्रमसोडोनी ॥ वसिष्ठात्रीपराशरजमदग्नी ॥ भारद्वाजविश्वामित्रऋषी ॥६॥ गौतमासितदेवलाचार्य ॥ सुमंतसौरभीवाभ्रवेय ॥ नारदाकुत्सदेवश्रवाआर्य ॥ संस्कृतिपती माषतांडय ॥७॥ वाभ्रायनीइत्यादिब्रह्मानिष्ठ ॥ सत्यवादीसपरिवारतपोनिष्ठ ॥ आलेयज्ञार्थद्विजवरिष्ठ ॥ मंत्रवेत्तेसर्वही ॥८॥

यज्ञसंभारसंपादन ॥ खाणोनीकुंडकेलीनिर्माण ॥ मंडपचौसष्टहस्तप्रमाण ॥ षोडशस्तभयसंयुक्त ॥९॥ उचीसीतरीपंचहस्त ॥ पवित्रकाष्ठानेंनिर्मित ॥ ध्वजपताकशोभिवंत ॥ सर्वहीकेलेंयथाशास्त्र ॥१०॥ चतुरस्त्रत्रिकोणभगाकृती ॥ इत्यादीजैसीशास्त्रपद्धति ॥ मंडपकुंडयंत्रादिस्थिति ॥ जैसीअसावीतैसीकेली ॥११॥ औदुंबरशमीखदिर ॥ याचेंयथाशस्त्रयज्ञापात्रें ॥ उल्लखमुसलादिसमग्र ॥ संपादिलेंयज्ञांग ॥१२॥ अध्वर्युयाज्ञवल्क्यजतत्त्वतां ॥ गौतमऋषिझालाहोता ॥ पराशरऋषिउद्गाता ॥ वसिष्ठब्रह्माझालासे ॥१३॥ प्रस्तोतागालवऋषी ॥ कपिलयजमानत्यायज्ञासी ॥ अन्यऋशेहेगणऋत्वीजकर्मासी ॥ करितेझालेतेकाळीं ॥१४॥ ऐशामनोरमयज्ञाप्रती ॥ देवयेऊनीभागघेती ॥ पुरोडाशब्रह्माचरुसमिधानिश्चिती ॥ अश्वत्थादिवृक्षाच्या ॥१५॥ धूमाकुलझालासर्वप्रदेश ॥ संस्कारकरुनीआज्यास ॥ तिलव्रीहीयवादिहविर्द्रव्यास ॥ संस्कारकेलेसर्वही ॥१६॥ मंत्रोच्चारकरुनीब्राह्मण ॥ अग्नींतघालितीअवदान ॥ यज्ञमहोत्सवद्वादशदीन ॥ कपिलमुनीचाहोतसे ॥१७॥ देवसंतुष्टीकारकयज्ञाझाला ॥ मगदरुनीअवभृतस्नानाला ॥ बहुदक्षणादेऊनितोपविला ॥ ऋत्विजमुनीगणकपिलानें ॥१८॥ अन्यहीजोड्विजोत्तमजन ॥ दीन अनाथत्यालागुन ॥ घनभोजनसन्मानदेऊन ॥ तोपविलेंसर्वांसी ॥१९॥ ऐसाउत्तमयज्ञकरुन ॥ खणोनीजलकेलेंनिर्माण ॥ पवित्रगंगाजलासमान ॥ कपिलधारानामठिविलें ॥२०॥ त्यातीर्थांकरीजोस्नानपान ॥ तोनरनिष्पापहोऊन ॥ शुद्धहोयपुण्यवान ॥ ब्रह्मालोकाप्रतीजाय ॥२१॥ जोराविवारींसुर्योदयींस्नान ॥ करुनिकापिलेश्वराचेंपुजन ॥ यथाशक्तिजपकरीलजाण ॥ वचस्पतिसमानहोईलतो ॥२२॥ जेव्हांआमावाश्यासोमवती ॥ कालयोगेंयेईलनिश्चिती ॥ तेव्हांस्नानदानजेमानवकरिती ॥ तेधन्यहोतीयालोंकीं ॥२३॥ तेब्रह्माप्राप्तीसीयोग्यहोतीं ॥

ऐसीयातीर्थाकीर्ति ॥ यासमानाअन्यनसती ॥\ तीर्थेंब्रह्मांडभुवनांत ॥२४॥ नित्ययातीर्थीस्नान ॥ करितांनिष्पापहोतीजन ॥ ऐसेंकपिलधरिचेंमहिमान ॥ वर्णिलेंभ्यांतुम्हांप्रती ॥२५॥ यासीजोनरकरीलश्रवण ॥ त्यासीजगदंबासुप्रसन्न ॥ होऊनिदेईलवरदान ॥ मनोरथपूर्णकरील ॥२६॥ ऐसेंहेंमाझेंवचन ॥ कधींअन्यथानोव्हेंजाण ॥ ऐसाहाकपिलयज्ञ ॥ तुम्हांप्रतीवर्णिला ॥२७॥ तैसेंचधारासुराचेंआध्यान ॥ जोनरयासीकरीलश्रवण ॥ तोनिष्पापहोयजाण ॥ यांतसंदेहनसेची ॥२८॥ आणीकएकसांगतोंतुम्हाप्रत ॥ भैरवसर्वलोकराक्षणार्थ ॥ शिवालयाचेईशान्येकोणीस्थित ॥ त्याचेम्पुजनकरावें ॥२९॥ रविवारींभौमवारींभौरवाप्रती ॥ तिलतैलानेंअभिषेककरिती ॥ माषान्ननैवेद्यसमर्पिती ॥ भैरवकुंडीस्नानकरोनी ॥३०॥ सर्वहीविघ्नाचेम्भय ॥ त्यासीकधींहीनहोय ॥ यालोकींयेथेष्टसुखभोगहोय ॥ अंतीजायेशिवपदा ॥३१॥ पाहतांभैरवाचेसदन ॥ व्याघ्रसर्पचोरनृपभयजाण ॥ तैसेंचशत्रुचेंभयदारुण ॥ कधींहीनहोयतयासी ॥३२॥ रोगव्याधिकधींनहोती ॥ दृढराहेशरीरस्थिति ॥ स्कंदम्हणेम्यातुम्हांप्रती ॥ तीर्थमहिमावर्णिला ॥३३॥ ऐसींबहुततीर्थेंयमुनापर्वतीं ॥ शुभदायकसर्वहीअसतीं ॥ साकल्यवर्णिलीं तुखांप्रती ॥ हींयथाविधीकरावीं ॥३४॥ भक्तिभावेंतीर्थेंकरिती ॥ त्यांचीहोयपापनिवृत्ति ॥ अंतीसायुज्यापावती ॥ ऐसेंमहात्म्यतीर्थाचें ॥३५॥ यापरीकथिलेंउत्तमोत्तम ॥ जगदंबेचेंमहात्म्यमनोरम ॥ हेंभभक्तिनेश्रवणपठणपरम ॥ करितांमनोरथपूर्णहोती ॥३६॥ ऐसेंतुळजामहात्म्यपूर्ण ॥ छत्तीसा अध्यायस्कंदपुराण ॥ स्कंदानेंऋषीसीकेलेंकथन ॥ तेंचीवरिष्ठासीशिवेंकथियलें ॥३७॥ बहुऋषीसमुदायमिळोन ॥ स्कंदाचेंदर्शनघेऊन ॥ त्यासीनमुनीकेलाप्रश्न ॥ धर्मनिर्णयकळावया ॥३८॥ स्कंदानेंवेदार्थशोधुन ॥ धर्मनिर्णयकेलाकथन ॥ त्याचेंचामस्कंदपुराण ॥ अतिविस्तारपूवक ॥३९॥

त्याचेअसतीअनेकखंड ॥ काशींखंडगोकर्णखंड ॥\ हिमाद्रिखंडविंध्यांद्रिखंड ॥ सह्याद्रीखंद इत्यादी ॥४०॥
त्यापुराणांतीलसह्याद्रीखंड ॥ त्याम्तमहात्म्येंअसतीउदंड ॥ त्यांतछत्तीस अध्याय अखंड ॥ श्रीतुळजादेवींचेंमहात्म्य ॥४१॥ होंसेस्कृतव्यासोक्त ॥ अर्थत्याचारचिलाप्राकृत ॥ ओवींछंदसुलभसर्वीर्थ ॥ सर्वलोकांसीकळावया ॥४२॥
म्हणेपाडिरंगजनार्दन ॥ जगदंबाकृपेनेंग्रंथपूर्ण ॥ झालात्याचेंअनुक्रमकथन ॥ येथुनीआतांऐकावें ॥४३॥
जीदेवीआदित्यांतर्गत ॥ हृदयीकमळींविराजित ॥ यमुनापर्वतींवासकरीत ॥ नमनतिजलासाष्टांगें ॥४४॥
श्रीतुळजादेवीचेंचरित्र ॥ स्कंदपुराणोक्तपवित्र ॥ छत्तीसाध्यायविचित्र ॥ शंकरवरिष्ठसंवादजो ॥४५॥
प्रथमाध्यायींमगलाचरण ॥ गणेशादिदेवतांवंदन ॥ षडाननासीऋषीचाप्रश्न ॥ शंकरासीवरिष्ठेप्रश्नकेला ॥४६॥
त्वरितादेवीयमुनाचलीं ॥ किमर्थयेऊनीराहिली ॥ तेंसांगावयाचंद्रमौळी ॥ पतिव्रताचरित्रवर्णिलें ॥४७॥
कर्दमब्राह्मणाचीसती ॥ पतिवियोगेंमेरूपर्वतीं ॥ तपकरीत असतां अनुभुती ॥ कुक्करदानविघ्नकेलें ॥४८॥
पुढेंद्वितीयाध्यायींजाण ॥ अनुभूतीनेकेलेंस्मरण ॥ तिचेंकरावयारक्षण ॥ त्वरितादेवीप्रगटझाली ॥४९॥
तृतीयाध्यायींदेवीनेंतेथें ॥ युद्धकरोनीमारिलेंदानवातें ॥ अनूभुतीदेऊनीवरदानातें ॥ यमुनाचलासीपातली ॥५०॥
श्रीरामासद्यावयासदर्शन ॥ परिवारसवेंघेऊन ॥ भैरवासीपुढेंपाठवून ॥ मागाहुनीआलीजगदंबा ॥५१॥
पुढेंचतुर्थाद्यायींकथन ॥ रामासदर्शनदेण्याचेंकारण ॥ परशुरामासीवदान ॥ रेणुकेनोंदिधलेंहोतें ॥५२॥
संक्षेपेंभार्गवरामचरित्र ॥ तैसेंचभविष्यश्रीरामचरित्र ॥ अवतारद्वयकथापवित्र ॥ चतुर्थाध्यायींवर्णिली ॥५३॥
रामलक्ष्मणयमुनापार्वतीं ॥ येताचभेटलीभगवती ॥ श्रीरामेपुजलीकरुनिस्तुति ॥ हेंचवर्णनपांचव्यांत ॥५४॥

षष्ठाध्यायींसहस्रनाम ॥ श्रीतुळजेचेंअतिउत्तम ॥ सगुणनिर्गुणरुपपरम ॥ नामार्थापाहाताकळतसे ॥५५॥ सातवे अध्यायींनिरुपण ॥ अंधेनेंरत्नदीपघेऊन ॥ श्रीरामलक्ष्मणासओवाळून ॥ आशीर्वाददिधला ॥५६॥ पुढें जेंकर्तव्यरामासी ॥ तेभाविष्यकथिलेंसर्वत्यासी ॥ अनेकवरदेऊनीवेगेंसी ॥ लंकेसीजावया ॥ आज्ञापिलें ॥५७॥ लिंगस्थापुनरामगेले ॥ देवीनेंराहवयास्थळपाहिलें ॥ इतुकेंनिरुपणझालें ॥ सातवें अध्यायामाझारीं ॥५८॥ आठवे अध्यायींयमुनापर्वत ॥ त्याचीशोभावर्णिलीबहुत ॥ ब्रह्मांडांतमुख्यतेंसमस्त ॥ दर्शनासीआलेअंबेच्या ॥५९॥ ब्रह्मादेवपरिवारासहयेऊन ॥ अंबेचासत्कारकेलापूर्ण ॥ देवींनेकुशलवर्तमान ॥ ब्रह्मायासीविचारलें ॥६०॥ देवीसराहावयास उत्तमस्थान ॥ निर्माणकरावयाचतुरानन ॥ विश्वकर्म्यासीआज्ञापीजाण ॥ इतुकेंकथन आठव्यांत ॥६१॥ नवमाध्यायहेंचीकथन ॥ विश्वकर्म्यानोंविर्धाआज्ञेंकरुन ॥ देवीचेंउत्तमस्थाननिर्मून ॥ इतरदेवांचीस्थानेंनिर्मिली ॥६२॥ ब्रह्मायानेंतेव्हांत्वरित ॥ ब्रह्मांडातीलाऐश्वर्यसमस्त ॥ तीर्थसर्वहीपवित्र बहुत ॥ देवीप्रीत्यर्थाआणविली ॥६३॥ दशमाध्यायीहेंचीकथन ॥ त्र्यैलोक्यांतीलतीर्थेंसंपूर्ण ॥ एकत्रराहिलीतेकल्लोळजाण ॥ त्रिवेणीतेंगायमुख ॥६४॥ सुधाकुंडतेससप्तसागर ॥ कल्लोळतीर्थाचामहिमाअपार ॥ वर्णिलाअसेसविस्तर ॥ हेंचनिरूपणदशमांत ॥६५॥ एकादशाध्यायांत ॥ त्रिवेणीतेंचीधारातीर्थ ॥ तेंचीगायमुखत्याचाअत्यंत ॥ महिमावर्णनकेलाअसे ॥६६॥ सुधाकुंडाचावर्णिलामहिमा ॥ तैसाचब्रह्मकुपमहिमा ॥ विष्णुतीर्थाचामहिमा ॥ वर्णिलाअकराव्या अध्यायींसपूर्ण ॥६७॥ बाराव्या अध्यायीं विष्णुतीर्थ ॥ तेथेंगौतमब्रह्मणविष्णुभक्त ॥ त्यासीवरदेऊनीविष्णुत्वरित ॥ तेथेंचगुप्तराहिला ॥६८॥ औदुंबरतीर्थाचेंवर्णन ॥ कालभैरवाचेंपुजन ॥ यादोहीचेंफलसांगुनाध्यायसंपलाबारावा ॥६९॥ आतांतेराव्याआध्यायांत ॥ वासुकीनेंनिर्मूनतीर्थ

॥ तपकेलेंतयाप्रत ॥ बहुवरदिधलेअंबेनें ॥७०॥ मातंगीदेवीचेंमहात्मकींचित ॥ वर्णनझालेंतेराव्यांत ॥
मांतगीचरित्रचवदाव्यांत ॥ सविस्तरवर्णिलं ॥७१॥ मातंगासुरेंदेवासीगाजिलें ॥ तेव्हांदेवशरणाआले ॥
जगदंबेचेंस्तवनकेलें ॥ अभयदिधलेंअंबेनें ॥७२॥ पुढेंपंधराव्या अध्यायांत ॥ मातंगराक्षसाचेंसैन्यबहुत ॥
देवीनेंसंग्रामकरुनअदभुत ॥ असंख्यसैन्यमारिलें ॥७३॥ पुढेंसोळावें अध्यायींकथन ॥ अंबेनेआपल्याशरीरांतुन ॥
शक्तिएकनिर्माणकरुन ॥ युद्धकरविलेंतिजहातीं ॥७४॥ आपणारहीलीकौतुकपाहत ॥ शक्तिनेंपरक्रमकरोनीअदभुत ॥
मातंगासुरमारिलारणांत ॥ संतोषकेलादेवांसी ॥७५॥ जगदंबेनेतेवेळे ॥ शक्तिसवरबहुतदिधले ॥
मातंगीम्हणोनीनामठेविलें ॥ षोडशाध्यायींकथाऐसी ॥७६॥ पापनाशीतीर्थनुसिंहतीर्थ ॥ तिसरेंतेंमुद्गळतीर्थ ॥
सप्तदशाध्यायींवर्णिलें निश्चित ॥ फलहीबहुतवर्णिलें ॥७७॥ अष्टादशाध्यायींआश्विनमासी ॥ नवरात्रपुजावेंअंबिकेसी ॥
कुमारीपुजनजपहोमासी ॥ यथाशास्त्रवर्णिलें ॥७८॥ एकोणविसावे अध्यायींकथन ॥ विजयादशमीस देवीमिरवून ॥
पांचदिननिद्रानंतर जाण ॥ जागृतकरोनीपुजावें ॥७९॥ पौर्णिमाकृष्णाष्टमीचतुर्दशी ॥ आश्विनेअकार्तिकद्विमासतिथींसी
॥ मार्गशीषेअष्टमीसी ॥ जगदंबेचेंपुजन ॥८०॥ चंपाषष्ठीमलारिपुजासांगन ॥ एकोणविसावासंपलाजाण ॥
पुढेंविसव्यांतपुजाविधान ॥ पौषमासादिवर्णिलं ॥८१॥ सप्तमीपासोनपौर्णिमेपर्यंत ॥ पूजनदर्शनाचेंफळबहुत ॥
माघसप्तमीविष्णुतीर्थात ॥ सुर्यपुजनवर्णिलें ॥८२॥ माघकृष्णचतुर्दशीशिवार्चन ॥ फाल्गुनकृष्णाष्टमीदेवीपुजन ॥
चैत्रमासनवरात्रअंबापुजन ॥ श्रीरामपुजननवमीसी ॥८३॥ चैत्रकृष्णाष्टमीभैरवपुजन ॥ वैशाखशुद्धतृतीयारेणुकापुजन ॥
परशुरामपुजावर्णुन ॥ विस्तावा अध्यायसंपला ॥८४॥ एकविसावे अध्यायींकथन ॥ वैशाखशुद्धचर्तुदशीजाण ॥

करावेंनरहरीचेंपुजन ॥ तैसेम्चपुजनअंबेचे ॥८५॥ ज्येष्ठशुद्धपौर्णिमेसी ॥ भावेपुजावेंमातंगीसी ॥ आषाढकृष्णनवमीसी ॥ दत्तात्रयासीपुजावें ॥८६॥ श्रावणशुद्धपंचमीसी ॥ वासुकीतीर्थीपुजावें नागासी ॥ श्रावणचतुर्दशीपौर्णिमेसी ॥ जगदंबेसीपुजावें ॥८७॥ भाद्रपदशुद्धचतुर्थीसी ॥ दत्तासमीपगणेशासी ॥ पूजावेंभाद्रपदपौर्णिमेसी ॥ जगदंबेसीपुजावें ॥८८॥ पुढेंबावीसावे अध्यायींकथन ॥ देवीयात्रेचेंविधान ॥ देवीपुजनब्राह्मणभोजन ॥ सुवासिनीभोजन इत्यादि ॥८९॥ अंतर्गृहयाचाविधान ॥ देवीमहात्म्यश्रवणपठण ॥ यात्राफलबहुवर्णन ॥ बाविसाव्यांतसांगितलें ॥९०॥ तेविसावे अध्यायींजाण ॥ युधिष्ठिरलोमशकसंवदकथन ॥ बिल्वराजाचेंआख्यान ॥ महिमानागतीर्थाचा ॥९१॥ नागतीर्थनरसिंहतीर्थ ॥ सर्वतीर्थमैराळतीर्थ ॥ भैरवपांडवलघुतीर्थ ॥ वर्णिलेंअसती ॥९२॥ भवानीभैरवरामेश्वरा ॥ नागेश्वरनागतीर्थसुंदर ॥ याचामहिमाबहुविस्तर ॥ तेविसाव्यांतवर्णिला ॥९३॥ चोविसाव्यांतरेणुकाभुवन ॥ सीतेंनेंदेवीसीकेलेंनमन ॥ देवीनेसीतेसीवरदेऊन ॥ वस्त्र अलंकारदिधले ॥९४॥ सिद्धेश्वरसोमशर्माआख्यान ॥ आर्यादेवीनेंइंद्रासवरदान ॥ दिधलेंतेंवर्णनकरुन ॥ चोविसावासंपला ॥९५॥ पंचविससविसाध्यायदोन ॥ मार्कंडेयतपोवर्णन ॥ देवीनेंदिधलेंवरदान ॥ हेंचवर्णनझालेंअसे ॥९६॥ सत्ताविसाव्यांतरामेश्वर ॥ भोगावतीतटीसुंदर ॥ आणीधृतराष्ट्रनागानेंनागेश्वर ॥ स्थापिलेंतेंवर्णिलें ॥९७॥ या अध्यायसधरुन ॥ धारासुराचेंआध्यान ॥ तेहतीसाध्यायपर्यतपूर्ण ॥ वर्णिलेंअसोविस्तारें ॥९८॥ पुढेंभोगावतीउद्भववर्णन ॥ कपालेश्वराचेंवर्णन ॥ लक्ष्मीतीर्थऋणमोचन ॥ पापविमोचनतीर्थवर्णिलें ॥९९॥ नृसिंहतीर्थसुर्यकुंडतीर्थ ॥ सिद्धेश्वरनागेश्वरधारातीर्थ ॥ चक्रतीर्थकपिलतीर्थ ॥ चौतीसपस्तीसाव्यांतवर्णिलीहीं ॥१००॥ छत्तिसाव्यांतकपिलयज्ञवर्णन ॥ तैसेचभैरवाचेंवर्णन ॥

ऐसेंछत्तीसाध्यायसंपुर्ण ॥ कथनकेलेंस्कंदानें ॥१०१॥ मुळछत्तीसाध्यायसंस्कृत ॥ त्यावरीरचिलाप्राकृतग्रथं ॥ छत्तीससध्यायमुळार्थ॥ मराठीभाषेंतवर्णिला॥२॥ जगदंबेचेप्रेरणेंकरुण॥ अर्थसुचलातोलिहिलापुर्ण॥ न्युनाधिकतेक्षमा करोन ॥ अंबाकृपावलोकनकरोसदा ॥३॥ ग्रंथाचेआदिअंतीं ॥ वंदनकरावेंवेंद्याप्रती ॥ ग्रंथपूर्णझालानिश्चितीं ॥ यास्तववंदनकरितोंमी ॥४॥ स्वनामगोत्राचाउच्चार ॥ करुनीकरावानमस्कार ॥ ऐसेंशास्त्राणिवृद्धाचार ॥ यास्तवपूर्वजवर्णितों ॥५॥ श्रीतुळजाक्षेत्राचेवायव्यकोणासी ॥ दहाक्रोशांतरज्याग्रामासी ॥ पांगरीनाम असेत्यासी ॥ ब्राह्मणवस्तीबहुजेथें ॥६॥ तेथेंमुद्गलगोत्रोत्पन्न ॥ शाकलशाखाध्यायींब्राह्मण ॥ वृत्तीवानदेशपंदितम्हणुन ॥ देवाजीपंतनामज्यांचें ॥७॥ त्याचापुत्राअवजीपंत ॥ त्याचाखंडोपंतसुत ॥ त्याचापुत्रजनार्दनपंत ॥ शास्त्रज्ञाअणिसत्पुरुष ॥८॥ काव्यनाटकालंकार ॥ न्यायशास्त्रमाजींचतुर ॥ सर्वदावेदांताविचार ॥ उदासीनताप्रपंचावरी ॥९॥ आराध्यदैवतशंकर ॥ पंचाक्षरीजपतत्पर ॥ सर्वदाशिवनामउच्चार ॥ स्तोत्रपाठकरीतसे ॥१०॥ तोजनार्दनमाझापिता ॥ हरीबाईमाझीमाता ॥ जीसर्वदाशरणपंढरीनाथा ॥ नामनिष्ठाजपतसे ॥११॥ हेउभयतामातापिता ॥ यासीमीपांडुरंगशर्माआतां ॥ चरणीठेवुनियांमाथा ॥ नमस्कारकरितोंसाष्टांगे ॥१२॥ शास्त्राचार्यपुराणकर्त्यासी ॥ ब्रह्माविद्यासंप्रदायकर्त्यासी ॥ आचार्यगुरुपरंपरेसी ॥ साष्टांगनमनसर्वदा ॥१३॥ जगदंबाजगज्जननी ॥ श्रीतुळजापुरनिवासिनी ॥ वाकपुष्पेंअर्चिलीलींभवानी ॥ प्रसन्नअसोसर्वदा ॥१४॥ शरणांगतजेदीनपीडित ॥ त्यासीरक्षिसीसदाजागृत ॥ दयाळुमाउलीतुजप्रत ॥ सांष्टांगनमस्कारहामाझा ॥१५॥ श्रोतेहोतुमचाउपकार ॥ तुम्हीमजआज्ञापिलेंबहुवार ॥ म्हणोनीप्रवर्तलोसाचार ॥ सेवाघडलीअंबेची ॥१६॥ क्षेत्रस्थाअचार्यजयरायपंडित ॥

धर्मनिष्ठाविष्णुभक्त ॥ त्याच्याआज्ञेनेंहाग्रंथ ॥ केलाआहेयथामती ॥१७॥ शकेअठराशेंवीस ॥ विलंबलामसंवत्सरास ॥ माघशुद्धप्रतिपेदस ॥ ग्रंथपूर्णतेसपावला ॥१८॥ श्रीतुलजापुरक्षेत्रांत ॥ हाग्रंथझालाउद्धुत ॥ क्षेत्रस्थसर्वकृपाकरोत ॥ पांडुरंगजनार्दनावरी ॥११९॥ इतिश्रीस्कंदपुराणेसह्याद्रीखंडे ॥ तुरजामहात्म्येशंकरवरिष्ठसंवादे ॥ षटत्रिशोध्याय ॥३६॥ श्रीजगदंबार्पणमस्तु ॥ शुभवंतु ॥ समाप्तोयग्रंथ ॥ श्री ॥१॥११॥१८२०॥ एकंदरग्रंथसंख्या दोनहजारसहाशेंपांच ॥२६०५॥ श्रीजगदंबार्पणस्तु ॥ शुभंभवतु ॥